

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ВРХОВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БИЛТЕН

НА СУДСКАТА ПРАКТИКА
НА ВРХОВНИОТ СУД
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2016-2017

Скопје 2018

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР НА БИЛТЕНОТ

Претседател:

Јово Вангеловски – претседател на Врховниот суд на Република Македонија

Членови:

Киро Здравев, судија

м-р Фаик Арслани, судија

Рахилка Стојковска, судија

м-р Весна Андоноска, самостоен судски советник

Соња Строимановска, судски советник

Невена Хаџи - Панова, виш судски соработник

Анета Ралев, виш судски соработник

Уредник на Билтенот:

Киро Здравев, судија

Секретар на редакциски одбор:

м-р Весна Андоноска, самостоен судски советник

Ликовно графичко обликување и печат:

Релатив

Изработено во соработка со ЦИПА

Тираж: 150 примероци

ЦЕНТАР ЗА ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА И АНАЛИЗИ
CENTER FOR LEGAL RESEARCH AND ANALYSIS

Програмата „Подобрување на квалитетот на правдата во Македонија преку градење на капацитети за судии и мониторирање на судските реформи“ е имплементирана од Центар за правни истражувања и анализи.

Funded by
UK Government

Овој производ е подготвен во рамки на програмата „Подобрување на квалитетот на правдата во Република Македонија преку градење на капацитети за судии и мониторирање на судските реформи“ финансиран од Владата на Обединетото Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

В О В Е Д

Владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на Уставниот поредок на Република Македонија утврдени со Уставот.

Еден од фундаменталните аспекти на владеењето на правото е принципот на правната сигурност. Различните одлуки во слични случаи, донесени од ист суд, кој дополнително е и суд од последна инстанца за одлучување по правното прашање, може во отсуство на правен механизам кој обезбедува конзистентност на одлуките, да го повреди тој принцип и со тоа да ја намали јавната доверба во судството, која е една од основните компоненти на државата заснована на владеењето на правото.

Нашиот правен систем обезбедува правен механизам за отстранување неконзистентност меѓу судските одлуки. Со членот 101 од Уставот на Република Македонија е одредено дека Врховниот суд на Република Македонија е највисок суд во Републиката и го обезбедува единството на примената на законите од страна на судовите. Оваа уставна одредба е детализирана со одредбата од членот 37 став 1 алинеја 1 од Законот за судовите, според која Врховниот суд на Општа седница утврдува начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законите од страна на судовите, по сопствена иницијатива или по иницијатива на седницата на судиите или судските оддели.

Со Деловникот за работа на Врховниот суд поблиску се уредени прашањата околу предлагањето, постапката за утврдување на начелен став или начелно правно мислење, изработката и примената на истите. Начелните ставови и начелните правни мислења се задолжителни за советите и со нив, како правен механизам, се обезбедува единство во примената на законите и воедначување на судската практика по хоризонтала. Во тој контекст се и правните мислења и заклучоци утврдени од седниците на одделите на Врховниот суд, како и сентенците на советите со кои се утврдуваат решенија по конкретни правни прашања од значење за воедначување на судската практика.

Единството во примената на законите и воедначувањето на судската практика, по вертикала, се обезбедува со конкретни правни норми во процесните закони според кои, судот на кого предметот му е вратен на повторно судење е врзан за тој предмет со правното сфаќање врз основа на кое се заснова решението на ревизискиот суд со кое е укината второстепената пресуда, односно со кое се укинати второстепената и првостепената пресуда.

Во Билтенот за 2016 година се опфатени: еден Заклучок на Општата седница на Врховниот суд. Од областа на казненото право се опфатени: едно правно мислење, две сентенци од областа на казненото процесно право и пет сентенци од областа на казненото материјално право.

Од областа на граѓанското право се опфатени седумнаесет правни мислења, пет заклучоци, една сентенца од граѓанското процесно право, две сентенци од работните односи, една сентенца од облигационите односи и една сентенца во врска со денационализација.

Во Билтенот за 2017 година од областа на казненото право се опфатени четири сентенци од областа на казненото процесно право и три сентенци од областа на казненото материјално право.

Од областа на граѓанското право се опфатени осум правни мислења, три сентенци од граѓанското процесно право, четири сентенци од работните односи, пет сентенци од облигационите односи и една сентенца за дозволеност на ревизија во вонпарнична постапка.

Од областа на правото на судење во разумен рок се опфатени два заклучоци и осум сентенци.

Во Билтените се опфатени одлуки од сите оддели на Врховниот суд со изразено правно сфаќање по конкретно правно прашање од значење за воедначување на судската практика.

Покрај обезбедувањето на единство во примената на законите и воедначување на судската практика издавањето на билтените има за цел примената на правото – правдата да биде видлива не само за учесниците во постапките туку и за пошироката јавност во интерес на јакнењето на довербата во судството.

ВРХОВЕН СУД НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
с у д и ј а
Киро Здравев

БИЛТЕН - 2016 година

Содржина

Вовед.....	4
Општа седница на Врховниот суд на Република Македонија.....	8
I. Заклучоци.....	8
- Надлежност за враќање на одземени предмети во прекршочна постапка	8
КАЗНЕНО ПРАВО	
Оддел за казниви дела.....	9
I. Правни мислења.....	10
1. Испитување на обвинетиот на главна расправа - изјава на обвинетиот за откажување од правата од член 206 став 1 од Законот за кривичната постапка.....	10
II. Сентенци.....	12
1. Казнено процесно право.....	12
1.1. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда – недозволеност – член 463 став 1 од Закон за кривична постапка.....	12
1.2. Повреда на правото на одбрана и на правично судење – член 355 став 1 точка 8 од Закон за кривична постапка.....	13
2. Казнено материјално право.....	16
2.1. Разбојништво – употреба на закана – член 237 став 4 од Кривичен законик.....	16
2.2. Обљуба врз немојно лице – член 187 став 3 вв со став 1 од Кривичен законик.....	17
2.3. Фалсификување на исправа – член 378 став 3 вв со став 1 од Кривичен законик.....	19
2.4. Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји – член 396 став 1 од Кривичен законик.....	21
2.5. Поттикнување – член 23 од Кривичен законик.....	25

ГРАЃАНСКО ПРАВО

Оддел за граѓански дела.....	28
I. Правни мислења и заклучоци.....	29
1. Трошоци на парничната постапка – член 145-161 од Закон за парничната постапка.....	29
2. Утврдување на вредноста на предметот на спорот – член 33 од Закон за парничната постапка.....	36
3. Постапка по приговор против решение на нотар со кое се дозволува извршување – член 16-д од Закон за извршувањето вв со член 417-428 од Закон за парничната постапка.....	37
4. Доставување на писмена – член 125-143 од Закон за парничната постапката.....	38
II. Сентенци.....	39
1. Парнична постапка.....	39
1.1. Дозволеност на ревизија по тужба и противтужба – член 372 од Закон за парничната постапка.....	39
2. Работни односи.....	40
2.1. Откажување на договор за вработување на определено време – член 46 став 1 од Закон за работните односи.....	40
2.2. Откажување на договорот за вработување поради повреда на работниот ред и дисциплина – соопштување на деловна тајна – член 35, 72 и 74 од Закон за работните односи.....	42
3. Облигациони односи.....	43
3.1. Активна легитимација за надомест на штета од осигурување – член 953 од Закон за облигационите односи.....	43
4. Денационализација.....	45
4.1. Пасивна легитимација за надомест на штета за зголемена вредност на земјиштето – член 35, 72 и 74 од Закон за денационализација.....	45
III Значајни одлуки.....	47
1. Парнична постапка.....	47
1.1. Дозволеност на ревизија во спорови за дискриминација и психичко вознемирување на работно место – член 372 став 2 од Закон за парничната постапка.....	47
1.2. Дозволеност на жалба против решение на основен суд донесено во постапка на противизвршување – член 368 став 1 од Законот за парничната постапка вв со XXI Амандман од Уставот на Република Македонија.....	49
1.3. Дозволеност на ревизија – член 372 став 1 од Законот за парничната постапка вв со член 4 од Закон за управните спорови.....	52
2. Работни односи.....	54
2.1. Отказ - договор за вработување – лични причини – член 94 од Закон за работните односи.....	54
3. Облигациони односи.....	57
3.1. Надомест на штета - одговорност на членовите на Управниот одбор на задруга – член 29, 55, 54 и 65 од Законот за задругите.....	57
4. Вонпарнична постапка.....	60
4.1. Дозволеност на ревизија - член 391 став 2 од Закон за парнична постапка вв со член 128 став 4 од Закон за вонпарничната постапка.....	60
5. Разно.....	62
5.1. Поделба на здружение – судска надлежност – член 23, 59, 62, 63 и 64 од Законот за здруженија и фондации.....	62

Општа седница на Врховниот суд на Република Македонија

I. Заклучоци

1. Надлежност за враќање на одземени предмети во прекршочна постапка

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија одржана на 14.12.2015 година, расправаше по правното прашање:

„Дали во случаите кога се исполнети условите за враќање на одземените предмети, таквата одлука треба да ја донесе судот или прекршочниот орган“.

По дискусијата едногласно го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК

За враќање на одземените ствари, предмет на прекршокот, надлежен за одлучување е судот односно прекршочниот орган пред кој се води постапката.

Образложение

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија расправаше по поставеното правно прашање и врз основа на дискусијата и изнесените мислења едногласно го донесе горенаведениот заклучок. По детална анализа на правното прашање се утврди дека надлежноста за одлучување за враќање на одземените ствари, предмет на прекршокот, зависи од тоа каде се наоѓаат списите на предметот и кој мериторно одлучува по истите. Доколку списите на предметот се наоѓаат пред прекршочниот орган, тогаш тој орган ќе одлучи и за враќање на одземените ствари, предмет на прекршокот. Доколку списите на предметот се наоѓаат пред Управниот суд или Вишиот управен суд и истиот одлучува мериторно, тогаш тој суд ќе одлучи за враќање на одземените ствари, предмет на прекршокот. Доколку пак судот пропуштил да одлучи за враќање на одземените ствари, предмет на прекршокот, тоа ќе го стори со дополнителна одлука (член 7-а од Законот за управни спорови, а во врска со член 328 од Законот за парнична постапка).

КАЗНЕНО ПРАВО

Оддел за казниви дела

I. Правни мислења

1. Испитување на обвинетиот на главна расправа - изјава на обвинетиот за откажување од правата од член 206 став 1 од Законот за кривичната постапка

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 68 од Судскиот деловник ("Службен весник на РМ" бр.66/13 од 09.05.2013 година), како и членовите 31, 34, 37, 38, 39 и 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.13/98, 21/09), на седницата одржана на ден 21.01.2015 година, донесе:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка ("Службен весник на РМ" бр.150/10 и 100/12) во која е предвидена обврска изјавата на обвинетиот за откажувањето од некое од правата од член 206 став 1 да биде потпишана од него, не се однесува и на испитувањето на обвинетиот на главна расправа.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија, кривичниот оддел на Основниот суд Струмица поднесе иницијатива за правно мислење заради обезбедување единство во примена на законите од судовите и воедначување на судската практика и тоа во однос на примената на одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка. Имено, во наведената одредба е предвидено дека обвинетиот може доброволно да се откаже од некое од правата од став 1 на член 206 од Законот за кривичната постапка, но неговото испитување не може да започне доколку изјавата за откажувањето не се забележи писмено и додека не биде потпишана од него.

Спорното прашање што го иницира кривичниот оддел на Основниот суд Струмица е дали предвиденото во одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка се однесува и на записникот за главната расправа.

Во иницијативата, понатаму, се образложува дека мислењето на кривичниот оддел на Основниот суд Струмица е дека одредбата од член 206 став 2 од ЗКП се однесува на испитувањето на обвинетиот пред Јавниот обвинител, а не на испитувањето на главна расправа. Ова особено што судовите во Република Македонија поради немање на технички услови засега не можат доследно да ги применуваат одредбите од член 374 и 375 од Законот за кривичната постапка и се води писмен записник. Имајќи предвид дека најголемиот број предмети се водат според одредбите на скратената постапка, каде одбраната не е задолжителна и обвинетите не ангажираат бранител, голем дел од обвинетите чиј мајчин јазик е различен од македонскиот изјавуваат дека нема да го користат правото на преведувач, па постапката продолжува без да се примени одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка, односно обвинетите не го потпишуваат делот од записникот дека не бараат преведувач и не ангажираат бранител. Меѓутоа, спротивно на оваа оценка и став, Апелациониот суд Штип има поинакво мислење. Имено, Апелациониот суд Штип во жалбена постапка, по службена должност, значи, во отсуство на жалбени наводи од странките ги укинува ваквите пресуди заради суштествена повреда на член 415 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, констатирајќи дека погрешно е применет член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка, бидејќи обвинетиот бил испитуван без претходно да ја потпише изјавата дадена на записник дека доброволно се откажува од правата предвидени во член 206 став 1 точка 1 до 7 од Законот за кривичната постапка.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија закажа и одржа повеќе седници на кои ја разгледа иницијативата. На една од седниците присуствуваше и д-р Гордан Калајџиев, редовен професор на Правниот факултет Јустинијан Први во Скопје и Претседател на Комисијата за подготовка, а актуелно и

за измени и дополнувања на новиот Закон за кривична постапка. Воедно, побара од апелационите судови Скопје, Битола, Штип и Гостивар да достават пресуди со кои по службена должност првостепените пресуди се укинати, предметите вратени на повторно судење, заради погрешна примена на член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка, доколку има такви.

Од добиените известувања од апелационите судови, се утврди дека единствено Апелациониот суд Штип носи пресуди со кои по службена должност првостепените пресуди ги укинува и предметите ги враќа на повторно судење, со констатација дека е погрешно применет член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка.

На одржаната седница, а по добиените известувања од апелационите судови Скопје, Битола, Штип и Гостивар и по спроведената расправа, Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија констатира дека одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка во која е предвидена обврска изјавата на обвинетиот за откажување од некое од правата од член 206 став 1 да биде потпишана од него, не се однесува и на испитувањето на обвинетиот на главна расправа.

Новиот Закон за кривична постапка системски и номотехнички е конципиран според фазата во која се одвива преземањето на дејствијата по оддели, глави, како и по наслов на членовите, па во овој контекст треба да се пристапи кон соодветно толкување.

Системски, одредбите за испитување на обвинетиот и на сведоците се предвидени во глава XVIII или во фаза на претходна постапка и во еден дел уредуваат општи прашања за најчесто користените доказни средства. Во другиот дел пак, се така уредени и се однесуваат на начинот на испитување на обвинетиот, односно осомничениот во претходната постапка. Во суштина, се работи за изменети одредби од одредбите што во стариот Закон за кривична постапка се однесуваа на истрагата. Од друга страна, пак, одредбите за посебниот начин на испитување на обвинетиот и сведоците, на главната расправа се детално уредени во посебна глава XXIV од Законот за кривичната постапка. Во оваа смисла, посебно се јасни членовите 380 и 391 од Законот за кривичната постапка.

Според ова, предвиденото во одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка, не може и не имплицира дека се однесува и на испитувањето на обвинетиот на главната расправа. Ова од причини што предвиденото во одредбата од член 206 став 2 од Законот за кривичната постапка, не може да се третира само за себе, изолирано и независно од интегралниот концепт на Законот за кривичната постапка. Имено во услови на акцентирана, инситуционално зајакната улога на Јавниот обвинител според новиот концепт на Законот за кривичната постапка нема сомнение дека овие одредби се однесуваат на испитувањата на обвинетиот во текот на претходната постапка пред Јавниот обвинител или во полиција во присуство на Јавниот обвинител, односно во посебни, деликатни услови, во услови на отсуство на јавност, а неретко и целосна екскомуникација со надворешниот свет, кога сензитивноста на правата на обвинетиот, односно осомничениот достигнуваат повисоко ниво. Такви гаранции во споредбеното право не се предвидуваат за фазата на судењето кое е јавно и транспарентно, поради што се смета дека овој тип на дополнителни гаранции не се потребни. Впрочем, ова е цел и на најновата директива 2012/13/EУ на Европски парламент и на Советот од 22.05.2012 година, за правото на информираност во кривичната постапка, во која помеѓу другото е пропишано дека заради обезбедување практично и ефективно остварување на правата на информираност во кривичната постапка, информацијата треба да биде дадена неодољно во текот на постапките и најдоцна пред првото официјално сослушување на осомниченото или обвинетото лице од полицијата или од друг надлежен орган. Откако информацијата за одредено право еднаш е дадена од надлежните органи не треба да се бара да се повторува таа информација, освен ако тоа не го бараат посебните околности на случајот или посебни правила утврдени во националното право.

II. Сентенци

1. Казнено процесно право

1.1. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда – недозволеност – член 463 став 1 од Закон за кривична постапка

Барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда ќе се отфрли како недозволено, кога е поднесено против пресуда со која е изречена казна затвор помалку од 1 (една) година.

Образложение

Барањето е недозволено.

Врховниот суд на Република Македонија од увидот во списите по предметот констатираше дека осудениот Д.С. со правосилната пресуда е огласен виновен за кривично дело „Телесна повреда“ од член 130 став 1 од Кривичниот законик, за кое е осуден на казна затвор во траење од 3-три месеци.

Според член 463 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/2010, бр.100/2012), лицето кое правосилно е осудено на безусловна казна затвор или малолетнички затвор од најмалку од една година и неговиот бранител може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон.

Во член 466 став 2 од Законот за кривичната постапка е предвидено дека барањето што е поднесено ненавремено, или го поднело неовластено лице, или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција кое барање не може да се поднесе (463 став 1) или според законот не е дозволено, или кога подносителот се откаже од барањето, ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Имајќи ги предвид цитираните законски одредби, Врховниот суд на Република Македонија најде дека поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда е недозволено, бидејќи е поднесено во случај на осуда поради која не може да се поднесе барање. Ова, од причина што во конкретниот случај станува збор за осуда на казна затвор во траење од 3-три месеци, а согласно со член 463 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/2010, бр.100/2012), услов за поднесување на предметниот вонреден правен лек е лицето да биде осудено на безусловна казна или на малолетнички затвор од најмалку 1-една година.

Согласно погоре наведеното, следувааше овој суд да одлучи како во изреката на решението во смисла на член 463 став 1 и член 466 став 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/2010, бр.100/2012).

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 10.12.2014 година под Квп1.бр.261/2014.

1.2. Повреда на правото на одбрана и на правично судење – член 355 став 1 точка 8 од Закон за кривична постапка

Сторена е повреда на член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, повреда на правото на одбрана и на правично судење кога оштетената била сослушана и соочена со обвинетите надвор од главен претрес во отсуство на нивните бранители и во услови на задолжителна одбрана.

Образложение

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по подигнатото барање за заштита на законитоста, констатираше дека со првостепената и второстепената пресуда е повреден законот од член 355 став 1 точки 6, 8 и 11 и член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Од увидот во списите на предметот овој суд констатираше дека во конкретниот случај била сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 6 од Законот за кривичната постапка бидејќи пресудата ја донел суд кој поради стварната ненадлежност не можел да суди во тој предмет.

Ова, од причина што сега осудените А.Г. и Б.Ф. биле огласени виновни и осудени за кривично дело „Трговија со луѓе“ од член 418-а став 1 од Кривичниот законик, за кое согласно со член 32 став 1 алинеја 4 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр. 58/06 и бр.35/08) бил надлежен Основниот суд Скопје I – Скопје, поточно специјализираното судско одделение за судење на дела од областа на организираниот криминал и корупција.

Имено, со Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите објавен во „Службен весник на РМ“ бр.35 од 14.03.2008 година, меѓу другото, бил изменет и членот 32 од Законот за судовите, според кој било формирано специјализираното судско одделение во Основниот суд Скопје I – Скопје, надлежно за судење на дела од областа на организираниот криминал и корупција за целата територија на Р.М.. При тоа, во ставот 1, алинеи 1-4 точно биле наведени кривичните дела за кои е надлежно да суди ова одделение, па во алинеја 4, е наведено и кривичното дело „Трговија со луѓе“ од член 418-а од Кривичниот законик, независно од бројот на сторителите.

Воедно, со членот 124 став 3 од Законот за судовите е предвидено дека предметите кои по повод жалба се вратени на повторно одлучување се преземаат од страна на стварно и месно надлежните судови согласно со овој закон.

Во конкретниот случај, првата првостепена пресуда во предметот К.бр.254/2004 била донесена на 20.11.2006 година, па со оглед дека цитираната пресуда била укината од страна на Апелациониот суд Гостивар со пресуда КЖ.бр.145/10 од 17.05.2010 година, првостепениот суд бил должен, по враќањето на предметот да се огласи за стварно ненадлежен во смисла на член 32 став 1 алинеја 4 од Законот за судовите и со примена на член 124 став 3 од Законот за судовите, предметот да го отстапи на Основниот суд Скопје I – Скопје, како стварно и месно надлежен суд.

Ова, особено ако се има предвид и одредбата од член 33 став 1 од Законот за кривичната постапка, според која судот е должен да внимава на својата надлежност и штом ќе забележи дека не е надлежен ќе се огласи за ненадлежен и по правосилноста на решението ќе го упати предметот до надлежниот суд.

Со оглед на цитираната законска одредба од член 33 став 1 од Законот за кривичната постапка, а во контекст на погоре наведените одредби од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр. 58/06 и бр.35/08), овој суд најде се основани наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда од член 355 став 1 точка 6 од Законот за кривичната постапка, бидејќи пресудата била донесена од ненадлежен суд.

Истовремено, Врховниот суд на Република Македонија најде дека во барањето за заштита на законитоста основано се укажува и на сторена повреда од член 355 став 1 точка 8 и член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Видно од списите по предметот, пресудите на пониските судови се засноваат врз исказот на оштетената М.Д. даден на записник вон главен претрес од 30.06.2005 година. Меѓутоа, на записникот за главен претрес одржан истиот ден, 30.06.2005 година, било констатирано дека не се јавил адвокатот на обвинетиот А.Г., кој изјавил дека за свој бранител ќе ангажира друг адвокат, додека пак обвинетите Б.Ф. и Г.Ф. изјавиле дека не ги прифаќаат поставените бранители по службена должност. Поради тоа, било донесено решение со кое биле разрешени бранителите по службена должност на обвинетите Б.Ф. и Г.Ф. и било констатирано дека заради заштита на правото на одбрана, а од причина што се работело за задолжителна одбрана во отсуство на бранители на обвинетите, не постоеле услови за одржување на главниот претрес.

Меѓутоа, и покрај одлагањето на главниот претрес од наведените причини, судот сепак одлучил да ја сослуша оштетената М.Д. на записник надвор од главен претрес, по што извршил и соочување меѓу обвинетите и оштетената, но без присуство на бранителите на обвинетите. Со оглед на ваквото постапување, Врховниот суд на Република Македонија најде дека судот сторил повреда на член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка кога својата пресуда ја засновал врз исказот на оштетената даден надвор од главен претрес без присуство на бранителите на обвинетите, а во случај кога одбраната била задолжителна.

На овој начин, судот сторил повреда и на член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка, бидејќи на главниот претрес го повредил правото на одбраната а тоа влијаело врз законитото и правилното донесување на пресудата.

Вака сторената повреда на правото на одбрана истовремено претставува и повреда на правото на правично судење, загарантирано со член 6 од Европската конвенција за човековите права. Според судската пракса на Европскиот суд за човекови права (Случај Т. против Р.М.), ова право бара на одбраната да ѝ биде дадена адекватна и соодветна можност да го испраша сведокот против неа – или во моментот кога тој ја дава изјавата или во подоцнежна фаза од постапката. Во таа смисла, во цитираната пресуда е наведено дека правото на одбраната е ограничено во мера која е несоодветна со барањата од членот 6, доколку осудата е заснована исклучиво или во пресудна мера на изјавите на сведокот, кој обвинетиот немал можност да го испраша, или за време на истрагата или за време на судењето.

Оттука, при состојба кога решителните факти во врска со кривичната одговорност на осудените во голема мера биле утврдени од исказот на оштетената, овој суд најде дека била сторена повреда на правото на одбрана и правото на правично судење кога оштетената била сослушана, но и соочена со обвинетите во отсуство на нивните бранители, особено што одбраната била задолжителна поради предвидената казна за кривичното дело кое им било ставено на товар.

Врз основа на изнесеното, Врховниот суд на Република Македонија најде дека вака сторените повреди ги прават побиваните пресуди нејасни, бидејќи причините за решителните факти се противречни на дадените причини. Ова, ако се има предвид дека решителните факти во врска со кривичната одговорност на сега осудените се утврдени врз основа на доказ кој е изведен спротивно на одредбите на Законот за кривичната постапка, поради што овој суд најде дека претходно констатираните повреди довеле и до повреда на член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка.

Второстепениот суд и покрај тоа што имал законска можност и должност да ги отстрани наведените противречности, тој тоа не го сторил, туку ја преиначил првостепената пресуда само во делот на одлуката за кривичната санкција, со што ги сторил истите повреди како и понискиот суд.

Од тие причини, Врховниот суд на Република Македонија констатираше дека поднесеното барање за заштита на законитоста е основано, бидејќи се сторени повреди на одредбите од кривичната постапка во смисла на член 355 став 1 точки 6, 8 и 11 во врска со член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Со оглед на сторените повреди на законот на начин како во образложението на пресудата, следуваше Врховниот суд на Република Македонија барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија да го уважи, пресудата на Основниот суд Тетово К.бр.576/11 од 10.02.2012 година и пресудата на Апелациониот суд Гостивар КЖ.бр.54/13 од 20.02.2013 година, да ги укине и предметот да го врати на првостепениот суд на повторно судење.

При повторното судење, Основниот суд Тетово е должен да внимава на својата стварна ненадлежност во смисла на Законот за судовите, односно да постапи во согласност со одредбата од член 33 став 1 од Законот за кривичната постапка, отстапувајќи го предметот на надлежниот суд, кој пак, со оглед на укажувањата

на Врховниот суд на Република Македонија, но и со почитување на забраната пропишана во член 369 од Законот за кривичната постапка, ќе ги отстрани сторените повреди и ќе донесе правилна и законита одлука.

Врз основа на образложеното, согласно со член 408 од Законот за кривичната постапка, се одлучи како во изреката на пресудата.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 12.11.2014 година под Кзз.бр.32/2014.

2. Казнено материјално право

2.1. Разбојништво – употреба на закана – член 237 став 4 од Кривичен законик

Држењето на опасно орудие - секира во рацете на осудениот, кој бара од оштетениот да му ги даде парите од касата, претставува употреба на закана дека непосредно ќе нападне врз животот или телото на оштетениот.

Образложение

Барањето е неосновано.

Со наводите во поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда се оспорува правната квалификација на дејствијата на осудениот Л. Т и се тврди дека неговите дејствија треба да бидат подведени под законскиот опис на кривичното дело Разбојништво од член 237 став 1 од Кривичниот законик, а не под став 4 од истиот член. Наведеното од причина што, при извршување на кривичното дело, осудениот држел во раката опасно орудие, меѓутоа истото не го употребил, поради што не се остварени елементите на кривичното дело за кое е огласен виновен. Останатите наводи се однесуваат на висината на изречената кривична санкција, за која осудениот смета дека, доколку се имаат предвид сите олеснителни околности на негова страна, треба да биде поблаго одмерена.

Врховниот суд на Република Македонија по извршениот увид во списите на предметот и оценка на наводите во барањето, најде дека истите се неосновани и без влијание за поинакво одлучување.

Според законскиот опис на кривичното дело Разбојништво содржан во член 237 став 1 од Кривичниот законик, сторител на делото е тој што со употреба на сила или закана дека непосредно ќе нападне врз животот или телото на друг ќе одземе туѓ подвижен предмет со намера противправно да го присвои. Во став 4 од истиот член, законодавецот предвидел повеќе алтернативно поставени начини на извршување, кои на делото му даваат квалификаторен облик. Еден од предвидените начини е сторителот при извршување на делото да употребил огнено оружје или опасно орудие.

Во конкретниот случај, осудениот опасното орудие - секира не го употребил за физички напад врз оштетениот, меѓутоа го употребил за да изврши закана дека непосредно ќе нападне врз животот или телото на оштетениот С. Ѓ, кој бил на работното место на бензинската пумпа. Заканата дека сторителот непосредно ќе нападне врз животот или телото на друг е еден од предвидените облици на присилба, како средство за одземање на предметите, која во конкретниот случај била манифестирана со држење на секирата во рацете на осудениот и барање од оштетениот да му ги даде парите од касата.

Според тоа, неосновани се наводите истакнати во барањето дека е сторена повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот, бидејќи дејствијата на осудениот се правилно подведени под законскиот опис на кривичното дело - Разбојништво од член 237 став 4 во врска со став 1 во врска со член 19 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик.

Воедно, овој суд го ценеше и наводот кој се однесува на изречената кривична санкција и за истиот најде дека е неоснован. Со барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, одлуката за казната може да се оспорува само доколку судот ги пречекорил законските овластувања при одредување на видот и одмерување на висината на казната. Во конкретниот случај, пониските судови не ги пречекориле законските овластувања и ги имале предвид сите околности на страната на осудениот Л. Т кои влијаат казната да биде помала или поголема, а на осудениот му е изречена казна затвор под предвидениот законски минимум.

Од овие причини, следувахе да се одлучи како во изреката на пресудата, во согласност со член 464 и член 460 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ број 150/2010, број 51/2011 и број 100/2012).

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп2.бр.20/2015 од 27.05.2015 година.

2.2. Обљуба врз немоќно лице – член 187 став 3 вв со став 1 од Кривичен законик

Сторено е кривично дело Обљуба врз немоќно лице од член 187 став 3 во врска со став 1 од КЗ, кога оштетената е лице со лесна ментална ретардација-лесно заостанат душевен развој, без оглед на фактот што при извршување на делото пружала активен отпор противејќи се и викајќи за помош.

Образложение

Барањето е неосновано.

Во барањето се наведува дека првостепената пресуда се засновала врз докази врз кои не може да се заснова пресуда, поточно врз исказот на оштетената А.Д. даден на записник пред истражен судија, како и врз вештачењето на ЈЗУ Универзитетска клиника С. со прилог психолошки наод и мислење, кои биле прочитани на главен претрес без согласност од странките, односно не биле сослушани непосредно оштетената и вештите лица кои го изготвиле вештачењето, и покрај таквите предлози на одбраната. Во врска со наведеното, се оспорува и постоењето на конститутивните обележја на предметното кривично дело, бидејќи не било со сигурност утврдено дека оштетената била лице неспособно за отпор поради нејзиниот заостанат душевен развој, а со оглед на утврдениот факт од страна на пониските судови дека таа пружала активен отпор при преземањето на дејствијата од осудениот.

Но, неосновани се наводите во барањето за сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, затоа што првостепениот суд постапил во согласност со член 325 став 3 од Законот за кривичната постапка. Ова, од причина што со цитираната законска одредба е предвидена можност советот да одлучи записникот за поранешно сослушување на сведокот или на вештакот, односно неговиот писмен наод и мислење да се прочита иако сведокот, односно вештакот не е присутен, без оглед на тоа дали бил повикан на главниот претрес, а ваквото постапување не е условено со согласноста на странките, туку одлуката на советот може да биде донесена по сослушување на странките, што во конкретниот случај неспорно било сторено.

Имено, на главниот претрес одржан на 26.12.2013 година, по сослушувањето на сега осудениот и на Јавниот обвинител, советот, согласно член 325 став 3 од Законот за кривичната постапка, донел решение да се прочита исказот на оштетената како сведок А.Д. даден во текот на истражната постапка, а видно од записникот за главен претрес, немало забелешки на прочитаниот исказ.

Понатаму, на записник за главен претрес од 24.02.2014 година, советот со соодветно образложено решение го одбил предлогот на одбраната на главен претрес да се сослушаат вештите лица, со што во целост постапил во согласност со член 314 став 7 и 8 од Законот за кривичната постапка.

Ова, особено ако се има предвид и содржината на наведените докази, поточно јасниот и непротивречен исказ на оштетената А.Д. во врска со половите дејствија кои сега осудениот ги презел спрема неа, вештиот наод и мислење во врска со нејзината душевна заостанатост, како и анализата на траги од биолошко потекло од која било утврдено дека трагите од биолошко потекло од градите на оштетената потекнувале од сега осудениот.

Неосновани се и наводите во барањето за погрешна примена на Кривичниот законик, а со кои се укажува на тоа дека активниот отпор кој го пружала оштетената значел дека таа не била лице неспособно за отпор. Имено, предметното кривично дело се состои од злоупотребување на неспособноста за отпор на жртвата, при што таквата неспособност може да резултира од различни причини, односно привремени или трајни состојби во кои се наоѓа жртвата. Во таа смисла, жртва на кривичното дело „Обљуба врз немоќно лице“ од член 187 од Кривичниот законик е лице што не е способно за отпор поради определени психички недостатоци како причина поради која лицето нема слободно формирање на волјата или пак лице кое поради физички недостатоци нема слободно изразување на волјата. Со оглед на вака дадениот законски опис на кривичното дело, во конкретниот случај не е од значење утврдениот факт дека оштетената се противела и викала за помош, а при состојба кога со психијатрискиот наод и мислење неспорно било утврдено дека таа била лице со лесна ментална ретардација, односно лесно заостанат душевен развој. Така, од наодот и мислењето на Клиниката неспорно било утврдено дека оштетената можела да го сфати значењето на своите постапки и можела да управува со нив до степен кој го дозволувале нејзините скромни интелектуални капацитети, но и дека токму нејзината намалена интелектуална способност овозможила да биде искористена, имајќи

предвид дека лицата со заостанат душевен развој не се способни да се заштитат самите од агресија или од други надворешни неповолни фактори. Истовремено, фактот дека оштетената била лице со лесна ментална ретардација неспорно му бил познат на сега осудениот кој бил пријател со вонбрачниот партнер на оштетената, при што неговата оценка на нејзината способност за пружање активен отпор не значи дека таа го немала својството на немоќно лице, односно лице неспособно за отпор во смисла на член 187 од Кривичниот законик.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија најде дека е правилен заклучокот на пониските судови за постоењето на сите законски елементи на кривичното дело „Обљуба врз немоќно лице“ од член 187 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик во дејствијата на осудениот А.Д.1.

Ценејќи ги наводите во барањето, овој суд најде дека со нив, всушност, се настојува да се доведе под сомневање утврдената фактичка состојба, поточно да се укаже на тоа дека во конкретниот случај постои сомневање во вистинитоста на решителните факти, утврдени врз основа на изведените докази.

Според член 413 од Законот за кривичната постапка, погрешно утврдена фактичка состојба не може да биде основ за поднесување на вакво барање. Меѓутоа, овој суд во согласност со овластувањата кои му се дадени со одредбата од член 415 во врска со член 409 од Законот за кривичната постапка, при одлучувањето по барањето, ја преиспита и фактичката состојба, проверувајќи дали утврдените факти произлегуваат од изведените докази. При тоа, беше констатирано дека сите решителни факти произлегуваат од изведените докази, а фактичката состојба не се доведува под значително сомневање.

Дотолку повеќе, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека со наводите во барањето не се укажува на ниту еден релевантен доказ со кој би се довела под значително сомневање утврдената фактичка состојба во правосилната пресуда. Од увидот во списите на предметот, овој суд најде дека првостепениот суд со еднакво внимание ги испитувал и утврдувал фактите кои го товарат осудениот А.Д.1, како и оние кои се во негова корист, односно во целост постапил во согласност со овластувањата од член 339 од Законот за кривичната постапка.

Поради изнесеното, следува да се одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 415 во врска со член 407 од Законот за кривичната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 22.12.2014 година под Квп2.бр.82/2014.

2.3. Фалсификување на исправа – член 378 став 3 вв со став 1 од Кривичен законик

Идентификациониот беџ - легитимација за комунален редар има својство на јавна исправа и ја издава надлежен државен орган во постапка и форма утврдена со закон во правните односи.

Образложение

Барањето е неосновано.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е наведено дека со истата сторена е суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 381 став 1 точка 8 од ЗКП („Службен весник на РМ“ број 15/05 од 07.03.2005 година - пречистен текст), на околност дека правосилната пресуда се заснова врз доказ врз кој според одредбите од Законот за кривичната постапка не може да се заснова една судска одлука. Имено, идентификациониот беџ не е јавна исправа според член 378 став 3 од КЗ, истиот никогаш не е употребен од страна на осудениот како вистинска исправа, а поради недостиг на формата и белезите што треба да ги има еден беџ, истиот нема никаква употреба.

Оценувајќи ги ваквите наводи во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека истите се неосновани, од причина што за постоење на кривичното дело „Фалсификување исправа“ од член 378 став 3 во врска со став 1 од КЗ, потребно е исправата да има карактер на јавна исправа, или друга исправа што се издава врз основа на Закон, од надлежен орган, или лице кое врши работи од јавен интерес, врз основа на Закон, или друг пропис заснован врз Закон. Со закон, или друг пропис се определува формата во која исправата се издава.

Во конкретниот случај, правилно осудениот е огласен виновен и осуден дека направил лажна јавна исправа, со намера таквата исправа да ја употреби. Легитимацијата дека е комунален редар, била направена со негово име, презиме, фотографија, со рег.бр. како да е издадена на ден 17.07.2012 година, од страна на општинскиот инспекторат - Општина Т., со печат и амблем на Општина Т., но без потпис од страна на градоначалникот д-р С.Б.. Истата му била пронајдена во неговиот дом, при извршениот претрес од страна на овластени службени лица на СВР Т.. Од известувањето на Општина Т., правилно првостепениот суд утврдил дека на осудениот не му била издадена никаква легитимација, ниту пак истиот бил вработен во Општина Т.. Околноста дека легитимацијата никогаш не е употребена од страна на осудениот како вистинска исправа, а поради недостиг на формата и белезите што треба да ги има, не се од значење за постоење на делото. Самиот факт што тој направил лажна јавна исправа-легитимација, со намера таквата исправа да ја употреби како вистинска, исполнето е битието на кривичното дело „Фалсификување исправа“ од член 378 став 3 во врска со став 1 од КЗ.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е наведено дека осудениот не го сторил кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од КЗ, тој немал намера да ги чува куршумите за себе, не поседува пиштол за да ги употреби, така што куршумите пронајдени во неговиот дом не биле негови, туку на М.Е. и истите паднале кога се пукало во неговата куќа, при свршувачката на неговата ќерка.

Оценувајќи ги ваквите наводи во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека истите се неосновани. Ова, од причина што ваквите наводи биле истакнати уште во првостепената и второстепената постапка и истите не биле прифатени од страна на пониските судови, со образложение дека се со цел осудениот да ја избегне, или намали кривичната одговорност за сторените кривични дела, а дотолку повеќе што се и во спротивност со останатите изведени материјални докази во текот на постапката пред првостепениот суд, а кои во потполност ги прифаќа и овој Суд.

Во случајот, потполно и целосно е утврдена фактичката состојба од страна на првостепениот суд и правилно се ценети сите изведени докази.

Во образложението на правосилната пресуда содржани се доволно причини за решителните факти по однос на постоењето на предметните кривични дела и кривичната одговорност на осудениот, кои Врховниот суд на Република Македонија во потполност ги акцептира.

Врз основа на потполно и целосно утврдена фактичка состојба правилно е применет Кривичниот законик, кога осудениот Ф.Х. од Т., е огласен виновен и осуден за кривично дело „Фалсификување исправа“ од член 378 став 3 во врска со став 1 од КЗ и за кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи“ по член 396 став 1 од КЗ.

Врз основа на погоре наведеното, овој Суд одлучи како во изреката на пресудата, а согласно член 415 во врска со член 407 од Законот за кривичната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 25.12.2014 година под Квп1.бр.187/2014.

2.4. Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји – член 396 став 1 од Кривичен законик

Сторено е кривично дело - “Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик, бидејќи оружјето пронајдено кај осудениот: 1 пиштол, 50 куршуми и шаржер за полуавтоматски пиштол, ниту поединечно, ниту заедно, не претставува поголемо количество оружје.

Образложение

Основниот суд Скопје I Скопје со пресуда КОК.бр.3/2012 од 11.05.2012 година, обвинетите Д.Е. од К., К.Р. и М.И. и двајцата од С., ги огласил виновни за кривично дело - “Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, а обвинетиот К.Р. од С. и за кривично дело “Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик и ги осудил обвинетиот Д.Е. на казна затвор во траење од 5-пет години и 6-шест месеци, обвинетиот К.Р. на единствена казна затвор во траење од 11- единаесет години и обвинетиот М.И. на казна затвор во траење од 5-пет години. На обвинетите во изречените казни затвор им се засметува и времето поминато во притвор сметано од 21.11.2011 година до започнување со издржување на казната затвор изречена со пресуда КОК.бр.3/2012 од 11.05.2012 година. Согласно член 215 став 7 од Кривичниот законик, член 100 а и член 396 став 4 од Кривичниот законик предметите и превозното средство употребени за извршување на кривичното дело се одземени, а по вид и количина наведени како во диспозитивот на пресудата. Обвинетите биле задолжени да платат паушал во износ од по 3.000,00 денари, како и солидарно да ги надоместат трошоците на кривичната постапка во вкупен износ од 10.184,00 денари.

Апелациониот суд Скопје со пресуда КОКЖ.бр.46/2012 од 21.09.2012 година, жалбите на обвинетите Е.Д. од К., К.Р. и И.М., двајцата од С., изјавени преку бранителот Игнат Панчевски, адвокат од С. ги одбил како неосновани, пресудата на Основниот суд Скопје I Скопје Одделение за организиран криминал и корупција КОК.бр.3/2012 од 11.05.2012 година ја потврдил. Согласно член 95 во врска со член 89 став 2 точка 3 од Законот за кривичната постапка ги задолжил обвинетите солидарно да ги надоместат трошоците на постапката настанати пред второстепениот суд во износ од 2.430,00 денари.

По правосилната на пресудата осудените Е.Д. од К., К.Р. и М.И., двајцата од С., преку бранителот Игнат Панчевски, адвокат од С., до Врховниот суд на Република Македонија поднесоа барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поради повреда на одредбите на кривичната постапка која влијае врз донесување на правилна и законита пресуда, со предлог правосилната пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно постапување и одлучување.

По правосилноста на пресудата осудениот К.Р. од С., преку бранителот Игор Стошиќ, адвокат од С., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот и поради повреда на одредбите на кривичната постапка, со предлог барањето да се уважи, правосилната пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење, или правосилната пресуда да се преиначи во смисла на правната квалификација во своите основни облици на кривични дела и да се осуди според член 215 став 1 и член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Овој суд постапувајќи во смисла на член 414 став 4 од Законот за кривичната постапка, барањата на осудените и другите списи кон предметот ги достави до Јавниот обвинител на Република Македонија, кој со навремен писмен одговор Овп.КОК2.бр.27/2012 од 17.12.2012 година, предложи барањата да се одбијат.

Врховниот суд на Република Македонија, откако ги разгледа и проучи барањата на осудените, а по извршениот увид во списите содржани во предметот и тоа како на првостепениот така и на првостепениот суд, а имајќи го во предвид и писмениот одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија, најде:

Неосновани се барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда по однос на наводите кои се однесуваат на погрешна и нецелосно утврдена фактичка состојба.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поднесено од осудените Е.Д., К.Р. и М.И. поднесено преку бранителот Игнат Панчевски, адвокат од С., се наведува дека со правосилната пресуда е

сторена повреда на одредбите од кривичната постапка а која повреда влијае врз донесување на правилна и законита пресуда. Ова, а како што се наведува во поднесеното барање во изреката на првостепената пресуда не е јасно какви противправни дејствија превзеле осудените, односно дека истите пресудите се неразбирливи во смисла на тоа дали повеќе лица го сториле кривичното дело од член 215 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик. Смета дека пониските судови ги немаат дадено причините во смисла на утврдените факти во смисла како се нашла дрогата и дигиталната вага позади седиштето на возачот, како и тоа дека пропуштиле да утврдат кој од осудените ги внел во возилото наведените предмети.

Во барањето на осудениот Р.К. поднесено преку бранителот Игор Стошиќ, адвокат од С., се наведува дека второстепениот суд сторил повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка со оглед дека не ги оценил жалбените наводи, односно дека истиот само направил парафразирање на одредбата од член 122 став 23 од Кривичниот законик, во врска со тоа што се подразбира под поимот повеќе лица, со оглед дека со жалбата осудениот го оспорувал недостатокот на дејствијата кои биле превземени на секој од осудените и утврдувањето на фактите во смисла на превземените дејствија во извршувањето на кривичното дело од член 215 став 3 од Кривичниот законик. Смета дека во правосилната пресуда не се наведени причините за решителните факти, и дека не се утврдени дејствијата на секој од осудените посебно, од каде извлекува заклучок дека фактичката состојба е погрешно и нецелосно утврдена, со што е сторена повреда од член 357 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 413 од Законот за кривичната постапка, наоѓа дека за погрешно утврдена фактичка состојба не може да се поднесе вакво барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда онака како што е погоре наведено.

Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 415 во врска со член 409 од Законот за кривичната постапка, при решавање на барањето констатира дека не се појавува значително сомнение во однос на решителните факти и нивната вистинитост а кои се утврдени со нападатите пресуди.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека од изведените материјални и вербални докази особено од записниците за претрес на лице, превозно средство или багаж, потврдите за привремено одземени предмети, договорот за закуп, фодокументацијата за извршен претрес, анализа на дрогата, посебниот извештај, извештаите за списоци на патници во возила, извештаите за возила, информациите од телефонските оператори, како и исказот на сведокот Г.Р. и другите изведени докази пониските судови правилно целосно и вистинито ја утврдиле динамиката на случувањето на целиот кривично правен настан, дејствијата на извршување на осудените пред и за време на извршувањето на кривичното дело.

Врз основа на изведените докази правилно судовите утврдиле дека осудените Е.Д., К.Р. и И.М., како повеќе лица се здружиле со цел неовластено, а заради продажба да пренесат 975 грама наркотична дрога хероин, како и тоа дека осудениот К.Р. неовластено заради продажба држел наркотична дрога хероин во вкупна маса од 1970 грама и опојна дрога марихуана со тежина од 10.670 грама, синтетичка дрога амфетамин со вкупна тежина од 1.606,7 грама во станот кој осудениот го земал под закуп.

Врховниот суд на Република Македонија, го испита и наводот истакнат во барањето дека е сторена повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка, односно дека второстепениот суд при своето постапување не дал одговор на жалбените наводи истакнати од страна на осудениот Р.К., но овој суд од увидот во списите по предметот констатира дека второстепениот суд ја испитувал пресудата во делот кој што се побива со жалба давајќи одговор на сите истакнати жалбени наводи.

Врховниот суд на Република Македонија, ја прифаќа состојба утврдена од пониските судови по однос на одговорноста на осудениот Р.К. од С., по однос на сторувањето на кривичното дело “Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји”.

Имено, по однос на наводите истакнати во барањето, овој суд ја испита и правната квалификација за стореното кривичното дело и истовремено наоѓа дека е повреден Кривичниот законик на штета на осудениот К.Р. со тоа што пониските судови прифатиле правна квалификација дека е сторено кривично дело “Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји” од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија, укажува дека во конкретниот случај не станува збор за поголемо количество на огнено оружје и муниција со тоа што кај осудениот биле пронајдени 50 куршуми калибар 22 ЛР, еден пиштол марка Застава калибар 6,35 мм, и шаржер за полуавтоматски пиштол Токарев калибар 7,62 x 25 мм, кој осудениот неовластено ги држел кај себе.

Согласно член 4 од Законот за оружје (“Службен весник на РМ” број 142 од 27.10.2010 година), оружјето се категоризира во следните категории: категорија А - оружје чие набавување е забрането, категорија Б - оружје што може да се набавува врз основа на одобрение, категорија Ц - оружје што може да се набавува врз основа на одобрение издадено под олеснителни услови и категорија Д - оружје што е потребно да се пријави и за кое се издава потврда.

Согласно член 3 од истиот закон, под огнено оружје се подразбираат сите видови пушки, пиштоли и револвери, како и други направи кои под притисок на барутни гасови низ цевката исфрлаат балистички проектил во облик на единечно зрно или сноп од сачми.

Согласно член 7 од истиот закон, оружје од категоријата Б и Ц од овој закон може да се набавува врз основа на одобрение на Министерството.

Согласно член 8 од истиот закон, одобрение за набавување на оружје може да се издаде на физички лица заради заштита на нивната личност, имот, за лов и спортско стрелаштво.

Согласно член 7 став 6 од истиот закон, физичко лице може да набавува и поседува муниција за оружје со жлебни цевки најмногу до 200 куршуми во текот на календарската година, освен ако докаже дека постојат оправдани причини за набавување и поседување на поголемо количество на муниција од пропишаната во текот на календарската година, односно ако докаже дека учествува во лов, стрелаштво или слично.

Имајќи ги во предвид цитираните законски одредби, како и оружјето кое што било пронајдено кај осудениот и тоа 50 куршуми, еден пиштол и шаржер за полуавтоматски пиштол, како и вештачењето на оружје, муниција на траги од биолошко потекло на МВР од кое се утврдува дека на пиштолот кој бил пронајден кај осудениот му била отстранета неговата оригинална цевка и во внатрешноста на истата била вметната најдебла цевка со што било овозможено истрелување на проектили од пиштолска муниција со калибар 6,35 мм, односно дека предметниот пиштол бил прилагоден во огнено оружје, па имајќи го во предвид наведеното во овој случај станува збор за огнено оружје кое граѓаните можат да го набават врз основа на одобрение. Имајќи во предвид дека во конкретниот случај осудениот неовластено го држел предметното оружје, а кое согласно Законот за оружје може да се набави и да се поседува од страна на физичко лице, врз претходно одобрение на Министерството, во овој случај не станува збор за поголемо количество на оружје и муниција.

Имено, ако се има во предвид дека во став 1 од кривичното дело Недозволно изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 од Кривичниот законик, оженото оружје, муницијата или експлозивните материји се алтернативно дадени, тогаш е независно дали станува збор за пронајдено оружје и пронајдена муниција, и таквите дејствија не можат да се третираат како потешок облик, доколку поединечно наведените предмети не претставуваат поголемо количество. Оттука, имајќи во предвид дека кај осудениот Р.К. бил пронајден само еден пиштол и 50 куршуми кој граѓаните можат да ги набават со одобрение, односно како такви не претставуваат оружје кое на граѓаните им се забранети, во овој случај неспорно се остварени елементите на основното кривично дело Недозволно изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик. Ова од причина што предметното оружје во конкретниот случај, ниту поединечно, ниту заедно не претставува поголемо количество оружје.

Имајќи го во предвид сето наведено но и фактот дека судот не е врзан за правната квалификација од поднесеното обвинение и првостепениот и второстепениот суд при своето постапување и одлучување биле должни врз основа на правилно утврдена фактичка состојба правилно да го применат Кривичниот законик и на соодветен начин да ја определат правната квалификација на кривичното дело извршено од осудениот Р.К., а по однос на пронајденото оружје и муниција.

Врховниот суд на Република Македонија, барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесено од бранителот Игнат Панчевски, како и барањето поднесено од бранителот Игор Стошиќ во делот кој се однесува на кривичното дело “Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од член 215 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик ги одби како неосновани, а барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесени од двајцата бранители за осудениот Р.К. по однос на кривичното дело Недозволно изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик го уважи во делот кој се однесува на погрешната примена на Кривичниот законик и ги преиначи двете пресуди така

што дејствијата опишани во изреката на правосилната пресуда во тој дел ги квалификува како кривично дело “Недозволено изработување држење или тргување со оружје или распрскувачки материји” од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира и истакнува дека во поглед на кривичната санкција која е изречена за кривичното дело Недозволено изработување држење или тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое дело му е утврдена казна затвор во траење од 5-пет години, претставува казна која е во границите пропишана со закон и за кривичното дело “Недозволено изработување држење или тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик, за кое дело е предвидена казна затвор во траење од 3 до 10 години.

Согласно горе наведеното, следувааше овој суд да одлучи како во изреката на пресудата во смисла на член 415 во врска со член 412 во врска со член 408 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија од 30.10.2013 година под Квп.КОК2.Квп.бр.21/2012.

2.5. Поттикнување – член 23 од Кривичен законик

Сторено е кривично дело - “Тешки дела против општата сигурност” по член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 во врска со член 23 од Кривичниот законик и постои поттикнување, кога осудениот, иако немал својство на вработен во правното лице, со давање совети околу основањето и работењето на правното лице кај осудената, како одговорното лице во правното лице создал одлука правното лице да започне со вршење на дејност, пред да биде издадено решение дека се исполнети мерките, нормативите и стандардите за заштита при работа.

Образложение

Основниот суд Велес со пресуда К.бр.469/2011 од 01.10.2012 година, обвинетите Ј. Р и Ѓ. П, двајцата од Г., ги огласил виновни и тоа обвинетата Ј.Р за кривично дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 од Кривичниот законик, а обвинетниот Ѓорѓе Прошев за кривично дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 во врска со член 23 од Кривичниот законик и им изрекол Условна осуда, така што им утврдил казна затвор во траење од по 1-една година за секој од обвинетите и истовремено определил дека истата нема да се изврши доколку обвинетите за време од 2-две години по правосилноста на пресудата не сторат ново кривично дело. Обвинетните биле задолжени да ги надоместат трошоците на кривичната постапка и тоа судски паушал во износ од по 5.000,00 денари, како и солидарно да ги надоместат трошоците на кривичната постапка во износ од 25.000,00 денари, а на оштетениот Ѓ.С. да му ги надоместат трошоците на име награда за полномошник во вкупен износ од 40.550,00 денари. Оштетениот Ѓ.С. од Г., за остварување на своето имотно правно побарување е упатен на спор.

Апелациониот суд Скопје со пресуда КЖ.бр.90/2013 од 19.02.2013 година, жалбата на обвинетните Ј. Р и Ѓ. П, двајцата од Г., изјавена преку бранителот Катица Ничевска, адвокат од Г., ја одбил како неоснована. Пресудата на Основниот суд Велес К.бр.469/2011 од 01.10.2012 година, ја потврдил.

Јавниот обвинител на Република Македонија, постапувајќи во рамките на овластувањето содржани во член 403 од Законот за кривичната постапка, до Врховниот суд на Република Македонија подигна барање за заштита на законитоста КОЗ.бр.103/2013 од 20.05.2013 година, поради повреда на член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, со предлог барањето да се уважи, правосилната пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно постапување и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите приложени кон предметот, наводите и предлогот во поднесеното барање за заштита на законитоста, а имајќи го притоа предвид и предлогот на Јавниот обвинител на Република Македонија д-р Неџат Елези, изнесен на седницата одржана пред советот на овој суд, кој во целост остана при наводите содржани во барањето, најде:

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Во барањето за заштита на законитоста се наведува дека е сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, бидејќи изреката на пресудата е нејасна, неразбирлива, причините за решителните факти се наполно нејасни и во значителна мера противречни, поради што пресудата е незаконита. Во барањето се наведува дека пресудата е нејасна и неразбирлива во поглед на утврдување на начинот на извршување на кривичното дело, а причините за решителните факти се наполно нејасни и во значителна мера противречни, со оглед дека од изреката на првостепената пресуда не може да се утврди начинот на преземените дејствија околку извршување на кривичното дело по однос на обвинетиот Ѓ. П, каде се тврди дека тој давал совети околку основањето и работењето на правното лице и создал одлука да започне со вршење на дејност пред да биде издадено решение дека се исполнети мерките и стандардите за заштита при работа. Смета дека е нејасно од кој доказ судот го утврдил тоа, бидејќи од изведените докази не произлегува дека обвинетиот Ѓ. П имал некаков ангажман во правното лице, бидејќи истиот не бил во редовен работен однос, ниту на друг законски начин бил ангажиран во правното лице, каде одговорно лице - управител била првообвинетата Ј. Р. Смета, исто така дека во изреката на пресудата не се утврдува точното својство на обвинетниот Ѓ во моментот на оштетување на оштетениот Ѓ.С..

Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по поднесеното барање за заштита на законитоста констатира дека во конкретниот случај не е повреден член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка.

Неосновани се вносите во барањето за заштита на законитоста дека правосилната пресуда е нејасна, неразбирлива, како и тоа дека во неа не се содржани причините за решителните факти, а кои се однесуваат на начинот на преземените дејствија околу извршувањето на кривичното дело, како и својството на обвинетиот Г во моментот на оштетувањето на оштетениот.

Според описот на изреката на првостепената пресуда, кривичното дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 од Кривичниот законик, осудената Ј. Р го сторила на начин што како одговорно лице - управител во ДПТУ В.Ј. ДООЕЛ Г., иако била свесна дека поради нејзиното непостапување може да настапи штетна последица, се согласила со нејзиното постапување, па не постапила според прописите и техничките правила за заштита во работата од член 9-а став 2 и член 25 од Законот за заштита при работа, а кривичното дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 во врска со член 23 од Кривичниот законик, осудениот Г. П го сторил на начин што ја поттикнал осудената Ј на начин што и давал совети околу основањето и работењето на правното лице и кај нејзе создал одлука правното лице да започне со вршење на дејност пред да биде издадено решение дека се исполнети мерките, нормативите и стандардите за заштита при работа и без да биде извршена обука на лица вклучени во производниот процес во случај на преместување на ново работно место. Па така оштетениот Г.С. кој бил работно ангажиран во друштвото на пастеризација на тегли бил преместен на ново работно место - подготвување на раствор со употреба на ексенција (80% оцетна киселина) и без да биде обучен за извршување на работните задачи на ова работно место, како и без да се истакне постапката за приготвување на растворот на видно место, критичниот ден при подготвувањето на растворот и тоа при ставањето на ексенцијата во казанот со вода дошло до реакција поради топлината на водата, која довела до попарување на оштетениот поради што тој се здобил со тешка телесна повреда изразена во изгореници по телото од втор и трет степен.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека пониските судови врз основа на целосна и сеопфатна анализа на сите докази, како материјални и вербални, правилно и целосно ги утврдиле решителните факти по однос на постоењето на предметните кривичните дела и кривичната одговорност на осудените, а особено кои и какви дејствија на извршување биле преземени од осудените Ј. Р и Г. двајцата од Г..

Овој суд констатира дека од така конципираниот опис на изреката на правосилната пресуда јасно и со сигурност произлегуваат дејствијата на извршување кои ги преземале осудените. Имено, од изведените докази во текот на постапката неспорно се утврдува дека осудената Ј.Р од 1991 година е единствен содружник и управител на Друштвото ДПТУ Б.Ј. ДООЕЛ експорт импорт Г., кое се занимава со преработка и конзервирање на овошје и зеленчук, додека пак осудениот Г. П, кој инаку е татко на осудената Ј., неспорно од изведените докази е утврдено дека секојдневно бил присутен во производствениот погон во друштвото и редовно бил ангажиран како советник преку давање на совети и упатства, активно учествувал и влијаел во работењето на фирмата. Поттикнувањето преставува криминално однесување и истото може да се оствари со наведување, советување или предочување на корист од извршување на делото или штетата од неизвршување, со влијание врз волјата, со молба, закана и со кое да е друго дејствие кое може да доведе до донесување или зацврстување на одлука за извршување умислено кривично дело. За постоењето на предметното кривично дело суштествена карактеристика е непоставувањето или неодржување исправна состојба, или во случај на потреба не ставање во употреба на заштитни уреди или воопшто не постапување според прописите и техничките правила за мерките за заштита во работата. Последицата на овој облик на дела е извршено со несторување кое предизвикува опасност по животот и телото на луѓето и имотот.

Во конкретниот случај со дејствијата на осудените во потполност се реализирани битијата на кривичните дела кои се ставаат на товар, со оглед дека оштетениот Г.С. бил работно ангажиран во ДПТУ Б. Г., по договор на дело сезонски, а единствено нешто што му било познато во врска со работните операции кои се вршеле во правното лице било затварањето на тегли и секое негово вклучување во работниот процес било по негово сопствено сознавање, по предходно советување со другите вработени од друштвото. Неспорно произлегува дека во друштвото не се постапувало според прописите и техничките правила за заштита во работата од член 9-а став 2 и член 25 од Законот за заштита при работа, со оглед дека не била извршена обука на лицата кои биле вклучени во производствениот процес, иако постоело донесена процедура за

одлука согласно која за потребите за обука било предвидено директорот претходно да изготви годишен план за обука, а доколку одлуката е надворешна да се достави барање до надворешните институции за обука, па врз база на добиените понуди истиот да избере институција која ќе ја врши обуката, а потоа да се склучи договор или директно да се плати профактура. Според донесената процедура било предвидено дека доколку одлуката е интерна во тој случај директорот ќе ги избере обучувачи од сопствената средина, но иако ваквата процедура постоела, сепак според истата не било постапено и оштетениот Г.С. од пастеризација на тегли без да биде обучен бил преместен на ново работно место- подготвување на раствор со употреба на ексенција. Имајќи во предвид дека оштетениот не бил обучен за извршување на ваквите работни задачи за наведеното работно место и притоа без на видно место во близина на реализацијата на процесот да се истакне постапката за приготвување на растворот, критичниот ден при подготвување на истиот и тоа при ставањето на ексенцијата во казанот со вода, дошло до реакција поради топлината на водата, која пак довела до попарување на оштетениот, при што тој се здобил со тешка телесна повреда изразена во изгореници по телото од втор и трет степен.

Според констатација на Врховниот суд на Република Македонија во пресудата се содржани јасни причини, врз основа на кои е утврдена кривичната одговорност на осудените и притоа не е повреден членот 14 од Законот за кривичната постапка. Напротив, пониските судови својата одлука ја донеле водејќи сметка токму на наведениот член, што подразбира дека при одлучувањето вистинито и на полно ги утврдил фактите кои се од важност за донесување на законита одлука и со еднакво внимание ги испитувал како оние кои ги товарат осудените, така и оние кои одат во нивни прилог.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, оцени дека се неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда од член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка.

Со оглед на наведеното, следуваше да се одлучи согласно член 407 од Законот за кривичната постапка, а како во изреката на оваа пресуда.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.06.2013 година под Кзз.бр.19/2013.

ГРАЃАНСКО ПРАВО

Оддел за граѓански дела

I. Правни мислења и заклучоци

1. Трошоци на парничната постапка – член 145-161 од Закон за парничната постапка

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика во врска со примена на Законот за парнична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/05, бр.110/08, бр.83/09, бр.116/10), на седница одржана на ден 23.02.2015 година, ги донесе следните:

ПРАВНИ МИСЛЕЊА

I

Спротивната странка нема обврска да ги надоместува како потребни трошоците кои се предизвикани за адвокат кој има седиште надвор од општината каде што се наоѓа седиштето на надлежниот суд, а во која општина има адвокати, туку единствено е должна да ги надомести вообичаените трошоци во висина на оние кои би биле предизвикани за адвокат кој дејноста ја врши во општината во која се наоѓа седиштето на судот.

II

Кога со закон е предвидено задолжително пред поведување на парницата да се упати барање до одреден орган, трошоците предизвикани во врска со тоа барање, претставуваат парнични трошоци што биле потребни за водење на парницата и истите ќе се досудат на тужителот на негово барање.

III

Странката, односно нејзиниот полномошник имаат право на надомест на трошоци за состав на полномошно потребно за водење на парницата.

IV

Во постапката во која има повеќе учесници, адвокатот има право на зголемување за секое наредно лице што тој го застапува во постапката, како и за секое наредно лице од спротивната страна, кое зголемување се однесува за сите процесни дејствија.

V

За состав на редовен и вонреден правен лек и одговор на редовен и вонреден правен лек, наградата е 100% поголема од наградата за застапување, ако адвокатот не учествува на расправа во постапката што претходела на поднесувањето на правниот лек или одговор на истиот.

VI

Доколку ненавремено поднесениот одговор на жалба бил земен предвид при одлучувањето на судот во постапка по жалба, трошоците предизвикани по тој повод, претставуваат трошоци што биле потребни за водење на парницата.

VII

При делумен успех во парницата, ако тужениот го оспорувал основот на тужбеното барање во целост или единствено пооделни самостојни делови од барањето, а заради тоа биле извршени вештачења и изведени други докази за кои тужителот претходно ги поднесувал трошоците, тужителот има право на надомест на тие трошоци во целост, без оглед на висината на досудениот износ.

Доколку тужениот ја оспорувал единствено висината на тужбеното барање, тужителот има право да му се надоместат парничните трошоци пресметани според вредноста на барањето за кое успеал во спорот.

VIII

Во стечајната постапка, кога е изјавена жалба против решението на стечајниот судија или стечајниот управник, странката е должна судската такса да ја плати пред поднесување на жалбата и доказот за платена такса да го приложи со жалбата.

Жалбата за која не е платена судска такса, со решение ќе се отфрли.

IX

Во случај кога рочиштето е одложено поради спреченост на судот, странките немаат обврска да ги надоместуваат трошоците за застапување на тоа рочиште, независно од исходот на спорот.

ЗАКЛУЧОЦИ

I

Трошоците поврзани со поставување на старател од редот на адвокатите, како процесна претпоставка за водење на парницата, претставуваат издатоци направени по повод на постапката, па истите, се одмеруваат според Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

II

Доколку во тужбата не е истакнато определено барање за надомест на трошоците предизвикани со поднесената тужба, а судот донесе одлука без претходно расправање, тужителот нема право на надомест на тие трошоци.

Образложение

Трошоците на постапката регулирани се со правните институти парнични трошоци (член 145-161 од Законот за парничната постапка - објавен во „Службен весник на РМ“ бр.79/05...116/2010); трошоците во постапката за обезбедување на докази (член 162) и институтот ослободување од плаќање на трошоците на постапката (член 163-169). При тоа, Законот за парничната постапка не ги набројува исцрпно и таксативно парничните трошоци, така што законското решение за одредување на поимот на парнични трошоци со овој закон воопштено ја дефинира содржината на парничните трошоци и тоа како издатоци направени во текот или по повод на постапката (член 145 став 1). Извесен исклучок претставува одредбата од став 2 од истиот член во која е предвидено дека парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда. Согласно одредбата од член 149 став 1 од Законот за парничната постапка при одлучувањето кои трошоци ќе и се надоместат на странката судот ќе ги земе предвид само оние трошоци што биле потребни за водење на парницата. За тоа кои трошоци биле потребни, како и за висината на трошоците одлучува судот, оценувајќи ги грижливо сите околности. Според став 2 од истиот член, наградата и другите трошоци на адвокатите се одмеруваат според тарифата за надоместок на трошоците за адвокатите. Со ваквото упатувачко дејство на оваа одредба, се добива впечаток дека се конкретизираат парничните трошоци кога станува збор за трошоците за адвокатите, меѓутоа, напротив, во судската практика особено по однос на овој вид на трошоци, констатирано се разидувања во изразените ставови.

Имено, воочена е неконзистентност во примената на овие одредби, по следните прашања:

- Кои трошоци на постапката претставуваат „нужни“, односно „потребни“ трошоци во смисла на член 149 став 1 и став 2 од Законот за парничната постапка, кои што странката која ја загубила парницата треба да ги надомести на полномошникот – адвокат на спротивната странка, во смисла на член 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите?

Во судската практика постои невоедначеност при примената на погоре споменатите одредби во смисла на тоа дали на странката застапувана од адвокат, која успеала во парницата, треба да и бидат надоместени и трошоците за превоз, ноќевање, дневница и отсуство од канцеларија предвидени во член 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, иако на подрачјето на седиштето на

судот има адвокати или пак во таков случај странката има право на надомест единствено на трошоците за застапување. Оваа дилема во практиката на судовите се јавува во врска со одредбите од член 1 став 1 и став 2 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите во смисла на тоа дали со овие одредби се уредува единствено договорањето меѓу странката и нејзиниот полномошник – адвокат, што нема влијание во однос на спротивната странка или пак сите трошоци предвидени во Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите ја обврзуваат и другата странка во спорот.

Поаѓајќи од одредбата од член 149 став 2 од ЗПП, произлегува дека адвокатите имаат право на сите трошоци кои се утврдени со Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, меѓутоа и при примената на оваа одредба треба да се има во вид и одредбата од ставот 1 на истиот член, според која при одлучувањето кои трошоци ќе и се надоместат на странката судот ќе ги земе предвид само оние трошоци што биле потребни за водење на парницата, што е прашање на оценка на судот.

Согласно член 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, за извршување на правна помош, странката е должна на адвокатот да му ги надомести трошоците: 1. За превоз, до висина на трошоците на патниот билет за превозното средство што го користел адвокатот, а за употреба на сопствено возило ќе му надомести по 30 % од цената на најскапиот бензин за секој изминат километар; 2. За ноќевање, до висина на трошоците за ноќевање; 3. На име дневница ќе му се исплати вообичаена дневница или по договор и 4. За отсуство од канцеларија, ќе му бидат надоместени трошоци за секој започнат час 20% од наградата за дејството за кое патува, но не повеќе од седум часа за еден ден.

Одредбата од член 1 став 2 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите со која е предвидено слободно договарање на наградата и трошоците, како и начинот и средствата за плаќање меѓу адвокатот и странката, не може да го обврзува и противникот, односно спротивната странка, бидејќи таа и не е учесник во тој договорен однос. Оттука се наметнува прашањето дали трошоците предвидени со член 7 од споменатата тарифа во обем како што тоа е регулирано со таа одредба, се во доменот на слободно договарање меѓу адвокатот и странката која ја застапува, односно кои трошоци се во рамките на предвидените со Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите и за кои постои обврска спротивната странка, во зависност од исходот на постапката, да ги надомести, а кои трошоци и награда се предмет на слободно договарање меѓу адвокатот и странката во смисла на член 1 став 2 од таа тарифа.

Поаѓајќи од одредбите од член 149 став 1 и став 2 од Законот за парничната постапка, според кои судот во рамките на своите овластувања и обврски при одлучувањето кои трошоци ќе и се надоместат на странката, треба да ги земе предвид само оние трошоци што биле потребни за водење на парницата, оценувајќи ги грижливо сите околности, произлегува дека спротивната странка нема обврска да ги надоместува трошоците кои се предизвикани за адвокат кој има седиште надвор од општината каде што се наоѓа седиштето на надлежниот суд, а во која општина има адвокати, туку единствено е должен да ги надомести вообичаените трошоци во висина на оние кои би биле предизвикани за адвокат кој дејноста ја врши во општината во која се наоѓа седиштето на судот. При тоа, не се задира во правото на странката да ангажира адвокат надвор од општината во која се наоѓа седиштето на судот, а на чие подрачје има адвокати, со тоа што трошоците кон адвокатот предвидени во член 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите ќе ги поднесува таа странка.

Следно прашање во кое се забележува неконзистентност во примената во судската практика е и прашањето дали во потребните (нужни) трошоци на постапката се вклучени и оние трошоци кои биле предизвикани пред поднесување на тужба, кога со закон е предвидено задолжително претходно да се упати барање до одреден орган или друг правен субјект (на пример во спорови за надомест на штета од сообраќајна незгода по поднесено барање до друштвото за осигурување).

Со оглед на содржината на одредбата од член 145 став 1 од Законот за парничната постапка според која парничните трошоци ги сочинуваат издатоците направени во текот и по повод на постапката, произлегува дека издатоците можат да бидат предизвикани и пред поведувањето на парницата, под услов да се сторени по повод постапката. Според тоа, кога со закон е предвидено задолжително претходно да се упати барање до одреден орган, трошоците предизвикани во врска со тоа барање, претставуваат парнични трошоци потребни за водење на парницата.

Прашањето за тоа дали се досудува награда за состав на полномошно за застапување во конкретниот спор, уредено е со одредбата од член 8 т.9 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, чија содржина упатува на тоа дека за состав на полномошна со кои адвокатот е овластен за застапување и превземање на дејствија во име на властодавецот во сите постапки и други видови полномошна наградата е како најниската награда од точка еден. Ова значи дека адвокатот има право на награда за состав на полномошно и во конкретниот спор.

Во практиката на судовите констатирано е разидување во примената на одредбите од Законот за парничната постапка и во ситуации кога во постапката има повеќе странки, особено кога одделни странки се застапувани од различни адвокати.

Имено, согласно член 8 точка 8 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во поднесокот во кој има повеќе учесници, наградата се зголемува по 30% за секое наредно лице, а за секое наредно лице од спротивната страна по 15%, но не повеќе од пет пати од предвидената награда од член 8 од Тарифата.

Од содржината на оваа одредба произлегува дека истата се применува за секое процесно дејствие, имајќи ги предвид и одредбите од АТ (дел II) кои се однесуваат за награда за одбрана и застапување. При тоа, зголемувањето на наградата според оваа одредба е поврзано со бројот на учесниците во постапката, независно од тоа дали некои од нив или сите се застапувани од овластени адвокати. Меѓутоа, содржината на одредбата од член 149 став 1 од Законот за парничната постапка, која упатува на обврската на судот да ги оценува сите околности за тоа кои трошоци биле потребни за водење на парницата, според Врховниот суд на Република Македонија, го оправдува правното мислење дека во постапката во која има повеќе учесници, адвокатот има право на зголемување на наградата од членот 8 точка 8 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите за секое наредно лице што тој го застапува во постапката и за секое наредно лице од спротивната страна, со тоа што ова зголемување се однесува за сите процесни дејствија.

Прашањето за висината на наградата на адвокат за состав на правен лек и одговор на правен лек разработено е во дел III од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите. Имено, во оваа одредба е предвидено дека за состав на редовен и вонреден правен лек и одговор на редовен и вонреден правен лек, наградата е 50% поголема од наградата за застапување или одбрана, а ако адвокатот не учествува на расправа или претрес, наградата е 100% зголемена.

Оваа одредба, бидејќи се однесува за состав на правен лек, односно одговор на правен лек, што претходи на евентуалната расправа или претрес пред второстепениот суд, треба да се разбере така што се поврзува со учеството на адвокатот на расправа или претрес во првостепената постапка, односно постапката што претходела на поднесувањето на правниот лек или одговорот на истиот. Тоа значи дека за состав на редовен и вонреден правен лек и одговор на редовен и вонреден правен лек, наградата е 100% поголема од наградата за застапување или одбрана, ако адвокатот не учествува на расправа или претрес пред првостепениот суд, односно во постапката што претходела на поднесувањето на правниот лек или одговор на истиот.

Во врска со прашањето за трошоци предизвикани по повод ненавремено поднесениот одговор на жалба, од содржината на одредбата од член 348 став 3 од Законот за парничната постапка, произлегува дека доколку ненавремено поднесениот одговор на жалба, бил земен предвид при одлучувањето на судот во постапка по жалба, трошоците предизвикани по тој повод, претставуваат трошоци што биле потребни за водење на парницата. Имено, согласно член 348 став 3 од Законот за парничната постапка ненавремено поднесениот одговор на жалба нема да се отфрли туку ќе се достави до второстепениот суд кој ќе го земе предвид, ако тоа е уште можно. Според тоа, поднесокот од овој вид т.е. одговорот на жалба, според законот, бил земен предвид при одлучувањето во постапката по правниот лек, што значи дека трошоците поврзани со истиот, претставуваат трошоци што биле потребни за водење на парницата.

Во судската практика, особено разидување е забележано при одмерувањето на трошоците на постапката при делумно постигнат успех во парницата.

Ова прашање се однесува всушност на примената на одредбите од член 148 став 2 и став 3 од Законот за парничната постапка. Имено, согласно одредбата од член 148 став 2 од овој закон, ако странката делумно успее во парницата, судот може со оглед на постигнатиот успех да определи секоја странка да ги

поднесува своите трошоци или едната странка да и' надомести на другата и на замешувачот сразмерен дел од трошоците. Според став 3 од истиот член, судот може да одлучи едната странка да ги надомести сите трошоци што противната странка и нејзиниот замешувач ги имале, ако спротивната странка не успеала само во сразмерно незначителен дел од своето барање, а поради тој дел не настанале посебни трошоци.

Од содржината на овие законски одредби, произлегува дека судот може по слободна оценка да одлучи сразмерно надоместување на трошоците на странката која делумно постигнала успех во парницата, односно да одлучи секоја странка да ги поднесува своите трошоци. Одлуката на судот за тоа која од странките има обврска да ги надомести парничните трошоци, мора да одговара на постигнатиот успех во парницата кој е решавачки момент што мора да преовлада над слободната оценка на судот. Заради надминување на овој проблем, треба да се има предвид постигнатиот успех во парницата како на тужителот, така и на тужениот така што кај парцијалниот успех на странките во постапката, потребно е при одредување на трошоците на постапката изразите „делумен успех“ и „сразмерен дел од трошоците“ да се оценуваат не само квантитативно, туку и квалитативно, како со оглед на основот, така и со оглед на висината на усвоениот, односно одбиениот дел од тужбеното барање.

Поради тоа, во случај ако тужениот го оспорувал основот на тужбеното барање во целост или единствено пооделни самостојни делови од барањето (поединечен облик на штета и слично), а заради што биле извршени вештачења и изведени други докази за кои тужителот претходно ги поднесувал трошоците, на тужителот би требало да му се признаат тие трошоци во целост, без оглед на висината на досудениот износ. Доколку пак, тужениот ја оспорувал единствено висината на тужбеното барање (на пример - пооделни облици на нематеријална штета), судот ќе цени дали на тужителот треба во целост или само делумно да му се признаат трошоците во врска со утврдувањето на висината на нематеријалната штета кои тужителот претходно ги поднесувал, а во однос на висината на досудениот надоместок. Тоа значи дека во тој случај, ако тужениот ја оспорувал единствено висината на тужбеното барање, тужителот има право да му се надоместат парничните трошоци пресметани според вредноста на барањето за кое успеал во спорот.

При определувањето на трошоците на постапката, треба да се има предвид дека тие трошоци се надоместуваат како според начелото на одговорност за успех (causae), така и според начелото на одговорност за вина (culpaе).

Начелото на одговорност за успех значи дека оној кој со своето однесување го предизвикал водењето на парницата, па истата ја изгубил, по завршување на постапката должен е да ги надомести трошоците на својот парничен противник (член 148 став 1 од Законот за парничната постапка). При тоа се зема предвид единствено објективниот критериум, независно од убедувањето на странките дека им припаѓа право на заштита.

Начелото на одговорност за вина, кое е исклучок од претходно споменатото начело, уредено е со останатите одредби од Законот за парничната постапка. Конкретно, согласно член 150 став 1 од Законот за парничната постапка странката е должна независно од исходот на парницата да и ги надомести на противната странка трошоците што ги предизвикала по своја вина или случај што и се случил нејзе. За надомест на овие трошоци, во смисла на член 150 став 3 од истиот закон, судот одлучува без одлагање, што значи пред завршување на постапката и независно од исходот на спорот.

Според тоа, при одлучувањето за надомест на трошоците, треба да се има предвид и причината поради која одредени трошоци биле предизвикани (на пр. по повод рочиштето за враќање во поранешна состојба - кога по однос на трошоците на постапката се применува член 109 став 3 од Законот за парничната постапка; недавање повод за тужба (член 151), повлекување на тужба и откажување од правен лек (член 152), излачна парница (член 154) итн. Одговор на прашањето кога тужениот не дал повод за тужба често е содржан и во материјалното право (ако тужбеното барање не било тасано во време на поднесување на тужбата или зависно од исполнување на некој услов и слично). Зголемувањето или намалувањето на тужбеното барање во текот на постапката, исто така има влијание врз одмерувањето на трошоците на постапката, бидејќи висината на трошоците се одмерува според времето на преземање на тие процесни дејствија, а не според конечно поставеното тужбено барање. Меѓутоа, доколку тужбеното барање е намалено во текот на траењето на парницата, за висината на трошоците правично би било да се одлучи соодветно на одредбата од член 152 став 1 која се однесува за повлекување на тужбата. Имено, независно што намалувањето на тужбеното барање не претставува преиначување на тужбата (член 181 став 2 од Законот за парничната постапка), таа процесна диспозиција на тужителот има дејство како и повлекувањето на тужбата во поглед на одлуката за трошоците.

Посебно прашање во врска со надоместувањето на трошоците се наметнува во случај ако рочиштето е одложено поради спреченост на судот.

Во таков случај, не треба да постои обврска на странките да ги надоместуваат трошоците за застапување на тоа рочиште, независно од исходот на спорот. Имено, одлагањето на рочиште поради спреченост на судот, не е последица ниту на однесувањето на странките (начело на одговорност за успех), а ниту на дејствие предизвикано по нивна вина (начело на одговорност за вина), поради што не треба да постои обврска за надомест на трошоците кои се предизвикани со тоа одлагање.

Што се однесува до надоместувањето на трошоците за адвокат поставен како старател од Центарот за социјална работа, постои разлика во ситуација кога старателот е поставен за обезбедување на процесни претпоставки за водење на парницата и ситуација кога како старател на одредена странка од причини содржани пред се во материјалното право, е поставено лице од редот на адвокатите.

Трошоците поврзани со поставување на старател како процесна претпоставка за водење на парницата, кои вообичаено во судската практика Центарот за социјална работа ги назначува како „старател за посебни случаи“ (член 173 -177-м од Законот за семејството), а се поврзани со одредбите од член 76 -78 од Законот за парничната постапка (со кои се уредува поставувањето на привремен застапник), претставуваат издатоци направени по повод на постапката во смисла на член 145 став 1 од Законот за парничната постапка, па истите, согласно член 149 став 2 од споменатиот закон, се одмеруваат според Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Со одредбите од Законот за семејството, посебно е уредено прашањето за старателството и лица под старателство (член 124-172), каде што не е исклучена можноста за старател на одредено лице да биде назначено лице кое по професија е адвокат, но во тој случај треба да се има предвид одредбата од член 152 став 1 од Законот за семејството, според која старателот ги врши своите должности, по правило без надоместок.

Во врска со одлучувањето за надомест на парничните трошоци, во судската практика се наметнува прашањето за тоа до кој стадиум во постапката може да се истакне барање за надомест на трошоците кога истите биле предизвикани по повод одреден поднесок, по кој судот веднаш постапува, без расправање. На пример - за состав на тужба, по која била донесена пресуда поради неподнесување одговор на тужба, а во самата тужба тие трошоци не се наведени.

Согласно член 158 став 1 од Законот за парничната постапка за надоместок на трошоците одлучува судот на определено барање од странката, без расправање. Странката е должна, во смисла на став 2 од истиот член, во барањето определено да ги наведе трошоците за кои бара надоместок. Според став 3 од овој член од законот, барањето за надоместок на трошоците, странката е должна да го истакне најдоцна до завршување на расправањето кое му претходи на одлучувањето за трошоците, а ако се работи за донесување на одлука без претходно расправање, странката е должна барањето за надоместок на трошоците да го истакне во предлогот за кој треба да одлучи судот, што значи во поднесената тужба.

Донесувањето и стапување во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за стечај („Службен весник на РМ“ бр. 79/2013) го наметна и прашањето за постапување на судот во стечајните постапки во кои доверителите поднеле жалба против првостепеното решение, а со жалбата не доставиле доказ за платена судска такса за жалба.

Имено, согласно член 4 од споменатиот закон, членот 12 од Законот за стечај се менува и гласи:

- (1) Против решение на стечајниот судија може да се изјави жалба до апелациониот суд, преку надлежниот основен суд во рок од осум дена, кога тоа е определено со овој закон.
- (2) По приемот на жалбата, ненавремената, недозволената или нецелосната жалба, како и жалбата за која не е платена судска такса, со решение ќе се отфрли. Стечајниот судија првиот работен ден по приемот на жалбата, предметот со сите списи го доставува до апелациониот суд. Поднесената жалба не се доставува на одговор на спротивната страна.

Со одредбата од член 6 став 1 од Законот за судски такси предвидено е дека нецелосно платената или неплатената такса го задржува текот на судската постапка, ако со овој или друг закон поинаку не е определено. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за судските такси („Службен весник на РМ“ бр.106 од 29.07.2013 година), во членот 6 по ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3) кои гласат:

2 По исклучок од ставот (1) на овој член во парничната постапка поведена од стечајниот управник за оспорување на побарување на доверител, побивање на правно дејствие, како и водење на други парнични постапки поврзани со стечајната маса, неплатената такса не го задржува текот на судската постапка.

3 Во стечајната постапка странката која поднесува жалба против решение донесено од стечајниот управник е должна таксата да ја плати пред поднесување на жалбата и доказот за платена такса да го приложи со поднесување на жалбата.

По членот 6 од Законот за судски такси, додаден е нов член 6-а, кој гласи:

4 Стечајниот управник во случај кога поведува парнична постапка за оспорување на побарување на доверител, побивање на правно дејствие, како и водење на други парнични постапки поврзани со стечајната маса е должен да ја плати таксата најдоцна до правосилно завршување на парничната постапка.

5 Во случај кога парничната постапка од ставот (1) на овој член завршила со целосно или делумно уважување на тужбеното барање, таксата ја плаќа тужениот.

При расправање по ова прашање, треба да се има предвид и одредбата од член 7 од Законот за стечај, според која на стечајната постапка соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка, ако со овој закон поинаку не е определено.

Од сето погоре изложено, произлегува дека во стечајната постапка кога е изјавена жалба против решението на стечајниот судија или стечајниот управник, странката е должна да ја плати судската такса пред поднесување на жалбата и доказот за платена такса да го приложи со жалбата, а жалбата за која не е платена судска такса, со решение ќе се отфрли.

2. Утврдување на вредноста на предметот на спорот – член 33 од Закон за парничната постапка

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика во врска со примена на Законот за парнична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/05, бр.110/08, бр.83/09, бр.116/10), на седница одржана на ден 23.02.2015 година, ги донесе следните:

ПРАВНИ МИСЛЕЊА

I

Судот може по службена должност да ја утврди вредноста на предметот на спорот која е меродавна за утврдување на составот на судот, правото на изјавување ревизија и во други случаи предвидени со Законот за парничната постапка, најдоцна до закажување на подготвително рочиште.

II

Во споровите кои се однесуваат на непарични побарувања, меродавна вредност е онаа која тужителот ја назначил во тужбата и на кој износ била платена судската такса, доколку утврдувањето на вредноста на спорот не е уредено на друг начин со Законот за парничната постапка.

III

Судот ќе ја отфрли тужбата поднесена од полномошник, ако во неа не е назначена вредноста на спорот.

Доколку тужбата е поднесена од тужител кој нема полномошник и во неа не е назначена вредноста на спорот, судот ќе го повика подносителот да ја уреди тужбата во определен рок, а во спротивно ќе се постапува како со неуреден поднесок.

3. Постапка по приговор против решение на нотар со кое се дозволува извршување – член 16-д од Закон за извршување вв со член 417-428 од Закон за парничната постапка

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика во врска со примена на Законот за парнична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр 79/05, бр.110/08, бр.83/09, бр116/10), на седница одржана на ден 23.02.2015 година, ги донесе следните:

ПРАВНИ МИСЛЕЊА

1. Должникот во приговорот е должен да ги наведе фактите и доказите (и вештачење), во поглед на побиваниот дел од решението.

Доколку во приговорот се наведени доволно образложени и основани причини, со кои ќе стори веројатно дека не бил во можност нив да ги изнесе во приговорот, фактите и доказите (и вештачењето), може да ги изнесе на подготвително рочиште, а ако тоа не е одржано, до првото рочиште од главната расправа.

Истото се однесува и за доверителот.

2. Судот по поднесениот приговор, постапува и расправа само за фактите во побиваниот дел од решението, но во рамките на барањето содржано во решението со кое се дозволува извршување. Ако со приговорот е изјавена противтужба, судот не може да расправа по истата во постапката по приговорот, туку во посебна постапка.

3. Во случај должникот да го плати целиот износ содржан во решението со кое е дозволено извршувањето и со приговорот достави докази за тоа, судот ќе го усвои приговорот и решението со кое е дозволено извршувањето ќе го укине.

Во случај да е платен само дел од долгот, делумно ќе го усвои приговорот и во тој платен дел ќе го укине решението.

4. Бидејќи приговорот се поднесува до нотарот, тој ја врши наплатата на таксата, а потоа предметот комплетиран го праќа до судот.

5. Против одлуката на првостепен суд, со која одлучувал по поднесена жалба на решение од нотарот по поднесен предлог за укинување на клаузула на правосилност и извршност, дозволена е жалба до Апелационен суд, согласно член 368 став 1 од Законот за парничната постапка.

4. Доставување на писмена – член 125-143 од Закон за парничната постапка

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика во врска со примена на Законот за парнична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/05, бр.110/08, бр.83/09, бр.116/10), на седница одржана на ден 23.02.2015 година, ги донесе следните:

ЗАКЛУЧОЦИ

I

Доставата на писмена до тужителот кој бил лишен од слобода, односно бил во притвор, треба да се врши исклучиво преку Управата на затворот во кој се наоѓа тужителот.

II

Постоење на повратница во списите за извршена достава на писмено на правно лице, како препорачана поштанска пратка за која приемот е потврден со потпис, а без печат на приемачот, ако таков поседува, претставува доказ дека постои уредна достава на писменото, се додека приемачот на писменото не го докаже спротивното, по барање за враќање во поранешна состојба или некоја друга постапка.

III

Не се смета дека правно лице е уредно покането на рочиште за главна расправа, ако судскиот доставувач на повратницата само констатирал дека лицето овластено за примање на поканата одбил да ја прими, а притоа не ја оставил во канцеларијата на правното лице.

‘

II. Сентенци

1. Парнична постапка

1.1. Дозволеност на ревизија по тужба и противтужба – член 372 од Закон за парничната постапка

Оценувањето на дозволеноста на ревизијата по тужба и противтужба се цени согласно Законот за парничната постапка кој бил во примена во време на поднесување на тужбата, односно противтужбата.

Образложение

Ревизијата изјавена во делот на противтужбеното барање за утврдување право на сопственост е неоснована.

Врховниот суд на Република Македонија во делот на противтужбеното барање за утврдување право на сопственост одлучуваше во смисла на член 372 став 3 точка б од Законот за парничната постапка (“Сл. весник на РМ” бр.7/11 - пречистен текст), со оглед да противтужбено барање е истакнато во време на важност на овој закон.

Ревизијата изјавена во делот на тужбеното барање на тужителот за предавање на владение е недозволена. Во смисла на одредбата од член 372 став 2 од Законот за парничната постапка (“Сл.весник на РМ” бр.79/05), странките можат да изјават ревизија против второстепената пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000,00 денари.

Според член 33 став 2 од истиот закон, кога тужбеното барање не се однесува на паричен износ, меродавна е вредноста на спорот што тужителот ја определил во тужбата.

Согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Во случајот, со ревизијата побиван е усвоениот дел од тужбеното барање на тужителот за предавање во владение, со определена вредност на спорот во тужбата на 10.000,00 денари. Овој износ не го наминува износот од 500.000,00 денари во смисла на одредбата од член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, поради што произлегува дека ревизија не е дозволена.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија следуваше во овој дел ревизијата да ја отфрли согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Одредбата од член 372 став 3 точка б од Законот за парничната постапка (“Сл.весник на РМ” бр.7/11 - пречистен текст), во делот на ревизијата за тужбеното барање на тужителот за предавање во владение, не може да се примени, од причина што во конкретниот случај постапката по тужбата на тужителот за предавање во владение, е започната пред денот на започнување на примената на Законот за парничната постапка (“Сл. весник на РМ” бр.7/11), односно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка (“Сл.весник на РМ” бр.79/05).

Пресуда и решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.523/2014 од 22.04.2015 година.

2. Работни односи

2.1. Откажување на договор за вработување на определено време – член 46 став 1 од Закон за работните односи

Одлуката за отказ поради истекување на времето на договорот за вработување на определено време, чија временска важност била продолжена без да се договори времето за кое се продолжува е незаконита, бидејќи не изминал рокот од 5 години, како максимално со законот определено време за кое може да се склучи ваков вид на договор за определено време.

Образложение

Неоснован е и наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Имено, меѓу другото било утврдено дека тужениот објавил оглас и доставил пријава до Агенцијата на РМ на 16.08.2010 година за потреба од еден работник инжињер технолог - текстилец. За тоа работно место се пријавила тужителката која била избрана и со тужениот склучила догоор за вработување на определено време од 31.08.2010 година за време од 3 месеци сметано од 01.09.2010 година до 31.12.2010 година. Со протекот на времето од три месеци на тужителката не и престанал работниот однос, туку во согласност со тогашните потреби, а и сегашните на тужениот продолжила да работи на работно место како инжињер технолог - текстилец. Со решение на Фондот ПЕ Б. од 22.02.2013 година на тужителката и било утврдено право на надомест на плата за отсуство од работа поради бременост и породување за периодот од 15.01.2013 година до 11.10.2013 година. Без никакво известување, иако породилното отсуство не е на терет на тужениот, тужениот на 22.03.2013 година донел одлука со која на тужителката и престанал работниот однос сметано од 26.03.2013 година. Тужителката била известена дека со решение на ФЗОМ и е ускратено правото на паричен надоместок по основ на породилно отсуство сметано од 26.03.2013 година. Тужителката кај тужениот работела на истото работно место и остварила стаж на осигурување од 3 години, 5 месеци и 13 дена.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба пониските судови го усвоиле тужбеното барање на тужителката заклучувајќи дека работниот однос на определено време на тужителката од 3 месеци согласно член 46 став 4 од Законот за работните односи, се трансформирал во работен однос на неопределено време, бидејќи тужителката засновала работен однос на определено време на работно место кое било упразнето и на истото работно место продолжила да работи повеќе од 2 години, а тужениот обезбедил финансиски средства, па со оглед на структурата на тужителката и дејноста на тужениот, тужениот имал трајна потреба од таков работник.

Правилно пониските судови утврдиле дека престанокот на работниот однос е незаконит, меѓутоа погрешно заклучувајќи дека работниот однос на тужителката заснован на определено време се трансформирал во работен однос на неопределено време.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека одлуката за престанок на работен однос на определено време по договор бр.03-347/5 од 31.08.2010 година е незаконита. Тоа од причина што наведениот договор е склучен на определено време од 01.09.2010 година до 31.12.2010 година, меѓутоа по истекот на договорениот рок, друг договор помеѓу странките не е склучен, а работниот однос на тужителката прекутно е продолжуван со остварување на сите права од работен однос и по истекот на договорениот рок, а одлуката за престанок на работен однос од работодавачот е донесена поради истек на времето за кој тој е склучен. Во услови кога договорот за вработување бил склучен на определено време - 4 месеци, а по истекот на времето за кое бил склучен, тужителот со одлука не констатирал дека договорот престанал да важи со изминувањето на времето за кое бил склучен, туку молкум се согласил тужителката да продолжи да работи и по тој основ да ги остварува сите права од работен однос, тужениот не можел да и даде отказ на договорот за вработување на определено време од причини што дополнително не бил договорен нов рок на важност на договорот во кој тужителката би ги извршувала работните обврски и во кој би засновала работен однос.

Согласно одредбата од членот 46 став 1 од Законот за работните односи договорот за вработување на определено време може да се склучи за вршење на исти работи со прекин или без прекин до 5 години.

При неспорен факт дека се работи за договор за вработување на определено време, чија временска важност била продолжена без да се определи - договори времето за кое се продолжува по наоѓање на овој суд, одлуката за отказ на договорот за вработување на определено време е незаконита бидејќи не изминал рокот од 5 години, како максимално со законот определено време за кое може да се склучи ваков вид на договор за засновање работен однос.

Бидејќи тужителката засновала работен однос со договор на определено време, а не се исполнети законски услови за трансформирање во работен однос на неопределено време предвидени во членот 46 став 3 и 4 од Законот за работните односи, погрешен е заклучокот на пониските судови дека работниот однос на тужителката и се трансформирал од работен однос на определено во работен однос на неопределено време.

Судот ги ценеше и останатите наводи истакнати во ревизијата, но не ги уважи како основ за поинакво одлучување.

Предвид на погоре изнесеното, следувахе ревизијата на тужениот да се одбие како неоснована согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.95/2014 од 23.01.2015 година.

2.2. Откажување на договорот за вработување поради повреда на работниот ред и дисциплина – соопштување на деловна тајна – член 35, 72 и 74 од Закон за работните односи

Не постои повреда на работниот ред и дисциплина со неовластено соопштување на деловна тајна, доколку претходно работодавачот во посебен акт не определил кои факти, исправи, податоци и документи се прогласени за деловна тајна.

Образложение

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Второстепениот суд со правилна примена на материјалното право од член 35, 72 и 74 од Законот за работни односи, донел правилна одлука кога го усвоил тужбеното барање и ги поништил како незаконити оспорените одлуки за откажување на договорот за вработување поради повреда на работниот ред и дисциплина, сторени со јавно изнесување на неvistини за работата на тужениот, а основ за таквото одлучување наоѓа во утврденото дека во оспореното решение не било наведено конкретно во што се состои прекршувањето на работниот ред и дисциплина ниту било наведено која деловна, службена или професионална тајна тужителката ја соопштила неовластено, како ни во што се состои пречекорувањето и злоупотребата на дадените овластувања. Имено, тужениот во оспореното решение навел дека тужителката ја сторила повредата на работниот ред и дисциплина на начин што на 20.12.2010 година на ударните вести на А. телевизија, самоволно и произволно изнела многу неvistини, со кои ја дискредитирала Клиниката, менаџерскиот тим и сите вработени, дека неовластено и искривено оддала и прикажала деловни, службени и професионални тајни и документи за работењето на клиниката, како и видливо изнесување на лични податоци на пациенти, со што постапила спротивно на Законот за работни односи, Правилникот за ред и дисциплината и договорот за вработување.

Правилно второстепениот суд при одлучувањето заклучил дека во Правилникот за деловна и професионална тајна на тужениот не било утврдено што претставува деловна тајна, односно кои факти, исправи, податоци, документи се прогласени за деловна тајна. Ова, особено ако се има во предвид дека согласно член 35 од Законот за работни односи, е предвидено дека работникот не смее да ги искористи за своја сопствена употреба или да ги предаде на трето лице, податоците што се сметаат за деловна тајна на работодавачот, кои како такви со посебен акт ќе ги определи работодавачот и кои му биле доверени на работникот или со кои тој бил запознат на друг начин. За да се утврди дека тужителката вршела неовластено соопштување на деловна тајна, било потребно претходно тужениот во посебен акт да определил кои факти, исправи, податоци и документи претставуваат деловна тајна, што во конкретниот случај не е сторено. Исто така, правилно второстепениот суд прифатил дека во случајов не било утврдено кои податоци биле изнесени и кои зборови се употребени од страна на тужителката, односно во текот на постапката не бил изведен доказ дека мутираниот глас на вестите на А1 телевизија, е гласот на тужителката.

И по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, второстепениот суд со правилна примена на материјалното право, донел правилна и законита одлука, во која дал доволно образложени причини за решителните факти од кои се раководел при одлучувањето, со кои се во целост се согласува и овој суд.

Неосновани се ревизиските наводи дека во оспореното решение бил наведен основот за отказот, дека била докажана основаноста на причината која го оправдува истиот и дека било утврдено кои исправи, податоци и документи се прогласени за деловна тајна според Правилникот на тужениот, од причина што и по оценка на овој суд во оспореното решение не е конкретно наведено која деловна, службена или професионална тајна тужителката ја соопштила неовластено, а ниту пак претходно со Правилникот на тужениот точно било определено кои податоци се сметаат за деловна тајна на тужениот.

За останатите наводи во ревизијата, овој суд оцени дека се без влијание за поинакво одлучување во конкретниот случај.

Со оглед на наведеното, следува да се одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 384 став 1 од Законот за парнична постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.239/2014 од 14.10.2015 година.

3.Облигациони односи

3.1. Активна легитимација за надомест на штета од осигурување – член 953 од Закон за облигационите односи

Сопственикот на возилото е активно легитимиран да бара надомест на штета, иако договорот за осигурување со осигурителното друштво го склучило трето лице.

Образложение

Неоснован е ревизискиот навод за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парнична постапка, од причина што по оценка на овој суд побиваната пресуда со која е потврдена првостепената пресуда е јасна и разбирлива, содржи доволно образложени причини за решителните факти па истата во целост може да биде испитана.

Неоснован е и ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право. Врз основа на утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, прифатена од второстепениот суд, правилно пониските судови го примениле материјалното право кога делумно го усвоиле тужбеното барање на тужителот.

Имено, во текот на постапката судовите утврдиле дека видно од сообраќајната дозвола, тужителот бил сопственик на товарно возило-влекач, регистрирано од 24.09.2010 година до 24.09.2011 година, а врз основа на склучен договор за купопродажба на ден 24.09.2008 година со А. Ј. ДООЕЛ од Г., како продавач на истото. На ден 31.10.2009 година, А. Ј. ДООЕЛ Г. и тужениот склучиле полиса број ....за осигурување на предметното моторно возило. Полисата ја потпишал и склучил А. Ј. ДООЕЛ Г. во својство на договорувач на осигурувањето и му ја платил на тужениот во целост договорената и фактурирана премија. На ден 10.05.2010 година, осигураното возило било оштетено во сообраќајна незгода која се случила на главниот пат помеѓу градовите П. и П.1 во Р.Б.. Во таа незгода возилото било тотално оштетено, па истото било превезено од местото на незгодата во паркинг на тужителот во Г.. Штетата за возилото била пријавена кај тужениот од страна на тужителот со пријава на штета во вонсудска постапка, но тужениот одбил да изврши проценка на оштетеното возило и со известување од 18.05.2010 година го известил тужителот дека не е во можност да отвори штета по неговата поднесена пријава, поради немање осигурително покритие за возилото. Со вештачење било утврдено дека оштетувањето на возилото било од таков обем што поправката била економски неоправдана, бидејќи се работело за тотална штета, а висината согласно Критериумите за проценка на штети на моторни возила, била утврдена во износ од 1.654.358,00 денари.

Од вака утврденото пониските судови заклучиле дека тужениот има обврска да му го исплати на тужителот досудениот износ, од причина што тој според сообраќајната дозвола бил сопственик на осигуреното возило и во времето на склучување на договорот за осигурување и во моментот на случување на незгодата, па нему како сопственик му припаѓаат сите права од тоа осигурување, меѓу кои и правото да бара надомест на штета, а дека А. Ј. ДООЕЛ е само договорувач на осигурувањето, кој за своја сметка, а во име на тужителот, го склучил договорот со тужениот.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови правилно го примениле материјалното право кога повикувајќи се на член 953, член 957 став 1, член 958 став 1, член 961 став 1, член 968 став 1 и став 2, член 975 став 1, член 980 став 1 и став 2, член 981 став 1 и став 2, член 993, член 266 од Законот за облигациони односи и член 2 и 25 став 1 од Условите за комбинирано осигурување на моторни возила на тужениот, делумно го усвоиле тужбеното барање на тужителот.

При утврдени факти од сообраќајната дозвола дека тужителот бил сопственик на возилото во време на склучување на полисата на 31.10.2009 година и во периодот опфатен со истата, како и во моментот на случување на сообраќајната незгода, според мислење на Врховниот суд на Република Македонија, правилен е заклучокот на пониските судови дека тужителот има право на надомест на штета, а тужениот има обврска за исплата на истата, а дека А. Ј. ДООЕЛ Г. е само договорувач на осигурувањето кој за своја сметка, а во име на тужителот, го склучил со тужениот договорот за осигурување.

Неосновани се ревизиските наводи на тужениот дека тужителот не е сопственик на возилото и дека договорот за купопродажбата бил раскинат по сила на закон, од причина што видно од сообраќајната дозвола за тоа возило е видно дека тужителот е сопственик на истото, а во текот на постапката од страна на тужениот не бил приложен ниту еден доказ во поткрепа на неговото тврдење.

Овој суд ги имаше во предвид и останатите ревизиски наводи, но најде дека дел веќе биле истакнувани пред пониските судови и за нив има дадено доволно образложени причини во побиваните одлуки со кои во целост се согласува и овој суд, а дел се без влијание за поинакво одлучување во конкретниов случај.

Од наведените причини следуваше Врховниот суд на Република Македонија, ревизијата на тужениот да ја одбие како неоснована, согласно член 384 став 1 од Законот за парнична постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.211/2013 од 12.06.2014 година.

4. Денационализација

4.1. Пасивна легитимација за надомест на штета за зголемена вредност на земјиштето - член 35, 72 и 74 од Закон за денационализација

Република Македонија не е пасивно легитимирана во постапката за надомест на штета за зголемена вредност на земјиштето, кога во постапка за денационализација земјиштето е вратено на поранешниот сопственик, односно ако со решение за денационализација тоа земјиште е вратено во сопственост и владение на поранешниот сопственик.

Образложение

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Имено, пониските судови врз основа на изведените докази во текот на постапката, утврдиле дека тужителот бил земјоделска задруга чија дејноста била издавање и управување со сопствен недвижен имот или имот земен под закуп. Од страна на тужениот му било доделено на користење земјиште во атарот на село Љ., врз кое земјиште тужителот уште во 1978 година имал подигнато со сопствени средства лозов насад во површина од 18 хектари. На 05.05.2003 година МПЦ – Д. – К. епархија – М. С.Н. – Љ. до Управата во О., поднела барање за денационализација на недвижен имот во атарот на село Љ., кој му бил одземен со аграрната реформа, а во кој недвижен имот влегувал и имотот кој го користел тужителот. Со решенија за денационализација ДН.бр.19-620/03 од 28.03.2008 година и ДН.бр.19-620-2 од 20.03.2009 година на Министерството - Комисија со седиште во О., на МПЦ му бил вратен во сопственост недвижниот имот во атарот на село Љ., меѓу кој и имотот кој тужителот го имал засадено со лозов насад. По правосилноста на овие решенија, недвижниот имот во катастарската евиденција бил заведен во Ил.бр.1460, бр.1461 и бр.14 на име М. – М. С.Н.. Лозовиот насад бил подигнат во 1978 година, а од страна на вештите лица биле утврдени вкупните вложувања на тужителот за подигање на овој лозов насад на шпалир систем во износ од 8.400.000,00 денари.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба, пониските судови применувајќи ги одредбите од член 141 став 1 и член 178 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи, одлучиле дека тужбеното барање на тужителот е основано. Основ за такво одлучување, судовите наоѓаат во утврденото дека тужениот го одзел корисничкото право на предметното земјиште заедно со лозовите насади, за кој лозов насад тужителот инвестирал 8.400.000,00 денари, кој по наоѓање на пониските судови претставува износ на име штета, која тужителот ја претрпел со одземањето на тие насади, а кои претставувале основно средство и основен капитал на тужителот.

По наоѓање на пониските судови, со одземањето на корисничкото право и лозовите насади од тужителот без никаков надомест, тужениот му причинил штета на тужителот во висина на износот потребен за подигање на таквиот лозов насад, врз основа на што заклучиле дека тужениот е во обврска на тужителот да му го исплати тој износ на име надомест на штета, при што висината на штетата судовите ја утврдиле врз основа на вештиот наод и мислење, по цените кои важеле во време на вештачењето односно пресудувањето, а кој износ бил потребен за подигање на ист такв лозов насад, каков што му бил одземен на тужителот.

Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога одлучиле на наведениот начин.

Имено, во конкретниот случај тужителот бил корисник на земјиштето на кое подигнал насади и истиот има право да ги собере плодовите на насаденото земјоделско земјиште, за која цел тој може согласно член 24 од Законот за денационализација, да бара предавањето на земјиштето во владение на поранешните сопственици да се одложи најдоцна за 12 месеци од исполнувањето на условите во решението за денационализација, освен ако поинаку не се договорил со барателот во постапката за денационализација.

Согласно член 23 од Законот за денационализација, кога се враќа недвижноста во сопственост, прирастоците ја делат судбината на недвижноста. Оттука, Врховниот суд на Република Македонија е на мислење дека сите прирастоци, вклучително и насадите на земјиштето, ја делат судбината на земјиштето кое е вратено во постапка за денационализација, односно истите стануваат сопственост на поранешните сопственици на

кои им е вратен предметниот имот. Поради тоа, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во тој случај се воспоставуваат облигационо-правни односи помеѓу тужителот како корисник на земјиштето и сопствениците на кои им е вратен имотот во постапката за денационализација.

Имено, за да постои одговорност за надомест на штета како основ по кој пониските судови го усвоиле тужбеното барање, неопходно потребно е да се исполнети општите услови и тоа: да постои штетно дејствие, штета, причинско последична врска меѓу штетното дејствие и штетата, лице што ја предизвикало штетата со субјективниот елемент односно да пости вина и оштетен. Објективната одговорност за надомест на штета се однесува на имателот на опасната ствар односно на вршителот на опасната дејност во случај кога се исполнети во со законот предвидените услови. Во конкретниот случај тужителот земјиштето го користел под закуп. Истото надлежниот државен орган му го вратил на поранешниот сопственик во постапка спроведена согласно Законот за денационализација врз основа на конечно и правосилно решение за денационализација. Од утврденото не произлегува дека тужителот иницирал постапка по вонреден правен лек согласно одредбите од Законот за општата управна постапка на чија примена упатува одредбата од член 16 од Законот за денационализација, за поништување или огласување на решението за ништовно или на друг начин да се стави вон сила поради намерно неприменување или погрешно применување на одредбите од Законот за денационализација од каде евентуално би произлегла одговорност на државниот орган за надомест на штета.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, во случај на престанување на договорот за закуп поради правосилно решение за денационализација, а доколку на земјиштето постојат долгогодишни насади и објекти изградени согласно закон, имотно правните односи меѓу сопственикот на насадите или објектите изградени согласно законот и новиот сопственик на земјоделското земјиште согласно решението за денационализација, се уредуваат согласно одредбите од Законот за облигационите односи, Законот за денационализација и Законот за експропријација.

Поради напред наведеното, следувааше да се одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 387 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.51/2014 од 04.02.2015 година.

III Значајни одлуки

---

1. Парнична постапка

1.1. Дозволеност на ревизија во спорови за дискриминација и психичко вознемирување на работно место – член 372 став 2 од Закон за парничната постапка

РевЗ.бр.105/2014

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Зирап Лимани - претседател на советот, Васил Грчев, Беса Адеми, Емилија Илиевска и д-р Марика Матеска - членови на советот, во правната работа на тужителката Катерина Наумова од С., против тужените ЕВН Електростопанство на Македонија АД за дистрибуција и снабдување со електрична енергија С. и Ханс Вернер од П. А., за дискриминација и психичко вознемирување на работно место, вредност на спорот 610.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата изјавена од тужителката, преку полномошникот Адвокатско друштво Давидовиќ & Јанковиќ од С., против пресудата на Апелациониот суд Скопје РОЖ.бр.775/13 од 24.10.2013 година, на седницата одржана на ден 12.03.2015 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужителката, СЕ ОТФРЛА КАКО НЕДОЗВОЛЕНА.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужителката, да им ги надомести на тужените трошоците на постапката сторени по повод поднесениот одговор на ревизија во вкупен износ од 17.948,00 денари, во рок од 15 дена по преимот на решението.

Поголемото барање за трошоци и тоа трошоци за судска такса за поднесениот одговор на ревизија, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда III РО.бр.433/12 од 17.04.2013 година, го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителката со кое бара да се утврди дека второтужениот со своето негативно однесување вршел мобинг врз тужителката, односно со своето однесување го повредил нејзиното достоинство, интегритет, углед и чест, како и да се задолжат тужените солидарно на тужителката да и исплатат на име надомест на нематеријална штета поради психичко вознемирување на работно место сума во износ од 610.000,00 денари, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие, зголемена за осум процентни поени па до исплатата, како и да и ги надоместат трошоците во постапката. Под II, со решение судот го одбил како неосновано барањето на тужителката за ослободување од судски трошоци во постапката, па тужителката е задолжена да им ги надомести трошоците во постапката на тужените во вкупен износ од 81.915,00 денари, во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Апелациониот суд Скопје со пресуда РОЖ.бр.775/13 од 24.10.2013 година, жалбата на тужителката ја одбил како неоснована, а пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје III РО.бр.433/12 од 17.04.2013 година, ја потврдил. Барањето на тужените за трошоци за одговор на жалба, судот го одбил како неосновано.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави тужителката поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, а побиваната и првостепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на повторно постапување пред првостепениот суд или истите да се преиначат на начин што тужбеното барање да се усвои, а тужените да се задолжат со трошоци на постапката.

Тужените, преку полномошникот Адвокатско друштво Поленак од С., поднесоа одговор на ревизија со кој предлагаат ревизијата да се отфрли како недозволена, а доколку не се отфрли во тој случај ревизијата на тужителката да се одбие како неоснована, а воедно да им се надоместат трошоците направени по повод поднесениот одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите по предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизија, најде:

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 33 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/2011 – пречистен текст), во други случаи, кога тужбеното барање не се однесува на паричен износ, меродавна е вредноста на предметот на спорот што тужителот ја определил во тужбата.

Согласно член 176 став 2 од истиот закон, кога составот на судот или правото на изјавување на ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот, а предмет на тужбеното барање не е паричен износ тужителот е должен во тужбата да ја назначи вредноста на предметот на спорот.

Согласно член 372 став 2 од истиот закон, странките можат да изјават ревизија против второстепената пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000,00 денари.

Согласно став 3 точка 3 од истиот член, по исклучок на ставот 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос.

Имено, тужителката со тужбата бара да се утврди дека второтужениот со своето негативно однесување вршел мобинг врз тужителката, односно со своето однесување го повредил нејзиното достоинство, интегритет, углед и чест, како и да се задолжат тужените солидарно на тужителката да и исплатат на име надомест на нематеријална штета поради психичко вознемирување на работно место сума во износ од 610.000,00 денари со камата.

Во конкретниот случај не се работи за спор по повод престанок на работен однос, за кој во смисла на напред цитираните законски одредби, без оглед на вредноста, ревизијата секогаш би била дозволена, туку се работи за дискриминација и психичко вознемирување на работно место, во кој случај правото на изјавување ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот наведена во тужбата. Ова дотолку повеќе што и во Законот за спречување и заштита од дискриминација не е предвидена посебна одредба со која ревизијата секогаш би била дозволена. Напротив, одредбата од член 34 став 2 од овој закон упатува на соодветна примена на одредбите од Законот за парничната постапка. Оттука, видно од списите на предметот, вредноста на предметот на спорот во тужбата е означена на износ од 610.000,00 денари, а за судска такса за тужба е платен износ од 1.200,00 денари.

Со оглед на тоа што вредноста на предметот на спорот е определена на износ од 610.000,00 денари, кој износ не го надминува износот од 1.000.000,00 денари, определен во претходно цитираниот член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, Врховниот суд на Република Македонија најде дека ревизијата е недозволена.

Врз основа на наведеното следувахе Врховниот суд на Република Македонија да одлучи како во изреката на решението, согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија му досуди на тужените трошоци на постапката сторени по повод поднесениот одговор на ревизија во износ од 17.948,00 денари за состав на одговор на ревизија, согласно член 158 и член 160 став 1 од Законот за парничната постапка, имајќи ја притоа во предвид Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Поголемото барање за трошоци за судска такса за одговор на ревизија, овој суд го одби како неосновано од причина што во списите на предметот не е приложен доказ за платена судска такса за одговор на ревизија.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 12.03.2015 година под Рев3.бр.105/2014.

1.2. Дозволеност на жалба против решение на основен суд донесено во постапка на противизвршување – член 368 став1 од Законот за парничната постапка вв со XXI Амандман од Уставот на Република Македонија

Рев1.бр.215/2014

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Зирап Лимани - претседател на советот, Мирјана Радевска Стефкова, Беса Адеми, Емилија Илиевска и д-р Марика Матеска - членови на советот, во правната работа на доверителот И.М. АД С. против должникот Друштво П. ДООЕЛ Ш., по предлог за противизвршување, одлучувајќи по ревизијата на доверителот, против решението на Апелациониот суд Штип ТСЖ.бр.10/14 од 05.02.2014 година, на седницата одржана на ден 29.04.2015 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на доверителот **СЕ УСВОЈУВА**.

Решението на Апелациониот суд Штип ТСЖ.бр.10/14 од 05.02.2014 година, **СЕ УКИНУВА** и предметот се враќа на повторно одлучување на второстепениот суд.

Образложение

Основниот суд Штип со решение ПЛЖ-ТС-1/13 од 25.11.2013 година, жалбата на доверителот поднесена против Решението на нотар Л.Т.К. УПДР.бр.375/13 од 17.10.2013 година ја одбил и Решението УПДР. бр.375/13 од 17.10.2013 година на нотар Л.Т.К. останало во сила. Судот го задолжил доверителот И.М. АД С. да му ги надомести трошоците во постапката на должникот П. ДООЕЛ Ш. во износ од 4.680,00 денари, во рок од 8 дена од правосилноста на одлуката.

Апелациониот суд Штип со решение ТСЖ.бр.10/14 од 05.02.2014 година, жалбата на доверителот изјавена против Решението на Основниот суд Штип ПЛЖ-ТС-1/13 од 25.11.2013 година, ја отфрлил како недозволена. Барањето на должникот да се задолжи доверителот со дополнителни трошоци во износ од 8.889,00 денари судот го одбил.

Против ваквото решение ревизија изјавил доверителот, поради суштествена повреда на одредбите од парничната постапка, со предлог ревизијата да се усвои, првостепеното и второстепеното решение да се укинат и предметот да се врати на повторно одлучување на првостепениот суд.

Одговор на ревизијата изјави должникот преку полномошник Никола Ликов, адвокат од Ш. со предлог ревизијата на доверителот да се отфрли како недозволена како и да се задолжи доверителот да му ги надомести на должникот трошоците по повод поднесениот одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучувањето на списите во предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизијата, испитувајќи ги побиваните решенија во смисла на одредбата од член 377 став 3 во врска со член 391 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 1 во врска со член 368 став 1 од Законот за парничната постапка.

Со решение на нотарот Л.Т.К. УПДР.бр.375/13 од 17.10.2013 година предлогот за противизвршување поднесен од Друштво П. ДООЕЛ Ш. е усвоен и задолжен е доверителот И.М. АД С. на должникот да му ги врати наплатените парични средства во постапката И.бр.125/13 во износ од 447.069,00 денари со законска казнена камата согласно член 266 став 1 од Законот за облигационите односи сметано од 12.07.2013 година до целосна наплата и трошоци во постапката од 9.927,00 денари.

Основниот суд Штип со решение ПЛЖ-ТС-1/13 од 25.11.2013 година, жалбата на доверителот против решението на нотарот Л.Т. УПДР.бр.375/13 од 17.10.2013 година ја одбил и решението останало во сила.

Против ова решение доверителот поднел жалба на 19.12.2013 година, по што е донесено и побиваното второстепено решение со кое жалбата на доверителот е отфрлена како недозволена.

Второстепениот суд ја отфрлил жалбата на доверителот како недозволена, со образложение дека против решението на нотарот била дозволена жалба, кое право доверителот го искористил и по изјавената жалба од негова страна одлучил првостепениот суд, така што е искористено гарантираното право на жалба.

Врховниот суд на Република Македонија имајќи ја во предвид и одредбата од член 391 став 2 од Законот за парничната постапка, според која ревизија е секогаш дозволена против решение на второстепениот суд со која е отфрлена изјавената жалба, односно со која се потврдува решение на првостепениот суд за отфрлање на ревизија, постапуваше по конкретната ревизија.

Според мислењето на Врховниот суд на Република Македонија, основан е наводот во ревизијата дека со побиваното решение второстепениот суд сторил суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 368 став 1 од Законот за парничната постапка.

Имено, со XXI Амандман од Уставот на Република Македонија, се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд.

Согласно член 79 став 1 од Законот за извршување (Службен весник на РМ бр.35/05, 50/06, 129/06, 8/08, 83/09, 50/10, 83/10, 88/10, 171/10, 148/11 и 187/13), предлогот за противизвршување судот, односно органот кој ја донел извршната исправа, ќе го достави до доверителот и ќе го повика да поднесе одговор во рок од осум дена од денот на доставувањето. Според став 2 од истиот член, ако во тој рок доверителот во одговорот го оспори предлогот, судот, односно органот, со решение ќе одлучи по предлогот. Судот по исклучок, ценејќи ги фактите на предметот, заради донесување на решението може да закаже и рочиште.

Согласно одредбата од член 16-д став 3 од истиот закон, нотарот кај кој е поднесен навремен и допуштен приговор против решението кое го поднел ќе ги достави списите до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен приговорот, за спроведување на постапка по повод приговорот и донесување на одлука согласно со одредбите на Законот за парничната постапка за постапување по приговор за платен налог.

Согласно на член 368 став 1 од Законот за парничната постапка, против решение на првостепениот суд е дозволена жалба, ако со овој закон не е определено дека жалба не е дозволена.

Од цитираните одредби, може да се констатира дека во Законот за извршување не е пропишан видот на правните лекови кои можат да се изјават против решението со кое се одлучува по предлогот за противизвршување, особено кога по предлогот за противизвршување не одлучувал судот, туку органот кој ја донел извршната исправа. Меѓутоа, поаѓајќи од одредбите од XXI Амандман од Уставот на Република Македонија, како и одредбите од член 368 став 1 од Законот за парничната постапка, Врховниот суд на Република Македонија смета дека во конкретниот случај против решението кое е издадено од нотарот, согласно цитираниот член 16-д став 3 од Законот за извршување, доверителот има право на приговор, по кој одлучува првостепениот суд. Во прилог на наведеното е и точка 2 од Тарифен бр.1 од Таксената тарифа кон Законот за судски такси (Службен весник на РМ бр. 114/09), во која е пропишано дека по приговор против решение по предлог за противизвршување се плаќа половина од таксата од точка 1 на овој Тарифен број.

Предметната жалба на доверителот од 06.12.2013 година е изјавена против првостепена одлука, па оттаму произлегува обврската на второстепениот суд согласно одредбите од член 368 став 1 од Законот за парничната постапка, а особено од одредбите од XXI Амандман од Уставот на Република Македонија, дека треба да одлучува во втор степен по предметната жалба.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, следуваше согласно член 385 став 1, во врска со член 391 став 3 од Законот за парничната постапка, ревизијата да ја усвои и второстепеното решение да го укине и предметот да го врати на повторно одлучување пред второстепениот суд.

При повторното постапување, второстениот суд ќе треба да одлучува по изјавената жалба од доверителот согласно одредбите од XXI Амандман од Уставот на Република Македонија, а во врска со одредбите од член 368 став 1 од Законот за парничната постапка, па со правилна примена на материјалното право да донесе соодветна и законита одлука по конкретниот предмет.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 29.04.2015 година под Рев1.бр.215/2014.

1.3. Дозволеност на ревизија – член 372 став 1 од Закон за парничната постапка вв со член 4 од Закон за управните спорови

Рев1.бр.397/2014

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Светлана Трајчовска, Снежана Ѓорѓиеска, Исамедин Лимани и Шпенд Деваја - членови на советот, во правната работа на тужителите “АКСА” ДООЕЛ С. и Керим Акташи од С., одговорно лице во правното лице, против тужениот Комисија за прекршок при Министерство за финансии Царинска управа на Република Македонија, за прекршок, одлучувајќи по ревизијата на тужителите против пресудата на Вишиот Управен суд УПРЖ.бр.320/2014 од 11.06.2014 година, на седницата одржана на ден 23.09.2015 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата СЕ ОТФРЛА КАКО НЕДОЗВОЛЕНА

Образложение

Управниот суд со пресуда Упр.бр.1533/2013 од 21.08.2013 година, тужбата на тужителите “АКСА” ДООЕЛ С. и Керим Акташи од С., одговорно лице во правното лице, ја усвоил и решението на Комисијата за прекршок при Царинската управа на Република Македонија Прк.бр.1473/2009 од 03.04.2013 година, го поништил.

Вишиот Управен суд со пресуда УПРЖ.бр.320/2014 од 11.06.2014 година, жалбата на тужениот Комисија за прекршок при Министерство за финансии Царинска управа на Република Македонија, ја усвоил, пресудата на Управниот суд Упр.бр.1533/2013 од 21.08.2013 година, ја преиначил на начин што тужбата на тужителите против решението на Комисијата за прекршок при Царинската управа на Република Македонија Прк.бр.1473/2009 од 03.04.2013 година, ја одбил како неоснована.

Против пресудата на Вишиот Управен суд, ревизија изјавија тужителите “АКСА” ДООЕЛ С. и Керим Акташи од С., одговорно лице во правното лице, поради суштествена повреда на постапката, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, со предлог Врховниот суд на Република Македонија ревизијата да ја усвои и пресудата на Вишиот управен суд да ја укине.

Врховниот суд на Република Македонија, по претходно испитување на ревизијата и врз основа на списите во предметот најде:

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за управните спорови (“Службен весник на РМ” бр.150 од 18.11.2010 година), се менува членот 4 од Законот за управните спорови (“Службен весник на РМ” бр.62/2006 година), при што управните спорови во Република Македонија ги решаваат: Управниот суд како првостепен суд, Вишиот управен суд, како второстепен суд и Врховниот суд на Република Македонија кој одлучува по вонредни правни средства во случаите кога тоа е уредено со овој закон.

Според Врховниот суд на Република Македонија, со Законот за управните спорови се предвидени две вонредни правни средства: барање за заштита на законитоста и повторување на постапката. Неспорно е дека во членот 7-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за управните спорови е одредено дека доколку овој закон не содржи одредби за постапката во управните спорови, соодветно ќе се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка, меѓутоа тоа не значи дека против одлуката на Вишиот управен суд може да се изјави ревизија со примена на одредбите од член 372 заклучно со член 391 од Законот за парничната постапка. Ова, од причини што согласно одредбата од членот 4 од Законот за управните спорови, Врховниот суд на Република Македонија одлучува по вонредни правни средства само во случаите кога тоа е уредено со Законот за управните спорови. Со овој закон не е предвидено вонредно правно средство ревизија, ниту пак е предвидена надлежност на Врховниот суд на Република Македонија,

како што е предвидено по барањето за заштита на законитоста по кое Врховниот суд на Република Македонија одлучува на Општа седница. Во прилог на наведеното е и Начелното правно мислење на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија од 28.05.2013 година.

Во смисла на изложеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ја отфрли ревизијата како недозволена согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 23.09.2015 година под Рев1. бр.397/2014.

2. Работни односи

2.1. Отказ - договор за вработување – лични причини – член 94 од Закон за работните односи

Рев3.бр.92/2014

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Зирап Лимани - претседател на советот, Дане Илиев, Емилија Илиевска, д-р Марика Матеска и Снежана Ѓорѓиевска Зекирија - членови на советот, во правната работа на тужителката Розмарин Стојковска од С., против тужениот РМ Министерство за финансии – Управа за јавни приходи С., за поништување на решение, вредност на спорот 40.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужениот изјавена преку законскиот застапник - Државен правобранител за подрачје С., против пресудата на Апелациониот суд Скопје РОЖ.бр.868/13 од 02.10.2013 година, на седницата на советот одржана на ден 13.01.2015 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на тужениот, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда РО.бр.154/13 од 22.05.2013 година, го усвоил тужбеното барање на тужителката при што ги поништил како незаконити Решението за престанок на вработување со отказан рок бр.04-5953/1 од 30.09.2011 година, донесено од Министерството за финансии на РМ - Управа за јавни приходи С. и Решението бр.04-5953/4 од 13.10.2011 година на Министерството за финансии на РМ - Управа за јавни приходи С.. Го задолжил тужениот да ја врати тужителката на работа на работно место кое одговара на степенот на нејзината стручна подготовка, како и да и ги надомести трошоците по постапката во износ од 28.920,00 денари, во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Апелациониот суд Скопје со пресуда РОЖ.бр.868/13 од 02.10.2013 година, жалбата на тужениот ја одбил како неоснована, а пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје РО.бр.154/13 од 22.05.2013 година ја потврдил.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави тужениот поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната пресуда да се укине и предметот да се врати на второстепениот суд на повторно одлучување или истата да се преиначи на начин што ќе се одбие како неосновано тужбеното барање на тужителката.

Одговор на ревизија изјави тужителката преку полномошникот Саво Коцарев адвокат од С., со кој предложи ревизијата на тужениот да се одбие како неоснована. Трошоци не побара.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите по предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка. Ова од причина што побиваната пресуда е јасна и разбирлива, содржи доволно образложени причини за решителните факти, па истата како таква може во целост да се испита.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, ако притоа се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, меѓу другото пониските судови утврдиле дека тужителката била вработена кај тужениот, на работно место помлад аналитичар за анализа и мерење на учиноци, во Одделение за анализа и мерење на учиноци. Во деловните простории на УЈП - Генерална дирекција, на ден 11.05.2011 година била поднесена пријава против тужителката како даночен службеник од основачите на Друштвото М. ДОО М.Г. и Г.Ј.. По повод пријавата, била изготвена службена белешка УПП бр.10-33 од 20.06.2011 година. Врз основа на службената белешка, од страна на Управникот на Дирекцијата за големи даночни обврзници бил поднесен предлог бр.21-3469/2 од 08.07.2011 година за покренување на дисциплинска постапка за утврдување одговорност против тужителката како даночен службеник. Со Решение на директорот на Управата за јавни приходи бр.04-4124/3/3 од 13.07.2011 година, била формирана комисија за утврдување на одговорност против тужителката. Комисијата одржала расправа на 17.08.2011 година и на 26.09.2011 година, на кои биле земени изјави од тужителката, сведокот, како и од претставникот на синдикатот и за истите се водени записници. Врз основа на спроведената дисциплинска постапка, Комисијата констатирала дека тужителката ги сторила повредите кои и се ставаат на терет, односно сторила повреда на член 32 став 1 точка 9 и член 43 од Законот за Управа за јавни приходи, член 80 и 81 став 2 од Законот за работни односи и член 125 став 1 точка 14, 16 и 21 од Колективниот договор на Управата за јавни приходи број 01-58/1 од 04.01.2011 година - превземање дејствија со цел отежнување на навремена, правилна и законита работа на Управата за јавни приходи, злоупотреба на статусот даночен службеник, користење привилегии, барање и примање материјална корист, лажно претставување и спротивно однесување на Кодексот на однесување на даночни службеници. По спроведената постапка, дисциплинската комисија донела извештај бр.22-11736/24 од 27.09.2011 година со предлог за мерка престанок на вработување. Директорот на Управата за јавни приходи донел Решение бр.04-5953/1 од 30.09.2011 година, со кое на тужителката и се изрекува мерка престанок на вработување со отказан рок од еден месец. Тужителката на ден 10.10.2011 година поднела приговор против истото, кој е одбиен како неоснован со Решение на Директорот на Управата за јавни приходи бр.04-5953/4 од 13.10.2011 година. Тужителката преку својот полномошник до првостепениот суд на ден 25.10.2011 година, ја поднела предметната тужба, сметајќи дека решението за престанок на вработување со отказан рок е застарено. Од доставеното уверение, издадено од Основниот суд Скопје I Скопје КР. бр.7212/13 од 17.04.2013 година, пониските судови утврдиле дека против Розмарин Стојковска нема обвинителен акт кој влегол во правна сила, ниту пак била донесена осудителна пресуда за кривични дела за кои како главна казна е пропишана парична казна или затвор до 3 години.

Врз основа на утврдената фактичка состојба, првостепениот суд го усвоил тужбеното барање на тужителката, наоѓајќи дека има застареност во смисла на член 94 став 1 од Законот за работни односи. Судот бил на стојалиште дека, датумот 11.05.2011 година кога до тужениот била поднесена пријава од основачите на Друштвото М. ДОО М.Г. и Г.Ј., против тужителката како даночен службеник заради повреда на обврските, претставува датум кога тужениот дознал за фактите кои се основ за давање на отказ и со оглед да решението за престанок на работен однос со отказан рок е донесено на ден 30.09.2011 година по истекот на рокот од 3 месеци предвиден во член 94 став 1 од Законот за работни односи.

Второстепениот суд, постапувајќи во жалбената постапка, сметал дека првостепениот суд правилно одлучил кога го усвоил тужбеното барање на тужителката, но дека е погрешен ставот на првостепениот суд кога 11.05.2011 година е земен како датум на дознавање на фактите кои се основ за давање на отказ. Второстепениот суд бил на стојалиште дека со поднесената пријава од основачи на фирма против даночен службеник, тужениот се уште не знаел за фактичката состојба за вината на лицето против кого е пријавата и за конкретните повреди од работен однос, туку тужениот како работодавач дознал за фактите дури откако формирал комисија за утврдување на одговорноста на тужителката, која ја утврдила фактичката состојба и му предложила на директорот мерки за сторените повреди. Во случајот комисијата донела извештај со предлог мерки на 27.09.2011 година а директорот го донел решението за престанок на работен однос на ден 30.09.2011 година што значи во законскиот рок од 3 месеци. Меѓутоа и покрај ова, второстепениот суд сметал дека донесеното решение за престанок на работен однос на тужителката е незаконито бидејќи од доказите изведени во текот на постапката не било докажано дека тужителката ги сторила наведените повреди. Според второстепениот суд, оспореното решение било незаконито од причини што истото било донесено врз основа на член 80 од Законот за работни односи кој воопшто не можел да се примени, бидејќи не се однесува за конкретните повреди туку се однесува за сосема други услови за откажување на договорот за вработување, а членот 81 став 2 од Законот за работни односи упатува на кршење на работниот ред и дисциплина утврдени со закон, Колективен договор и правила на работодавачот, при што во случајов упатува на член 125 од Колективниот договор на тужениот кој не бил доставен од негова страна поради што не бил изведен како доказ, па оттука сметал дека не се докажани повредите на работниот ред и дисциплина кои се ставаат на товар на тужителката па во смисла на член 85 од Законот за работни односи, оспореното решение е незаконито за да може да предизвика последица - престанок на работен однос.

По оценка на Врховниот суд на Република Македонија, иако погоре наведените причини од страна на второстепениот суд за незаконитост на оспореното решение се материјално – правно основани, сепак според наоѓањето на овој суд, пред се постои застареност во случајов, поради што ги прифати како основани причините за застареноста дадени од страна на првостепениот суд.

Согласно член 94 став 1 од Законот за работни односи – пречистен текст (Службен весник на РМ бр.158/2010), отказ на договорот за вработување од лични причини на страна на работникот, работодавачот може да му даде на работникот во рок од 3 месеци од денот на дознавањето за фактите кои се основа за давање на отказот, односно во рок од 6 месеци од денот на настапувањето на фактите кои се основа за давање на отказот.

Имајќи ја во предвид наведената законска одредба, според овој суд, рокот од 3 месеци за откажување на договорот за вработување од лични причини на страна на работникот, започнува да тече за работодавачот од создавањето на фактите кои се основа за давање на отказот а тоа е од денот на поднесената пријава против работникот. Во случајов пријавата против тужителката како даночен службеник била поднесена кај тужениот како работодавач на ден 11.05.2011 година од основачите на Друштвото М. ДОО и тој ден се смета за ден кога работодавачот сознал за фактите кои се основ за давање на отказ. Со оглед да предметното решение за престанок на работен однос со отказан рок е донесено на ден 30.09.2011 година, произлегува дека е донесено по истекот на рокот од 3 месеци. Оттука, за Врховниот суд на Република Македонија, неприфатливо е стојалиштето на второстепениот суд дека тужениот како работодавач дознал за фактите дури откако формирал комисија за утврдување на одговорноста на тужителката, која ја утврдила фактичката состојба и му предложила на директорот мерки за сторените повреди. Ова од причини што дејствијата превземени од страна на тужениот како работодавач за утврдување на одговорноста на тужителката како даночен службеник (изготвување на службена белешка, предлог за покренување на дисциплинска постапка за утврдување одговорност, формирање на комисија и тн.), се сторени врз основа на поднесената пријава, па како такви претставуваат последователни фази во постапката за утврдување на одговорност на работникот.

Според Врховниот суд на Република Македонија, во смисла на погоре изложеното, потврдувањето на првостепената пресуда од страна на второстепениот суд со поинакво образложение од образложението на причините изнесени од страна на првостепениот суд, не ја прави побиваната пресуда нејасна и контрадикторна. Ова и од причини што и според второстепениот суд одлуките на тужениот за престанок на работен однос се незаконити, поради што и според второстепениот суд истите треба да се поништат и да се задолжи тужениот да ја врати тужителката на работа на работно место кое одговара на степенот на нејзината стручна подготовка, како што впрочем одлучил и првостепениот суд.

Поради напред наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 13.01.2015 година под Рев3.бр.92/2014.

3. Облигациони односи

3.1 Надомест на штета - одговорност на членовите на Управниот одбор на задруга – член 29, 55, 54, и 65 од Законот за задругите

Рев2.бр.554/2014

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Светлана Трајчовска, Снежана Ѓорѓиевска Зекирија, Исамедин Лимани и Шпенд Деваја - членови на советот, во правната работа на тужителот АД за осигурување и реосигурување Кјуби Македонија С., против тужените Митре Ангелкоски од село В., Бино Шојкароски и Кире Шојкароски, двајцата од П., за надомест на штета, вредност на спорот 1.358.673,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужениот Кире Шојкароски изјавена преку полномошник Марјан Николоски, адвокат од П., против пресудата на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.3500/13 од 13.02.2014 година», на седницата одржана на ден 03.12.2015 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

Образложение

Основниот суд во Прилеп со пресуда П1-425/10 од 01.03.2011 година, го усвоил тужбеното барање на тужителот и ги задолжил тужените солидарно да му исплатат на тужителот надомест на штета во износ од 1.358.673,00 денари и тоа на износ од 1.274.360,00 денари со законска затезна камата сметано од 01.12.2003 година, на износ од 64.824,00 денари со законска затезна камата сметано од 12.03.2007 година и на износ од 19.489,50 денари со законска затезна камата сметано од 16.10.2008 година, на сите износи до 31.01.2010 година, а од 01.02.2010 година казнена камата во висина на референтната стапка на НБРМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие зголемено за 8 процентни поени до исплатата, во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Ги задолжил тужените солидарно на тужителот на име трошоци во постапката да му исплатат сума во износ од 247.285,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Апелациониот суд Битола со пресуда ГЖ.бр.3500/13 од 13.02.2014 година, жалбата на тужените ја одбил како неоснована и пресудата на Основниот суд во Прилеп П1-425/10 од 01.03.2011 година ја потврдил. Ги задолжил тужените солидарно на тужителот да му платат трошоци во износ од 93.621,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Против второстепената пресуда ревизија изјави тужениот Кире Шојкаровски преку неговиот полномошник, поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои и побиваната пресуда да се укине.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучувањето на списите во предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови во текот на постапката не сториле суштествена повреда на одредбите од член 343 став 1 точка 13 од Законот за парнична постапка, од причина што побиваната пресуда со која е потврдена првостепената пресуда е јасна, разбирлива, со доволно образложени причини за решителните факти, па како таква може во целост да биде испитана.

Неоснован е ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право со оглед на утврдената фактичка состојба.

Имено, во текот на постапката пред пониските судови од изведените докази било утврдено дека со пресуда на Основниот суд Прилеп СС.бр.96/2004 и СС.бр.12/2005 од 12.03.2007 година, З.С. задруга С.Т. увоз извоз П., таму тужена била задолжена на сега тужителот да му исплати долг во износ од 1.274.360,00 денари со соодветна камата и трошоци во износ од 64.824,00 денари, потврдена со пресуда на Апелациониот суд Битола од 20.11.2007 година. Сега тужените биле сопственици, основачи и членови на управниот одбор на таму тужената З.С. задруга С.Т. увоз извоз П.. Тужителот со цел да го наплати своето побарување, поднел барање за извршување кај извршителот Јане Митрески од П., заведено под И.бр.90/08. Меѓутоа, извршувањето не се спровело бидејќи жиро сметката на задругата заклучно со 08.03.2008 година повеќе од 45 дена била блокирана. Во текот на извршувањето, од страна на извршителот биле превземени одредени извршни дејствија и на 12.06.2008 година било констатирано дека задругата повеќе од една година не била ликвидна, односно од 04.02.2008 година немала во своја сопственост ниту подвижен, ниту недвижен имот ниту пак стока. Правното лице, должникот З.С. задруга С.Т. увоз извоз П., со договор за превземени обврски од 03.10.2007 година, ги отстапил во целост обврските на третото лице С.Т. ДООЕЛ село В., врз основа на кој договор третото лице од должникот задругата превзело 295 говеда и 2.103 овци. Во записникот составен од страна на извршителот било констатирано дека стоката која се наоѓала во владение на третото лице, ново отворената фирма, на кој што овластен потписник бил еден од сега тужените, била сопственост на Министерството - Биро, заради што извршувањето не било успешно. Притоа било утврдено дека ЗС С.Т. била блокирана за прв пат од 12.07.2002 година до 30.07.2002 година, за износ од 107.019,00 денари врз основа на судско решение. Потоа сметката на задругата била блокирана од 12.12.2002 година до 27.12.2002 година за износ од 67.373,00 денари по решение на УЈП. На 23.01.2008 година жиро сметката на задругата е блокирана на 1.274.360,00 денари по налог на извршителот Јане Митрески и блокадата сеуште трае. Во текот на 2004 година било утврдено дека задругата немала имот, во 2005 година бил евидентиран имот постојни средства во износ од 4.345.690,00 денари, во 2006 година имала имот постојни средства во износ од 3.875.521,00 денари, во 2007 година имотот бил намален и изнесувал 410.169,00 денари. Задругата со Министерството - Бирото имала склучено договор на 17.03.2013 година за чување, обновување и користење на жив добиток и имала преземено обврски според кои, како складиштар задругата била должна да го чува, обновува и користи добитокот, сопственост на бирото. Согласно договорот задругата како складиштар била должна во свое име а за сметка на бирото, да склучи договор за осигурување на добитокот од ризици. Задругата се обврзала вкупната вредност на овците да ја плати за период од 2 години на четири еднакви рати во износ од по 1.385.575,00 денари, сметано од 15.05.2004 година заклучно со 03.11.2005 година. Понатаму, со потпишувањето на договорот, задругата ги превзела овците во владение, а правото на сопственост ќе го стекнела по исплатата на последната рата. На 24.01.2007 година бил склучен анекс договор кон договорот за продажба на овци, според кој отплатата по основ на купена стока била пролонгирана за четири години и според двата договори обврската на задругата кон бирото била 7.966.700,00 денари. Според договорот за превземање на обврски, должникот ЗСЗ С.Т. има обврска кон доверителот Биро во вкупен износ од 2.354.917,00 денари и согласно кој преземачот на долгот новоотворената фирма Друштво С.Т. село В. да ги преземе во целост обврските на должникот ЗСЗ С.Т. во износ од 2.069.473,00 денари, а износот од 285.400,00 денари да го плати должникот, односно Задругата С.Т.. Според билансот за 2007 година задругата извршила уплата на износ од 479.353,50 денари, во корист на Бирото, а според годишната сметка за 2007 година задругата имала евидентирано основни средства во износ од 410.169,00 денари, додека не бил евидентиран друг имот во нејзина сопственост. Во текот на 2007 година биле вршени плаќања на повеќе доверители.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно пониските судови ги примениле одредбите од член 55, член 29, член 56, член 65 од Законот за задругите („Службен весник на РМ“ број 54/2 од 04.07.2002 година), одредбите од член 471 до 482 од Законот за трговски друштва и одредбите од член 5 и член 51 од Законот за стечај („Службен весник на РМ“ бр.34/06), кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот и ги задолжиле тужените солидарно да му го надоместат износот наведен во изреката. Ова, од причина што тужените во својство на одговорни лица и управители се одговорни за штетата што задругата му ја причинила на доверителот, во случајов тужителот, бидејќи до штетата дошло поради тоа што истите не постапиле со внимание на совесен и уреден трговец според природата и обемот на дејноста. Тужените како членови на управниот одбор на задругата вршеле плаќања на други доверители чии побарувања доспевале подоцна од побарувањето на тужителот, кое било утврдено уште во 2003 година, не воделе сметководствена евиденција за тековниот период за 2008 и 2009 година, не изготвувале годишни сметки за истиот временски период, не изготвувале привремен биланс на состојбата и не поднеле предлог за поведување на стечајна

постапка врз правното лице, задругата во законски рок од 21 ден поради настанување на условите за стечај. Тужените како членови на управниот одбор на задругата, постапувале спротивно на законските должности и обврски кои произлегуваат од погоре цитираните законски одредби, па во услови кога членовите на управниот одбор одговараат солидарно за надомест на штетата што ја причиниле, без оглед на висината на основачките влогови, правилно пониските судови постапиле кога одлучиле на наведениот начин, поради што и побиваната пресуда е правилна и законита.

Неоснован е ревизискиот навод на тужениот Кире Шајкароски дека во конкретниот спор не можат да бидат задолжени солидарно сите тужени, бидејќи тие како судружници немаат еднаков удел во ЗСЗ С.Т.. Имено во конкретниот спор тужените одговараат за сторената штета спрема тужителот како членови на Управниот одбор а не одговараат како содружници на ЗС С.Т., и нивната одговорност произлегува од член 65 од Законот за задругите (Службен весник на РМ“ број 54/2 од 04.07.2002 година) каде што е предвидено дека членовите на Управниот одбор и одговараат на нејзините доверителите за целата штета предизвикана со неисполнување на нивните обврски утврдени со овој закон, во врска со инсолветноста или непосредно престојната платежна неспособност на задругата, без оглед на тоа дали се работело за умисла или за небрежност.

Судот ги ценеше и останатите наводи истакнати во ревизијата, но најде дека не се од влијание за поинакво одлучување.

Предвид на погоре изнесеното следувахе ревизијата да се одбие како неоснована, согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 03.12.2015 година под Рев2.бр.554/2014.

4. Вонпарнична постапка

4.1 Дозволеност на ревизија - член 391 став 2 од Закон за парничната постапка во со член 128 став 4 од Закон за вонпарнична постапката

Рев2.бр.83/2014

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Светлана Трајчовска, Снежана Ѓорѓиевска Зекирија, Исамедин Лимани и Шпенд Деваја - членови на советот, во правната работа на учесниците - тужителите Алексо Гиноски од О., Добривое Гиноски со престој во А., Стралика Ристеска од О. и Арсе Гиноски со престој во САД, против тужените Лоза Бимбилоска од с.В., О. и Димитар Гиновски од О., за поништување на оставинско решение, одлучувајќи по ревизијата изјавена од тужителите, преку полномошник Љупчо Митрески, адвокат од О., против решението на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.3295/2013 од 12.11.2013 година, на седницата одржана на ден 18.06.2015 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на учесниците - тужителите СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА

Образложение

Основниот суд Охрид со решение 01-10/13 од 12.09.2013 година, го одбил приговорот на Решението О.бр.73/13, Удр.бр.12/13 од 17.07.2013 година на Нотарот Момана Иваноска од О., поднесен од Алексо Гиноски, Добривое Гиноски, Стралика Ристеска и Арсе Гиноски и решението О.бр.73/13, Удр.бр.12/13 од 17.07.2013 година го потврдил.

Апелациониот суд Битола со решение ГЖ.бр.3295/2013 од 12.11.2013 година, жалбата на учесниците Алексо Гиноски, Добривое Гиноски, Стралика Ристеска и Арсе Гиноски изјавена против решението на Основниот суд Охрид 01-10/13 од 12.09.2013 година, ја отфрлил како недозволена.

Против ваквото решение ревизија изјавија тужителите, поради суштествена повреда на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваното и првостепеното решение да се укинат и предметот да се врати на повторно одлучување на првостепениот суд или ревизијата да се усвои и побиваното решение да се преиначи на начин што предметната оставинска постапка ќе биде вратена во поранешна состојба и тоа во фаза на давање на наследнички изјави како и да им се надоместат трошоците по повод изјавената ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучувањето на списите во предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи го побиваното решение во смисла на одредбата од член 377 став 3 во врска со член 391 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, од причина што побиваното решение е јасно, разбирливо, со доволно образложени причини од кои се раководел судот, одлучувајќи како во изреката на истото.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Имено, по предлог за расправање на оставина до нотар Момана Иваноска од О., нотарот донел решение О.бр.73/13, УДР.бр.12/13 од 17.07.2013 година, каде како законски наследници на оставината на пок. К.Н. ги прогласил Алексо Гиноски, Добривое Гиноски, Стралика Ристеска, Арсе Гиноски, Лоза Бимбилоска и Димитар Гиновски.

На ден 23.07.2013 година учесниците-тужителите Алексо Гиноски, Добривое Гиноски, Стралика Ристеска и Арсе Гиноски до нотарот доставиле приговор на решението О.бр.73/13, УДР.бр.12/13 од 17.07.2013 година, по што нотарот со писмен допис од 23.07.2013 година ги вратил списите на предметот до Основниот суд Охрид на понатамошна надлежност.

Основниот суд Охрид со решение О1-10/13 од 12.09.2013 година, го одбил приговорот на Решението О.бр.73/13, Удр.бр.12/13 од 17.07.2013 година на Нотарот Момана Иваноска од О., поднесен од Алексо Гиноски, Добривое Гиноски, Стралика Ристеска и Арсе Гиноски и решението О.бр.73/13, Удр.бр.12/13 од 17.07.2013 година го потврдил.

Против ова решение учесниците-тужителите поднеле жалба на 27.09.2013 година, по што е донесено и побиваното второстепено решение со кое жалбата на учесниците-тужителите е отфрлена како недозволена.

Второстепениот суд ја отфрлил жалбата на учесниците-тужителите како недозволена, со образложение дека не постои законска можност за изјавување на жалба против одлука на Основниот суд Охрид која е донесена во втор степен, бидејќи прифатил дека одлуката на нотарот е првостепена одлука, а одлуката на Основниот суд Охрид ПЛ2- О1-10/13 од 12.09.2013 година е одлука со која е постапено во втор степен во предметната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија имајќи ја во предвид и одредбата од член 391 став 2 од Законот за парничната постапка, според која ревизија е секогаш дозволена против решение на второстепениот суд со која е отфрлена изјавената жалба, односно со која се потврдува решението на првостепениот суд за отфрлање на ревизија, постапуваше по конкретната ревизија.

Според мислењето на Врховниот суд на Република Македонија, второстепениот суд правилно го применил материјалното право кога со побиваното решение жалбата изјавена од учесниците против решението на Основниот суд во Охрид ја отфрлил како недозволена.

Правниот основ на одлуката судот ја црпи во членот 128 став 4 од Законот за вонпарнична постапка во кој е предвидено дека жалба против решението на првостепениот суд е дозволена само тогаш кога решението на нотарот во целост или делумно е укинато, а не е предвидено изјавување на жалба и кога приговорот во целост е одбиен. Во случајот, се работи за одлука на Основниот суд во Охрид со кој приговорот на учесниците против решението на нотарот го одбил како неоснован, а решението О.бр.73/13, УДР.бр.12/13 од 17.07.2013 година го потврдил.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека кога Законот за вонпарнична постапка со одредбата од член 128 ставот 4 е регулирано во кој случај е дозволена жалба против решението на првостепениот суд, односно се работи за позитивна нумерација на дозволување на жалба, во сите други случаи произлегува дека жалбата е недозволена, поради што одлуката на второстепениот суд е правилна и на закон заснована.

Предмет на оцена е и наводот во ревизијата дека не може да стане збор за недозволеност на жалбата, бидејќи првостепениот суд истата ја дозволил во правната поука на решението О1-10/13 од 13.09.2013 година, меѓутоа истиот е неоснован.

Предното од причина што се работи за погрешно дадена правна поука од страна на судот, која со посебен закон, а тоа е Законот за вонпарнична постапка како таков е исклучен, поради што не постојат законски услови за дозволеност на правниот лек, па судот немал законски основ да дозволува правен лек. Законот во случајот регулирал против каков вид на одлука е дозволена жалба, што упатува на заклучокот дека во сите други случаи жалбата како редовен правен лек е недозволена.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, следуваше согласно член 384 во врска со член 391 став 3 од Законот за парничната постапка да одлучи како во изреката на решението.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 18.06.2015 година под Рев2.бр.83/2014.

5. Разно

5.1. Поделба на здружение – судска надлежност – член 23, 59, 62, 63 и 64 од Законот за здруженија и фондации

Рев.бр.163/2014

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Светлана Трајчовска, Снежана Ѓорѓиеска Зекирија, Исамедин Лимани и Шпенд Деваја - членови на советот, во правната работа на тужителите Здружение на возачи Б., Здружение на возачи Д., Здружение на возачи Д.1, Здружение на возачи Д.Х., Здружение на возачи Н., Здружение на возачи К. и Здружение на возачи Т., против тужениот Сојуз на возачи на Македонија С., за делба на заеднички имот, вредност на спорот 3.000.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителите, изјавена преку полномошник Надица Димитрова, адвокат од С., против пресудата на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.1248/12 од 15.11.2012 година, на седницата одржана на ден 01.04.2015 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

СЕ ЗАДОЛЖУВААТ тужителите да му платат на тужениот трошоци на постапката за одговор на ревизија во износ од 22.075,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда 5ТС-1655/10 од 04.11.2011 година, исправена со решението за исправка под истиот број од 22.12.2011 година и дополнителното решение под истиот број од 23.12.2011 година, тужбеното барање на тужителите со кое бараат да се утврди поделба на тужениот - Сојуз на здруженијата на возачи на Македонија С., на две посебни организации, и тоа веќе на постојната организација и на новата организација во која како основачи се јавуваат тужителите во оваа постапка, така што оваа пресуда ќе има правно дејство на основање на новата организација и да се утврди право на сопственост на ново настанатата организација врз делот од целокупниот имот кој го поседува тужениот, го одбил како неосновано. Ги задолжил тужителите солидарно да му ги надоместат на тужениот процесните трошоци во износ од 21.719,00 денари, во рок од 8 дена од приемот на дополнителното решение.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ТСЖ.бр.1248/12 од 15.11.2012 година, жалбата на тужителите ја одбил како неоснована и пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.1655/10 од 04.11.2011 година, чии составен дел се решението за исправка под истиот број од 22.11.2011 година и дополнително решение под истиот број од 23.11.2011 година, ја потврдил. Ги задолжил тужителите солидарно да му ги надоместат на тужениот трошоците сторени во жалбената постапка во вкупен износ од 14.151,00 денар, во рок од 8 дена по приемот на пресудата, а под закана на присилно исполнување.

Против второстепената пресуда ревизија изјавија тужителите, преку нивниот полномошник, поради суштествена повреда на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог побиваната и првостепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно одлучување.

Во одговор на ревизијата поднесен од тужениот преку неговиот полномошник Димитрија Бубевски, адвокат од С., се предлага ревизијата да се одбие како неоснована и да се задолжат тужителите солидарно да му ги надоместат трошоците за одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите во предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизијата, испитувајќи ја побивната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е ревизискиот навод за суштествена повреда на одредбата од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка, од причина што, побиваната пресуда е јасна, разбирлива, со доволно образложени причини за решителните факти, па истата во целост може да биде испитана.

Овој суд исто така наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право, кога врз основа на правилно и целосно утврдена фактичка состојба го одбиле тужбеното барање на тужителите. Имено, во постапката пред пониските судови од изведените докази, било утврдено дека Сојузот на возачи Македонија е основан како непрофитно здружение и истото е запишано во регистарот на Здруженија на граѓани како професионално - струково здружение. Здруженијата на возачи на Македонија на 05.12.2001 година потпишале договор за здружување, со кој доброволно се здружиле во Сојуз на возачи на Македонија, согласно Законот за здружение на граѓани и фондации. Со договорот членките го регулирале начинот на остварување на целите на Сојузот, начинот на финансирање, начинот на управување, органите на сојузот и начинот на нивниот избор, постапката за донесување и измени на договорот. Со договорот е предвидено дека тужениот своите јавни овластувања во кои спаѓа и вршењето на технички преглед, може да ги врши непосредно и преку потписниците на договорот кои ги исполнуваат условите и врз кои тужениот го пренесува своето добиено овластување, со право на тужениот таквото овластување да го повлече. Органи на тужениот, согласно договорот се Собранието и Извршниот одбор, а постапката за избор на претставници на Собранието на тужениот, нивните права и должности, како и времетраењето на мандатот, се утврдуваат со Статутот. Со Статутот на тужениот, се регулира престанокот на Сојузот со одлука на Собранието со 2/3 мнозинство или ако настапат причини согласно законот, а во случај на престанок на Сојузот, имотот им припаѓа на членките на Сојузот. Исто така било утврдено дека тужениот се до 10.11.2009 година, бил единствен носител на јавно овластување и вршење на технички преглед на возила и истиот согласно договорот за здружување, го пренесувал на неговите членки кои ги исполнувале условите за тоа, бидејќи со решение на МВР од овој датум им било дадено и овластување и на членките на Сојузот - Здруженијата на возачи да ја вршат оваа дејност. На 05.06.2010 година, била одржана седница на Собранието на тужениот на која бил извршен избор на нови членови на Извршниот одбор на тужениот, по што пак Извршниот одбор избрал нов претседател на Извршниот одбор на Сојузот, а разрешен бил дотогашниот и избран бил нов секретар на Сојузот. На 16.06.2010 година, било одржано продолжение на седницата на Собранието од 05.06.2010 година, на кое било донесена статутарна одлука за измени и дополнувања на статутот на Сојузот на возачите на Македонија, било одлучено да се изготви одлука во пропишана форма и Статут пречистен текст, а кои промени се запишани во Централниот регистар на РМ. Притоа, тужителите како членки на тужениот, на ден 20.10.2010 година поднеле барање за закажување и одржување на редовна седница на Собранието на Сојузот на возачите на Македонија, за донесување на одлука за поделба на организацијата која ќе има правно дејство на акт за основање со утврден делбен биланс на целокупниот подвижен и недвижен имот. На одржаното собрание на 06.11.2010 година, по констатирање на кворумот, присутните гласале по предложената точка на дневниот ред, при што истата не е усвоена и е констатирано дека Собранието не донело одлука за поделба на Сојузот која ќе има правно дејство на акт за основање.

На вака утврдената фактичка состојба, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно пониските судови ги примениле одредбите од член 59, член 23, член 62, член 63 и член 64 од Законот за здруженија и фондации, кога утврдиле дека не постои законски основ за усвојување на тужбеното барање на тужителите. Ова од причина што, во конкретниот случај не постои законска одредба од Статутот на тужениот, која би била основ за поделба на тужениот со одлука на судот, бидејќи Собранието на здружението на 06.11.2010 година донело одлука со која не се усвојува предлогот на тужителите за поделба, па поради тоа и не постои законски основ за поделба на организацијата со судска одлука. Ова и од причини што во конкретниот случај судот не може да донесе одлука за поделба на организацијата, односно судот може да донесе само одлука за престанок на организацијата и тоа само на предлог на застапникот по закон, членовите на организациите и членовите во случаите кога не е донесена одлука за престанок на постоење на органот определен со Статутот, па бидејќи такво право не произлегува ниту од законските одредби, ниту пак произлегува од одредбите на Статутот и Договорот за здружување, правилно пониските судови постапиле кога одлучиле на наведениот начин, поради што побиваната пресуда е правилна и законита.

Судот ги ценеше и останатите наводи истакнати во ревизијата, но најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување.

Со оглед на погоре наведеното, следуваše Врховниот суд на Република Македонија да одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Со оглед на тоа што овој суд ја одби ревизијата како неоснована, согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка, ги задолжи тужителите солидарно да му ги надоместат на тужениот трошоците за состав на одговор на ревизија во износ од 22.075,00 денари, согласно член 8 точка 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 01.04.2015 година под Рев2.бр.163/2014.

БИЛТЕН - 2017 година

Содржина

КАЗНЕНО ПРАВО	
Оддел за казниви дела.....	70
I. Сентенци.....	71
1. Казнено материјално право.....	71
1.1. Пречекорување на овластување при изрекување казна затвор.....	71
1.2. Рехабилитација по сила на закон – член 104 став 2, 4 и 5 од Кривичен законик.....	73
1.3. Одмерување казна затвор на осудено лице – член 44 од Кривичен законик.....	75
2. Казнено процесно право.....	77
2.1. Оштетен како тужител – член 56 став 1 од Закон за кривична постапка.....	77
2.2. Трошоци во кривична постапка кога обвинетиот е ослободен од обвинение – член 92 став 1 и 3 од Закон за кривична постапка.....	80
2.3. Признание на вина на осуден на кого деловната способност му е целосно одземена – член 465 став 1 точка 3 од Закон за кривична постапка.....	82
2.4. Судија и оштетен се судии во ист суд – член 465 став 1 точка 2 вв со член 415 став 1 точка 1 од Закон за кривична постапка.....	85
III Значајни одлуки.....	87
1. Казнено материјално право.....	87
1.1. Конфискација на имот и имотна корист.....	87
2. Казнено процесно право.....	91
2.1. Повреда на начелото на судење пред непристрасен суд.....	91
2.2. Судија има судски имунитет и нема кривична одговорност за искажано мислење при одлучување и донесување судска одлука.....	94
2.3. Носовесно постапување на лекар специјалист при укажување на лекарска помош.....	97
2.4. Неодржување јавна седница пред второстепен суд.....	100
2.5. Non bis in idem.....	103
2.6. Стварно и месно надлежен суд.....	107
2.7. Судир на надлежност.....	109
2.8. Судир на надлежност.....	111
2.9. Судир на надлежност.....	113
2.10. Судир на надлежност.....	115

ГРАЃАНСКО ПРАВО

Оддел за граѓански дела.....117

I. Правни мислења.....118

1. Престанок на вработување на јавен службеник - Примена на Закон за јавен службеник.....118
2. Дозволеност на ревизија во спорови за исполнување, раскинување, поништување и ништовност на договори за доживотна издршка.....120
3. Застареност на побарувањето на неплатени придонеси за пензиско и инвалидско осигурување.....121
4. Определување на вредноста на предметот на спорот за надомест на штета согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета.....123
5. Надомест на штета причинета од каснување на куче скитник.....125
6. Надоместок за експроприрана недвижност.....127
7. Возач почетник -право на регрес од член 16 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот вв со член 240 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.....130
8. Утврдување на висината на плата на вработените во судовите кои вршат помошно-технички работи, а кои немаат статус на судски службеници.....132

II. Сентенци.....134

1. Парнична постапка.....134
  - 1.1. Определување на стварно надлежен суд - член 65 став 3 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните.....134
  - 1.2. Утврдување ништовност на приватна исправа - член 177 став 1 од Закон за парничната постапка...136
  - 1.3. Дозволеност на ревизија - член 372 став 2 од Закон за парничната постапка.....138
2. Работни односи.....139
  - 2.1. Дозволеност на ревизија - член 372 став 2 вв со став 3 од Закон за парничната постапка.....139
  - 2.2. Надомест за годишен одмор - член 12 став 4 од Закон за работните односи вв со Колективен договор на работодавачот.....140
  - 2.3. Неовластено соопштување на деловна тајна - член 35 од Закон за работните односи.....142
  - 2.4. Продолжување на важноста на договорот за вработување на определено време - член 46 став 1 од Закон за работните односи.....143
3. Облигациони односи.....145
  - 3.1. Надомест на материјална штета во случај на смрт, телесна повреда и оштетување на здравјето - Одговорност на работодавец спрема трето лице - член 157 од Закон за облигационите односи.....145
  - 3.2. Стекнување без основ - член 201 од Закон за облигационите односи и член 78 од Законот за извршување.....147
  - 3.3. Утврдување на оспорено побарување во стечајна постапка - застарност на побарување на адвокат за награда за извршена услуга - член 360 од Закон за облигационите односи вв со член 19 од Законот за адвокатура и член 1 став 2 од АТ од Закон за облигационите односи.....149
4. Вонпарнична постапка.....152
  - 4.1. Расправање на оставина - наследно правни барања по правосилноста на решението за наследување - член 188 Закон за вонпарничната постапка.....152

III Значајни одлуки.....	154
1. Парнична постапка.....	154
1.1. Дозволеност на ревизија – член 372 став 3 точка 6 од Закон за парничната постапка.....	154
1.2. Правен интерес за поднесување на тужба – член 177 од Закон за парничната постапка вв со член 91 од Законот за стечај.....	156
1.3. Надлежност на суд да одлучува за ништовност на одлука за организирање на јавно претпријатие во акционерско друштво – член 1 од Закон за парничната постапка.....	159
1.4. Уредност на тужба – член 98 став 3, 4, 5 и 8 од Закон за парничната постапка.....	163
1.5. Правен интерес за поднесување на тужба – член 177 од Закон за парничната постапка.....	165
1.6. Благовременост на ревизија – член 93 од Законот за стечај.....	168
2. Облигациони односи.....	170
2.1. Поништување на договор и конвалидација - член 95 вв со член 65 од Закон за облигационите односи.....	170
2.2. Стекнување без основ - член 205 од Закон за облигационите односи.....	174
2.3. Ништовност на договор за дар – член 95 од Закон за облигационите односи.....	177
2.4. Стекнување без основ - член 199 од Закон за облигационите односи.....	180
2.5. Награда за преземени адвокатски дејства – застареност – член 360 од Закон за облигационите односи.....	183
2.6. Ништовност на договор склучен по донесување на привремена мерка – забрана на располагање – член 95 од Закон за облигационите односи.....	187
3. Наследно право.....	190
3.1. Поништување на тестамент – член 90 став 1 од Законот за наследување.....	190

ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СУДЕЊЕ ВО РАЗУМЕН РОК

Оддел за судење во разумен рок.....	194
I. Заклучоци.....	195
1. Поднесување на ново барање по правосилна одлука.....	195
2. Барање за заштита на правото на извршување на одлука на ВСПМ и превземање на соодветни дејствија по правото на надзор.....	195
II. Сентенци.....	196
1. Граѓанско правна област.....	196
1.1. Парнично неспособна странка.....	196
1.2. Постапување по претставка.....	197
1.3. Претходно прашање - надлежност на судот.....	198
2. Управно правна област.....	200
2.1. Постапка за наплата на даночен долг – акцизи.....	200
2.2. Постапка за утврдување и наплата на данокот на додадена вредност.....	202
2.3. Постапка за ослободување од плаќање на комунални такси.....	204
2.4. Постапка за издавање на лиценца за медијатор.....	206
2.5. Претходно прашање.....	207
2.6. Упис во Централен регистар.....	209
2.7. Постапка за дигитализација.....	211
2.8. Средства за подршка на земјоделието – субвенции.....	213

КАЗНЕНО ПРАВО

Оддел за казниви дела

I. Сентенци

---

1. Казнено материјално право

1.1. Пречекорување на овластување при изрекување казна затвор

Судот сторил повреда на Кривичниот законик и го пречекорил овластувањето по однос на одлуката за казна кога утврдил дека осудениот претходно бил осудуван на казна затвор, што влијаело за изрекување на построга казна, иако на осудениот претходно правосилно му била изречена условна осуда.

Образложение

Основниот суд Дебар со пресуда К.бр.79/2015 од 19.04.2016 година обвинетиот Ф.Л. од Д. го огласил виновен за кривично дело - Тешка телесна повреда од член 131 став 1 од Кривичниот законик и му изрекол условна осуда, така што му утврдил казна затвор во траење од 6 месеци и истовремено определил дека истата нема да се изврши доколку обвинетиот за време од 2 години не стори ново кривично дело. Обвинетот бил задолжен да плати пашал во износ од 2.000,00 денари, како и да ги надомести трошоците на кривичната постапка во износ од 20.314,00 денари. Оштетениот Е.Ц.-К. за предјавеното, а непрецизирано имотно правно барање-нематеријална штета го упатил да го остварува во спор.

Апелациониот суд Гостивар со пресуда КЖ.бр.182/2016 од 14.07.2016 година, жалбата на Основното јавно обвинителство од Дебар ја уважил. Пресудата на Основниот суд Дебар К.бр.79/2015» од 19.04.2016 година ја преиначил само во делот на одлуката за кривичната санкција на начин што обвинетиот Ф.Л. од Д. кој со првостепената пресуда е огласен виновен за кривично дело Тешка телесна повреда од член 131 став 1 од Кривичниот законик, го осудил на казна затвор во траење од 1 година и 3 месеци. Во останатиот дел првостепената пресуда ја потврдил.

По правосилноста на пресудата, осудениот Ф.Л. од Д., преку бранителот Самоил Филиповски, адвокат од С., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поради погрешна примена на Кривичниот законик на штета на осудениот во делот на одлуката за казната, со предлог барањето да се уважи, правосилната пресуда да се преиначи на начин што правилно ќе биде применет Кривичниот законик или правосилната пресуда да се укине и предметот да се врати на повторно судење.

Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 466 став 3 од Законот за кривичната постапка, поднесеното барање со сите списи по предметот ги достави до Јавниот обвинител на Република Македонија, кој со наваремен писмен одговор Овп.бр 188/2016 од 18.11.2016 година, предложи барањето на осудениот да се одбие.

Врховниот суд на Република Македонија, откако го разгледа и проучи поднесеното барање, првостепената пресуда и другите списи приложени кон предметот, а имајќи го во предвид и писмениот одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија, најде:

Барањето е основано.

Основан е наводот истакнат во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда дека второстепениот суд во жалбената постапка сторил повреда на одредбите од член 416 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, кое е од влијание за донесување на правилна и законита одлука.

Од увидот во правосилната пресуда, овој суд констатира дека второстепениот суд ја преиначил пресудата на Основниот суд Дебар К.бр.79/2015 од 19.04.2016 година во делот на одлуката за кривичната санкција така што обвинетиот го осудил на казна затвор во траење од 1 година и 3 месеци. Во образложението на

пресудата е наведено дека согласно Правилникот за начинот на одмерување на казните кривичното дело според хоризонталната категоризација спаѓа во хоризонтална категорија 27, па со оглед дека обвинетиот е еднаш осуден, предметното кривично дело е од I - ниво согласно табелата за категоризација на кривични дела, каде е предвидено дека казната затвор може да се движи во рамките од 6 месеци до 2 години. Средната вредност на казната од распонот на определеното ниво, согласно табелата од правилникот изнесува од 1 година и 3 месеци која е појдовна основа за определување на казната, па имајќи ги во предвид олеснителните околности како и отежителните околности особено дека кривичното дело го сторил во поврат за ист вид, а за кое бил осуден на ефективна казна затвор, оценката на советот е дека во конкретниот случај при сооднос на олеснувачките и отежувачките околности, произлегува дека на обвинетиот треба да му биде изречена ефективна казна затвор во траење од 1 година и 3 месеци, како средна вредност на казната од распонот на определеното ниво, согласно табелата од Правилникот.

По наоѓање на овој суд, констатацијата на второстепениот суд е погрешна. Со тоа што второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда поради отежнувачките околности кои ги ставил на товар на осудениот, односно дека веќе еднаш бил осуден на ефективна казна затвор, всушност сторил повреда на Кривичниот законик со одлуката за казната од член 416 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, а кое е од влијание за донесување на правилна и законита пресуда. Судот ја сторил повредата и го пречекорил овластувањето кое се однесува на одлуката за казната, бидејќи му ставил на товар на обвинетиот дека претходно бил казнуван со ефективна казна затвор, која пак влијаела за изрекување на построга казна, иако таквата констатација е погрешна, со оглед дека на обвинетиот претходно правосилно му била изречена условна осуда.

Од увидот во списите кои се наоѓаат во предметот, се утврдува дека обвинетиот навистина претходно во друга постапка бил суден за исто кривично дело, меѓутоа таа постапка правосилно завршила со условна осуда, а не со ефективна казна затвор, како што констатира второстепениот суд. Ова од причина што, во таа постапка обвинетиот Ф. прво бил суден во отсуство и со пресуда на Основниот суд Гостивар К.бр.83/2005 од 27.02.2005 година, преиначена со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1446/2006 од 13.06.2006 година, кога бил огласен виновен за кривично дело „Тешка телесна повреда“ од член 131 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик и осуден на казна затвор во траење од 6 месеци. По барање на осудениот, со решение на Основниот суд Гостивар Кпов.бр. 6/2007 од 11.06.2007 година, било дозволено повторување на кривичната постапка, а во повторената постапка Основниот суд Гостивар донел пресуда К.бр.278/2007 од 05.07.2007 година, потврдена со пресуда на Апелациониот суд Гостивар КЖ.бр.25/08 од 23.04.2008 година со која обвинетиот Ф.Л. го огласил виновен за кривичното дело „Тешка телесна повреда“ од член 131 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик и му изрекол условна осуда, така што му била утврдена казна затвор во траење од 6 месеци и истовремено било определено дека истата нема да се изврши доколку во рок од 1 година не стори ново кривично дело.

Со оглед на ова, второстепениот суд при одлучувањето всушност требал да ја има во предвид пресудата со која на обвинетиот Ф.Л. му била изречена условна осуда, а не пресудата со која претходно му била изречена ефективна казна затвор, бидејќи таквата пресуда повеќе нема правна сила. Ова дотолку повеќе што, истиот суд постапувал по поднесените жалби против пресудата на Основниот суд Гостивар К.бр.278/2007, кои жалби ги одбил како неосновани и ја потврдил првостепената пресуда. Во оваа насока секако дека требало да се има во предвид и тоа дека се работи за изречена условна осуда со пресуда донесена во 2007 година, правосилна во 2008 година, за која осуда можно е да настапиле законските услови за бришење од казнената евиденција.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда го уважи, второстепената пресуда ја укина и предметот го врати на второстепениот суд на повторно судење.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, Квп1.бр.133/2016 од 15.02.2017 година.

1.2. Рехабилитација по сила на закон – член 104 став 2, 4 и 5 од Кривичен законик

Рехабилитација по сила на закон ќе настапи кога со акт на помилување изречената казна е заменета со поблага казна, или условна осуда.

Образложение

Основниот суд Свети Николе со решение КС-КР.бр.30/2015 од 28.10.2015 година, го одбил барањето поднесено од осудениот Б.С. од С.Н., преку неговиот бранител Христина Иванова, адвокат од С.Н., за бришење на осудата по правосилната пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.42/2001 од 19.02.2004 година, преиначена со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.478/2004 од 30.09.2004 година, со која е огласен виновен за кривично дело - „Учество во тепачка“ од член 132 став 1 од Кривичниот законик и осуден на казна затвор во траење од 3-три месеци.

Апелациониот суд Штип со решение КСЖ.бр.148/2015 од 05.01.2016 година, жалбата изјавена од осудениот Б.С. од С.Н., преку неговиот бранител Христина Иванова, адвокат од С.Н., ја уважил. Решението на Основниот суд Свети Николе КС-КР.бр.30/2015 од 28.10.2015 година го преиначил, така што осудата по правосилната пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.42/2001 од 19.02.2004 година, преиначена со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.478/2004 од 30.09.2004 година, со која е огласен виновен обвинетиот Б.С. од С.Н. за сторено кривично дело - „Учество во тепачка“ од член 132 став 1 од Кривичниот законик, со која е осуден на казна затвор во траење од 3-три месеци, преиначена со решение на Претедателот на Република Македонија број 09-128 од 27.05.2005 година, со која казната затвор му е заменета со Условна осуда, со тоа што истата нема да се изврши доколку осудениот во рок од 1-една година не стори ново кривично дело - се брише од казнената евиденција.

Јавниот обвинител на Република Македонија постапувајќи во рамките на овластувањата содржани во член 457 од Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/2010 и бр.100/2012), до Врховниот суд на Република Македонија подигна барање за заштита на законитоста КОЗ.бр.50/2016 од 25.03.2016 година, поради повреда на законот во смисла на член 104 став 2, 4 и 5 од Кривичниот законик, во врска со член 443 став 1 и 3 и член 544 од Законот за кривичната постапка. Предложи барањето да се уважи, решението на Апелациониот суд Штип да се укине и предметот да се врати на повторно разгледување и одлучување пред истиот суд.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите приложени кон предметот, наводите и предлогот во поднесеното барање за заштита на законитоста, а имајќи го притоа во предвид и писмениот предлог на Јавниот обвинител на Република Македонија, Драгољуб Цакиќ, кој беше изнесен на седницата одржана пред советот на овој суд од Јавниот обвинител на Република Македонија Влатко Ѓорѓиевски, кој во целост остана при наводите содржани во писменото барање, најде:

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Во барањето за заштита на законитоста наведено е дека е сторена повреда во смисла на член 104 став 2, 4 и 5 од Кривичниот законик, во врска со член 443 став 1 и 3 и член 544 од Законот за кривичната постапка. Во конкретниот случај според оценката на подносителот по правилно и без исклучоци релевантна е осудата изречена со правосилна судска одлука, а ако таквата осуда покасно биде изменета по повод вонредни правни лекови, тогаш таквата изменета осуда е ирелевантна за оценка за постоење услови за бришење на осуда во смисла на член 104 од Кривичниот законик. Поради тоа, смета дека Апелациониот суд Штип погрешно ја применил одредбата од член 104 став 2 од Кривичниот законик на Условна осуда, која не е изречена со судска одлука, а од друга страна пак во поглед на осудата на затвор во траење од 3-три месеци изречена по правосилна судска одлука не ги применил одредбите од став 4 и 5 од истиот член, со што го повредил законот.

Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по повод поднесеното барање за заштита на законитоста, констатира дека во конкретниот случај со решението на Апелациониот суд Штип КСЖ. бр.148/2015 од 05.01.2016 година не е сторена повреда на законот во смисла на член 104 став 2, 4 и 5 од Кривичниот законик, во врска со член 443 став 1 и 3 и член 544 од Законот за кривичната постапка.

Имено, согласно член 114 став 1 од Кривичниот законик, со помилувањето на поименично определено лице му се дава ослободување од гонење или потполно или делумно ослободување од извршување на казната, му се заменува изречената казна со поблага казна или со алтернативни мерки, или се определува бришење на осудата или му се укинува, односно му се определува пократко траење на определена правна последица од осудата или на казната.

Имајќи ја во предвид цитираната законска одредба, произлегува дека една од можностите за измена на правосилната судска одлука е со актот на помилување на определеното лице да му се замени казната со поблага казна или со алтернативна мерка. Ова е сторено во конкретниот случај и по наоѓање на овој суд предметната одлука за помилување е релевантна во постапката за бришење на осудата во смисла на член 104 од Кривичниот законик. Имено, кога казната изречена со правосилна пресуда, со акт на помилување е заменета со поблага казна или Условна осуда, при одлучувањето за бришење на осудата, казна, во смисла на одредбите од Кривичниот законик, претставува казната од актот за помилување, што е логично, бидејќи во спротивно, со игнорирање би се елиминирал полниот ефект на помилувањето. Крајно, при оценка дали се работи за осуда за која по законот се дава рехабилитација, во предвид се зема и резултатот на постапките по вонредните правни лекови, како и резултатот на помилувањето.

Овој суд констатира дека Апелациониот суд Штип во конкретниот случај правилно постапил кога при оценката за утврдување на постоењето на условите за бришење на осудата зел во предвид дека во конкретниот случај станува збор за Условна осуда, бидејќи со решение на Претседателот на Република Македонија број 09-128 од 27.05.2005 година, казната затвор во траење од 3-три месеци на осудениот му била заменета со Условна осуда и било определено дека истата нема да се изврши доколку осудениот во рок од 1-една година не стори ново кривично дело.

Со решението на првостепениот суд КС-КР 30/2015 од 28.10.2015 година било одбиено барањето на осудениот за бришење на осудата по правосилната пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.42/2001 од 19.02.2004 година, преиначена со пресуда на Апелациониот суд Штип Кж.бр.478/2004 од 30.09.2004 година за кривично дело од член 132 став 1 од Кривичниот законик, со која бил осуден на казна затвор во траење од 3 месеци. Вака постапил првостепениот суд, а како што се наведува во образложението на решението, од причина што не бил исполнет условот од член 104 став 5 од Кривичниот законик, односно дека осудениот во казнената евиденција евидира и со друга пресуда Кок.бр.37/201 од 12.06.2012 година на Основниот суд Скопје I Скопје со која е осуден на казна затвор во траење од 3 години и 6 месеци, за кривично дело од член 215 став 1 од Кривичниот законик.

Имајќи го во предвид наведеното, овој суд наоѓа дека во овој случај не постои пречка да биде избришана осудата изречена со правосилната пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.42/2001 од 19.02.2004 година, бидејќи станува збор за законско бришење, кое настапува ex lege, по протек на законски определениот рок, доколку осудениот за пропишаното време не стори ново кривично дело. Со оглед дека со решението на Претседателот на РМ бр.09-128 од 27.05.2005 година казната затвор во траење од 3 месеци на осудениот му била заменета со Условна осуда, така што казната затвор нема да се изврши доколку осудениот во рок од 1 година не стори ново кривично дело, законското бришење на оваа осуда настапило на 27.05.2007 година, согласно член 104 став 2 од Кривичниот законик, во време кога тој не евидирал со друга осуда, видно од казнената евиденција дека другата осуда е од 12.06.2012 година.

Од овие причини, Врховниот суд на Република Македонија оцени дека се неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда од член 104 став 2, 4 и 5 од Кривичниот законик, во врска со член 443 став 1 и 3 и член 544 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија под Кзз.бр.18/2016 од 15.12.2016 година.

1.3. Одмерување казна затвор на осудено лице– член 44 од Кривичен законик

Судот не може да одмери казна затвор на осудено лице согласно член 44 од Кривичниот законик, доколку порано изречената казна затвор била издржана.

Образложение

Кривичниот совет на Основниот суд Скопје I Скопје со решение КСКР.бр.1196/2015, КСКР.бр. 1325/2015 од 27.01.2016 година, предлогот за изрекување единствена казна по пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје, К.бр.1787/2012 од 27.11.2012 година и Пресудата на Основниот суд Скопје I Скопје, К.бр. 543/2013 од 25.04.2014 година поднесен од осудениот Д.А. од С. го одбил како неоснован.

Апелациониот суд Скопје со Решение КСЖ.бр.91/2016» од 15.04.2016 година, жалбата на Основното јавно обвинителство Скопје, ја одбил како неоснована. Решението на Кривичниот совет при Основниот суд Скопје I Скопје, КСКР.бр.1196/2015, КСКР.бр.1325/2015 од 27.01.2016 година го потврдил.

Јавниот обвинител на Република Македонија, против решението на Основниот суд Скопје I Скопје, КСКР. бр.1196/2015, КСКР.бр. 1325/2015 од 27.01.2016 година и решението на Апелациониот суд Скопје, КСЖ. бр.91/2016 од 15.04.2016 година, до Врховниот суд на Република Македонија поднесе барање за заштита на законитоста КОЗ.бр. 155/2016 од 12.10.2016 година, поради повреда на Законот од член 389 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 44 и член 46 од Кривичниот законик. Предложи барањето да се уважи, решението на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.91/2016» од 15.04.2016 година да се укине, или истото да се преиначи така што на осудениот Д.А. од С. да му се изрече единствена казна за пресудите на Основниот суд Скопје I Скопје К.бр. 1787/2012 од 27.11.2012 година, преиначена со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1576/2013 од 24.10.2013 година и пресудата на Основниот суд Скопје I Скопје, К.бр.543/2013 од 25.04.2014 година, потврдена со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр. 1925/2014 од 20.10.2015 година.

Врховниот суд на Република Македонија, откако ги разгледа списите по предметот, наводите во поднесеното барање и дадениот предлог на Јавниот обвинител на Република Македонија изнесен на седницата на советот пред судот, кој во целост остана при наводите содржани во барањето за заштита на законитоста, најде:

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда на член 389 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 44 и член 46 од Кривичниот закон се неосновани, од причина што по наоѓање на овој суд правилно се применети одредбите за повторување на кривичната постапка во смисла на член 389 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија, од увидот во списите на предметот констатира дека за осудениот Д.А. биле водени две кривични постапки за две кривични дела сторени во текот на 2011 година. Со пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје К.бр. 1787/2012 од 27.11.2012 година, обвинетиот Д.А. бил огласен виновен за кривично дело - Тешка кражба од член 236 став 1 точка 1 во врска со член 19 од Кривичниот законик и му била изречена алтернативна мерка - Условна осуда, така што му била утврдена казна затвор во траење од 2-две години и истовремено било определно дека казната нема да се изврши доколку во рок од 4-четири години не стори ново кривично дело.

Апелациониот суд Скопје со пресуда КЖ.бр.1576/2013 од 24.10.2013 година ја преиначил првостепената одлука во делот за кривичната санкција, така што на обвинетиот му изрекол казна затвор во траење од 6-шест месеци. Изречената казна затвор осудениот започнал да ја издржува во КПУ З. С. од 17.05.2014 година до 17.11.2014 година, а бил ослободен на 18.10.2014 година со решение на директорот на установата бр. 09-2/100 од 15.10.2014 година.

Во другата кривична постапка со пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје К.бр.543/2013 од 25.04.2014 година, обвинетиот Д.А. бил огласен виновен за кривично дело - Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од член 215 став 1 од Кривичниот законик и бил осуден на казна затвор во траење од 1-една година. Ваквата одлука била потврдена со

пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр. 1925/2014 од 20.01.2015 година. Наведената казна затвор обвинетиот започнал да ја издржува во КПД И. од 20.03.2015 година, а истата му завршила на 20.03.2016 година.

До Основниот суд Скопје I Скопје осудениот поднел предлог за изрекување на единствена казна за наведените пресуди на 09.11.2015 година, во време кога ја издржувал казната изречена со пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје К.бр. 543/2013 од 25.04.2014 година, во траење од 1-една година.

Согласно член 389 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка правосилната пресуда може да се преиначи без повторување на кривичната постапка ако во две или повеќе пресуди против истиот осуден правосилно се изречени повеќе казни, а не се применети одредбите за одмерување на единствена казна на дела во стек.

Согласно член 46 став 1 од Кривичниот законик ако на осуденото лице му се суди за кривично дело сторено пред да започнало издржувањето на казната по поранешната осуда или за кривично дело сторено за време на издржувањето на затвор или малолетнички затвор судот ќе изрече единствена казна за сите кривични дела со примена на одредбите од член 44 земајќи ја порано изречената казна како веќе утврдена. Казната или дел од казната што осудениот ја издржал, ќе му се засмета во изречената казна затвор. Согласно став 2 од истиот член, за кривичното дело сторено пред да започнало издржувањето на казната или во текот на издржувањето на казната затвор или малолетнички затвор по поранешна осуда, судот на сторителот ќе му изрече казна независно од порано изречената казна, ако со примената на одредбите од член 44 не би можела да се оствари целта на казнувањето со оглед на траењето на неиздржаниот дел од порано изречената казна.

Видно од списите на предметот, казната која била изречена со пресуда на Основниот Скопје I Скопје К.бр.1787/2012 од 27.11.2012 година, за која осудениот предложил да биде споена со пресудата К.бр. 543/2013 од 25.04.2014 година, во траење од 6-шест месеци, била веќе издржана, со оглед дека со одлука на директорот на установата тој бил ослободен на 18.10.2014 година.

Со оглед на наведеното, во конкретниот случај овој суд најоѓа дека не станува збор за повреда на одредбите од Законот за Кривичната постапка и одредбите од Кривичниот законик, бидејќи не биле исполнети законските претпоставки за изрекување на единствена казна. Согласно законските одредби единствена казна која на осуденото лице му се изрекува со примена на одредбите за стек се одмерува на начин што казната според поранешната осуда се зема како веќе утврдена, а се утврдува казна и за новото дело. Меѓутоа се мисли на казната која осудениот не започнал да ја издржува или дел од казната која што осудениот ја издржал и која како таква би можела да биде засметана во новоизречената казна. Судот неможе да одмерува казна на осудено лице со примена на одредбите од член 44 доколку порано изречената казна веќе била издржана. Впрочем законодавецот во членот 46 став 2 предвидел и исклучок од основното правило за стек според кој судот за новото дело ќе изрече казна затвор или малолетнички затвор, независно од порано изречената казна, доколку со примена на правилото за стек нема да се постигне целта на казнувањето, со оглед на траењето на неиздржанот дел од порано изречената казна. Во оваа ситуација треба да се издржува остатокот на казната по поранешната осуда, а потоа и новата казна.

Имајќи го во предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека ова претставуваат посебни правила за одмерување на казна на осудено лице наметнати од фактот дека тоа лице се уште не започнало со издржување на изречената казна затвор или казната затвор не ја издржал до крај, со оглед дека издржаната казна неможе да се менува.

Со оглед на наведеното Врховниот суд констатира дека со правосилното решение не е сторена повреда на член 389 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 44 и член 46 од Кривичниот законик, поради што го одби како неосновано барањето за заштита на законитоста.

Поради образложеното, следувааше да се одлучи како во изреката на пресудата согласно член 407 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.40/2016 од 28.02.2017 година.

2. Казнено процесно право

2.1. Оштетен како тужител – член 56 став 1 од Закон за кривична постапка

Оштетениот нема својство на тужител во случај да го измени обвинението за кривично дело кое се гони по службена должност, а Јавниот обвинител не се откажал од гонење за тоа кривично дело.

Образложение

Основниот суд Битола со пресуда К.бр.590/2013 од 13.11.2014 година, обвинетиот Н.С. од Б., го огласил виновен за кривично дело - „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик и му изрекол алтернативна мерка -Условна осуда, така што му утврдил казна затвор во траење од 1-една година и 6-шест месеци и истовремено определил дека истата нема да се изврши доколку за време од 2-две години обвинетиот не стори ново кривично дело. Обвинетиот бил задолжен да плати судски пашал во износ од 5.000,00 денари, како и трошоци на кривичната постапка во износ од 4.000,00 денари. Оштетениот како тужител АД Т. Б. во ликвидација, за остварување на стекнатото имотно барање е упатен на спор.

Апелациониот суд Битола со пресуда КЖ.бр.133/2015 од 07.09.2015 година, жалбите на обвинетиот Н.С. од Б., адвокат м-р Васко Михајлоски од Б. и полномошникот на оштетениот како тужител Т. АД АПС Б. адвокат Никола Митревски од Адвокатско друштво „Димитровски“ од Б., ги одбил како неосновани. Пресудата на Основниот суд Битола К.бр.590/2013 од 13.11.2014 година ја потврдил.

Јавниот обвинител на Република Македонија против пресудата на Основниот суд Битола К.бр.590/2013 од 13.11.2014 година и пресудата на Апелациониот суд Битола КЖ.бр.133/2015 од 07.09.2015 година, подигна барање за заштита на законитоста КОЗ.бр.216/2015 од 12.01.2016 година, поради повреда на член 355 став 1 точка 5 и 9, член 56 став 2 и член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка, како и повреда на Кривичниот законик од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик. Предложи, барањето за заштита на законитоста да се уважи, правосилната пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно разгледување и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите приложени кон предметот, наводите и предлогот во барањето за заштита на законитоста, а имајќи го во предвид и предлогот на Јавниот обвинител на Република Македонија м-р Башким Бесими, изнесен на седницата одржана на ден 09.03.2016 година, кој во целост остана при наводите и предлогот содржан во барањето за заштита на законитоста, најде:

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во барањето за заштита на законитоста дека со правосилната пресуда сторена е суштествена повреда на одредбите во член 355 став 1 точка 5 и 9, член 56 став 2 и член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка, како и дека сторена е повреда на Кривичниот законик од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик. Имено, со правосилната пресуда обвинетиот Н.С. од Б. е огласен виновен затоа што во периодот од јуни - јули 2008 година во Б., како одговорно лице - Претседател на одбор на директори во АД Т. Б., спротивно на член 27 од Статутот на АД Т. Б., без да постои одлука на Одборот на доверители како орган на управување, ги пречекорил границите на своето службено овластување и издал наредба да бидат срушени шест камп куќички од цврста градба во Т. населба П. сопственост на оштетениот како тужител АД Т. Б., со што му нанел штета во значителна вредност од 1.587.600,00 денари, со кои дејствија сторил кривично дело - „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик и изречена му е алтернативна мерка-условна осуда, така што му е утврдена казна затвор во траење од 1-една година и 6-шест месеци и истовремено определил дека истата нема да се изврши доколку за време од 2-две години обвинетиот не стори ново кривично дело.

Од увидот во списите по предметот, овој суд констатира дека првостепениот суд постапувал по поднесен супсидијарно обвинение на АД Т. Б. во стечај, број 03-9/1 од 18.01.2011 година, против обвинетиот Н.С. за кривично дело - „Оштетување на туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик. Имено, предметниот супсидијарно обвинение оштетениот го поднел по добиеното претходно известување на Основниот суд Ресен КИ.бр.3/2010 од 13.12.2010 година, а согласно член 56 став 2 од Законот за кривичната постапка, на кој начин во законскиот рок од 8 дена го превзел кривичното гонење.

Постапувајќи по супсидијарно обвинение кое било три пати изменето и на записник на одржаните главни претреси и со писмени поднесоци, првостепениот суд донел пресуда со која обвинетиот Н.С. од Б. го огласил виновен за кривично дело - „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик, изрекувајќи му алтернативна мерка - Условна осуда со утврдена казна затвор во траење од 1-една година и 6-шест месеци, која нема да се изврши ако за време од 2-две години обвинетиот не стори друго кривично дело, а второстепениот суд ја потврдил ваквата пресуда.

Пред поднесување на супсидијарно обвинение претходела постапка која ја водело Основното јавно обвинителство Ресен, на начин што до истражниот судија при Основниот суд Ресен, доставил барање за спроведување на истрага КО.бр.25/10 од 11.06.2010 година, против осумничениот Н.С. од Б., за кривично дело - „Оштетување на туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик. По поднесеното барање за спроведување на истрага Основниот суд Ресен донел решение Ки.бр.3/2010 од 01.07.2010 година со кое против обвинетиот Н.С. од Б., спровел истрага за кривично дело - „Оштетување на туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик. По спроведената истрага од Основното јавно обвинителство Ресен е доставена изјава за откажување од гонење КО.бр.25/2010 од 01.12.2010 година до истражниот судија против обвинетиот Н.С. за кривично дело - „Оштетување на туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи делото кое му се става на товар на обвинетиот не е кривично дело кое се гони по службена должност. Истражниот судија со решение Ки.бр.3/2010 од 13.12.2010 година ја запрел истрагата против обвинетиот, поради откажување од гонење и од страна на Основното јавно обвинителство Ресен. По поднесената изјава за откажување од гонење од Основното јавно обвинителство Ресен, Основниот суд Ресен го известил АД Т. Б. во стечај, дека согласно член 56 став 2 и став 5 од Законот за кривичната постапка, има право да го продолжи гонењето во рок од 8 дена од денот на приемот на известувањето, така што има право до судот да достави предлог за дополнување на истрагата или пак да поднесе обвинение.

Имајќи ги во предвид сите списи по предметот, овој суд констатира дека во конкретниот случај со правосилната пресуда сторена е повреда на член 355 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка.

Согласно член 355 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, судот ги повредил прописите на кривичната постапка по прашањето дали постои обвинение од овластениот тужител или предлог од оштетениот, односно одобрение од надлежениот орган.

Согласно член 56 став 1 од истиот закон, кога Јавниот обвинител ќе најде дека нема основа за да го превземе гонењето за кривичното дело кое се гони по службена должност, или кога ќе најде дека нема основа да го преземе гонењето против некој од пријавените соучесници, должен е во рок од 8 дена за тоа да го извести оштетениот и да го упати дека може самиот да го превземе гонењето. Вака ќе постапи и судот кога ќе донесе решение за запирање на постапката поради откажување на Јавниот обвинител од гонењето. Согласно став 2 од истиот член, оштетениот има право да го превземе односно да го продолжи гонењето во рок од 8 дена од кога го примил известувањето од став 1 на овој член.

Имајќи ги предвид цитираните законски оредби, овој суд наоѓа дека во конкретниот случај пониските судови сториле повреда на членот 329 од Законот за кривичната постапка, кој се однесува на измена и проширување на обвинението кој предвидува дека ако тужителот во текот на главниот претрес најде дека изведените докази укажуваат дека се изменила фактичката состојба изнесена во обвинителниот акт, тој може на главниот претрес усно да го измени обвинителниот акт, а може да предложи главниот претрес да се прекине заради подготвување на нов обвинителен акт. На овој начин пониските судови ги повредиле прописите на кривичната постапка по однос на прашањето дали постои обвинение од овластениот тужител. Ова од причина што, на главниот претрес одржан на 30.05.2014 година, полномошникот на субсидијарниот тужител изјавил дека врши измена на обвинението поднесено за кривично дело - „Оштетување на туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, на начин што обвинетиот го терети за кривично дело од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, со изменет опис така што во описот на дејствието за кое се терети обвинетиот да стои дека: искористувајќи ја својата службена положба ги пречекорил границите на своето службено овластување - издал наредба и по негово барање биле срушени и уништени 6 камп куќички - бунгалови во сопственост и владение на оштетениот, со што му нанел штета во вредност од 6.000.000,00 денари. Понатаму изјавил дека другото наведено во субсидијарното обвинение останува исто. Судот потоа го задолжил полномошникот на оштетениот како тужител во рок од 5 дена да достави примерок со целосна содржина на обвинението за кое обвинетиот се обвинува и истото да се достави до обвинетиот и бранителот после приемот во судот. По даденото задолжение, полномошникот

на оштетениот на 04.06.2014 година доставил до судот поднесок, со кој извршил измена на обвинението, каква што претходно ја навел на записникот за главниот претрес. Потоа, со писмен поднесок од 06.11.2014 година полномошникот на оштетениот како тужител повторно извршил прецизирање на обвинението оквалификувајќи ги дејствијата на обвинетиот како кривично дело - „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 во врска со став 1 и 3 од Кривичниот законик.

Имајќи ја во предвид ваквата измена на обвинението, според овој суд не станува збор само за измена, туку и за проширување, односно за ново подигнато обвинение за кривично дело, за кое воопшто не се произнел Јавниот обвинител како овластен тужител за кривичното дело кое се гони по службена должност. Имено, Јавниот обвинител како овластен тужител се произнел за кривичното дело - „Оштетување на туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое кривично дело и била поднесена кривична пријава од оштетениот, а не се произнел ниту по предметната кривична пријава, ниту по било која друга кривична пријава на оштетениот за кривично дело - „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик. Во овој контекст, судот не можел да постапува по изменетото обвинение од оштетениот како тужител, бидејќи за ваквото обвинение оштетениот не е овластен тужител, туку тоа е Јавниот обвинител, со оглед да предметното кривично дело од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик е кривично дело кое се гони по службена должност. Од друга страна, Јавниот обвинител не се откажал од гонење за ова кривично дело, во кој случај како овластен тужител можел да настапи оштетениот. Од друга страна суштинско е тоа што оштетениот како тужител може да го превземе гонењето од Јавниот обвинител врз основа на фактичката состојба која му ја претставил на Јавниот обвинител, притоа неврзувајќи се за правната квалификација. Во овој контекст, кога дошло до промена на фактичката состојба која кореспондира на друго кривично дело, оштетениот може да го продолжи гонењето спрема обвинетиот за другото кривично дело, но откако Јавниот обвинител ќе се произнесе дека не сака да гони за тоа дело. Ова не е сторено во текот на постапката пред пониските судови, односно пред првостепениот суд и затоа е сторена посочената повреда.

Второстепениот суд и покрај тоа што имал законска можност и должност да ги констатира наведените суштествени повреди, тој тоа не го сторил, туку напротив во целост ја потврдил првостепената пресуда, со што ги сторил истите повреди како и понискиот суд, со образложение дека Јавниот обвинител согласно член 59 став 2 од Законот за кривичната постапка, во постапката што се води по барање на оштетениот како тужител има право до завршувањето на главниот претрес самиот да го преземе гонењето и застапувањето на обвинението, што очигледно како право не го искористил, притоа неземајќи во предвид дека Јавниот обвинител не може да знае дали дошло до суштинска промена која согласно законот му носи право да го превземе гонењето, доколку за тоа не биде известен или од субсидијарниот тужител или од судот.

Од тие причини, Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека поднесеното барање за заштита на законитоста е основано, бидејќи се сторени повреди на одредбите од кривичната постапка во смисла на член 355 став 1 точка 5, член 56 став 2 и член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка, како и повреда на Кривичниот законик од член 353 став 4 во врска со став 3 и став 1 од Кривичниот законик.

Со оглед на сторените повреди, следуваše Врховниот суд на Република Македонија, барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија да го уважи и пресудата на Основниот суд Битола К.бр.590/2013 од 13.11.2014 година и пресудата на Апелациониот суд Битола КЖ.бр.133/2015 од 07.09.2015 година да ги укине и предметот да го врати на првостепениот суд на повторно судење.

При повторното судење Основниот суд е должен да внимава на укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија, правилно да го примени законот и врз основа на тоа да донесе правилна и законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија под Кзз.бр.3/2016 од 01.12.2016 година.

2.2. Трошоци во кривична постапка кога обвинетиот е ослободен од обвинение – член 92 став 1 и 3 од Закон за кривична постапка

Судот не може да ги задолжи оштетените како тужители со трошоци во кривичната постапка кога обвинетиот е ослободен од обвинение за кривично дело.

Образложение

Основниот суд Струга со решението К.бр.85/14 од 01.09.2015 година, делумно го усвоил барањето на обвинетиот Б.П. од О., за надомест на трошоците на кривичната постапка, поднесено преку неговиот бранител, адвокат Емил Балабан од О.. Судот одлучил трошоците на кривичната постапка во вкупен износ од 40.536,00 денари да му се исплатат на бранителот на обвинетиот од буџетските средства, во рок од 15 дена од правосилноста на решението, а го одбил барањето за надомест на трошоците на кривичната постапка над досудениот, а до бараниот износ од 76.880,00 денари.

Кривичниот совет на Основниот суд Струга со решението КС-КР.бр.143/15 од 24.09.2015 година, ја уважил жалбата на Државното правобранителство на Република Македонија - Струга и го преиначил решението на Основниот суд Струга К.бр.85/14 од 01.09.2015 година, на начин што одлучил сторените трошоци по повод и во текот на кривичната постапка во износ од 40.536,00 денари да паднат на товар на приватните тужители Н.Ј. и В.Д., двете од О..

Јавниот обвинител на Република Македонија, до Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 403 од Законот за кривичната постапка, подигна барање за заштита на законитоста V КОЗ.бр.103/16 од 19.07.2016 година, поради повреда на законот од член 92 од Законот за кривичната постапка и член 351 став 1 во врска со член 386 и 387 од Кривичниот законик. Предлага барањето да се уважи, оспореното решение да се укине и предметот да се врати на повторно разгледување и одлучување на истиот совет.

Врховниот суд на Република Македонија, откако ги разгледа списите по предметот, наводите во поднесеното барање и дадениот предлог на Јавниот обвинител на Република Македонија, Анита Топалова Исајловска, изнесен на седницата на советот пред овој суд, кој во целост остана при наводите содржани во писмено поднесеното барање за заштита на законитоста од страна на Јавниот обвинител на Република Македонија, Драгољуб Цакиќ, најде:

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите истакнати во поднесеното барање за заштита на законитоста, дека со решението на Кривичниот совет на Основниот суд Струга КС-КР.бр.143/15 од 24.09.2015 година, повреден е законот од член 92 од Законот за кривичната постапка.

Со оспореното решение на Кривичниот совет при Основниот суд Струга, било одлучено сторените трошоци по повод и во текот на кривичната постапка во износ од 40.536,00 денари да паднат на товар на приватните тужители Н.Ј. и В.Д.. Во образложението се наведува дека согласно член 93 став 1 од Законот за кривичната постапка, приватниот тужител е должен да ги надомести трошоците на кривичната постапка од член 88 став 2 точка 1 до 6 на овој закон, нужните издатоци на обвинетиот како и нужните издатоци на наградата на неговиот бранител, ако постапката е завршена со пресуда со која се ослободува обвинетиот од обвинението или со пресуда со која се одбива обвинението или со решение за запирање на постапката или се отфрла обвинителниот акт. Па имајќи предвид дека била донесена пресуда на истиот суд К.бр.85/14 од 21.01.2015 година, со која обвинетиот Б.П. бил ослободен од обвинение дека сторил кривично дело - Кражба од член 235 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, судот одлучил трошоците да паднат на товар на оштетените тужители Н.Ј. и В.Д..

Според оценката на овој суд, со оспореното решение е сторена повреда на член 92 став 3 од Законот за кривичната постапка, односно истиот е неправилно применет, бидејќи се однесува само на приватниот тужител, а не и на оштетениот како тужител, кој не може да биде задолжен со трошоците на постапката по овој основ.

Согласно член 92 став 1 од Законот за кривичната постапка, кога ќе се запре кривичната постапка или кога ќе се донесе пресуда со која обвинетиот се ослободува од обвинението или со која се одбива обвинението или кога се отфрла обвинителниот акт во решението, односно во пресудата ќе се изрече дека трошоците на кривичната постапка од член 88 став 2 точка 1 до 5 на овој закон, како и нужните издатоци на обвинетиот и нужните издатоци и наградата на бранителот, паѓаат врз товар на буџетските средства, освен во случаите определени во следните ставови.

Со одредбата од член 92 став 3 од Законот за кривичната постапка, пропишано е кога приватниот тужител ќе биде задолжен со трошоците на постапката, а не се однесува на оштетениот како тужител.

Видно од списите на предметот, Основното јавно обвинителство Струга со решението КО.бр.291/12 од 07.11.2012 година, ја отфрлило кривичната пријава на Н.Ј. и В.Д., поднесена против Б.П. за кривично дело - Кражба од член 235 став 3 од Кривичниот законик. Поради тоа, оштетените го преземале кривичното гонење и во законски предвидениот рок, поднеле обвинителен предлог, преку бранителот Никола Мујоски, адвокат од О..

Оштетените како тужители во постапката ги имаат во кривичната постапка истите права што ги има и јавниот обвинител, освен оние што му припаѓаат на јавниот обвинител како на државен орган, согласно член 59 став 1 од Законот за кривичната постапка, според што ако јавниот обвинител не може да биде задолжен со трошоците на постапката исто така не може да биде задолжен на ниту оштетениот како тужител.

Имајќи ја предвид наведената одредба, како и околноста дека Н.Ј. и В.Д. се оштетени како тужители, а не приватни тужители, тие не можеле да бидат задолжени да ги сносат трошоците на кривичната постапка, кои паѓаат на товар на буџетските средства. Во конкретниот случај, тие би биле задолжени со трошоците на постапката, само доколку свесно поднеле лажна пријава, што не е утврдено со правосилна пресуда, поради што не можат да бидат задолжени ниту по тој основ.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.32/2016 од 15.12.2016 година.

2.3. Признание на вина на осуден на кого деловната способност му е целосно одземена – член 465 став 1 точка 3 од Закон за кривична постапка

Судот сторил повреда на правото на одбрана на осудениот, кога на главна расправа донел пресуда врз основа на признание на вина од осудениот, кому деловната способност целосно му е одземена.

Образложение

Основниот суд Гостивар К.бр.256/15 од 16.11.2015 година, обвинетиот Л.Н. од Г., го огласил виновен за кривично дело - "Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори" од член 215 став 1 од Кривичниот законик и за кривично дело - "Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји" од член 396 став 1 од Кривичниот законик и го осудил на единствена казна затвор во траење од 4-четири години и 6-шест месеци, во која му е засметано и времето поминато во притвор сметано од 13.12.2014 година па натаму, односно до правосилноста на пресудата или до започнување со издржување на казната затвор. Обвинетиот бил задолжен да плати паушал во износ од 5.000,00 денари. Од обвинетиот се одземени наркотичната дрога хероин во количина од 19,77 грама во една полиетиленска ќеса, наркотична дрога кокаин во количина од 0,48 грама во две полиетиленски паковки и банкноти во апоени и со сериски броеви наведени како во диспозитивот на правосилната пресуда, како и мобилни апарати со СИМ картички и СИМ картички наведени по вид и количина како во диспозитивот на правосилната пресуда.

Апелациониот суд Гостивар со пресуда КЖ.бр.114/16 од 29.03.2016 година, жалбата на обвинетиот Л.Н. од Г., изјавена преку бранителот Кристе Николоски, адвокат од Г., освен во делот за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и жалбата на Основното јавно обвинителство Гостивар, ги одбил како неосновани. Пресудата на Основниот суд Гостивар К.бр.256/15 од 16.11.2015 година, ја потврдил.

По правосилноста на пресудата, осудениот преку бранителот Кристе Николоски, адвокат од Г., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе навремено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреда на Кривичниот законик и поради суштествена повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка, со предлог барањето да се уважи, правосилната пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно разгледување и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, барањето на осудениот со другите списи кон предметот, ги достави до Јавниот обвинител на Република Македонија, кој со писмен одговор ОВП.бр.111/2016 од 04.07.2016 година, предложи барањето на осудениот да се одбие како неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија, откако го разгледа и проучи барањето на осудениот, нападнатите пресуди и другите списи приложени кон предметот, а имајќи го притоа во предвид и писмениот одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија, најде:

Барањето е основано.

Основан е наводот истакнат во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, за сторена повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка во смисла на член 465 став 1 точка 3, односно дека е повредено правото на одбрана, која повреда влијаела и би можела да влијае врз законитото и правилното донесување на пресуда, или врз правото на обвинетиот за правично судење.

Имено, видно од списите на предметот, обвинетиот Л.Н. од Г., е огласен виновен за едно кривично дело - "Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори" од член 215 став 1 од Кривичниот законик и за кривично дело - "Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји" од член 396 став 1 од Кривичниот законик, затоа што на ден 12.12.2014 година во 06,20 часот на ул..... бб, неовластено заради продажба држел наркотична дрога хероин во количина од 19,77 грама и наркотична дрога кокаин во количина од 0,48 грама. При извршен претрес во домот, во помошната просторија и во една јакна црна боја во внатрешниот џеб и во внатрешноста на јакната под поставата, истата била пронајдена од страна на полициски службеници на МВР и одземена од обвинетиот. Исто така, на 12.12.2014 година во 06,20 часот неовластено држел муниција, на начин што во неговата семејна куќа лоцирана во Г., на ул..... бб, неовластено држел 21 куршум со калибар 6,35 мм, калибар 25 аут, која при извршен претрес во домот и во помошната просторија биле пронајдени и одземени.

Ваквата одлука, пониските судови ја темелат на признанието на вина, кое обвинетиот го дал доброволно и свесен за правните последици од признавањето на вина, за последиците сврзани со имотно-правното побарување и трошоците на кривичната постапка. Исто така, од пониските судови е констатирано дека осудениот признанието на вина го дал доброволно, без никој да го присилува, ниту да му се заканува и дека притоа ќе му биде изречена казна која е предвидена согласно Кривичниот законик. Притоа, првостепениот суд по спроведувањето на дејствијата од член 381 став 2 од Законот за кривичната постапка, во доказната постапка ги извел само оние докази кои се однесуваат на одлуката за санкцијата.

Меѓутоа, видно од списите на предметот, Основниот суд Гостивар со решение ОДС.бр.3/2011 од 02.11.2011 година, на лицето Н.Л. односно на осудениот, роден на ..... година во село Т., а живее во Г., од татко М. и мајка Ф., целосно му ја одзел деловната способност. Судот во вонпроцесна постапка го донел ваквото решение по изведените докази во постапката, а од кои е утврдено дека лицето Н.Л. боледува од status post komociione cerebri - параноидно депресивен синдром, кој е со изразита депресивна обоеност, со доминантна проекција на параноидности кон најблиските, тој е целосно делозивен, свеста му е алтерирана, тој е непресметлив и е со влошена душевна состојба.

Судот утврдил дека со оглед на неговото душевно здравје, тој никогаш нема да биде во состојба да управува со своите постапки и да ги согледа последиците од превземените дејствија, неспособен е да се грижи за својата личност, за своите права и интереси, од каде заклучува дека тој е целосно деловно неспособен и дека му е потребно да му се назначи старател.

Со решение на ЈУ М. центар Г. од 30.12.2011 година, лицето Н.Л. е ставено под старателство, од причина што му е одземена деловната способност и истиот не е способен сам да се грижи за себе. За старател му е поставено лицето М.Л., роден ..... година во село Т. – Г., со сите права и обврски кои произлегуваат од должноста старател, односно дека тој е должен да ги штити правата и интересите на лицето под старателство и да го застапува во правниот промет.

Од Основното јавно обвинителство Гостивар било побарано да се изврши психијатриско вештачење врз обвинетиот, со цел да се одговори на прашањето дали лицето Л.Н. во моментот на извршувањето на кривичното дело за кое се терети, бил пресметлив, односно способен да го сфати значењето на своите дела и да управува со своите постапки, или дали бил непресметлив поради трајна или привремена душевна болест, привремена душевна растроеност или заостанат душевен развој, или поради други особено тешки душевни пречки, или пак дали бил во битно намалена пресметливост.

Судот главната расправа ја одржал по добиениот вешт наод и мислење, во кој се наведува дека кај обвинетиот не се следат психопатолошки особености како резултат на психичко растројство, односно дека се работи за личност со недоволно интегрирана базична структура, емоционално нездрава и нестабилна. Во вештиот наод и мислење е наведено дека обвинетиот уредно ги проценува и поврзува причинско-последичните односи и релации, но ги толкувал во своја корист, со цел да се оправда себеси и своето однесување, а сфаќањето и резонирањето кај него се уредни, без психопатолошки отстапувања, истиот може да одвои битно од небитно и да ги сфати последиците од своето и туѓо однесување, како и да разликува добро од лошо. Заклучокот на вештите лица е дека обвинетиот е со просечно интелектуални капацитети, но не боледува од привремено или трајно душевно растројство. Делото го сторил во пресметлива состојба кога имал можност логично да размислува, правилно да расудува и рационално да постапува и да одговара за своите постапки и последици од нив.

Меѓутоа, иако судот добил ваков вешт наод и мислење од вештите лица, дека станува збор за пресметлив човек, сепак сторил повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка, кога ја одржал главната расправа без присуство на старателот на обвинетиот, бидејќи со решение на Основниот суд Гостивар, на обвинетиот целосно му била одземена деловната способност, по што потоа тој е ставен под старателство на лицето М.Л., кој е должен да ги штити правата и интересите на лицето под старателство и да го застапува во правниот промет. Ова, од причина што согласно член 34 од Законот за вонпарничната постапка, во постапката за одземање на деловната способност, судот одлучува за делумно или целосно одземање на деловната способност на лице кое поради душевно заболување, слабоумност, употреба на алкохол или други природни отрови, наркотични дроги, психотропни супстанции и прекуратори, не е во состојба да се грижи за себеси и за заштита на своите права и интереси. Кога ќе престанат причините поради кои на лицето му е одземена деловната способност, судот одлучува за делумно или целосно враќање на деловната способност на тоа лице.

Од вака цитираната законска одредба, произлегува дека токму судот кој одлучувал за одземање на деловната способност, е надлежен да одлучува и за враќањето на деловната способност на тоа лице. Иако вештиот наод и мислење говори за тоа дека станува збор за пресметливо лице, сепак судот не можел да ја одржи главната расправа без присуство на неговиот старател, бидејќи на тоа лице не му е вратена делумно или целосно деловната способност, која претходно му била одземена. Тоа мора да биде сторено во вонпарнична постапка, во која ќе се испита дали престанале причините поради кои на лицето му била одземена деловната способност, по што судот ќе одлучи со решение дали ќе му ја врати деловната способност целосно или делумно. Во ваков случај, со оглед дека на обвинетиот сеуште не му била вратена деловната способност во постапка определена со закон, се доведува во прашање валидноста на даденото признание, како и можноста за сфаќање на поуките кои му биле дадени од претседателот на советот во текот на главната расправа.

Второстепениот суд постапувајќи по поднесената жалба против првостепената пресуда, иако бил должен и имал законска можност да ги утврди и да ги отстрани погоре цитираните повреди и констатираните недостатоци, тоа не го сторил, туку напротив со својата пресуда ги прифатил причините образложени во првостепената пресуда.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во смисла на член 464 во врска со член 467 и член 461 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Основниот суд Гостивар «К.бр.256/15 од 16.11.2015» година и пресудата на Апелациониот суд Гостивар КЖ.бр.114/16 од 29.03.2016» година, ги укина и предметот го врати на повторно постапување и одлучување пред првостепениот суд.

При повторното постапување, првостепениот суд е должен да ги отстрани сторените повреди и да постапува согласно законот, на кој начин ќе може да донесе правилна и законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп1.бр.84/2016 од 24.02.2017 година.

2.3. Судија и оштетен се судии во ист суд – член 465 став 1 точка 2 вв со член 415 став 1 точка 1 од Закон за кривична постапка

Кога судијата кој постапува по предметот и оштетената се судии во ист суд, а осудениот во целиот тек на постапката барал изземање на судечкиот судија, надлежноста за постапување во конкретниот предмет треба да се пренесе на друг стварно надлежен суд со цел да се отстрани секаков сомнеж во непристрасноста на судот.

Образложение

Барањето е основано.

Основани се наводите истакнати во поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда по однос на сторена повреда на одредбите на кривичната постапка и повреда на правата на одбраната која влијаела или можела да влијае врз законитото и правилно донесување на пресудата и врз правото на осудениот на правично судење.

Видно од списите на предметот, со пресудата на Основниот суд Велес К.бр.338/15 од 14.10.2015 година, обвинетиот С.Б. од В., бил огласен виновен за кривично дело - Насилство од член 386 став 1 од Кривичниот законик и осуден на казна затвор во траење од 2 - две години и 3 - три месеци. На главната расправа учествувал и пресудата ја донел судија поединец на Основниот суд Велес, во кој исто така судија е и Г.Г., оштетена во конкретниот кривично - правен настан.

Судијата во чија работа бил распределен предметот, поднел предлог до Апелациониот суд Скопје за пренесување на месната надлежност на друг стварно надлежен суд, со образложение дека оштетената е судија во Основниот суд Велес, а воедно и претседател на Кривичниот оддел. Апелациониот суд Скопје со решението Кр.бр.82/15 од 22.09.2015 година, го одбил предлогот за пренесување на месната надлежност.

Освен тоа, со писмен поднесок, осудениот побарал изземање на судијата кој постапувал по конкретниот предмет, како и на сите останати судии на Основниот суд Велес, со образложение дека тие се колеги на оштетената Г.Г. и таа околност внесува сомнение во нивната непристрасност. Претседателот на Основниот суд Велес со решението Су.бр.50/15 од 14.10.2015 година, го одбил барањето за изземање.

Според оценката на овој суд, пониските судови сториле повреда на одредбите на кривичната постапка од член 465 став 1 точка 2 во врска со член 415 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка, од причина што првостепениот суд бил непрописно составен, бидејќи постапувал судија кој требал да се из земе од постапување во конкретниот предмет. Сторената повреда на одредбите на кривичната постапка значи и повреда на правото на осудениот на правично судење, загарантирано со член 5 од Законот за кривичната постапка и член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, бидејќи постои основано сомнение дека на осудениот не му било обезбедено правично и фер судење пред непристрасен суд.

Повредите на постапката констатирани од страна на овој суд своја основа наоѓаат во околноста дека оштетената Г.Г. е судија во Основниот суд Велес. Таквата околност реално може да внесе сомнение во непристрасноста во постапувањето на останатите судии во истиот суд, имајќи ги предвид колегијалните релации и меѓусебните секојдневни контакти, кои кај осудениот не влеваат доверба и сигурност дека ќе му биде обезбедено фер и непристрасно судење, што впрочем и било манифестирано преку поднесено барање за изземање на сите судии на Основниот суд Велес.

Европскиот суд за човекови права во повеќе свои одлуки, меѓу кои одлуката во предметот Митров против Република Македонија, заведен по повод жалбата број 45959/09, застанува на стојалиште дека судовите мора да инспирираат доверба кај јавноста во демократските општества, а за таа цел секој судија во поглед на кого постои оправдана причина за стравување за недостиг на непристрасност мора да се из земе од постапување. Постоеното на непристрасност во смисла на членот 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, според Судот, мора да се утврди во согласност со субјективниот тест, каде што мора да се има предвид личното убедување и однесувањето на одреден судија, односно, дали судијата имал било какви лични предрасуди или пристрасност во даден случај и исто така според објективниот тест, односно со утврдување дали самиот суд и неговиот состав, нудат доволно гаранции

за да исклучи секакво оправдано сомневање во однос на неговата непристрасност. При одлучување дали во даден случај постои оправдана причина за страв дека на одреден судија или на советот му недостига непристрасност, гледната точка на засегнатото лице иако не е одлучувачка, сепак е важна. Во таа смисла, во секој поединичен случај мора да се утврди дали овој страв може да се смета за објективно оправдан.

Во конкретниот случај, според мислењето на овој суд, постојат околности кои предизвикуваат сомневање во непристрасноста на судечкиот судија, кои произлегуваат од фактот дека судијата кој постапувал во конкретниот предмет и оштетената Г.Г. се колеги, судии во Основниот суд Велес, каде остваруваат секојдневни контакти и соработка, поради што требало надлежноста за постапување во конкретниот предмет да се пренесе на друг стварно надлежен суд, со цел да се отстрани секаков сомнеж кај осудениот, но и кај јавноста, во непристрасноста на судот.

Врховниот суд на Република Македонија, вообичаено ја применува судската пракса на Европскиот суд за човекови права, на што укажуваат бројните одлуки во кои судот одлучил да се пренесе надлежноста на друг стварно надлежен суд, кога странка во постапката е судија на судот кој е редовно стварно и месно надлежен да постапува, поради што се доведува во прашање непристрасноста на останатите судии на истиот суд, поради нивните колегијални односи и контакти.

Ваквата околност била истакната и како жалбен навод, меѓутоа Апелациониот суд Скопје наоѓа дека повреда на одредбите на кривичната постапка не е сторена и дека не постојат причини да биде доведена во прашање објективноста на судијата кој постапувал, при што се повикува на решението на Претседателот на Основниот суд Велес Су.бр.50/15 од 14.10.2015 година, со кое било одбиено барањето на осудениот за изземање на судечкиот судија. На тој начин, второстепениот суд не ја отстранил констатираната повреда на одредбите на кривичната постапка, иако имал законска можност.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, во смисла на член 467 во врска со член 464 и член 461 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Основниот суд Велес К.бр.338/15 од 14.10.2015 година и пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1437/15 од 26.11.2015 година, ги укина и предметот го врати на повторно постапување и одлучување пред првостепениот суд.

При повторното постапување, првостепениот суд ќе треба да ги отстрани констатираните повреди на одредбите на кривичната постапка, односно да ги има предвид и да постапува по укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија, по што ќе биде во можност да донесе правилна и законита одлука.

Согласно горе изложеното, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 467 во врска со член 464 и член 461 од Законот за кривичната постапка.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија под Квп1.бр.12/2016 од 25.05.2017 година.

II Значајни одлуки

1. Казнено материјално право

1.1. Конфискација на имот и имотна корист

Кзз.бр.36/2016

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - Претседател на советот и судиите: Ристо Катевеновски, м-р Фаик Арслани, д-р Џемали Саити и Шпенд Деваја - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, одлучувајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ. бр.3/2016 од 01.09.2016 година, против пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година, на седницата одржана на ден 12.06.2017 година, во присуство на Јавниот обвинител на Република Македонија Ацо Колевски, како и на ден 06.11.2017 година, согласно член 408 став 1 од Законот за кривичната постапка, донесе:

ПРЕСУДА

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.3/2016 од 01.09.2016 година, СЕ УВАЖУВА.

Пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година, во делот за конфискацијата на имотната корист одлицето З.Ј. од К., прибавена со вршење на кривично дело во износ од 3.200.958,00 денари, во корист на Буџетот на Република Македонија, СЕ УКИНУВА, заради правилна примена на Кривичниот законик.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Куманово К.бр.1024/13 од 02.04.2014 година, обвинетите Б.М. и Р.Д., двајцата од К. огласени се виновни за кривично дело - "Злоупотреба на службената положба и овластување" од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик и им е изречена алтернативна мерка - Условна осуда така што им е утврдена казна затвор во траење од по 1-една година и 6-шест месеци и е одлучено дека вака утврдената казна затвор нема да се изврши доколку обвинетите за време од 3-три години по правосилноста на пресудата не сторат ново кривично дело. Согласно член 89 во врска со член 92 од Законот за кривичната постапка, обвинетите се задолжени солидарно да платат трошоци на постапката во износ од 39.262,00 денари и секој поединечно да плати паушал на судот во износ од по 6.000,00 денари, а се во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување. Согласно член 102 од Законот за кривичната постапка, оштетеното Државно правобранителство на Република Македонија за остварување на оштетеното побарување е упатено на спор.

Со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година жалбите на обвинетиот Б.М. од К., изјавени преку бранителите Момчило Доцевски, адвокат од К. и преку Адвокатско друштво „Наумов, Менкиноски и партнери С., и на обвинетата Р.Д. од К., изјавена преку бранителот Саниша Станковиќ, адвокат од К., се одбиени како неосновани, жалбата на Основното јавно обвинителство К. делумно е уважена, по повод жалбата на ОЈО К. и по службена должност пресудата на Основниот суд Куманово К.бр.1024/13 од 02.04.2014 година е преиначена заради правилна примена на Кривичниот законик, така што согласно член 97 и член 98 од Кривичниот законик, од лицето З.Ј. од К., е одлучено да се конфискува имототната корист прибавена со вршење на кривично дело - "Злоупотреба на службената положба и овластување" од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, што се состои во пари во износ од 3.200.958,00 денари во корист на Буџетот на РМ, а ако конфискацијата не е можна ќе се конфискува друг имот што одговара на вредноста на прибавената корист. Во останатиот дел првостепената пресуда е потврдена.

Јавниот обвинител на Република Македонија, до Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 403 од Законот за кривичната постапка, подигна барање за заштита на законитоста поротив пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година, поради повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка во врска со член 97 и 98 од Кривичниот законик, со предлог барањето да се уважи, пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година да се преиначи во делот на одлуката за конфискацијата на имотна корист од лицето З.Ј., или да се укине и предметот во тој дел да се врати на првостепениот, или второстепениот суд на повторно судење и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списитеприложени кон предметот, наводите и предлогот во барањето за заштита на законитоста, а имајќи го притоа предвид и предлогот на Јавниот обвинител на Република Македонија изнесен на седницата на советот пред овој Суд, кој во целост остана при поднесениот предлог, најде:

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во подигнатото барање за заштита на законитоста за сторена повреда на одредбите од член 356 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка во врска со член 97 и член 98 од Кривичниот законик.

Видно од списите на предметот, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со Обвинителен акт КО.бр.20/06 од 25.01.2008 година обвинетите М.С. и З.Ј., двајцата од К. се обвинети дека сториле по едно кривично дело - "Даночно затајување" од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот Законик и Б.М. и Р.Д., двајцата од К дека сториле по едно кривично дело - "Злоупотреба на службената положба и овластување" од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик. Меѓутоа, со решение на Основниот суд Куманово К.бр.1024/13 од 23.01.2014 година запрена е постапката по кривичниот предмет на Основниот суд Куманово К.бр.1024/13 против обвинетите М.Ј. и З.Ј., за кривично дело - "Даночно затајување" од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот Законик, поради настапена апсолутна застареност на кривичното гонење.

По оценка на Врховниот суд на Република Македонија имајќи ги во предвид одредбите од Кривичниот законик, пред и по неговото изменување и дополнување, Апелациониот суд Скопје со одлуката со која ја конфискувал имотната корист прибавена со кривично дело од лицето З.Ј. од К., го пречекорил овластувањето кое го имал според законот.

Имено, согласно член 97 став 1 од Кривичниот законик (Службен весник на РМ бр.19/2004 од 30.03.2004 година), никој не може да ја задржи посредната, или непосредната имотна корист прибавена со кривично дело. Според став 2 од истиот член на законот, имотната корист од став 1 ќе се конфискува со судска одлука, со која е утврдено извршувањето на кривичното дело под условите предвидени во Кривичниот законик. Во ставот 3 од истиот член е предвидено дека одлука за конфискација судот ќе донесе во постапка определена со закон и кога од фактички, или правни пречки не е можно водење на кривична постапка спрема сторителот на кривичното дело.

Пред да се изврши измена и дополнување на Кривичниот законик од 2004 година (Сл.весник на РМ бр.19/2004 од 30.03.2004 година), во главата седма - „Пленување на имотна корист прибавена со кривично дело“ во членот 97 став 1 било предвидено дека никој не може да ја задржи посредната, или непосредната имотна корист прибавена со кривично дело. Во ставот 2 од истиот член од законот било предвидено дека имотната корист од став 1 ќе се плени со судската одлука со која е утврдено извршувањето на кривичното дело под условите предвидени со тој законик.

Меѓутоа, со Законот за изменување и дополнување на Кривичниот законик од 2004 година (Сл.весник на РМ бр.19/2004 од 30.03.2004 година) изменета е главата седма - „Пленување на имотна корист прибавена со кривично дело“ во "Конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети", како и насловот на членот 97 и членот 97 став 2 од КЗ. Кривичното дело за кое е водена кривичната постапка против обвинетите М.С. и З.Ј. е сторено во 2003 година. Со воведувањето на мерката конфискација на имот и имотна корист дополнета е одредбата од член 97 од КЗ со нов став 3, со кој се предвидува дека одлуката за конфискација судот ќе ја донесе во постапка определена со закон кога од фактички, или правни пречки не е можно водење на кривичната постапка спрема сторителот на кривичното дело.

Конфискацијата на имот и имотна корист со закон е определена како посебна постапка во третиот дел, глава XXVIII од Законот за кривичната постапка, воведена со измените на Законот за кривичната постапка (Службен весник на РМ бр.74 од 22.10.2004 година).

Имајќи ги во предвид цитираните законски одредби, овој Суд констатира дека во конкретниот случај Апелациониот суд Скопје, немал законска можност да изрече конфискација на имот и имотна корист од лицето З.Ј. од К., бидејќи во постапката воопшто не бил даден предлог од Јавниот обвинител да се спроведе посебна постапка за конфискација на имотна корист. Времето на извршување на кривичното дело е периодот од 24.11.2003 година до 28.11.2003 година кога е во сила Кривичниот законик (Службен весник на РМ број 37/1996, донесен на 23.07.1996 година, а се применува од 01.11.1996 година).

Оттука, Судот секогаш треба да ја има во предвид одредбата од член 3 став 2 од Кривичниот законик во ваков случај, според која ако по извршувањето на кривичното дело е изменет законот еднаш, или повеќе пати ќе се примени законот што е поблаг за сторителот.

Во овој случај, Судот немал можност ниту да изрече „Пленување на имотна корист прибавена со кривично дело“, согласно член 97 став 3 од Кривичниот законик (Службен весник на РМ бр.19/2004 од 30.03.2004 година). Ова од причина што согласно законската одредба која е конципирана така што прво треба да се утврди дека е сторено кривично дело, па потоа со судска одлука со која е утврдено извршување на кривичното дело да се плени посредната, или непосредната имотна корист. Од списите на предметот овој Суд констатира дека со правосилната пресуда не е утврдено постоење на кривично дело, бидејќи е донесено решение на Основниот суд Куманово К.бр.1024/13 од 21.03.2014 година, со кое била запрена постапката против З.Ј. од К. за кривично дело -“Даночно затајување“ од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот Законик, поради настапена апсолутна застареност на кривичното гонење.

При одлучувањето, овој Суд ја имаше во предвид и досегашната судска пракса изразена во ставот содржан во пресудата на Врховниот суд на Република Македонија според кој: „Судот не може да изрече Конфискација на имот и имотна корист, бидејќи немал предлог од Јавниот обвинител за тоа, меѓутоа не можел да изрече ниту Пленување на имотна корист, како поблаг закон за сторителот, бидејќи во конкретниот случај нема одлука со која е утврдено извршување на кривичното дело,“ (Кзз.бр.57/2015, 28.9.16, ВСРМ).

Оттука, во конкретниот случај Апелациониот суд Скопје немал законско овластување да ја примени мерката Конфискација на имот и имотна корист, бидејќи во периодот на извршување на кривичното дело што им се ставало на товар на обвинетите во сила бил Кривичниот законик, објавен во Службен весник на Република Македонија број 37/96, во кој не било предвидено да се изрече оваа мерка.

Во Кривичниот законик (Службен весник на Република Македонија број 37/96) била пропишана мерката Пленување на имотна корист прибавена со кривично дело. Мерката Конфискација на имот и имотна корист во кривичното законодавство на Р.М. е воведена со Законот за изменување и дополнување на Кривичниот законик од 2004 година (Службен весник на Република Македонија број 19/2004 од 30.03.2004 година). Овие мерки по својата содржина не се идентични. Помеѓу мерките Конфискација на имот и имотна корист и Пленување на имотна корист постои разлика во начинот под кој може истата да се изрече.

Согласно член 98 став 2 од Кривичниот законик, кој важел во времето на извршување на кривичното дело, имотната корист прибавена со кривичното дело се пленува и од лицата на кои е пренесена ако незнаеле, а можеле, или биле должни да знаат дека е прибавена со кривично дело, а подоцна со измената и дополнувањето на Кривичниот законик согласно член 98 став 2 од Кривичниот законик, непосредната и посредната имотна корист се конфискува и од трети лица, за кои е остварена со извршување на кривично дело.

При ваква состојба, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година е сторена повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 5 од ЗКП во врска со член 97 и член 98 од Кривичниот законик, поради што следуваше подигнатото барањето за заштита на законитоста да се уважи, пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1281/14 од 22.10.2014 година во делот за конфискација на имот и имотна корист прибавена со вршење на кривично дело - “Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик од лицето З.Ј. од К. во износ од 3.200.958,00 денари во корист на Буџетот на Република Македонија, да се укине заради правилна примена на Кривичниот законик.

Врз основа на погоре наведеното, овој Суд одлучи како во изреката на пресудата, а согласно член 408 став 1 од ЗКП.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.11.2017 година, под Кзз.бр.36/2016.

2. Казнено процесно право

2.1. Повреда на начелото на судење пред непристрасен суд

Кзз.бр.41/2016

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на Судот Јово Вангеловски - Претседател на советот и судиите: Ристо Катевеновски, м-р Фаик Арслани, д-р Џемали Саити и Шпенд Деваја - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, одлучувајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите НСК-КОВ.бр.2/16 од 07.11.2016 година, против решението на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година, во присуство на Јавниот обвинител од Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите Трајче Пеливанов, согласно член 461 став 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ број 150/10 и 100/12), на седницата на советот одржана на ден 19.06.2017 година, донесе:

ПРЕСУДА

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите НСК-КОВ.бр.2/16 од 07.11.2016 година, СЕ УВАЖУВА.

СЕ УТВРДУВА дека со решението на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година, сторена е повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка во врска со член 33 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, во корист на осомничениот В.Т. од Б..

Со оваа пресуда не се засега во правосилната одлука.

Образложение

Со решение на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година, жалбата на осомничениот В.Т. од Б., изјавена преку Адвокатско друштво Никола Додевски, бранител Никола Додевски, адвокат од С. е уважена, решението на Кривичниот совет на Одделението за организиран криминал и корупција при Основниот суд Скопје I Скопје КИОК-КС.бр.146/16 од 19.08.2016 година е преиначено и мерката Куќен притвор против осомничениот В.Т. од Б., определен со решение на Кривичниот совет на првостепениот суд КИОК-КС.бр.97/16 и КИОК-КС.бр.98/16 од 16.06.2016 година, продолжен со решение на Кривичниот совет на Одделението за организиран криминал и корупција при Основниот суд Скопје I Скопје КИОК-КС.бр.122/16 од 21.07.2016 година, поради постоење на причините од член 165 став 1 точка 1, 2 и 3 од ЗКП, поради сомневање дека сторил кривично дело - „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 во врска со став 1 во врска со член 22 и член 45 од КЗ е укинат, а осомничениот В.Т. од Б. е одлучено веднаш да се пушта на слобода, согласно член 146 став 1 точка 2 и член 147 став 2 од ЗКП. Према осомничениот В.Т. од Б. е определена мерка на претпазливост - Обврска на осомничениот да се јавува секој работен понеделник и секој работен петок во месецот започнувајќи од 19.09.2016 година кај овластено службено лице Ј.Н., судски соработник во Одделение за претходна постапка на Основниот суд Битола во време од 09,30 до 12,30 часот, кое лице е задолжено да изготвува извештај. Доколку осомничениот не се придржува кон определената мерка за обезбедување присуство ќе се определи друга мерка за негово обезбедување, согласно член 144 став 4 од ЗКП.

Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите согласно член 457 од Законот за кривичната постапка во врска со член 5 од Законот за јавно обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите, подигна барање за заштита на законитоста НСК- КОВ.бр.2/16 од 07.11.2016 година, поради повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 2 од ЗКП во врска со член 33 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, во корист на осомничениот

В.Т. од Б.. Притоа, во кое се предлага барањето да се уважи и да се утврди дека со обжаленото решение на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година, е повреден законот во корист на осомничениот В.Т. од Б..

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите приложени во предметот, наводите и предлогот во барањето за заштита на законитоста, имајќи го во предвид предлогот на Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите Трајче Пеливанов изнесен на седницата пред Врховниот суд на Република Македонија, кој во целост го подржа поднесеното барање за заштита на законитоста, најде:

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите изнесени во подигнатото барање за заштита на законитоста за сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 2 од ЗКП во врска со член 33 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, дека со решението на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година е сторена повреда на начелото на судење пред непристрасен суд, предвидено во член 5 од Законот за кривичната постапка и од член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Согласно член 415 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка, суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои ако на главната расправа учествувал судија или судија – поротник кој морал да се из земе (член 33 точка 1,2,3,4 и 5).

Согласно член 33 став 1 од истиот закон, таксативно се наброени случаите кога судија или судија -поротник не смее да врши судиска функција, меѓу кои и точка 5 од истиот член на законот, доколку во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката на понискиот суд или ко во истиот суд учествувал во донесувањето на одлуката која се побива со жалбата.

Имено, видно од списите на предметот оспореното решение на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година е донесено од совет во кој како член постапувал и судијата Јани Нича.

Освен тоа, истиот судија бил и член на советот на понискиот суд на Кривичниот совет на Основниот суд Скопје I Скопје кој го донел решението КИОК-КС.бр.97/16 и КИОК-КС.бр.98/16 од 16.06.2016 година, со кое е определена мерката притвор осомничениот В.Т. од Б., како и член на советот на Кривичниот совет на Одделението за организиран криминал и корупција при Основниот суд Скопје I Скопје КИОК- КС.бр.122/16 од 21.07.2016 година, со кое е продолжена мерката куќен притвор против осомничениот. Имајќи го предвид наведеното судијата Јани Нича требало да биде изземен од постапување како член на советот на второстепениот суд кој одлучувал по предлогот за продолжување на мерката куќен притвор против осомничениот, бидејќи во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуките на понискиот суд за истата правна работа.

На овој начин сторена е повреда на начелото на судење пред непристрасен суд, предвидено во член 5 од Законот за кривичната постапка, како и согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи. Според оценката на овој Суд постапувајќи во истата правна работа при одлучувањето во понискиот суд, судијата веќе имал оформено свое мислење кое било од влијание врз неговата непристрасност при одлучувањето како член на советот во повисокиот суд.

Во прилог на наведеното е и праксата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур изразена во повеќе одлуки, меѓу кои и пресудата во случајот Морис. (Morice .v. France. [GC], број 29369/10, §§ 73-78, 23 април 2015 година), пресудата во случајот Балајџиев. против Република Македонија, Ж.бр.4650/06 од 25.10.2011 година, случајот Геровска. - Попчевска против Република Македонија, Ж.бр.48783/07 од 07.01.2016 година, случајот Попоски и Дума против Република Македонија, Ж.бр.69916/10 и 36531/11 од 07.01.2016 година, како и предметот Митров против Република Македонија, жалба број 45959/09 од 02 јуни 2016 година, во кои Европскиот суд за човекови права го изразил ставот дека по правило непристрасноста означува отсуство на предрасуди, или пристрасност и нејзиното постоење, или непостоење мора да биде утврдено. Постоенето на непристрасност во смисла на член 6 став 1 од Конвенцијата мора да се утврди во согласност со субјективниот тест каде што мора да се има предвид личното убедување и однесувањето на одреден судија, односно дали судијата имал било какви лични предрасуди, или

пристрасност во даден случај. Како и со објективен тест, односно со утврдување дали самиот трибунал и неговиот состав понудил доволни гаранции за да се исклучи секако оправдано сомневање во однос на неговата непристрасност. Однесувањето на судијата не само што може да предизвика објективно сомневање во неговата непристрасност, туку исто така може да го покрене прашањето за неговото лично убедување (субјективен тест)... Во наведените одлуки судот констатирал сторени повреди на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и утврдил дека постојат објективни причини кои ја доведуваат во прашање непристрасноста на судиите кои постапувале.

Во националното законодавство на Република Македонија, објективниот тест е содржан во член 33 став 1 од Законот за кривичната постапка, како гаранција за објективната непристрасност на судиите, бидејќи во едно демократско општество судот мора да постапува на начин што ќе влева доверба кај јавноста. Оттука, овој Суд констатира дека судијата Јани Нича требало да биде изземен од постапување во конкретниот предмет со цел да се исклучи секако сомневање за пристрасно постапување, независно од субјективната проценка на судијата. Правото на странките на правично судење пред непристрасен суд е воспоставено со цел да се обезбеди правичност на постапката, но исто така е прашање од општ интерес, бидејќи независно и непристрасно судство е темел на секоја правна држава. Впрочем „не само што правдата мора да биде остварена, туку мора и да се осигура нејзиното спроведување“... Во прашање е довербата која судовите мора да ја инспирираат кај јавноста во демократските општества. Оттука, секој судија во поглед на кого постои оправдана причина за стравување од недостиг на непристрасност, мора да се повлече...”

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека со решението на Апелациониот суд Скопје КСЖ.бр.394/16 од 19.09.2016 година, сторена е повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка во врска со член 33 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, во корист на осомничениот В.Т. од Б..

Имајќи ја во предвид одредбата од член 461 став 2 од Законот за кривичната постапка, која предвидува дека кога барањето за заштита на законитоста е подгинато на штета на осудениот, а судот ќе најде дека е основано само ќе утврди дека постои повреда на законот незасегајќи притоа во правосилната одлука, Врховниот суд на Република Македонија постапи како во изреката на оваа пресуда и утврди постоење на повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка во полза на осомничениот В.Т. од Б..

Врз основа на погоре наведеното, следуваеше Врховниот суд на Република Македонија да одлучи согласно член 461 став 2 од Законот за кривичната постапка, како во изреката на оваа пресуда.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 19.06.2017 година под Кзз.бр.41/2016.

2.2. Судија има судски имунитет и нема кривична одговорност за искажано мислење при одлучување и донесување судска одука

Кзз.бр.10/2017

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - претседател на советот и судиите: Рахилка Стојковска, Ристо Катевеновски, м-р Фаик Арслани и д-р Џемали Саити - членови на советот, со виш судски соработник Марина Ташковска - записничар, одлучувајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.124/16 од 16.03.2017 година, против пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.490/13 од 13.11.2013 година, на седницата одржана на ден 14.09.2017 година, во присуство на Јавниот обвинител на Република Македонија Бодан Лазаревски, согласно член 407 став 2 од Законот за кривичната постапка, донесе:

ПРЕСУДА

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.124/16 од 16.03.2017 година, подигнато против пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.490/13 од 13.11.2013 година, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд Штип со пресудата К.бр.416/12 од 08.05.2013 година, обвинетата Љубица Стојанова од С., ја огласил виновна за кривично дело - Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, па и изрекол алтернативна мерка - Условна осуда, на начин што и утврдил казна затвор во траење 1-една година истовремено определувајќи дека утврдената казна затвор нема да се изврши, доколку обвинетата во рок од 2-две години не стори ново кривично дело. Обвинетата била задолжена да плати сума во износ од 41.680,00 денари на име кривични трошоци во постапката, односно за награда за дадени вешти наоди и мислења, како и на име судски паушал да плати сума во износ од 4.000,00 денари, се во рок од 15 дена по правосилност на пресудата. Обвинетата била задолжена да и исплати на оштетената Р.М. сума во износ од 561.570,00 денари на име причинета штета, во рок од 30 дена по правосилност на пресудата.

Апелациониот суд Штип со пресудата КЖ.бр.490/13 од 13.11.2013 година, ја уважил жалбата изјавена од обвинетата Љубица Стојанова од С., преку нејзиниот бранител Тодор Кошевалиски, адвокат од Ш. и пресудата на Основниот суд Штип К.бр.416/2012 од 08.05.2013 година, ја преиначил така што обвинетата Љубица Стојанова со лични податоци како во изреката на првостепената пресуда, ја ослободил од обвинение врз основа на член 368 точка 1 од Законот за кривичната постапка, дека би сторила кривично дело - Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи делото за кое обвинетата се обвинува не е кривично дело според законот. Судот одлучил кривичните трошоци на постапката да паднат на товар на буџетските средства. Оштетената Р.М. за остварување на имотно правното барање во износ од 561.570,00 денари, била упатена на спор.

Јавниот обвинител на Република Македонија, против пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.490/13 од 13.11.2013 година, подигна барање за заштита на законитоста КОЗ.бр.124/16 од 16.03.2017 година, поради повреда на законот од член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка. Предлага барањето заштита на законитоста да се уважи и да се констатира дека со оспорената пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.490/13 од 13.11.2013 година, сторена е повреда на законот.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите кон предметот, наводите и предлогот во барањето за заштита на законитоста, а имајќи го притоа предвид и предлогот на Јавниот обвинител на Република Македонија Бодан Лазаревски, кој на одржаната седница во целост остана при наводите и предлогот содржани во барањето за заштита на законитоста, најде:

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Во барањето за заштита на законитоста се наведува дека со оспорената пресуда е сторена повреда на член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка, која повреда постои ако Кривичниот законик е повреден во прашањето дали делото за кое се гони обвинетиот е кривично дело. Во тој контекст, се наведува дека одредбите кои што се цитирани и врз основа на кои е донесена оспорената пресуда, се општи законски норми, кои го штитат судскиот интегритет од различни влијанија, меѓутоа не го ослободуваат ниту пак се основ за исклучување на одговорноста на судијата, особено ако се има предвид дека според одредбата од член 11 став 1 од Законот за судовите „судијата одлучува непристрасно со примена на законот врз основа на слободна оценка на доказите“. Според наведеното, во конкретниот случај, одговорноста на обвинетата како судија се согледува во отсуството на оценка на докази и подобноста за докажување на определени факти од доказите кои сами по себе не биле доволни да биде донесена одлуката П.бр.1334/97 од 26.12.1997 година, со која тужбеното барање на тужителот Г.Г. е уважено. Ваквата одлука била заснована на неутврдени и недокажани факти во врска со сопственоста на недвижните имоти - предмет на тужбеното барање, односно судијата не ја утврдила сопственоста на недвижностите кои биле предмет на размена, ниту пак нивната вредност, кои факти се од круцијално значење за правилно одлучување. На наведениот начин, судијата постапувајќи на несовесен начин, ги фаворизирала приватните интереси на тужителот, досудувајќи му недвижност за која истиот немал никаква законска основа за стекнување и со тоа озаконувајќи му спорниот имот на име на тужителот, а на штета на имотот на Р.М.. Се наведува и дека заклучокот на второстепениот суд, дека постоењето на имунитет го ослободува судијата од одговорност е неправилен, пред се поради тоа што постапувањето на обвинетата како судија упатува на заклучок дека истата не направила никаква оценка на докази туку се раководела од претходно воспоставена пракса и мислење на Врховниот суд на Република Македонија, кои за конкретната правна ситуација се неприменливи, бидејќи за да бидат применети истите, мора претходно да постои доказ за сопственоста на имотот-предмет на размена, како од тужителот така од тужениот, што во конкретниот случај не е утврдено ниту пак е направен обид да се прибават докази на овие околности.

Врховниот суд на Република Македонија, од увидот и оцената на списите кон предметот, најде дека се неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија за сторена повреда на законот од член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка.

Според оценката на овој суд, со оспорената пресуда не е сторена повреда на Кривичниот законик по однос на прашањето дали делото за кое се гони обвинетата е кривично дело, бидејќи второстепениот суд на јасен и недвосмислен начин утврдил дека во конкретниот случај не постојат докази дека обвинетата Љубица Стојанова од С., со умисла сторила кривично дело - Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Еден од облиците на кривичното дело Злоупотреба на службената положба и овластување, кое и се става на товар на обвинетата, е искористувањето на службената положба или овластување од страна на службеното лице. Станува збор за постапување кога службеното лице е овластено да одлучува врз основа на сопствена оценка, односно има дискрециони овластувања да ја оценува целесообразноста на своите постапки и во интерес на службата да донесе конкретен акт или да преземе конкретно дејствие. Во таков случај, иако службеното лице постапува во границите на својата надлежност, прави злоупотреба, кога видот на одлуката е детерминиран од лични користољубиви мотиви, а не од интересите на службата. Друг облик на кривичното дело, кој исто така и се става на товар на обвинетата, е пречекорување на границите на своето службено овластување, што подразбира дека обвинетата сепак не постапила во границите на својата надлежност.

Во секој случај, за каков облик и да станува збор, кривичното дело Злоупотреба на службената положба и овластување, е умислено дело, што во конкретниот случај подразбира постоење на директна умисла кај сторителот да прибави за себе или за друг некаква корист или на друг да му нанесе штета. Меѓутоа, од доказите изведени во текот на постапката, не може со сигурност и надвор од секако разумно сомневање да се утврди дека постапувањето на обвинетата не било мотивирано од интересите на службата, односно дека било од други мотиви или лични интереси кои би биле на штета на службата или на државата, што значи дека не е докажано дека обвинетата постапувала со намера да нанесе штета на Буџетот на Република Македонија или пак да прибави за себе или за друг некаква корист.

Во конкретниот случај, утврдените решителни факти не даваат доволна основа да се заклучи дека обвинетата Љубица Стојанова ја искористила својата службена положба или овластување или ги пречекорила границите на своето службено овластување, што значи дека не може да се утврди нејзината кривична одговорност. Имено, обвинетата постапила во рамките на своите законски овластувања, а согласно член 220 од Законот за процесната постапка, според кој судот решава кои докази ќе се изведат заради утврдување на решителните факти.

Според одредбите на процесната постапка, судот има активна улога во процесот на докажувањето на вистинитоста на фактите, односно судот има не само слобода на оценка на доказите, туку и слобода во оцената кои докази ќе се изведат во насока на утврдување на решителните факти од кои зависи донесувањето на правилна и законита одлука. Не постојат законски форми или правила како задолжителни начини на постапување на судиите при оценката на доказите, а отсуството на такви ограничувања има за цел утврдување на вистинската состојба на работите во секој одделен случај. Во таа смисла, работата на судијата може да биде доведена во прашање само доколку со умисла сторил кривично дело во вршење на својата функција, во спротивно не може да се преиспитува дали правилно постапил кога одлучил кои докази ќе ги изведува, бидејќи на тој начин се загрозува непристрасноста и независноста на судското постапување. Во конкретниот случај, а имајќи предвид дека не е докажано дека обвинетата свесно ја злоупотребила својата службена положба и овластување, таа не може да биде повикана на кривична одговорност за искажано мислење и одлучување при донесување на судската одлука. Постапувањето на првостепениот суд, во смисла на тоа дали правилно оценил кои докази да бидат изведени и нивната подобност за докажување на определени факти, се преоценува во постапката пред повисокиот суд по повод изјавен редовен правен лек, заради која цел е предвидена двостепеност на судската постапка. Обвинетата постапувала во рамките на својата службена положба и при одлучувањето кои докази ќе бидат изведени, постапувала по свое убедување, кое право е загарантирано со законот.

Судиите уживаат функционален имунитет загарантиран со Уставот на Република Македонија, Амандман 27, член 1, според кој: „Судија не може да биде повикан на кривична одговорност за искажано мислење и одлучување при донесувањето на судските одлуки“. Судскиот имунитет постои заради заштита на судиите, односно целта е да им се овозможи слобода и независност во вршењето на својата функција, што подразбира слободна оценка на доказите, без стравување дека можат да подлежат на кривична одговорност во случај да нивната оценка на доказите не се совпаѓа со оценката на друг орган. Во таа насока е и одредбата од член 65 став 2 од Законот за судовите, според кој „Судијата не може да биде повикан на кривична одговорност за искажано мислење и одлучување при донесување на судска одлука.“

Правилна е оценката на Апелациониот суд Штип, дека првостепената пресуда не дава доволно образложени причини за постоење на кривична одговорност на судијата Љубица Стојанова, со која оценка се согласува и овој суд, наспроти истакнатото во поднесеното барање за заштита на законитоста, што укажува дека обвинетата е заштитена со судски имунитет и не може да биде повикана на кривична одговорност за искажано мислење и одлучување при донесување на судската одлука.

Од наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија оцени дека истакнатите наводи во поднесеното барање за заштита на законитоста се неосновани, бидејќи со оспорената пресуда не е сторена повреда на член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка, па одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 407 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 14.09.2017 година под Кзз.бр.10/2017.

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - Претседател на советот и судиите: Ристо Катевеновски, м-р Фаик Арслани - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, одлучувајќи по барањето на осудениот Петре Кодовски од В., за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Основниот суд Велес К.бр.122/15 од 19.11.2015 година и со пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.161/16 од 28.06.2016 година, поднесено преку бранителот Драган Василевски, адвокат од С., по претходно прибавениот писмен одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија ОВП.бр.174/16 од 17.01.2017 година, на седницата на советот одржана на ден 20.09.2017 година, согласно член 415 во врска со член 412 и член 407 од Законот за кривичната постапка, донесе:

ПРЕСУДА

Барањето на осудениот Петре Кодовски од В., за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Основниот суд Велес К.бр.122/15 од 19.11.2015 година и пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.161/16 од 28.06.2016 година, поднесено преку бранителот Драган Василевски, адвокат од С., СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Велес К.бр.122/15 од 19.11.2015 година обвинетиот Петре Кодовски од В., огласен е виновен за кривично дело - „Тешки дела против здравјето на луѓето“ од член 217 став 4 во врска со член 207 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, па согласно овие членови, како и членовите 3, 32, 35 и 39 од Кривичниот законик и член 92 став 1 во врска со член 89 став 1 и 2 и член 102 од ЗКП, е осуден на казна затвор во траење од 1-една година. Обвинетиот е задолжен да плати паушал на судот во износ од 8.000,00 денари, како и кривични трошоци во постапката за извршени вештачења, за награда на вешти лица, како и награда на полномошникот на оштетениот, во износи децидно наведени во изреката на првостепената пресуда, а се во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Оштетените А.З. и Л.З. од село Г.Ј. за остварување на имотно-правното побарување се упатени на спор.

Со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.161/16 од 28.06.2016 година, жалбата на обвинетиот Петре Кодовски од В., изјавена преку бранителот Драган Василевски, адвокат од С. е одбиена како неоснована, а пресудата на Основниот суд Велес К.бр.122/15 од 19.11.2015 година е потврдена.

По правосилноста на пресудата, осудениот преку бранителот Драган Василевски, адвокат од С. до Врховниот суд на Република Македонија поднесе навремено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 381 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка (“Сл.весник на РМ” бр.15/05 од 07.03.2005 година - пречистен текст), поради повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот од член 382 став 1 точка 1, 2, 3 и 4 од Законот за кривичната постапка, поради погрешно и нецелосно утврдени решителни факти во правосилната пресуда, на околност дека првостепениот суд не одговорил на спорните прашања содржани во напатствијата на решението на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1999/14 од 04.02.2015 година, во пресудата не е јасно дали одговорноста на осудениот е во поставување погрешна дијагноза, или во неправешето доволна експлорација на тенкото црево и детекција на Мекеловиот дивертикулум. Дијагнозата во конкретниот случај е точно поставена, во правосилната пресуда не е воопшто јасно образложено во што се состојат пропустите кај осудениот, превземените дејствија и медицинскиот третман од страна на осудениот се совпаѓаат со секојдневната пракса и протокол и нема отстапување од правилата во медицинската струка и наука. Дејствијата и медицинскиот третман превземени од осудениот во предоперативниот период се согласно секојдневната клиничка пракса. Изречената казна од страна на првостепениот суд е престога, осудениот искрено сочувствува со загубениот детски живот и трагедијата на семејството, осудениот не е криминогена личност, досега не е осудуван, ниту се води било каква друга постапка против него. Во барањето е истакнат посебен предлог за одлагање на извршување на казната до одлучување по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, согласно член 440 став 5 од Законот за кривичната постапка. Во

барањето се предлага истото да се уважи, првостепената и второстепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење и одлучување.

Јавниот обвинител на Република Македонија, постапувајќи во рамките на законските овластувања согласно член 414 став 4 од Законот за кривичната постапка, до овој Суд достави писмен одговор ОВП.бр.174/16 од 17.01.2017 година, во кој предлага барањето на осудениот, поднесено преку неговиот бранител, да се одбие.

Со решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп1.123/2016 од 10.05.2017 година, барањето на осудениот Петре Кодовски од В., за одлагање на извршување на казната е уважено и е одложено извршувањето на казната изречена со пресуда на Основниот суд Велес К.бр.122/15 од 19.11.2015 година, потврдена со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.161/16 од 28.06.2016 година, со која осудениот Петре Кодовски од В. е огласен виновен за кривично дело - „Тешки дела против здравјето на луѓето“ од член 217 став 4 во врска со член 207 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик и е осуден на казна затвор во траење од 1-една година, се до одлучување по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда по предметот заведен под Квп1.бр.123/2016 пред Врховниот суд на Република Македонија.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите приложени во предметот, наводите и предлозите во барањето, а имајќи го во предвид и писмениот одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија, најде:

Барањето е неосновано.

Неосновани се наводите во барањето за сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, како и дека првостепениот суд при повторното постапување не постапил по напатствијата содржани во решението на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.1999/14 од 04.02.2015 година.

Имено, видно од изведените материјални докази во текот на постапката пред првостепениот суд, а особено од исказите на членовите на Судско - медицинскиот одбор, од исказот на вештото лице проф. Д-р Ѓ.Ј., индикацијата претставува сомневање, додека дијагнозата е поврзана со патохистологијата, при што членовите на Судско медицинскиот одбор, наведуваат дека осудениот поставил правилна индикација и тоа само да се изврши оперативен зафат и да се отвори абдоменот, а не и дека поставил правилна дијагноза на основната причина на болеста.

Од изготвеното вештачење и исказите на членовите на Судско медицинскиот одбор кај хирушките интервенции, особено во делот на абдоменот не може да се бара позната точна дијагноза пред почетокот на хирушката интервенција, што значи прво се поставува индикација, а точната дијагноза за болеста се поставува во текот на хирушката интервенција.

Осудениот во текот на хирушката интервенција го извадил слепото црево, за кое не постои доказ дека навистина било воспалено, не ја утврдил причината за основната болест - Илеус - преплет на цревата, односно не го утврдил постоење на увртување на тенкото црево околу т.н. Мекелов дивертикулум, а кое неспорно од дополнително извршено вештачење - Писмен извештај за извршено вештачење број 24/1301-360- 15 од 22.07.2015 година на Институтот С., постоело уште во време на првиот контакт на осудениот со сега покојното дете, односно пред извршување на оперативниот зафат.

Според резултатите од извршената обдукација е утврдено дека причината за смртта на детето е преплет на цревата, а осудениот го лекувал и хирушки го извадил слепото црево на сега покојното дете, а имајќи ја во предвид содржината на изведените материјални докази во текот на постапката пред првостепениот суд, потполно и целосно се утврдени сите решителни факти по однос на прашањето дали осудениот поставил погрешна дијагноза, како едно од дејствијата за кои е огласен виновен и осуден.

Противправните дејствија на осудениот, се пропусти при укажување на лекарска помош, поставена погрешна дијагноза и недоволно експлорација на тенкото црево и детекција на Мекеловиот дивертикулум, поради што во постоперативниот период дошло до влошување на здравствената состојба на пациентот - детето М.З., кој на 31.05.2010 година во 7,30 часот, како последица на преплет на цревата, заради зартување на тенкото црево починал.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија оценува дека од страна на првостепениот суд правилно се утврдени фактите дека осудениот како лекар специјалист несовесно постапил при укажување на лекарска помош, со што предизвикал влошување на здравствената состојба на сега покојното дете, поради што и настапила смрт, со тоа што поставил погрешна дијагноза дека здравствените проблеми на сега покојното дете потекнуваат од воспаление на слепо црево, иако се работело за преплет на цревата, а по извршената хирушка интервенција отстранувајќи го слепото црево, не направил доволна есплорација на тенкото црево и детекција на Мекеловиот дивертикулум. Во случајот лекарскиот третман бил значително под прифатливите стандарди за неа и постоел неуспех да се препознае ризикот.

Во образложението на второстепената пресуда, наведени се доволно аргументирани и образложени одговори на сите жалбени наводи, кои ги акцептира и овој Суд. Во дел наводите од барањето биле предмет на оценка во текот на жалбената постапка и во второстепената пресуда се содржани сите причини за решителните факти по однос на постоењето на кривичната одговорност на осудениот за стореното кривично дело, кои во потполност ги прифаќа и овој Суд.

Врз основа на потполно и целосно утврдена фактичка состојба, правилно е применет Кривичниот законик кога осудениот Петре Кодовски од В. е огласен виновен и осуден за кривично дело – „Тешки дела против здравјето на луѓето“ од член 217 став 4 во врска со член 207 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

По однос на наводите во барањето за одлуката за казна, согласно член 413 од Законот за кривичната постапка, барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во делот на одлуката за казна не е дозволено, односно истото е дозволено само во случај кога судот при одмерувањето на казната ги пречекорил овластувањата кои ги има согласно одредбите од Кривичниот законик, а не за преиспитување на околностите во врска со кои казната е изречена. Од увидот во правосилната пресуда, се гледа дека казната е одмерена во рамките на со закон пропишаната и судот не сторил пречекорување на овластувањата кои му се дадени според законот.

Врз основа на погоре наведеното, следуваше овој Суд да одлучи како во изреката на пресудата, а согласно член 415 во врска со член 407 од Законот за кривичната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 20.09.2017.2017 година под Квп1. бр.123/2016.

2.4 Неодржување јавна седница пред второстепен суд

Квп1.бр.183/2015

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: м-р Фаик Арслани - Претседател на советот, Ристо Катевеновски, Јово Вангеловски, Лидија Неделкова и д-р Џемали Саити - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, одлучувајќи по барањата на осудениот З.К. од Ш., за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Основниот суд Штип К.бр.316/14 од 13.02.2015 година и пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.206/15 од 04.05.2015 година, поднесени преку бранителите Трајче Торев и Драган Гаџов, двајцата адвокати од Ш., по претходно прибавениот писмен одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија ОВП.бр.244/15 од 02.02.2016 година, на седницата на советот одржана на ден 01.02.2017 година, согласно член 467 во врска со член 464 и член 461 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ број 150/2010 и 100/2012), донесе:

ПРЕСУДА

Барањата на осудениот З.К. од Ш., за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поднесени преку бранителите Трајче Торев и Драган Гаџов, двајцата адвокати од Ш., СЕ УВАЖУВААТ.

Пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.206/15 од 04.05.2015 година, СЕ УКИНУВА и предметот се враќа на второстепениот суд на повторно постапување и одлучување.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Штип К.бр.316/14 од 13.02.2015 година, обвинетиот З.К. од Ш., огласен е виновен за кривично дело - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, па согласно овој член, како и членовите 4, 32, 35, 39, 40 став 2 од Кривичниот законик и член 401 и член 404 од Законот за кривичната постапка, е осуден на казна затвор во траење од 1-една година и 6-шест месеци. Согласно член 102 и член 105 од Законот за кривичната постапка, обвинетиот е задолжен да плати на судот паушал во износ од 5.000,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Согласно член 102 став 2 точка 1 од Законот за кривичната постапка, обвинетиот е задолжен да плати кривични трошоци на постапката во децидно наведен износ, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, во корист на Републички буџет на РМ. Согласно член 215 став 7 од Кривичниот законик, наркотичната дрога Марихуана во количина од 1,47 грама е одлучено да се одземе во корист на Р.М..

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.206/15 од 04.05.2015 година, жалбите изјавени од обвинетиот З.К. од Ш., преку бранителот Драган Гаџов, адвокат од Ш. и преку бранителот Трајче Торев, адвокат од Ш., се одбиени како неосновани, а пресудата на Основниот суд Штип К.бр.316/14 од 13.02.2015 година, е потврдена.

По правосилноста на пресудата, осудениот преку бранителот Трајче Торев, адвокат од Ш., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе навремено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреда на одредбите на кривичната постапка, поради повреда на Кривичниот законик и поради повреда на Европската конвенција за човековите права и основните слободи, на околноста дека доказите кои се употребени за утврдување на фактичката состојба се добиени на незаконит начин, према осудениот била применета мерка следење од страна на овластени службени лица на полиција, бил извршен претрес и биле земени од осудениот биолошки траги без да постои наредба од судија на претходна постапка и не бил составен записник за извршен личен претрес. Најдениот материјал на лице место бил вештачен во лабораторија во Министерството, кој е орган на прогонот. Во барањето се предлага, истото да се уважи, првостепената и второстепената пресуда да се преиначат и осудениот да се ослободи од обвинение.

По правосилноста на пресудата, осудениот преку бранителот Драган Гаџов, адвокат од Ш., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе навремено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот од член 414 став 1 точка 3 во врска

со член 416 став 1 точка 1 и точка 4 од Законот за кривичната постапка, поради повреда на одредбите на кривичната постапка од член 414 став 1 точка 1 во врска со член 415 став 1 точка 3, точка 8, точка 11 и став 2 од Законот за кривичната постапка, поради повреда на правото на одбрана и повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбена постапка, која влијаела врз законито и правилно донесување на пресудата и врз правото на осудениот на правично судење. Во барањето е наведено дека погрешно е утврдена фактичката состојба од страна на првостепениот суд, која не се заснова на правилна и сестрана анализа на изведените докази, поради што пресудата е противречна на самата себе. Пресудите се засниваат на записник за пронајдени предмети кој е прибавен на незаконит начин и е составен без присуство на осудениот. Второстепената пресуда е донесена без присуство на осудениот иако во жалбата осудениот и неговиот бранител барале да бидат известени и да присуствуваат на седницата пред второстепениот суд. Во барањето се предлага истото да се уважи, првостепената и второстепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, согласно со член 466 став 3 од Законот за кривичната постапка, поднесените барања и другите списи кон предметот ги достави до Јавниот обвинител на Република Македонија, кој со писмен одговор ОВП.бр.244/15 од 02.02.2016 година, предложи барањата да се одбијат како неосновани.

Врховниот суд на Република Македонија, откако го разгледа и проучи барањата на осудениот, првостепената и второстепената пресуда, како и останатите списи приложени кон предметот, а имајќи го при тоа предвид и писмениот одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија, најде:

Барањата се основани.

Основани се наводите во барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда за сторена повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка, во смисла на член 465 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, која повреда влијаела врз законито и правилно донесување на пресудата и врз правото на осудениот на правично судење.

Имено, Врховниот суд на Република Македонија, од увидот во списите кон предметот, констатира дека осудениот З.К. од Ш., со првостепената пресуда е огласен виновен за кривично дело - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое е осуден на казна затвор во траење од 1- една година и 6-шест месеци.

Незадоволен од ваквата пресуда, осудениот изјавил жалба, преку бранителот Драган Гацов, адвокат од Ш., во која барале осудениот и неговиот бранител да бидат известени за седницата на советот пред второстепениот суд.

Апелациониот суд Штип постапувајќи по изјавените жалби на осудениот преку неговите бранители на нејавна седница донел пресуда КЖ.бр.206/15 од 04.05.2015 година, со која жалбите на обвинетиот З.К. од Ш., изјавени преку бранителите Трајче Торев и Драган Гацов, двајцата адвокати од Ш., се одбиени како неосновани, а првостепената пресуда во целост ја потврдил. Во образложението на второстепената пресуда, судот констатирал дека обвинетиот во изјавената жалба преку бранителот Драган Гацов, адвокат од Ш., барале да бидат известени за седницата на советот пред второстепениот суд, заради присуство на истата, меѓутоа согласно член 482 од Законот за кривичната постапка, оценил дека присуството на странките не било корисно заради разјаснување на работите, поради што, одлуката ја донел на нејавна седница и без известување на странките.

По оценка на Врховниот суд на Република Македонија, со ваквиот начин на постапување на второстепениот суд сторена повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка во смисла на член 465 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, правото на еднаквост на оружјата и на правото на правично судење од член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Имено, во скратена постапка, како посебна кривична постапка, се отстапува од правилата на редовната постапка, кога карактерот на кривичното дело го оправдува побрзото постапување и поедноставување на постапката. Сепак, судот и во скратена постапка не треба посуштествено да отстапува од основните принципи на кои е заснована кривичната постапка и од прифатените стандарди на Европскиот суд за човекови права.

Неспорно е дека со одредбата од член 482 став 1 од Законот за кривичната постапка, второстепениот суд е овластен да ја цени оправданоста на присуството на странките на седницата на советот за разјаснување на работите и во таа смисла и да одлучи да не ги извести за седницата. Меѓутоа, со толкувањето и примената на наведената одредба не треба да биде загрозувана правичноста на постапката и минималните права на обвинетите, загарантирани со домашниот закон и со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Согласно судската пракса на Европскиот суд за човекови права, принципот на правично судење подразбира на секоја од странките да и биде дадена разумна можност да го претстави својот случај, па во таа насока од државата која воспоставува апелациони, или касациони судови, се бара да обезбеди на лицата кои подложат на законот да ги уживаат пред тие судови гаранциите содржани во членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Во конкретниот случај повредено е правото на еднаквост на оружјата, бидејќи второстепениот суд писмениот предлог на Вишото јавно обвинителство доставен до Апелациониот суд Штип не го доставил на обвинетиот и неговиот бранител за да во писмена форма се произнесат и за да се исправи ваквиот пропуст судот требало да постапи по барањето на странките и да ги повика на јавна седница.

Ваквиот начин на постапување е изразен во бројни одлуки на Европскиот суд за човекови права и е во согласност со ставот искажан од страна на Врховниот суд на Република Македонија според кој: „Постапка во која пресудата е донесена на седница за која обвинетиот не е известен, иако тоа го барал во изјавената жалба, или во која не било обезбедено барем присуството на неговиот бранител, кој ќе го застапува и ќе ги штити неговите интереси, во никој случај не може да се смета за правична постапка спроведена во согласност со стандардите воспоставени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи“ (Квп1.бр.81/2016, 18.10.2016, Квп1 183/2015, 01.02.2017, Квп1 68/2016, 01.02.2017, ВСРМ).

Поради тоа, овој суд оценува дека Апелациониот суд Штип сторил повреда на правото на одбрана на осудениот, повреда на правото на еднаквост на оружјата, а тоа влијаело или можело да влијае врз законито и правилно донесување на пресудата и правото на осудениот на правично судење.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по поднесените барања за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, во смисла на член 467 во врска со член 461 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.206/15 од 04.05.2015 година ја укина и предметот го врати на второстепениот суд на повторно постапување и одлучување.

При повторното постапување, второстепениот суд е должен да одржи седница на советот за која уредно да ги извести јавниот обвинител, осудениот З.К. од Ш. и неговите бранители Драган Гаџов и Трајче Торев, двајцата адвокати до Ш., на кој начин на странките ќе им се даде можност да ги изнесат своите ставови, а осудениот својата одбрана, на кој начин ќе бидат исполнети условите судот да донесе правилна и законита одлука.

Согласно погоре наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата, а согласно член 467 во врска со член 464 и член 461 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ број 150/2010 и 100/2012).

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 01.02.2017 година под Квп1.бр.183/2015.

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - Претседател на советот и судиите: Ристо Катевеновски, д-р Џемали Саити, Шпенд Деваја и Рахилка Стојковска - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, одлучувајќи по жалбата на обвинетиот М.Д. од К., поднесена преку бранителот м-р Оливер Гашев, адвокат од В. и по жалбата на приватните тужители В.С. од К.1 и Н.С. од село К. К., поднесена преку Адвокатско друштво "Стојановска - Димитровски" од К.П., изјавени против пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.467/16 од 24.01.2017 година, по претходно прибавениот писмен предлог на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЖ.бр.15/17 од 25.05.2017 година, на седницата на советот одржана на ден 10.10.2017 година, согласно член 439 став 2 во врска со член 443 став 3 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ" број 150/10, 100/12, 142/16 и 193/16), донесе:

ПРЕСУДА

Жалбата на приватните тужители В.С. од К.1 и Н.С. од село К. К., поднесена преку Адвокатско друштво "Стојановска - Димитровски" од К.П., СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

Жалбата на обвинетиот М.Д. од К., изјавена преку бранителот Оливер Гашев, адвокат од В., СЕ УВАЖУВА.

Пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.467/16 од 24.01.2017 година, под II СЕ УКИНУВА и предметот во тој дел се враќа на Апелациониот суд Скопје на повторно судење и одлучување.

Во останатиот дел, пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.467/16 од 24.01.2017 година, под I, СЕ ПОТВРДУВА.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Кратово К.бр.55/2015 од 09.02.2016 година, обвинетиот М.Д. од К. е ослободен од обвинение согласно член 403 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, дека би сторил кривично дело - „Загрозување на сигурноста" од член 144 став 1 од Кривичниот законик и кривично дело - „Телесна повреда" од член 130 став 1 од Кривичниот законик. Приватните тужители се задолжени да ги надоместат трошоците на кривичната постапка на обвинетиот М.Д. од К. во износ од 40.220,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување, согласно член 106 став 3 од Законот за кривичната постапка. За истакнатото имотноправно барање приватните тужители - оштетени се упатени на спор, согласно член 114 став 3 од ЗКП.

Со пресуда на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр.467/16 од 24.01.2017 година, под I, жалбата на приватните тужители Н.С. од село К., К. и В.С. од К.1, изјавена преку Адвокатско друштво "Стојановска - Димитровски" од К.П., делумно е уважена, а пресудата на Основниот суд Кратово К.бр.55/15 од 09.02.2016 година, освен по однос на кривичното дело - "Загрозување на сигурноста" од член 144 став 1 од Кривичниот законик, е потврдена. Под II, пресудата на Основниот суд Кратово К.бр.55/15 од 09.02.2016 година, по однос на кривичното дело - "Загрозување на сигурноста" од член 144 став 1 од Кривичниот законик, е преиначена, така што обвинетиот М.Д. од К. е огласен виновен за кривично дело - "Загрозување на сигурноста" од член 144 став 1 од Кривичниот законик и согласно овој член, како и членовите 4, 32, 33, 34, 48, 48-а, 49 од Кривичниот законик му е изречена алтернативна мерка - Условна осуда, така што му е утврдена казна затвор во траење од 3-три месеци и е одлучено дека утврдената казна затвор нема да се изврши доколку обвинетиот во рок од 1-една година по правосилноста на пресудата не стори ново кривично дело.

Обвинетиот е задолжен согласно член 102

точка 6 и член 105 од Законот за кривичната постапка да плати паушал во износ од 3.500,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување. Согласно член 114 став 3 од Законот за кривичната постапка, за истакнатото имотноправно побарување приватните тужители - оштетените Н.С. и В.С., се упатени на спор.

Незадоволен од ваквата одлука на второстепениот суд, обвинетиот М.Д. од К., преку бранителот Оливер Гашев, адвокат од В., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе навремена жалба, поради сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка и поради повреда на Кривичниот законик на штета на обвинетиот. Во жалбата е наведено дека во конкретниот случај веќе е донесена правосилна пресуда на Основниот суд Кратово Прк-Ј.бр.37/14 од 22.12.2014 година, во прекршочна постапка, за ист настан и за исти факти. Второстепениот суд со донесување на осудителната пресуда под став II, од истата не образложил на оваа околност. Второстепениот суд, со пресудата под став II го огласил виновен и го осудил обвинетиот за исти факти, кои произлегуваат од ист настан за кој веќе се водела прекршочна постапка и е донесена правосилна пресуда. На овој начин Апелациониот суд Скопје сторил суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 2 од Законот за кривичната постапка и постапил спротивно на утврдената пракса на Европскиот суд за човекови права во Стразбур. Во жалбата се предлага истата да се уважи, обжалената пресуда под II да се преиначи и обвинетиот да се ослободи од обвинение, или да се укине и во тој дел предметот да се врати на второстепениот суд на повторно судење и одлучување. Незадоволни од одлуката на Апелациониот суд Скопје останале и приватните тужители В.С. и Н.С., кои преку Адвокатско друштво "Стојановска - Димитровски" од К.П. до Врховниот суд на Република Македонија поднесоа навремена жалба, поради сторени суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка, поради погрешно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право и поради трошоци во кривичната постапка, со предлог жалбата да се уважи, пресудата на Апелациониот суд Скопје под став I да се преиначи и обвинетиот да се огласи виновен за кривично дело - „Телесна повреда“ по член 130 став 1 од Кривичниот законик и да се осуди, или да се укине и во тој дел предметот да се врати на Апелациониот суд Скопје на повторно судење и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, жалбите на обвинетиот и на приватните тужители, како и останатите списи по предметот ги достави до Јавниот обвинител на Република Македонија кој до Врховниот суд на Република Македонија достави писмен поднесок КОЖ.бр.15/2017 од 25.05.2017 година, со образложение дека согласно член 144 став 5 од Кривичниот законик, гонењето од став I е преземено по приватна тужба, поради што кривичната постапка не е водена по барање на Јавниот обвинител, ги враќа списите по предметот без писмен предлог.

Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по изјавените жалби, откако ги разгледа и проучи списите по предметот, обжалената пресуда и жалбите, најде:

Жалбата на обвинетиот поднесена преку неговиот бранител е основана.

Согласно член 7 од Законот за кривичната постапка, никој не може повторно да биде суден, или казнет за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука.

Во конкретниот случај, Врховниот суд на Република Македонија видно од списите на предметот, оценува дека против обвинетиот М.Д. Од К., била водена прекршочна постапка за истиот настан случен на ден 01.11.2014 година околу 20,45 часот и е донесена правосилна судска пресуда на Основниот суд Кратово ПРК-Ј.бр.37/14 од 22.12.2014 година, која станала правосилна на ден 25.08.2015 година и извршна на ден 15.09.2015 година, за прекршок казнив по член 12 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, за кој судот врз основа на овој член, како и членовите 13, 19, 25 и 122 од Законот за прекршоците, му изрекол опомена.

Оттука, покрај постоење на правосилна пресуда донесена во прекршочна постапка, по приватна кривична тужба била поведена кривична постапка, за истиот настан и за истите факти против обвинетиот М.Д. од К..

Во конкретниот случај, треба да се има во предвид праксата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур и тоа пресудата по предметот Морести против Хрватска. (барање бр.55759/07), од 25.06.2009 година.

Имено, Судот првенствено е потребно да утврди дали прекршочната постапка која се водела против обвинетиот има кривично - казнено правна природа, во смисла на член 4 Протокол бр.7.

Според утврдената пракса на Европскиот суд за човекови права, оставени се три мерила кои се познати како "мерила Енгел". Првото мерило се однесува за правно класифицирање на делото према националното право, второ е самата природа на делото и третиот стадиум е тежината на казната на која е обвинетиот можно изложен. Второто и третото мерило се алтернативни, не е нужно постоење кумулативно. Меѓутоа, не е

исклучен кумулативниот пристап кога одвоената анализа на секое мерило не овозможува постигнување на јасен заклучок по однос на постоење на обвинение за кривично дело.

Во конкретниот случај, обвинетиот е огласен виновен и осуден со правосилна судска пресуда, за прекршок по член 12 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир. Во случајот, Апелациониот суд Скопје со пресудата под II, на нејавна седница утврдил дека одредени дејствија на обвинетиот сепак имаат кривична природа и покрај постоењето на правосилната судска одлука во прекршочна постапка, за истиот настан и за истоветни факти, оценил дека во случајот има и елементи на кривично дело - "Загрозување на сигурноста" од член 144 став 1 од Кривичниот законик.

Меѓутоа, имајќи ја во предвид праксата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур, осудата за прекршокот по својата природа согласно Законот за прекршоците против јавниот ред и мир служи како гаранција за заштита на човечкото достоинство, јавниот ред, вредности и интереси, кои редовно спаѓаат во сферата на заштитата на кривичното право. Одредбите во Законот се однесуваат према сите граѓани во државата, а повикувањето на "полесната" природа на дејствијата квалификувани во прекршок, сам по себе не исклучува негово раздвојување како "кривичен" во автономна смисла на Конвенцијата. Оттука, примарната цел во утврдувањето на дејствијата е казната и одвратување на сторителот од понатамошни дејствија.

Членот 4 Протоколот бр.7. востановува гаранција дека на никого нема да му се суди, односно дека никој нема да биде казнет за дело за кое веќе бил правосилно ослободен, или осуден. Судот во тој поглед поставил меродавни начела во предметот *S.Z. v. R.* [[GC], бр.14939/03, 10 февруари 2009 година), (види предмет Морести против Хрватска, бр.55759/07, ст. 62., ECHR 2009).

Со оглед на наведеното, судот завзема стојалиште дека член 4 Протокол број 7. мора да се толкува на начин да забранува кривичен прогон, или судење за друго „дело“ доколку тоа произлегува од исти факти, или факти кои се во суштина исти (види предмет Морести против Хрватска, бр.55759/07, ст.82., ECHR 2009).

Гаранцијата вградена во членот 4 Протокол број 7. станува релевантна на почетокот на новиот кривичен прогон кога претходната ослободителна, или осудителна одлука станала по својата сила *res judicata*. По мислење на Судот, во двете постапки фактите се истоветни, или суштински исти. Судот особено нагласува дека е неважно кои делови во новото обвинение се можно усвоени, или отфрлени во втората постапка, бидејќи членот 4 Протокол број 7. содржи осигурување против можноста на обвинетиот да му се суди, или да биде подложен да му се суди повторно во нова постапка, без да се почитува принципот *non bis in idem*.

Според тоа, судот во своето испитување треба да се насочи на оние факти кои претставуваат збир на конкретни фактички околности кои вклучуваат ист обвинет и кои се нераздвојно поврзани во времето и просторот, а чие постоење треба да се докаже како би се осигурала осудителната пресуда, или поконкретно кривичната постапка (види предмет Морести против Хрватска, бр. 55759/07, ст.84., ECHR 2009).

Оттука, Судот оценува дека обвинетиот е огласен виновен и осуден за прекршок и за кривично дело, за истоветни дејствија сторени во иста временска рамка. Очигледно е дека фактите и дејствијата утврдени во прекршочната постапка и во донесената осудителна прекршочна пресуда, квалификувани како прекршок во суштина се истоветни и се квалификувани и како кривично дело - "Загрозување на сигурноста" од член 144 став 1 од КЗ, под II од пресудата на Апелациониот суд Скопје.

Врховниот суд на Република Македонија, при одлучувањето утврди дека Апелациониот суд Скопје при донесување на осудителната пресуда под II во кривична постапка ги ценел материјалните докази и тоа: Кавитација број 222639/2014, Извештај на специјалист-супспецијалист број 5622 од 03.11.2014 година, кавитација број 221523/2014, Кавитација број 222646/2014, Извештај на специјалист-супспецијалист број 5623, сите на О. болница К., со датум од 03.11.2014 година, односно два дена по случување на истиот настан „inter alia“, за кој обвинетиот веќе е огласен виновен и осуден во прекршочна постапка. Ова дотолку повеќе што иако овие докази не биле изведени во прекршочната постапка пред Основниот суд Кратово тие се однесуваат на ист настан и за истоветни факти и дејствија утврдени во осудителната правосилна пресуда донесена во прекршочна постапка.

При постапувањето, второстепениот суд не е спречен согласно одредбите од Законот за кривичната постапка и на Кривичниот законик повторно да го оценува случајот, но само ако постојат докази за нови, или ново

откриени факти, или ако во претходната постапка – прекршочна постапка, дошло до битни повреди кои можеле да влијаат на решавање на случајот.

Апелациониот суд Скопје при донесување на пресудата под II, не навел аргументирани и образложени причини на овие околности во поткрепа на својата одлука. Оттука, Врховниот суд на Република Македонија оценува дека одлуката на Апелациониот суд Скопје под II, не може да завзема построг пристап до правдата, а одредбите на Меѓународните договори и Конвенцијата мораат да се толкуваат во согласност со начелото на делотворност (види предмет *Matckulov and Askarov v Turkey*. [GC], br. 46827/99 i 46951/99, ст. 123., ECHR 2005-I, види предмет *Морести против Хрватска* бр 55759/07, ст.80., ECHR 2009).

Врз основа на погоре наведеното, Врховниот суд на Република Македонија одлучи како во изреката на оваа пресуда, односно жалбата на приватните тужители, изјавена преку Адвокатско друштво „Стојановска - Димитровски“ од К.П. ја одби како неоснована, а пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр. 467/16 од 24.01.2017 година под I ја потврди, жалбата на обвинетиот М.Д. од К., изјавена преку бранителот м-р Оливер Гашев, адвокат од В. ја уважи, а пресудата на Апелациониот суд Скопје КЖ.бр. 467/16 од 24.01.2017 година под II ја укина и во тој дел предметот го врати на второстепениот суд на повторно судење и одлучување. При повторното постапување, Апелациониот суд Скопје треба да ги има во предвид укажувањето на овој Суд, праксата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур, а потоа да донесе правилна и законита пресуда.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 10,10.2017 година под Вкж2.бр.8/2017.

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - претседател на советот и судиите: Рахилка Стојковска и Ристо Катевеновски - членови на советот, со виш судски соработник Марина Ташковска - записничар, решавајќи во постапката за судир на надлежност, поведена по предлог на Република Македонија - Управен суд Скопје Урп.бр.55/2017 од 26.04.2017 година, во постапката по предметот на Основниот суд Скопје I Скопје ПРК-О.бр.95/17 од 13.02.2017 година, против ДТГМ Е. Ј. и Г. ДОО С., за конфискација на имот и имотна корист поради сторен прекршок по член 258 во врска со член 265 точка 21 став 1 и 2 од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/05, 106/08, 161/08, 114/09, 130/09, 50/10, 52/10, 124/10, 47/11, 11/12, 39/12, 13/13, 25/13, 170/13, 187/13, 113/14, 20/15, 33/15, 72/15, 129/15 и 27/16), согласно член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.124/2015), на седницата одржана на ден 14.06.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

За стварно и месно надлежен суд за спроведување на постапката по барањето за поведување на прекршочна постапка со предлог за изрекување на посебни мерки бр.20-414/17-13 од 07.02.2017 година на Влада на РМ - Министерство на РМ - Прекршочна комисија против ДТГМ Е.Ј. и Г. ДОО С., за конфискација на имот и имотна корист поради сторен прекршок по член 258 во врска со член 265 точка 21 став 1 и 2 од Законот за работните односи, СЕ ОПРЕДЕЛУВА Основниот суд Скопје I Скопје.

Образложение

Владата на РМ - Министерство на РМ - Прекршочна комисија, до Основниот суд Скопје I Скопје, поднела барање за поведување на прекршочна постапка со предлог за изрекување на посебни мерки бр.20-414/17-13 од 07.02.2017 година, против ДТГМ Е. Ј. и Г. ДОО С., за изрекување на посебна мерка конфискација на имот и имотна корист поради сторен прекршок по член 258 во врска со член 265 точка 21 став 1 и 2 од Законот за работните односи.

Основниот суд Скопје I Скопје со решението ПРК-О.бр.95/17 од 13.02.2017 година, се огласил за стварно ненадлежен за водење на прекршочната постапка против ДТГМ Е. Ј. и Г. ДОО С., за конфискација на имот и имотна корист поради сторен прекршок по член 258 во врска со член 265 точка 21 став 1 и 2 од Законот за работните односи и одлучил по правосилноста на решението предметот со сите списи да се отстапи на надлежност на Управниот суд на РМ, како стварно надлежен суд.

Управниот суд на Република Македонија поднесе предлог за решавање на судир на надлежност Урп. бр.55/2017 од 26.04.2017 година до Врховниот суд на Република Македонија. Во предлогот се наведува дека Управниот суд не е надлежен да постапува во конкретниот предмет, од причина што одредбата од член 41 став 2 од Законот за прекршоците, упатува на примена на одредбите за видови казни на правното лице од член 96-к од Кривичниот законик, а според став 5 од истиот член, барањето за поведување на прекршочна постапка со предлог за изрекување на посебна мерка конфискација на имот и имотна корист е посебно барање и не зависи од тоа кога било поднесено барањето за поведување на прекршочна постапка пред органот. Според тоа, Управниот суд смета дека надлежен да постапува е Основниот суд Скопје I Скопје. Врховниот суд на Република Македонија, по разгледување на списите по предметот и предлогот за решавање на судир на надлежност, најде:

Предлогот е основан.

Според член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.124/2015), кој се применува во конкретниот случај, за судир на надлежност меѓу судовите и прекршочните органи одлучува Врховниот суд на Република Македонија.

Барањето за поведување на прекршочна постапка против ДТГМ Е. Ј. и Г. ДОО С., било поднесено на 07.02.2017 година, за конфискација на имот и имотна корист поради сторен прекршок по член 258 во врска со член 265 точка 21 став 1 и 2 од Законот за работните односи. Видно од предметното барање, тоа било поднесено само за изрекување на посебна мерка конфискација на имот и имотна корист, бидејќи во текот на постапката пред прекршочниот орган поведена за сторен прекршок по член 258 во врска со член 265 точка 21 став 1 и 2 од Законот за работните односи, спрема правното лице била отворена стечајна постапка.

Според член 7 став 5 од Законот за прекршоците, правно лице кое е во стечај е одговорно за прекршок извршен пред започнувањето на стечајната постапка и може да му се изрече само посебна мерка на конфискација на имот, имотна корист и одземање на предмети.

Со одредбата од член 41 од истиот закон, предвидени се условите и постапката за изрекување на посебни прекршочни мерки конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети. Со одредбата е предвидено дека за конфискуван имот и имотна корист прибавена со прекршок на правно лице соодветно се применува одредбата за видови казни на правно лице од членот 96-к од Кривичниот законик. При тоа, прекршочен орган може да примени само посебна мерка одземање на предмети, а доколку смета дека за одреден прекршок треба да се изречат мерките конфискација на имот и имотна корист, органот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка со предлог до судот за донесување на одлука по барањето, со собраните докази за имотот и имотната корист од сторениот прекршок, независно од тоа кога било поднесено барањето за поведување на прекршочна постапка пред органот.

Според тоа, од цитираните законски одредби неспорно произлегува дека стварно надлежен за одлучување по барањето за поведување на прекршочната постапка во конкретниот случај е Основниот суд Скопје I Скопје.

Поради наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на решението во согласност со член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ” бр.124/2015).

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 14.06.2017 година под Кр.бр.48/2017.

2.7. Судир на надлежност

Кр.бр.66/2017

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - претседател на советот и судиите: Рахилка Стојковска и д-р Џемали Саити - членови на советот, со виш судски соработник Марина Ташковска - записничар, решавајќи во постапката за судир на надлежност, поведена по предлог на Основниот суд Битола К.бр.294/17 од 04.09.2017 година, во постапката по предметот на Основниот суд Скопје I Скопје КОК.бр.93/13 од 16.06.2017 година, оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик, на седницата на советот одржана на ден 10.10.2017 година, согласно член 35 од Законот за кривичната постапка и член 35 од Законот за судовите, донесе:

РЕШЕНИЕ

За стварно и месно надлежен суд да постапува по предметот оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик, СЕ ОПРЕДЕЛУВА Основниот суд Битола.

Образложение

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција Скопје до Основниот суд Скопје I Скопје поднело обвинителен акт КО.бр.16/13 од 20.05.2013 година против обвинетиот С.Т. од Б. за кривично дело - Примање награда за противзаконито влијание од член 359 став 7 во врска со став 3 и став 2 и во врска со член 45 од Кривичниот законик и за кривично дело - Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 став 1 од Кривичниот законик и против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Примање награда за противзаконито влијание од член 359 став 7 во врска со став 3 и став 2 и во врска со член 24 од Кривичниот законик и за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Основниот суд Скопје I Скопје со решението КОК.бр.28/13 од 14.11.2013 година, ја раздвоил постапката која се води против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик, од постапката која се води против обвинетиот за кривично дело - Примање награда за противзаконито влијание од член 359 став 7 во врска со став 3 и став 2 и во врска со член 24 од Кривичниот законик и против обвинетиот С.Т. од Б. за кривично дело - Примање награда за противзаконито влијание од член 359 став 7 во врска со став 3 и став 2 и во врска со член 45 од Кривичниот законик и за кривично дело - Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 став 1 од Кривичниот законик.

Основниот суд Скопје I Скопје со решението КОК.бр.93/13 од 16.06.2017 година, се огласил за стварно ненадлежен да постапува по кривичниот предмет оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик и одлучил по правосилноста на решението предметот да му се отстапи на надлежност на Основниот суд Битола, како стварно надлежен суд за водење на кривичната постапка.

Основниот суд Битола со предлог К.бр.294/17 од 04.09.2017 година, предизвика судир на надлежност, во смисла на член 34 став 1 од Законот за кривичната постапка, пред Врховниот суд на Република Македонија, со оценка дека не е надлежен да постапува по предметот оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик. Имено, се наведува дека надлежен да постапува во конкретниот кривичен предмет е Основниот суд Скопје I Скопје, бидејќи согласно член 29 став 1 од Законот за кривичната постапка, ако исто лице е обвинето за повеќе кривични дела, надлежен е оној суд што по барање од овластениот тужител прв ја започнал постапката. Во конкретниот случај, постапката прв ја започнал Основниот суд Скопје I Скопје. Поради тоа, се предлага за надлежен да се определи Основниот суд Скопје I Скопје - специјализирано судско одделение за судење на кривични дела од областа на организиран криминал и корупција.

Врховниот суд на Република Македонија, по извршениот увид во списите приложени кон предметот, наводите и предлогот на Основниот суд Битола, најде:

Предлогот е неоснован.

Врховниот суд на Република Македонија оцени дека Основниот суд Битола е стварно и месно надлежен суд да постапува да постапува по предметот оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Наведеното од причина што, кривичното дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик, не спаѓа во кривичните дела таксативно наброени во член 32 став 1 од Законот за судовите, за кои е предвидена надлежност на Специјализираното судско одделение за судење на кривични дела од областа на организиран криминал и корупција при Основниот суд Скопје I Скопје, ниту пак се работи за кривични дела извршени од структурирана група од три или повеќе лица, која постоела одреден временски период и дејствувала со цел да изврши едно или повеќе кривични дела за кои е предвидена казна затвор од најмалку четири години, со намера директно или индиректно да се стекне со финансиска или друга корист, структурирана група или злосторничка организација на територијата на Р.М. или други држави или кога кривичното дело било подготвено или планирано во Р.М. или во друга држава.

Според тоа, имајќи ја предвид околноста дека не се исполнети законските претпоставки предвидени во член член 32 став 1 од Законот за судовите, овој суд најде дека Основниот суд Скопје I Скопје - специјализирано судско одделение за судење на кривични дела од областа на организиран криминал и корупција, не е стварно надлежен да постапува по предметот оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Според член 23 став 1 од Законот за кривичната постапка, месно надлежен по правило е судот на чие подрачје е извршено или обидено кривичното дело.

Според член 31 став 1 од Кривичниот законик, кривичното дело е извршено како во местото каде што сторителот работел или бил должен да работи, така и во местото каде што настапила последицата.

Имајќи го предвид наведеното, како и фактот дека кривичното дело е извршено на подрачјето на Основниот суд Битола, односно во домот на обвинетиот Н.Х. од Б., каде при извршен претрес од страна на овластени службени лица било пронајдено огнено оружје кое неовластено го држел, Врховниот суд на Република Македонија одлучи дека Основниот суд Битола е стварно и месно надлежен суд да постапува по предметот оформен против обвинетиот Н.Х. од Б., за кривично дело - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Врз основа на образложеното, согласно член 35 од Законот за кривичната постапка и член 35 од Законот за судовите, следува да се одлучи како во изреката на ова решение.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 10.10.2017 година под Кр.бр.66/2017.

2.8. Судир на надлежност

Кр.бр.42/2017

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - Претседател на советот и судиите: Ристо Катевеновски и м-р Фаик Арслани - членови на советот, со судски советник Соња Строимановаска - како записничар, решавајќи по предлогот за судир на надлежност на Основниот суд Свети Николе КС-КР.бр.13/2017 од 02.05.2017 година, против решението на Кривичниот совет при Основниот суд Велес КС-КР.бр.2/17 од 24.01.2017 година, по барањето за бришење на осудата од казнената евиденција на осудениот Г.Т. од с. К., Општина С.Н., поднесено преку бранителот Гоце Тасков, адвокат од С.Н., по претходно прибавеното мислење на Јавниот обвинител на Република Македонија РО.бр.131/17 од 26.05.2017 година, на седницата на советот одржана на ден 14.06.2017 година, согласно член 32 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/2010 и бр.100/12), донесе:

РЕШЕНИЕ

Предлогот за судир на надлежност на Основниот суд Свети Николе КС-КР.бр.13/2017 од 02.05.2017 година, против решението на Кривичниот совет при Основниот суд Велес КС-КР.бр.2/17 од 24.01.2017 година, по барањето за бришење на осудата од казнената евиденција на осудениот Г.Т. од с. К., Општина С.Н., преку бранителот Гоце Тасков, адвокат од С.Н., **СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАН.**

Образложение

Кривичниот совет при Основниот суд Велес со решение КС-КР.бр.2/17 од 24.01.2017 година, се огласил за месно ненадлежен за постапување по барањето на осудениот Г.Т. од село К. Општина С.Н., поднесено преку бранителот Гоце Тасков, адвокат од С.Н., за бришење на осудата од казнената евиденција изречена со правосилна пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.12/00 од 06.09.2000 година. По правосилноста на решението е одлучено предметот на Основниот суд Велес КС-КР.бр.2/17 со сите списи да се достави до Основниот суд Свети Николе како месно надлежен суд.

Основниот суд Свети Николе до Врховниот суд на Република Македонија поднесе предлог за решавање судир на надлежност КС-КР.бр.13/17 од 02.05.2017 година, согласно член 31 став 1 од Законот за кривичната постапка, со образложение дека осудениот Г.Т. е роден во В., во Основниот суд Велес се води казнената евиденција согласно местото на раѓање на осудениот, поради што, Основниот суд Велес е надлежен да постапува по барањето за бришење на осудата. Од тие причини, согласно член 31 став 1 од Законот за кривичната постапка, предизвикува судир на надлежност и предметот го достави до Врховниот суд на Република Македонија како надлежен суд за решавање на судирот на надлежност помеѓу Основниот суд Велес и Основниот суд Свети Николе.

Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по поднесениот предлог за решавање на судир на надлежност на Основниот суд Свети Николе предлогот со списите по предметот ги достави до Јавниот обвинител на Република Македонија, кој согласно член 32 став 2 од Законот за кривичната постапка, достави мислење според кое предлогот за решавање на судир на надлежност поднесен од Основниот суд Свети Николе КС-КР.бр.13/17 од 02.05.2017 година, оформен по барањето за бришење на осудата од казнената евиденција на осудениот Г.Т. од село К. С.Н., да се одбие како неоснован.

Врховниот суд на Република Македонија, по разгледување на списите по предметот и мислењето на Јавниот обвинител на Република Македонија, најде:

Предлогот е неоснован.

Согласно член 32 став 1 од Законот за кривичната постапка, судирот на надлежноста меѓу судовите го решава заеднички непосредно повисокиот суд.

Според член 54б став 2 од Законот за кривичната постапка, барањето за бришење на осудата се поднесува до судот што судел во прв степен.

Видно од списите на предметот, Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека осудениот Г.Т. од село К. е огласен виновен и осуден со пресуда на Основен суд Свети Николе К.бр.12/00 од 06.09.2000 година, поради што, надлежен суд да постапува по барањето за бришење од казнена евиденција на осудениот е Основниот суд Свети Николе, со оглед дека тој суд постапувал и судел во прв степен.

Оттука, согласно погоре цитираните законски одредби неспорно е дека стварно надлежен суд за одлучување по барањето за бришење на осудата од казнената евиденција на осудениот во конкретниот случај е Основниот суд Свети Николе.

Врз основа на погоре наведеното, следувахе да се одлучи како во изреката на решението, а согласно член 32 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12).

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 14.06.2017 година под Кр.бр.42/2017.

2.9. Судир на надлежност

Кр.бр.67/2017

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од Претседателот на судот Јово Вангеловски - Претседател на советот и судиите: Ристо Катевеневски и д-р Џемали Саити - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, решавајќи во постапката за судир на надлежност, поведена по предлог на Министерството на РМ, Оддел - СППТРМ - Одделение П. рег.бр.19.2.2-06/1479 од 06.09.2017 година, во постапката по предметот на Основниот суд Прилеп ПРК-Ј.бр.176/16 од 02.12.2016 година, поведена против обвинетите И.М. од П., З.К. и М.Ш., двајцата од село П., Б. и Н.Ј. од село Ж., Б., за прекршок по член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир („Службен весник на РМ“ бр.66/2007 и 152/2015), согласно член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.124/15), на седницата одржана на ден 20.09.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

За стварно и месно надлежен за спроведување на постапката по барањето за поведување на прекршочна постапка на Министерството на РМ, Сектор Б., ПС ОН – П. бр.185 од 05.08.2016 година, против обвинетите И.М. од П., З.К. и М.Ш., двајцата од село П., Б. и Н.Ј. од село Ж., Б., за прекршок по член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, СЕ ОПРЕДЕЛУВА Основниот суд Прилеп.

Образложение

Министерството на РМ, Сектор Б., ПС ОН – П., поднело барање за поведување на прекршочна постапка бр.185 од 05.08.2016 година до Основниот суд Прилеп, против обвинетите И.М. од П., З.К. и М.Ш., двајцата од село П. – Б. и Н.Ј. од село Ж. – Б., за прекршок по член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир.

Основниот суд Прилеп со решение ПРК-Ј.бр.176/16 од 02.12.2016 година, се огласил за стварно ненадлежен за постапување по прекршочниот предмет против обвинетите И.М. од П., З.К. и М.Ш., двајцата од село П. – Б. и Н.Ј. од село Ж. – Б., за прекршок по член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, согласно член 36 став 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир во врска со член 54 став 2 и член 55 став 1 од Законот за прекршоците. За третонаведениот во барањето детето М.Ш. од село П., Б., донесено е решение на Основниот суд Прилеп ПРК.бр.25/16-М од 19.08.2016 година, со кое е издвоена прекршочната постапка, согласно член 95 од Законот за правда на децата. По правосилноста на решението е одлучено предметот да се отстапи на подносителот МВР ПС ОН – П. - Комисија, како стварно надлежен орган.

Министерството на Р.М., Оддел - СППТРМ - Одделение П., со решение УП I бр.19.2.2-171/17 од 25.07.2017 година, се огласил за стварно ненадлежен да постапува по барањето за поведување прекршочна постапка, против пријавените И.М. од П., З.К. и М.Ш., двајцата од село П. – Б. и Н.Ј. од село Ж. – Б., за прекршок по член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир и констатира судир на надлежност помеѓу Основниот суд Прилеп и Комисијата П., па согласно член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.124/15), поднесе предлог за поведување постапка за решавање на судир на надлежност Рег. бр.19.2.2-06/1479 од 06.09.2017 година. Во предлогот се наведува дека по донесеното решение УП I бр.19.2.2-171/17 од 25.07.2017 година, настанал судир на надлежност со Основниот суд Прилеп, поради што се предлага Врховниот суд на Република Македонија да донесе одлука за решавање на настанатиот судир на надлежност.

Врховниот суд на Република Македонија по разгледување на списите во предметот и предлогот за решавање на судир на надлежност, најде:

Предлогот е основан.

Според член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.124/2015), кој се применува во конкретниот случај, за судир на надлежност меѓу судовите и прекршочните органи одлучува Врховниот суд на Република Македонија.

Барањето за поведување на прекршочна постапка против обвинетите И.М. од П., З.К. и М.Ш., двајцата од село П. – Б. и Н.Ј. од село Ж. – Б., било поднесено на 23.02.2017 година, за прекршок по член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир („Службен весник на РМ“ бр.66/2007 и 152/2015). Обвинетите на јавно место по кратка вербална расправија, предизвикале и учествувале во меѓусебна тепачка, размениле по неколку удари со клоци и тупаници во пределот на главата и телото, со што си нанеле телесни повреди. Во конкретниот случај, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека конкретниот прекршок е сторен во група, која била составена од второобвинетиот, третообвинетиот и четвртообвинетиот од една страна, кои учествувале во тепачка, спроти првообвинетиот од друга страна, така што сите обвинети биле учесници во тепачката сторена во група, поради што правилно прекршокот бил подведен под член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, наместо под став 1 од истиот член на Законот.

Имајќи го предвид наведеното, во конкретниот случај, не може да се примени член 36 став 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, во кој таксативно се наброени прекршоците за кои прекршочната постапка ја води Комисијата за одлучување по прекршоци, формирана во Министерството. Во цитираната законска одредба е наведен прекршокот од член 11 став 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир („Службен весник на РМ“ бр.66/2007 и 152/2015), меѓутоа не и прекршокот од став 3 од истиот член на Законот, кој се однесува на случаите кога прекршокот од став 1 е извршен во група, а за кој е поведена предметната прекршочна постапка.

Според наведеното, стварно надлежен за одлучување по барањето за поведување на прекршочната постапка, во конкретниот случај е Основниот суд Прилеп.

Врз основа на погоре наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на решението во согласност со член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.124/2015).

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 20.09.2017 година под Кр.бр.67/2017.

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: м-р Фаик Арслани - Претседател на советот, Ристо Катевеновски и д-р Џемали Саити - членови на советот, со судски советник Соња Строимановска - како записничар, решавајќи во постапката за судир на надлежност, поведена по предлог на Министерството на РМ, Оддел - СППТРМ - Одделение О. број Ф-19.2.6-124/17 од 02.03.2017 година, по предметот на Основниот суд Охрид ПРК-С-324/16 од 07.09.2016 година, против С.Г. од О., за прекршок по член 276 став 1, а казнив по член 276 став 4 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ" бр.169/2015, 226/2015 и 55/2016), согласно член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ" бр.124/2015), на седницата одржана на ден 26.04.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

За стварно надлежен суд за спроведување на постапката по барањето за поведување на прекршочна постапка на Министерството на РМ, Сектор О., ПС за БПС – О. УП.бр.32.5.2/314 од 31.05.2016 година, против С.Г. од О., за прекршок по член 276 став 1, а казнив по член 276 став 4 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, СЕ ОПРЕДЕЛУВА Основниот суд Охрид.

Образложение

Министерството на РМ, Сектор О. ПС за БПС – О., до Основниот суд Охрид поднело барање за поведување на прекршочна постапка УП.бр.32.5.2/314 од 31.05.2016 година, против С.Г. од О., за прекршок по член 276 став 1, а казнив по член 276 став 4 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Основниот суд Охрид со решение ПРК-С-324/16 од 07.09.2016 година, се огласил за стварно ненадлежен суд за водење на прекршочната постапка против С.Г. од О., за прекршок по член 276 став 4 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, согласно член 54 и член 55 од Законот за прекршоците, во врска со член 385 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата. По правосилноста на решението, списите по предметот е одлучено да се достават на надлежност на прекршочниот орган - Комисијата при СВР О..

Со решение на Министерството на РМ - Оддел - СППТРМ - Одделение О. Ф-19.2.6-124/17 од 02.03.2017 година, Комисијата при СВР О. се огласила за стварно ненадлежна за водење на прекршочната постапка против С.Г. од О., за прекршок по член 276 став 1, а казнив по член 276 став 4 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, согласно член 54 став 1 и член 55 став 1 од Законот за прекршоците, во врска со член 137 став 1 од Законот за прекршоците и член 391 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, предизвикува судир на надлежност. Поради тоа, врз основа на член 56 од Законот за прекршоците, поднесува предлог за решавање на судир на надлежност до Врховниот суд на Република Македонија.

Врховниот суд на Република Македонија, по разгледување на списите по предметот и предлогот за решавање на судир на надлежност, најде:

Предлогот е основан.

Според член 56 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ" бр.124/2015), за судир на надлежност меѓу судовите и прекршочните органи одлучува Врховниот суд на Република Македонија.

Согласно член 20 став 1 од Законот за прекршоците, за прекршок против безбедноста на јавниот сообраќај, со кој е предизвикана опасност за настанување на тешка последица, односно со дејствието настане штетна последица, може да се изрече санкција - Забрана на управување со моторно возило на определени видови или категории моторни возила во траење од 30 дена до 1 година. Според став 2 од истиот член на Законот, за тој што нема возачка дозвола, а стори прекршок од ставот 1 на овој член, забраната за управување со моторно возило опфаќа забрана за стекнување на возачка дозвола во период од 30 дена до 1 година.

Според член 391 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, прекршочната санкција - Престанок на важење на возачка дозвола и Забрана на управување со моторно возило, ја изрекува надлежниот суд под услови и постапка утврдени со закон.

Во конкретниот случај, овој Суд оцени дека во време на сторување на прекршокот, С.Г. од О., родена на ..... година во О., со место на живеење на ул..... бр..... во О., била дете, согласно член 137 став 1 од Законот за прекршоците, за водење на прекршочна постапка спрема дете, месно надлежен да постапува по поднесеното барање е Основниот суд Охрид, на чие подрачје детето има живеалиште, или престојувалиште. Исто така, при сторување на прекршокот настанале тешки последици, за кои согласно член 20 став 1 и 2 од Законот за прекршоците, е предвидена прекршочна санкција - Забрана на управување со моторно возило во траење од 30 дена до 1 година, согласно член 390 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, стварно надлежен за водење на постапката е Основниот суд Охрид. Ваквиот заклучок е во согласност со ставот изразен во пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, според кој: “Кога поради предизвиканата сообраќајна незгода, покрај предвидениот износ на глобата треба да се изрече и прекршочна санкција – Забрана на управување со моторно возило, за нејзиното изрекување секогаш е надлежен судот“ (Кзз.бр.74/2011, 07.03.2012, ВСПМ).

Со оглед на погоре наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на решението, а согласно член 56 од Законот за прекршоците.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 26.04.2017 година под Кр.бр.28/2017.

ГРАЃАНСКО ПРАВО

Оддел за граѓански дела

I. Правни мислења

1. Престанок на вработување на јавен службеник

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика, на седница одржана на ден 16.12.2016 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Кога на работник за превземени дејствија кои претставуваат кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски согласно Законот за работните односи, од страна на работодавачот му е изречена парична казна, не може по започнување на примената на Законот за јавните службеници и промена на статусот во јавен службеник, да му се изрече и престанок на вработување по сила на закон како недостоен за јавен службеник и за вршење на службата во институцијата, за истите дејствија кои имаат обележја на кривични дела, иако е огласен за виновен со правосилна судска одлука и му е изречена алтернативна мерка – условна осуда.

Образложение

Со член 1 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/05, 106/08, 161/08, 114/09, 130/09, 50/10, 52/10, 124/10, 47/11, 11/11 и 39/12), утврдено е дека со овој закон се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување, а според став 2 од истиот член, работниот однос се уредува со овој и со друг закон, колективен договор и договорот за вработување.

Член 3 став 1 од истиот закон, определува дека овој закон ги уредува и работните односи на работниците вработени во органите на државната власт, органите на единиците на локалната самоуправа, установите, јавните претпријатија, заводите, фондовите, организациите и другите правни и физички лица кои вработуваат работници, доколку со друг закон инаку не е определено. Со став 2 од истиот член, пропишано е дека работниот однос може да престане само на начин и под услови утврдени со закон, Колективен договор, а според став 3, во работниот однос секоја од страните е должна да ги исполнува пропишаните и договорени права, обврски и одговорности.

Според членот 76 став 1 точка 2 од овој закон, работодавачот може на работникот да му го откаже договорот за вработување, кога не е можно продолжување на работниот однос, ако работникот ги крши договорните обврски или други обврски од работниот однос (причина на вина).

Според член 84 од истиот закон, во зависност од степенот на одговорноста на работникот, условите под кои е направена повредата на работните обврски и на работниот ред и дисциплина, поранешната работа и однесување на работникот, тежината на повредата и нејзините последици, работодавачот може на работникот да му изрече парична казна, која не може да биде поголема од 15% од последната исплатена месечна нето плата на работникот, во траење од еден до шест месеци.

Поаѓајќи од цитираните одредби од Законот за работни односи, произлегува дека кога е сторена повредата на работните обврски или на работниот ред и дисциплина од страна на работникот, работодавачот е тој кој што има право да оцени дали ќе му го откаже на работникот договорот за вработување или ќе му изрече парична казна.

Законот за јавните службеници објавен во Службен весник на РМ бр.52/10, според членот 83, влегол во сила на 24.04 2010 година, а ќе започне да се применува една година од денот на влегување во сила.

Со член 2 од овој закон, утврдено е дека јавни службеници се лицата кои вршат работи и работни задачи од јавен интерес во согласност со Уставот, закон и ратификувани меѓународни договори, професионално, политички неутрално и непристрасно.

Согласно член 3 став 1 точка 1 од истиот закон, јавни службеници се вработените кои вршат работи од јавен интерес во дејностите труд и социјални работи, социјална заштита и заштита на дететото, установите, фондовите, агенциите, а не се опфатени со Законот за државните службеници.

Во член 64 од истиот закон, предвидено е дека на јавниот службеник му престанува вработувањето по спогодба, по негово барање, по сила на закон и во други случаи утврдени со закон.

Согласно член 67 став 1 алинеа 4, на јавниот службеник му престанува вработувањето по сила на закон, ако биде осуден за кривично дело во врска со службената должност или друго кривично дело кое го прави недостоен за јавен службеник и за вршење на службата во институцијата – со денот на врачувањето на правосилната пресуда.

Во судската практика, се појави ситуација во која работникот превзел дејствија со кои сторил повреда на работните обврски, во време кога неговиот работен однос со работодавачот бил уреден согласно Законот за работните односи, па за сторената повреда, согласно цитираниот член 84 од Законот за работни односи, работодавачот оценил дека истиот треба да биде парично казнет.

За истите тие дејствија кои имаат обележја на кривични дела, работникот е огласен за виновен со правосилна кривична пресуда и му е изречена алтернативна мерка – условна осуда. Со оглед што во тоа време веќе бил во примена Законот за јавни службеници, согласно кој закон работникот се здобил со статус на јавен службеник, врз основа на погоре цитираниот член 67 став 1 алинеа 4, работодавачот донел решението за отказ на работниот однос по сила на закон.

Пред Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија се постави прашањето дали на овој начин за повреда на работните обврски работникот еднаш е парично казнет од работодавачот, согласно Законот за работните односи, а со отказот на договорот по сила на закон, согласно Закон за јавни службеници, по втор пат се казнува за истата повреда на работните обврски.

Според мислењето на мнозинството во Одделот, а поаѓајќи од цитираните законски одредби, за сторена повреда на работните обврски во време кога работниот однос на работникот бил заснован на Законот за работните односи, па работодавачот ценејќи ги условите предвидени во членот 84 од законот, одлучил да му изрече парична казна, не може по започнување на примената на Законот за јавните службеници и промена на статусот во јавен службеник, да му изрече и престанок на вработување по сила на закон, затоа што на тој начин на работникот за истата повреда му се изрекува и парична казна и престанок на вработување. Одделот при тоа имаше во обзир дека Закон за јавни службеници не бил во примена во време на сторувањето на повредата, а пак со Законот за работните односи не бил пропишан престанок на работниот однос по сила на закон.

Со вака усвоеното правно мислење, Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, очекува дека ќе се воедначи судската практика и ќе се обезбеди еднаквост на граѓаните пред законот, а со тоа ќе се зацврсти нивната правна сигурност.

2. Дозволеност на ревизија во спорови за исполнување, раскинување, поништување и ништавност на договори за доживотна издршка

Одделот на граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 68 од Судскиот деловник („Службен весник на РМ“ бр.66 од 09.05.2013 год) и член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.36/95, 45/95 и 21/09) на седницата одржана на ден 16.12.2016 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Ревизија е дозволена во спорови за исполнување, раскинување, поништување и ништавност на договори за доживотна издршка, независно од вредноста на предметот на спорот, кога спорот се води помеѓу примателот и давателот на издршката.

Образложение

Според член 372 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.7/11 – пречистен текст), странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000,00 денари.

Согласно член 372 став 3 точка 1 од Законот за парничната постапка, по исклучок од став 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот ревизијата е секогаш дозволена во спорови за издршка.

Конкретно, кога станува збор за договор за доживотна издршка, содржината на договорот за доживотна издршка ја сочинуваат правата и обврските на договорните страни сврзани со давање на издршката и со добивањето на стварите што се предмет на овој договор. Така, давателот на издршката е должен на примателот на издршката да му ја дава издршката до крајот на животот на примателот. Примателот пак, е овластен да бара давање на таа издршка.

Согласно Законот за облигационите односи, договорот за доживотна издршка престанува со смрт на примателот или давателот на издршката. Меѓутоа, во случај на смрт на давателот на издршката доаѓа до пренос на договорот врз неговиот брачен другар и врз неговите потомци, кои се повикани да го наследат умрениот давател на издршката. Но, за таков пренос на договорот е потребна согласност на наследниците на давателот на издршката.

Договорот за доживотна издршка престанува и со раскинување на истио, кое раскинување може да биде еднострано од повеќе причини, а тоа е поради неизвршување на договорените обврски или пак, ако односите помеѓу договорните страни се нарушени до тој степен што заедничкиот живот станал неподнослив. Исто така, договорот за доживотна издршка може да се раскине и поради променети околности.

Станува збор за спор за издржување а не имотно-правен спор, кога тужбено барање се однесува за раскинување на договор за доживотна издршка помеѓу давател и примател на издршката и во тој случај истиот делува *inter-partes* и ревизија е дозволена во смисла на член 372 став 3 точка 1 од Законот за парнична постапка. Оттука, произлегува дека ревизија секогаш е дозволена во спорови за доживотно догледување, независно од вредноста на предметот на спорот кога спорот се води помеѓу примателот и давателот на издршката, бидејќи од исходот на спорот зависи и правото на издржување. Друга е ситуацијата кога спорот се води помеѓу законските наследници на договорните страни или помеѓу една од договорните страни и законските наследници на другата договорна страна, бидејќи во тој случај не станува збор за издржување туку тој спор спаѓа во категоријата на имотно правни спорови и дозволеноста на ревизијата се цени според вредноста на спорот од побиваниот дел на правосилната пресуда (член 372 став 2 од ЗПП).

3. Застареност на побарувањето на неплатени придонеси за пензиско и инвалидско осигурување

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика, на седница одржана на ден 26.09.2016 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Побарувањето на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на неплатени придонеси за пензиско и инвалидско осигурување во стечајната постапка на стечаен должник како обврзник за пресметка и уплата на придонесите, застарува според прописите за даноците на граѓаните кои го уредуваат застарувањето на утврдување на данок и споредните даночни давачки и нивната наплата.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија одлучувајќи во постапка по ревизија констатираше невоедначена судска практика кај пониските судови по правното прашање кое се однесува на тоа дали побарувањата на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на неплатените придонеси за пензиско и инвалидско осигурување од работодавачите, правни лица, пријавени во отворената стечајната постапка над работодавачите, застаруваат или истите не можат да застарат.

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по поставеното правно прашање заради воедначување на судската практика, го утврди правното мислење поради следните причини:

Според член 6 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување со неговите измени во („Службен весник на РМ број 80/93...153/2007), правата од пензиското и инвалидското осигурување не можат да застарат, освен пристигнатите, а неисплатени износи на пензии и други парични примања во случаите утврдени со овој закон.

Според член 182 од истиот закон, обврзници за плаќање на придонес за пензиско и инвалидско осигурување се работодавачите за своите работници.

Според член 183 од истиот закон, уплатата на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување од плата, обврзниците ја вршат кај носители на платен промет. Обврската за плаќање на придонесот пристигнува на денот на подигање на средствата за плата, а ако платата не е исплатена последениот ден во месецот за претходниот месец. Според ставот 4 од истиот член, обврзниците се должни придонесот од пензиско и инвалидско осигурување да го пресметуваат и уплатуваат месечно, поединечно за секој осигуреник врз основа на основниците утврдени според член 180 на овој закон за соодветниот месец и податоците за пресметаната плата и придонеси да ги доставуваат до Фондот најдоцна до 8-ми во тековниот за претходниот месец. Месечната пресметка за висината на придонесот ја контролира и потврдува фондот пред обврзникот да изврши уплата на придонесот кај носителот на платниот промет. Податоците од ставот 4 обврзникот е должен да ги достави во фондот по електронски пат, на начин и постапка пропишана со акт на фондот.

Според член 184 од истиот закон, за осигурениците кои навремено не се пријавиле во пензиското и инвалидското осигурување или нецелосно или ненавремено не го плаќале придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, на износот на придонесот што не е платен во рокот утврден со членот 183 став 2 на овој закон, се плаќа камата во висина од 0,05 % (0,03% со измена од 20.12.2007 година) за секој ден задоцнување.

Според член 185 од истиот закон, Фондот врши контрола во евиденцијата за пресметување и уплатување на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување кај обврзниците за плаќање на придонесот.

Според членот 185-ѓ од истиот закон, од извршената контрола овластениот работник составува записник, еден примерок од записникот се доставува до обврзникот во рок од 8 дена од извршената контрола.

Обврзникот има право да поднесе приговор на записникот од контролата.

Според член 185-е од истиот закон, ако со контролата се утврди дека обврзникот не пресметал, неправилно ги пресметал или не ги уплатил придонесите за пензиско и инвалидско осигурување со решение се наложува плаќање на пристигнатиот придонес и пресметаната камата. Решението по кое не е извршено плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување и пресметаната камата има сила на извршна исправа.

Според член 185-ж од истиот закон, против решението обврзникот може да изјави жалба до Комисијата на Владата на РМ за решавање во втор степен по предметите од пензиското и инвалидското осигурување и за наплатата на придонесот. Жалбата не го одлага извршувањето на решението. Против решението на Комисијата, може да се поведе управен спор.

Според член 185-з од истиот закон, обврзникот кој во определениот рок доброволно не ги платил обврските со решението за наплата на придонесот, Фондот по присилен пат ќе го наплати придонесот согласно со одредбите од Законот за платен промет.

Со член 11 од Законот за трансформација на Заводот за платен промет (Службен весник на РМ број 32/2001), наплатата на придонесите од плати за сметка на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија, Министерството за здравство - Фонд за здравствено осигурување на Република Македонија и Заводот за вработување на Република Македонија од Заводот се префрлаат на Министерството за финансии - Управа за јавни приходи, со пренесување на жиро сметките во банките.

Од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека во случај кога обврзникот не пресметал, неправилно ги пресметал или не ги уплатил придонесите за пензиско и инвалидско осигурување, со решение од страна на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се наложува плаќање на пристигнатите придонеси и пресметаната камата. Решението по кое не е извршено плаќање на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување и пресметаната камата има сила на извршна исправа и против правосилното решение донесено во втор степен, може да се поднесе тужба за управен спор.

Обврзникот кој во определниот рок доброволно не ги плати обврските по решението за наплата на придонесите, Фондот по присилен пат ќе ги наплати придонесите. Наплатата на неисплатените придонеси за пензиско и инвалидско осигурување се врши преку Управата за јавни приходи.

Во законите со кои е уредена наплатата на јавните приходи, Законот за утврдување и наплата на јавните приходи, а потоа Законот за даночна постапка со нивните измени, предвидено е застарување на правото на утврдување и застарување на наплатата на данок.

Од содржината на законските одредби произлегува и дека Фондот за ПИО за наплата на побарувања за пензиско и инвалидско осигурување спрема работодавачите треба да води управна постапка, но со оглед дека во конкретните случаи утврдувањето на придонесите од страна на тужителот Фонд за ПИО е сторено после отварањето на стечајната постапка над работодавачите, овие побарувања Фондот за ПИО ги пријавува како побарувања во отворената стечајна постапка над работодавачите. Во конкретните случаи овие побарување се оспорени поради застареност од страна на работодавачите кои се стечајни должници над кои е отворена стечајна постапка, така што Фондот поведува постапки за утврдување на оспорените побарувања.

Ако се има предвид дека Законот за пензиското и инвалидското осигурување упатува наплатата на придонесите за ПИО кои се утврдени со решение на Фондот за ПИО да се врши преку Управата за јавни приходи, произлегува и дека правилата кои се предвидени во однос на застарувањето на правото на утврдување и застарување на наплатата на данок да се применуваат и врз застарувањето на утврдувањето и наплатата на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување.

Оттука, според Врховниот суд на Република Македонија побарувањата на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на неплатени придонеси за пензиско и инвалидско осигурување во стечајната постапка на стечаен должник како обврзник за пресметка и уплата на придонесите, застарува според прописите за даноците на граѓаните кои го уредуваат застарувањето на утврдување на данок и споредните даночни давачки и нивната наплата, а нивната доспеаност треба да се засметува според Законот за пензиското и инвалидското осигурување како *lex specialis* кој уредува кога пристигнува обврската за плаќање на придонесот.

4. Определување на вредноста на предметот на спорот за надомест на штета согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно членот 90 став 3 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, 35/2008, 150/2010), членот 160 став 3 од Судскиот деловник („Службен весник на РМ“ бр.71/2007) и членот 46 став 2 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи за правното прашање од интерес за работа на сите совети во судот и уедначување на судската пракса, на седницата одржана на ден 26.09.2016 година, го усвои следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Ако во тужбата за надомест на штета согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета се истакнати барања против повеќе тужени за посебни дејствија, вредноста на предметот на спорот се определува според вредноста на секое одделно барање.

Образложение

Според член 372 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05...бр.116/10), странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000,00 денари.

Во членот 30 став 2 од истиот Закон, е определено дека ако барањата во тужбата произлегуваат од разни основи или се истакнати против повеќе тужени, вредноста се определува според вредноста на секое одделно барање.

Согласно член 380 став 2 од Законот за парничната постапка, ревизијата е недозволена ако ја изјавило лице кое не е овластено за поднесување на ревизија, или лице кое се откажало од ревизија, или ако лицето кое изјавило ревизија нема правен интерес за поднесување на ревизија, или ако ревизија е изјавена против пресуда против која според закон не може да се поднесе.

Според член 383 став 1 од истиот закон, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизијскиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Постапката за утврдување на одговорност и надоместување на штетата за навреда или клевета, уредена е со одредбите од Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета („Службен весник на РМ“ бр.143/2012), па во одредбата од член 19 став 1 од овој закон, предвидено е дека постапката се поведува со тужба за утврдување на одговорност и надоместување на штета за навреда или клевета, поднесена од оштетеното физичко или правно лице или неговиот законски застапник или старател. Тоа значи дека во овој вид на спорови тужбеното барање може да биде поднесено во дел како деклараторна тужба – тужба за утврдување на повредата и во дел како кондемнаторна тужба – тужба на одредена чинидба, вклучително и барање за надоместување на штетата како правна последица на претходно утврдената одговорноста за навреда или клевета.

Кога во тужбата за утврдување на одговорност за навреда и клевета согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета, се истакнати барања за надомест на штета против повеќе тужени, при што за секој од нив е наведено поединечно дејствие со кое ја сторило повредата, во тој случај тужените не се единствени сопарничари во смисла на член 191 од Законот за парничната постапка, туку станува збор за обично сопарничарство, така што секој од нив е самостојна странка согласно член 190 од истиот закон. При таква состојба, секој одговара за сопственото дејствие во зависност од тоа дали го сторил конкретното дејствие за кое се товари согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета.

Оттука, според овој суд, ако во тужбата за надомест на штета согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета се истакнати барања против повеќе тужени за посебни дејствија предвиден во погоре споменатиот закон, вредноста на предметот на спорот се определува според вредноста на секое одделно барање, согласно член 30 став 2 од Законот за парничната постапка,

Со оглед на наведеното, бидејќи во овој вид на спорови не се работи за единствено сопарничарство, по однос на дозволеноста на ревизијата меродавна е вредноста на предметот на спорот за секој сопарничар, а не вкупната вредност на предметот на спорот во тој процес.

5. Надомест на штета причинета од каснување на куче скитник

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика, на седница одржана на ден 04.03.2016 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Солидарно одговорни за надомест на штета причинета од каснување од куче скитник се општината, односно Градот Скопје и Јавното комунално претпријатие или друго правно лице, на кое со договор му е доверено собирањето на кучиња скитници и нерегистрираните кучиња.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија – Одделот за судска практика, поради воочената неконзистентна примена на законот, од апелационите судови на територијата на Република Македонија, доставено е барање за правно мислење по следното прашање:

Кој е пасивно легитимиран во споровите за надомест на штета од гризнување на куче скитник, дали Општината, градот Скопје за штети причинети во Скопје или Комуналното претпријатие кое врши комунална дејност, или пак постои солидарна одговорност на сите овие субјекти за причинетата штета?

Имено, ова правно прашање било разгледувано на заедничката работна средба на судиите од граѓанските оддели на Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Гостивар, Апелациониот суд Скопје и Апелациониот суд Штип одржана на 02.10.2015 година и на 03.10.2015 година. На оваа работна средба не била постигната согласност за воедначеност при примената на законот, поради што донесен е заклучок да се упати барање до Врховниот суд на Република Македонија за утврдување на правно мислење.

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по поставеното правно прашање, го утврди правното мислење поради следните причини:

Согласно член 10 точка 4 алинеја 23 од Законот за градот Скопје („Службен Весник на Република Македонија“ бр.55/04), е предвидено дека надлежности, односно работи од јавен интерес од локално значење за градот Скопје се комунални дејности и тоа меѓудругите дејности и ерадикација на животните скитници.

Согласно член 13 од истиот закон, Градот Скопје, за вршење на јавни работи од локално значење во рамките на својата надлежност, може да основа јавни служби, во согласност со закон.

Од друга страна, Законот за заштита и благосостојба на животните („Службен Весник на Република Македонија“ бр.113/07), во членот 25 став 1 определува дека општините во градот Скопје, односно градот Скопје се надлежни да вршат собирање на кучињата скитници и нерегистрираните кучиња и привремено да ги сместат во соодветни објекти – прифатилишта.

Како комунални дејности, во смисла на Законот за комунални дејности („Службен Весник на Република Македонија“ бр.85/12), меѓудругите во членот 5 став 1 точка 15 е наведена и уловување на животни скитници.

Согласно член 9 став 1 од истиот закон, комуналните дејности се вршат во согласност со Законот за комунални дејности и друг закон, како и прописите донесени од страна на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје. Ставот 2 од истиот член, предвидува дека за вршење на комуналните дејности, општините односно градот Скопје можат да основаат јавно претпријатие, доколку со посебен закон со кој се уредува одделна комунална дејност поинаку не е уредено, а доколку општината, односно градот Скопје немаат основано јавно претпријатие, вршењето на комуналните дејности можат да го доверат на правни и физички лица кои поседуваат дозвола за вршење на соодветна дејност. Начинот на организирање и вршење на комуналните дејности, поблиску го пропишуваат општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, а согласно став 2 од член 12, заради подетално уредување на односите во комуналните дејности, утврдени со Законот за комунални дејности, советот на општините, односно Советот на градот Скопје, донесува одлука за комунален ред и мерки за нејзино спроведување.

Законот за комунални дејности, тргнувајќи од критериумот за тоа чија потрошувачка се задоволува, разликува комунални услуги за задоволување на индивидуална потрошувачка и услуги за задоволување на заедничката потрошувачка. Во таа насока, во групата на комунални услуги за задоволување на заедничката потрошувачка, согласно член 14 став 3 алинеја 9 од цитираниот закон, спаѓа и ерадикација на животни скитници.

Поаѓајќи од фактот дека општините, општините во градот Скопје и градот Скопје имаат утврдена законска надлежност да вршат собирање на кучиња скитници и нерегистрирани кучиња и привремено да ги сместат во соодветни објекти – прифатилишта, како и од фактот дека уловување и ерадикацијата на животните скитници претставува комунална дејност, за која општината, општините во градот Скопје и градот Скопје може да основаат јавно претпријатие или вршењето на оваа дејност на го доверат на правно лице, следуваше да се донесе правното мислење, како што е погоре наведено. Оттука, прашањето за постоењето на солидарната одговорност на општината, односно градот Скопје и Јавното комунално претпријатие, судовите ќе треба да го расчистуваат преку утврдување на фактот дали општината односно градот Скопје со договор ја пренел (доверил) надлежноста на собирањето на кучиња скитници и нерегистрираните кучиња.

6. Надоместок за експроприрана недвижност

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика, на седница одржана на ден 26.02.2016 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Надоместокот за експроприрана недвижност во постапката пред судот, се определува по пазарната вредност според видот и карактерот на недвижноста во времето на експропријацијата, врз основа на податоците од Катастарот на недвижности, независно од тоа за кои потреби и намена се експроприра таа недвижност.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија – Одделот за судска практика, поради воочената неконзистентна примена на законот, од апелационите судови на територијата на Република Македонија, доставено е барање за правно мислење по следното прашање:

Кога е експроприрано земјоделско земјиште за изградба на објекти од јавен интерес кое со Одлука на Владата на Република Македонија е трансформирано во градежно неизградено земјиште и како такво е запишано во јавните книги, за каков вид на земјиште ќе се определи пазарен износ на недвижноста во постапката пред судот за определување на надоместок за експроприраната недвижност.

Имено, ова правно прашање било разгледувано на заедничката работна средба на судиите од граѓанските оддели на Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Гостивар, Апелациониот суд Скопје и Апелациониот суд Штип одржана на 02.10.2015 година и на 03.10.2015 година, при што не била постигната согласност за воедначена примена на законот.

Апелациониот суд Битола во дописот упатен до Врховниот суд на Република Македонија, наведе дека на подрачјето на овој суд прифатен бил став дека поранешните сопственици имаат право на надоместок за градежно неизградено земјиште по пазарна цена на подрачјето на кое се наоѓа недвижноста. Во оваа насока едногласно бил донесен заклучок на Граѓанскиот оддел на тој суд дека кога е експроприрано земјоделско земјиште за изградба на објекти од јавен интерес и со Одлука на Владата на Република Македонија е трансформирано во градежно неизградено земјиште и како такво е запишано во јавните книги во постапката пред судот за определување на надоместок за експроприраната недвижност, надоместокот ќе се определи како за градежно неизградено земјиште. Причините за вака донесениот заклучок се објаснуваат со фактите дека предметното земјиште пред да биде одземено, веќе било пренаменето со Одлуката во градежно земјиште.

Наспроти вака прифатениот став, на подрачјето на Апелациониот суд Гостивар, во постапката која се водела за определување на надоместок за експроприрана недвижност - земјоделско земјиште од физичко лице, судот определил надоместок за земјоделско земјиште, бидејќи предмет на експропријација според правосилното решение, била недвижност што претставувала земјоделско земјиште.

Претставник на Апелациониот суд Скопје изразил мислење дека го прифаќа ставот на Апелациониот суд Гостивар во смисла дека е од значење моментот на одземањето на недвижноста.

Во Апелациониот суд Штип, прифатено е стојалиште дека се определува надоместок за земјоделско земјиште, со оглед дека во правосилните решенија за експропријација недвижноста која се одзема од поранешниот сопственик е опишана како нива т.е. земјоделско земјиште. Ваквото правно стојалиште има своја поткрепа и во постапките во кои се донесени решенија за одземање во кои не е наведено за какво земјиште станува збор, туку единствено дека се одзема недвижност опишана во имотен лист, но според шифрата во имотниот лист може да се заклучи дека се работи за земјоделско земјиште.

Со оглед дека за предметите од овој вид, согласно законската регулатива не е предвидена можност за вложување на ревизија, така да не е востановена судска практика во Врховниот суд на Република Македонија по поставеното правно прашање, на седницата на Одделот за судска практика од 15.12.2015 година

донесен е Заклучок конкретното правно прашање да се разгледува на седница на Одделот за граѓански дела.

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по поставеното правно прашање, го утврди правното мислење поради следните причини:

Од приложените одлуки и работен материјал, произлегува дека, суштината на правното прашање се однесува на третманот - видот на недвижноста (земјоделско или градежно земјиште) како претходно прашање во судската постапка за определување на надоместок за експропријација.

Одземањето и ограничувањето на правото на сопственост и на имотните права на недвижности заради реализација на јавен интерес утврден со закон, а заради градење на објекти, изведување на други работи, утврдување на јавниот интерес, постапката за експропријација и постапката за определување на пазарниот надоместок се уредуваат со Законот за експропријација („Службен весник на РМ“ бр.95/2012, 131/12, 24/13, 27/14, 104/15 и 192/15).

Во општите одредби од овој закон, конкретно во членот 18 предвидено е дека за експроприраната недвижност припаѓа праведен надоместок кој не може да биде понизок од пазарната вредност на недвижноста (став 1). Според став 2 од истиот член, пазарната вредност на недвижноста се утврдува под услови и начин утврдени со овој закон, според методологија, правила и стандарди согласно со Законот за процена. Правото да се бара надоместок за експроприрана недвижност не застарува (став 3).

Постапката за надоместок за експроприрана недвижност е уредена со одредбите од член 37-48 од истиот закон, а судската постапка за определување надоместок за експроприрана недвижност регулирана е со одредбите од член 241-250 од Законот за вонпарничната постапка. Притоа овие закони не содржат конкретни критериуми за определување на вредноста на експроприраниот имот, туку единствено Законот за експропријација содржи упатувачки норми на Законот за процена. Имено, во одредбата од членот 245 од Законот за вонпарничната постапка наведено е дека за определување на надоместок за експроприрана недвижност судот најнапред ќе ја определи вредноста на недвижноста и за таа цел закажува рочиште, додека во одредбата од член 38 од Законот за експропријација е определено дека надоместокот за експроприраната недвижност се определува по правило во пари ако поранешниот сопственик, односно носителите на други имотни права и предлагачот на експропријацијата поинаку не се договорат. Согласно со член 41 од истиот закон, кога како надоместок за експроприраната недвижност се нуди друга недвижност, таа треба да биде по вредност соодветна на експроприраната недвижност. Во одредбата од членот 37 од Законот за експропријација предвидено е дека пазарната вредност на експроприраните недвижности и на недвижностите што се даваат како надоместок, ја утврдува овластен проценувач согласно со Законот за процена. Во членот 4 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10, 158/11, 185/11, 64/12, 188/14, 104/15, 153/15 и 192/15) предвидено е дека процената на пазарната вредност на предметот на процена, според овој закон, се врши на начин пропишан со методологија, правила и стандарди за процена кои ги вклучуваат Европски стандарди за проценување на вредноста-ТЕГОВА и Меѓународни стандарди за проценување на вредноста-ИВЦЦ“, како и други закони со кои се регулира проценувањето на вредноста на различни форми на сопственост и прописите донесени врз основа на нив.

Според преодните и завршни одредби од споменатиот Закон за експропријација, започнатите постапки за експропријација до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со прописите што важеле до денот на влегување во сила на овој закон, а со денот на влегување во сила на овој закон (04.08.2012 година) престанува да важи Законот за експропријација („Службен весник на РМ“ бр.33/95, 20/98, 49/99, 31/03, 46/2005, 10/2008, 106/2008, 156/10 и 6/12).

Со Законот за експропријација („Службен весник на РМ“ бр.33/95, 20/98, 49/99, 31/03, 46/2005, 10/2008, 106/2008, 156/10 и 6/12) определувањето и постапката за надомест се уредени со одредбите од член 23-42, при што законодавецот предвидел одредени мерила кои се од значење за определување на пазарната вредност во зависност од видот на експроприраната недвижност. При тоа во одредбата од член 23 предвидено е дека надоместот за експроприраната недвижност се определува по правило со давање на друга соодветна недвижност или во пари ако поранешниот сопственик, односно носителите на други имотни права и корисникот на експропријацијата не се договорат поинаку. Надоместот за експроприраното земјиште, според одредбите од член 24 се определува со давање во замена друго земјиште кое по големина, квалитет и локација е соодветно на експроприраното земјиште (став 1) Ако корисникот на експропријацијата нема соодветно земјиште или поради други околности (масовни експропријации, експропријација на мал

дел од парцела), надоместок се определува во пари. (2) Пазарната вредност на експроприраното земјиште се определува врз основа на елементите со помош на кои според обичаите и условите, а во зависност од времето и местото на пазарот се утврдува пазарната цена на земјиштето (3) При определување на пазарната вредност од став 3 на овој член на експроприраното земјиште што служи за земјоделско, шумско и друго производство се води сметка и за: бонитетската и катастарската класа на земјиштето, климатскиот фактор и економските услови, а на градежното земјиште за погодноста за градба и местоположбата на локацијата. Согласно член 28 од истиот закон, пазарната вредност на експроприраната недвижност определена согласно членовите 24 и 27 на овој закон, не може да биде помала од цената што за иста или слична недвижност преовладува во слободниот промет.

Земјоделското земјиште како добро од општ интерес за Републиката ужива посебна заштита и се користи под услови и на начин утврдени со Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на РМ“ бр.135/2007, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14 и 72/15), со кој се уредува користењето, располагањето, заштитата и пренамената на земјоделското земјиште. Во наведениот закон предвидена е постапка и услови за пренамена и изградба на објекти на земјоделско земјиште, регулирана во Глава V, така што во одредбата од член 48 наведено е дека земјоделското земјиште може да се пренамени во градежно согласно со членот 49 од овој закон или да се користи за неземјоделски цели согласно со членот 51 од овој закон. Земјоделското земјиште под култура пасишта може да се пренамени во градежно или да се користи за неземјоделски цели согласно со овој закон. Според член 49 од споменатиот закон, доколку при изработка и донесување на урбанистичките планови, урбанистичко-планската документација и проектот за инфраструктура предвидени согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање се зафаќаат нови земјоделски површини, надлежниот орган за донесување, односно одобрување на урбанистичките планови, урбанистичко-планската документација и проектот за инфраструктура до министерството поднесува барање за давање согласност за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште, во електронска форма преку информациски систем е-урбанизам воспоставен согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање. Со одредбата од член 49-а од истиот закон уредена е постапката за трајна пренамена, така што во став 3 е предвидено дека Владата на Република Македонија донесува одлука за давање согласност за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште која содржи број на катастарска парцела, катастарска општина, викано место, катастарска култура, катастарска класа и вкупната површина на земјиштето во планскиот опфат. Согласно со членот 49-в од споменатиот закон, одредбите од членовите 49, 49-а и 49-б од овој закон се однесуваат за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште во сопственост на Република Македонија и приватна сопственост.

Земјоделското земјиште, во смисла на член 5 од овој закон, се дефинира како нива, градина, овоштарници, лозја, маслинарници, други долгогодишни насади, ливади пасишта, мочуришта, трстици, рибници, нива под оранжерији, нива под помошни објекти, нива под објект за примарна обработка на земјоделски производи, како и земјиште во функција за потребите на користење на оранжериите, помошните објекти и објектите за примарна обработка на земјоделски производи, како и друго земјиште кое се користи или не се користи (необработливо земјиште), а кое со примена на агротехнички и агромелиоративни и хидромелиоративни мерки може да се оспособи за земјоделско производство (1). Катастрска култура е земјоделско земјиште со посебен начин и можност за негово користење, а ќе се утврдува според евиденцијата што се води во Агенцијата за катастар на недвижности, се додека не се докаже спротивното (2).

Согласно со член 4 од Законот за градежното земјиште („Службен весник на РМ“ бр.15/2015, 44/2015, 98/2015 и 193/2015) градежно земјиште, Во смисла од овој закон, е изградено и неизградено земјиште, планирано со актите предвидени со Законот за просторното и урбанистичкото планирање. На идентичен начин градежното земјиште е дефинирано и со одредбите од претходно важечкиот Закон за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ број 17/11, 53/11, 25/13, 137/13 и 163/13). Според одредбата од член 5 став 2 од погоре наведениот закон, на правото на сопственост на градежното земјиште и на другите стварни права се применуваат прописите за сопственост и другите стварни права, за договорен залог, за облигационите односи, за запишување на правата на недвижностите и други прописи.

Поаѓајќи од фактот дека со одредбите од Законот за експропријација, се предвидува можност како надоместок за експроприраната недвижност да се понуди друга недвижност која треба да биде по вредност соодветна на експроприраната недвижност, односно дека надоместокот за експроприраното земјиште се определува со давање во замена друго земјиште кое по големина, квалитет и локација е соодветно на експроприраното земјиште, за определување на надоместокот за експроприраната недвижност од примарно значење е видот на недвижноста во времето на експропријацијата според податоците од евиденцијата што се води во Агенцијата за катастар на недвижности.

7. Возач почетник – право на регрес од член 16 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот вв со член 240 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика, на седница одржана на ден 26.02.2016 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Возач почетник кој поседува возачка дозвола, а возилото го управува со брзина поголема од дозволената, односно со возило чија сила на мотор е поголема од дозволената со закон, или го управува возилото во патниот сообраќај во времето одредено со закон (23,00 часот до 5,00 часот) без присуство на лице-возач од соодветната категорија предвидена со закон, не се смета за лице без соодветна возачка исправа, па друштвото за осигурување што ќе ја надомести штетата предизвикана на тој начин, нема право на регрес за исплатениот износ.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија – Одделот за судска практика, поради воочената неконзистентна примена на законот, од апелационите судови на територијата на Република Македонија, доставено е барање за правно мислење по следното прашање:

Дали се смета за лице без соодветна возачка исправа возач почетник кој го управува возилото спротивно на условите од член 240 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.54/07) или пак се работи само за сторен прекршок од што зависи и правото на регрес од член 16 став 2 т.А од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на РМ“ бр.88/2005)?

Имено, ова правно прашање било разгледувано на заедничката работна средба на судиите од граѓанските оддели на Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Гостивар, Апелациониот суд Скопје и Апелациониот суд Штип одржана на 02.10.2015 година и на 03.10.2015 година, при што не била постигната согласност за воедначена примена на законот.

Апелациониот суд Скопје со допис упатен до Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, го достави погоре наведеното правно прашање, појаснувајќи при тоа дека во тој суд постои разлика во примената на законот. Во оваа насока посочени се и доставени неколку пресуди на истиот суд во кои се изразени разлики во примената на законските одредби од членот 240 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата и членот 16 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот.

Поради воочената неконзистентна примена на законот, конкретното правно прашање било разгледувано на седница на Одделот за граѓански дела, при што не била постигната согласност за воедначување на судската практика во тој суд, па истото правно прашање било поставено и на заедничката работна средба на судиите од граѓанските оддели на Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Гостивар, Апелациониот суд Скопје и Апелациониот суд Штип, одржана на 02.10.2015 година и на 03.10.2015 година. На оваа работна средба не била постигната согласност за воедначеност при примената на законот, поради што донесен е заклучок да се упати барање до Врховниот суд на Република Македонија за утврдување на правно мислење.

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по поставеното правно прашање, го утврди правното мислење поради следните причини:

Согласно член 16 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на РМ“ бр.88/2005...бр.145/2015) предвидено е дека со осигурувањето од автомобилска одговорност се опфатени и штетите предизвикани со употреба на моторно возило од неовластено лице (став 1). Според став 2 од истиот член, за неовластено лице во смисла на ставот 1 од овој член се смета лице кое: а) управувало со моторно возило без соодветна возачка исправа (вклучувајќи лице кое е на обука за добивање возачка исправа без присуство на овластено лице) или б) на нелегален начин управувало со моторно возило или лице кое е соучесник во таквиот чин или в) управувало со моторното возило под дејство на алкохол над дозволеното

ниво согласно со закон, наркотички дроги или психотропни супстанции. Друштвото за осигурување што ќе ја надомести штетата предизвикана со употреба на моторно возило од страна на неовластено лице, според став 3 од наведениот член од законот, има право на регрес за исплатениот износ на надомест на штета заедно со камата и трошоци создадени на тој начин од неовластеното лице.

Со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.54/07) поимот возач почетник е дефиниран во одредбата од член 2 став 1 т. 55 така што е наведено дека „Возач-почетник“ е секој возач на моторно возило до 21 година возраст, како и возач на моторно возило во период од две години по добивањето на возачката дозвола, независно дали дозволата ја добил во Република Македонија или во странство. Возач-почетник е и возач на возило во периодот од две години по добивањето на возачката дозвола од одредена категорија, независно дали поседува возачка дозвола за друга категорија.

Соодветна дефиниција е содржана и во Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.169/2015) во одредбата од член 2 став 1 т. 104 при што не е предвидено ограничување на возраста до 21 година.

Според член 240 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.54/07) возач - почетник кој поседува возачка дозвола од категориите „А“, „Б“ и „Ц“, односно од поткатегориите „А1“ и „Ц1“ не смее да управува со возило со брзина поголема од 60 km/h на јавен пат, односно со брзина поголема од 80 km/h на пат наменет исклучиво за сообраќај на моторни возила, односно со брзина поголема од 100 km/h на автопат, а со велосипед со мотор повеќе од 40 km/h, ниту смее со возилото да влече приклучно возило или да врши организиран превоз на деца, во рок од две години од денот на издавање на возачката дозвола (1). Возачот од ставот (1) на овој член, не смее да управува возило во патниот сообраќај во времето од 23,00 часот до 5,00 часот, освен ако со него во возилото се наоѓа лице-возач постаро од 25 години, на кое не му е изрекувана прекршочна санкција забрана на управување со моторно возило(2). Согласно став 3 од истиот член на законот, возачот од ставот (1) на овој член, кој поседува возачка дозвола од „А“ категорија, не смее да управува со возило чија сила на моторот е поголема од 25 киловати, а според став 4, возачот од ставот (1) на овој член кој поседува возачка дозвола од „Б“ категорија не смее да управува со возило чија сила на моторот е поголема од 75 киловати. Со последниот став 5 од споменатиот член предвидена е глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност за возачот кој постапува спротивно на одредбите од ставовите од (1) до (4) на овој член.

Со одредени измени, слично законско решение е содржано и во членот 277 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.169/2015), кој гласи: (1) Возач - почетник кој поседува возачка дозвола од категориите „А1“, „А2“, „А“, „Б“, „Ц1“ и „Ц“ не смее да управува со возило со брзина поголема од 60 km/h на јавен пат, односно со брзина поголема од 80 km/h на пат наменет исклучиво за сообраќај на моторни возила, односно со брзина поголема од 100 km/h на автопат, а со велосипед со мотор повеќе од 40 km/h, ниту смее со возилото да влече приклучно возило или да врши организиран превоз на деца, во рок од две години од денот на издавање на возачката дозвола. (2) Возач-почетник на моторно возило, не смее да управува возило во патниот сообраќај во времето од 23,00 часот до 5,00 часот, освен ако со него во возилото на предното седиште се наоѓа лице-возач, од соодветната категорија и постаро од 25 години, на кое не му е изрекувана прекршочна санкција забрана на управување со моторно возило. (3) Возачот од ставот (1) на овој член, кој поседува возачка дозвола од „А“ категорија, не смее да управува со возило чија сила на моторот е поголема од 25 киловати. (4) Возачот од ставот (1) на овој член кој поседува возачка дозвола од „Б“ категорија не смее да управува со возило чија сила на моторот е поголема од 77 киловати. (5) Мандатен платен налог со глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност во мандатна постапка ќе му се издаде, односно ќе му се регистрираат 40 негативни бода согласно со одредбите од овој закон на возачот кој постапува спротивно на одредбите од ставовите од (1) до (4) на овој член.

Имајќи предвид дека во цитираните законски одредби од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата возачот – почетник е лице кое поседува возачка дозвола од соодветна категорија, а доколку управува спротивно на одредбите од член 240, односно член 277 од овој закон ги прекршува сообраќајните прописи што подлежи на соодветна прекршочна санкција, следува да се усвои правното мислење како што погоре е наведено.

8. Утврдување на висината на плата на вработените во судовите кои вршат помошно-технички работи, а кои немаат статус на судски службеници

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правните прашања од интерес за единствена примена на правото и воедначување на судската практика, на седница одржана на ден 24.04.2017 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

За вработените во судовите кои вршат помошно-технички работи а кои немаат статус на судски службеници, по однос на утврдување на висината на платата, не може да се примени Законот за судска служба, туку Законот за работните односи, општите прописи од работните односи и колективните договори.

Образложение

Судскиот буџетски совет со барање се обрати до Врховниот суд на Република Македонија, за донесување на правно мислење поради постоење на нееднаквост во праксата за утврдување, пресметка и исплата на плата на категорија на вработени лица од редовите на помошен и технички персонал, за иста категорија на работни места на кои се распоредени вработените согласно актита за систематизација на работните места во судовите.

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија расправајќи по поставеното правно прашање, го утврди правното мислење поради следните причини:

Со стапување на сила на Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/05 од 28.07.2005 година, а влезен во сила осмиот ден од неговото објавување), во одредбата од член 269 е определено дека постојните колективни договори и акти на работодавачот ќе се усогласат со овој закон најдоцна во рокот од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, додека според став 2 колективните договори кои нема да се усогласат во наведениот рок, престануваат да важат.

Колективниот договор за државните, правосудните и органите на локалната самоуправа на Република Македонија, по сила на закон престана да важи на 05.02.2006 година, меѓутоа на 25.05.2009 година направени се измени и дополнувања на овој Колективен договор кои се применуваат од 01-ви јануари 2009 година. Согласно член 40 од наведениот колективен договор, работникот има право на плата сразмерно на извршената работа (најниска плата и додатоци) и плата сразмерно на неговиот придонес во создавањето на добивката. Според член 42 став 1, платата на работникот за полно работно време и нормален учинок, утврдена врз основа на сложеноста на работите, не може да биде пониска од најниската плата утврдена за одделни степени на сложеност според овој колективен договор. Начинот на пресметката на најниската плата за одделни степени на сложеност е определена со членот 45, така што износот на најниската плата за најнизок степен на сложеност се множи со соодветниот коефициент за одделните степени на сложеност. Така на пример, за I група едноставни работи со коефициент 1,00, група III средно сложени работи KB односно со три години ССС со коефициент 1,60 и така натака.

Статусот, правата, должностите, одговорностите на судската служба, системот на плати и надоместоци на плати на судската служба, како и управувањето со судските предметите е уреден со Законот за судската служба (Службен весник на Република Македонија бр.98/2008). Според член 2 од наведениот закон, судската служба ја сочинуваат судските службеници, лица вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи и судска полиција. Судски службеник во смисла на член 3 став 1, се смета секое лице кое во судовите врши стручни, управно-надзорни, административно- технички, извршни, статистички и материјално-финансиски работи во согласност со овој и друг закон. Судските службеници правата од работен однос ги остваруваат согласно со овој закон, колективните договори и другите прописи што ги уредуваат правата од работниот однос. Притоа со ставот 2 од истиот член е изречно определено дека лицата вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи немаат статус на судски службеници и за нив важат општите прописи за работните односи.

Со донесувањето на новиот Закон за судската служба („Службен весник на Република Македонија“ бр.43/14..6/16), во членот 3 е определено дека лицата вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи немаат статус на судски службеници и за нив важат Законот за вработени во јавниот сектор и општите прописи за работните односи.

Платите на лицата вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи и со член 44 од Законот за судска служба (Службен весник на Република

Македонија бр.98/2008) и со член 78 од Законот за судска служба („Службен весник на Република Македонија“ бр.43/14..6/16) се уредени на идентичен начин, при што е определено дека платите на лицата вработени во судовите кои вршат технички и помошни работи се во рамките на платите утврдени за административно-техничките судски службеници во зависност од (1) степенот на образование, (2) работното место на кое се распоредени согласно со актот за систематизација и (3) работното искуство.

Од содржината и анализата на наведената законска регулатива, произлегува дека вработените во судовите кои вршат технички и помошни работи иако немаат статус на судски службеници, Законот за судска служба содржи општа одредба со која ја уредува границата на платата на оваа категорија вработени, односно дека истата се исплатува во рамките на платите утврдени за административно-техничките судски службеници. Сепак при определувањето на платата, влијание има и (1) степенот на образование, (2) работното место на кое се распоредени согласно со актот за систематизација и (3) работното искуство.

II. Сентенци

1. Парнична постапка

1.1. Определување на стварно надлежен суд - член 65 став 3 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните

Стварно надлежен суд да постапува по жалба поднесена против решение на Општинска изборна комисија во постапка за извршување на дејствија за спроведување на референдум на локално ниво и постапка за гласање, сумирање и утврдување на резултатите, е основниот суд чија месна надлежност е за подрачјето на општината, односно градот Скопје.

Образложение

Основниот суд Гевгелија со решение Су.03.бр.372/17 од 30.08.2017 година се огласил за стварно ненадлежен суд за постапување и одлучување по поднесената жалба од Р.М. и С.Г., двајцата од В., против решението бр.10-36/2 од 22.08.2017 година на Општинската изборна комисија В. во постапката за извршување на дејствија за спроведување на референдум на локално ниво во Општина В. одржан на ден 20.08.2017 година и постапката за гласање, сумирање и утврдување на резултатите, па одлучил по правосилноста на решението предметот да се отстапи на стварно надлежниот суд - Управен суд.

Управниот суд со допис УРП. бр. 118/2017 од 06.09.2017 година предизвика судир на надлежноста пред Врховниот суд на Република Македонија, сметајќи дека по конкретниот предмет Управниот суд не е надлежен да постапува по поднесената жалба од страна на Р.М. и С.Г., двајцата од В., изјавена против решението бр.10-36/2 од 22.08.2017 година на Општинската изборна комисија В.. Притоа Управниот суд се повикува на одредбата од член 65 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните („Службен весник на РМ“ бр.81/05), според која одредба определена е надлежност на Основниот суд, како и на одредбите од член 147 до член 150 од Изборниот законик, кои се однесуваат на заштита на избирачкото право кадешто е предвидено постапувањето на Управниот суд по тужба.

Врховниот суд на Република Македонија, одлучувајќи по предизвиканиот судир на надлежност, утврди дека во конкретниот случај стварно надлежен да постапува е Основниот суд Гевгелија, од следните причини:

Во конкретниот случај, станува збор за одлучување по поднесена жалба против решение на Општинска изборна комисија во постапката за извршување на дејствија за спроведување на референдум на локално ниво во Општина В. и постапката за гласање, сумирање и утврдување на резултатите. Имено, видно од списите по предметот, во постапката за извршување на дејствија за спроведување на Референдум на локално ниво во Општина В. одржан на ден 20.08.2017 година и постапката за гласање, сумирање и утврдување на резултатите, поднесен бил приговор од страна на Р.М. и С.Г. - двајцата од В.. Со решение на Општинската изборна комисија В. бр.10-36/2 од 22.08.2017 година, овој приговор бил отфрлен согласно член 65 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните, па согласно правната поука, односно упатството за правно средство, подносителите Р.М. и С.Г., двајцата од В., поднеле жалба до Основниот суд Гевгелија.

Согласно член 2 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните („Службен весник на РМ“ бр.81/05) референдумот е облик на непосредно изјаснување на граѓаните во одлучувањето за одделни прашања од надлежност на Собранието на Република Македонија, за прашања од надлежност на општините, на градот С. и на општините во градот С., како и за други прашања од локално значење.

Во одредбата од член 1 од истиот закон, предвидено е дека начинот и постапката за распишување и спроведување на референдум, како и други прашања од значење за непосредно изјаснување на граѓаните, уредени се со овој закон, односно со Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните.

Согласно одредбата од член 65 став 1 од погоре наведениот закон, секој граѓанин има право да поднесе приговор поради неправилности во постапката за гласање, сумирање и утврдување на резултатите од гласањето во рок од 24 часа од денот на одржувањето на референдумот на локално ниво до Изборната комисија. Изборната комисија, во смисла на став 2 од истиот член, е должна во рок од 24 часа од приемот на приговорот да донесе решение. Во став 3 од истиот член е предвидено дека против решението на изборната комисија може да се поднесе жалба до основниот суд чија месна надлежност е за подрачјето на општината, односно градот С. во рок од 48 часа од денот на приемот на решението. Според став 4 од истиот член, Основниот суд е должен да постапи по жалбата во рок од 48 часа.

При состојба кога погоре цитираните одредби од членот 65 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните не се укинати, изменети или пак ставени вон сила, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека стварно надлежен суд за постапување и одлучување по поднесената жалба од Р.М. и С.Г. - двајцата од В., изјавена против решението бр.10-36/2 од 22.08.2017 година на Општинската изборна комисија В. е Основниот суд Гевгелија, во која насока се обезбедува повеќестепеност против одлуките од постапката за спроведување на референдум на локално ниво.

Согласно член 35 став 1 точка 4 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, 35/2008 и бр.150/2010), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да решава за судир на надлежност меѓу основните судови од подрачјето на различни апелациони судови, судир на надлежност меѓу апелациони судови, судир на надлежност меѓу Управниот суд и друг суд, судир на надлежност меѓу Вишиот управен суд и друг суд и да решава за пренесување на месна надлежност кај овие судови.

Според член 28 став 1 точка 5 од истиот закон, Основниот суд во Гевгелија е основан за подрачјето на општините: Гевгелија, Богданци, Дојран и Валандово, со Судско одделение во Валандово.

Со одредбите од член 30 од Законот за судовите таксативно е определена надлежноста на основните судови, со тоа што во последната алинеја од ставот 2 на овој член наведено е дека основните судови се надлежни да одлучуваат и за други работи утврдени со закон.

Од наведените причини, следувааше да се одлучи како во изреката на решението, согласно член член 35 став 1 точка 4 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Р.бр.97/2017 од 27.09.2017 година.

1.2 Утврдување ништовност на приватна исправа - член 177 став 1 од Законот за парничната постапка

Тужителот не може со тужба да бара судот да утврди ништовност на приватна исправа, туку може да бара судот да утврди нејзината вистинитост, односно невивистинитост.

Образложение

Ревизијата е неоснована.

Ревизискиот навод за сторена релативна суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 343 став 1 во врска со член 2 од Законот за парничната постапка, односно дека второстепениот суд не одлучил за незаконитоста на фактурата, ниту за непостоењето на долг на тужителот, е неоснован. Имено, во ситуација кога второстепениот суд застанал на стојалиште дека ништовност може да се бара само за правно дело - договор според одредбите од Законот за облигациони односи, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно второстепениот суд не ја испитувал законитоста на побиваната фактура за неовластено користење електрична енергија. Впрочем, со неизјавувањето на жалбата од страна на тужителот против првостепената пресуда со која било усвоено тужбеното барање и предметната фактура била огласена за ништовна, во ревизиската постапка, тужителот неосновано го истакнува наводот дека второстепениот суд не одлучил по поставеното тужбено барање за непостоење на долг. Наведената суштествена повреда која по својата суштина претставува повреда од релативен карактер, е сторена во постапката пред првостепениот суд, кој пропуштил да одлучи по поставеното тужбено барање за непостоење на долг, па оттука според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, околноста што првостепениот суд не одлучил по поставено тужбено барање, а тужителот не изјавил редовен правен лек, не влијае и не може да влијае на правилноста и законитоста на побиваната пресуда.

Имено, во конкретната правна работа, предмет на тужбеното барање е утврдување на ништовност на фактура за неовластено користење на електрична енергија.

Поаѓајќи од поставеното тужбено барање, како и примената на материјалното право од член 95 став 1 од Законот за облигационите односи (“Службен весник на Република Македонија” бр.18/01...161/09) и одредбата од член 177 став 1 од Законот за парничната постапка, правилно второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда и тужбеното барање го одбил како неосновано. Во оваа насока, правилно е изразеното правно сфаќање на второстепениот суд дека ништовност во смисла на одредбите од Законот за облигационите односи, може да се бара само на склучен договор, бидејќи ништовноста претставува граѓанско правна санкција за недостатоците кои ги има договорот, односно општа правна санкција за договорите кои не исполнуваат некои од основните услови за настанување на договорот, или ако тие услови се неприфатливи од аспект на јавниот поредок. Јавниот поредок, се појавува како општа граница на слободата на договарањето на договорните страни. Само договорната облигација може да биде ништовна ако не ги содржи некои од општите или посебните услови, потребни за нејзино полноважно настанување.

Во насока на наведеното, во парнична постапка може да се утврдува ништовност на договор, сфатен во смисла на двострана изјава на волја на договорни страни со кои ги уредуваат нивните меѓусебни односи, а не и на приватна исправа - фактура која претставува едностран акт - дејствие, донесена од правно лице во рамките на своите законски овластувања. Во смисла на член 177 став 1 од Законот за парничната постапка, исправата може да биде предмет исклучиво на нејзината вистинитост односно невивистинитост, а тоа значи само да се утврди дека исправата потекнува или не потекнува од лицето кое е означено како нејзин издавач. Исправата е вистинита (автентична) ако потекнува од издавачот и ако не е изменета нејзината содржина, и само вистинитата исправа има доказна сила. Со други зборови, во парничната постапка не можат да се преиспитуваат правните диспозиции содржани во исправата.

Поаѓајќи од наведеното, тужителот единствено можел да ги остварува своите граѓански субјективни права преку поднесување на негативна деклараторна тужба, со која ќе се утврди непостоење на побарување на тужениот, односно непостоење на долг на тужителот по основ на побиваната фактура. При ваква состојба, правилно второстепениот суд не ја испитувал законитоста на побиваната фактура од аспект на примената на материјалното право.

При одлучувањето, Врховниот суд на Република Македонија го ценеше ревизискиот навод на ревидентот, дека причините наведени од страна на второстепениот суд се причини за отфрлање на тужбата, а не а одбивање на тужбеното барање, меѓутоа ги оцени како неосновани. Имено, во процесното право постојат така наречени процесни претпоставки кои означуваат околности или услови од кои зависи дозволеноста на постапката за давање на правна заштита. Непостоењето на процесните претпоставки (процесни пречки) претставува пречка за натамошно водење на парничната постапка и причина за отфрлање на барањето. За разлика од нив, материјалноправните претпоставки се факти кои се предвидени со правилата на материјалното право, кои се од значење за исходот на парницата и за успехот на истакнатото барање за заштита на правото. Од нивното постоење зависи основаноста на бараната заштита. Имајќи го предвид наведеното, како и погоре утврденото, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно второстепениот суд го одбил како неосновано тужбеното барање, наоѓајќи дека според материјалното право не може да се истакнува ништовност на исправа.

Поради наведеното, следуваше ревизијата на тужителот да се одбие како неоснована согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.94/2016 од 14.06.2017 година.

1.3 Дозволеност на ревизија - член 33 став 2 вв со член 372 став 2 од Законот за парничната постапка

Оценувањето на дозволеноста на ревизијата по тужба и противтужба се цени согласно Законот за парничната постапка кој бил во примена во време на поднесување на тужбата, односно противтужбата.

Образложение

Ревизијата изјавена во делот на противтужбеното барање за утврдување право на сопственост е неоснована. Врховниот суд на Република Македонија во делот на противтужбеното барање за утврдување право на сопственост одлучуваше во смисла на член 372 став 3 точка 6 од Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.7/11 - пречистен текст), со оглед да противтужбено барање е истакнато во време на важност на овој закон.

Ревизијата изјавена во делот на тужбеното барање на тужителот за предавање на владение е недозволена. Во смисла на одредбата од член 372 став 2 од Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.79/05), странките можат да изјават ревизија против второстепената пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000,00 денари.

Според член 33 став 2 од истиот закон, кога тужбеното барање не се однесува на паричен износ, меродавна е вредноста на спорот што тужителот ја определил во тужбата.

Согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Во случајот, со ревизијата побиван е усвоениот дел од тужбеното барање на тужителот за предавање во владение, со определена вредност на спорот во тужбата на 10.000,00 денари. Овој износ не го наминува износот од 500.000,00 денари во смисла на одредбата од член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, поради што произлегува дека ревизија не е дозволена.

Од овие причини, Врховниот суд на Република Македонија следуваше во овој дел ревизијата да ја отфрли согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Одредбата од член 372 став 3 точка 6 од Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.7/11 - пречистен текст), во делот на ревизијата за тужбеното барање на тужителот за предавање во владение, не може да се примени, од причина што во конкретниот случај постапката по тужбата на тужителот за предавање во владение, е започната пред денот на започнување на примената на Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.7/11), односно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.79/05).

Пресуда и решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.523/2014 од 22.04.2015 година.

2. Работни односи

2.1. Дозволеност на ревизија - член 372 став 2 вв со став 3 точка 3 од истиот член од Закон за парничната постапка

Спорот кој се води по повод тужба со која се бара поништување на одлука за повторен избор од пријавените кандидати како незаконита, не претставува спор од работните односи по повод престанок на работен однос, па правото на изјавување ревизија се цени според вредноста на предметот на спорот.

Образложение

Основниот суд Куманово со пресуда РО.бр.137/14 од 31.10.2014 година, го усвоил тужбеното барање на тужителот против тужениот, па одлуката за повторен избор од пријавените кандидати број 04-64/7 од 12.06.2013 година, донесена од директорот на тужениот, ја поништил како незаконита. Судот го задолжил тужениот да му плати на тужителот на име трошоци сторени во постапката, вкупен износ во висина од 21.640,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Апелациониот суд Скопје со пресуда РОЖ-4/15 од 24.02.2016 година, жалбата на тужениот ја одбил како неоснована, а пресудата на Основниот суд Куманово РО.бр.137/14 од 31.10.2014 година, ја потврдил.

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 176 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 79/05, 110/08, 83/09, 116/10), кога составот на судот или правото на изјавување на ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот, а предмет на тужбеното барање не е паричен износ, тужителот е должен во тужбата да ја назначи вредноста на предметот на спорот.

Согласно член 372 став 2 од истиот закон, странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000 денари.

Согласно став 3 точка 3 од истиот член, по исклучок од ставот 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос.

Согласно член 383 став 1 од истиот закон, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија, ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Видно од списите од предметот, тужителот со тужбата бара да се поништи како незаконита одлуката за повторен избор од пријавените кандидати број 04-64/7 од 12.06.2013 година, од што произлегува дека во конкретниот случај не се работи за спор по повод престанок на работен однос, за кој во смисла на погоре цитираните законски одредби без оглед на вредноста на спорот ревизијата секогаш би била дозволена.

Оттука, правото на изјавување ревизија се цени според вредноста на предметот на спорот, која во случајот е определена на износ од 40.000,00 денари, а платена е судска такса во износ од 1.200,00 денари.

Во насока на наведеното, имајќи предвид да вредноста на предметот на спорот во конкретниот случај не го надминува износот од 1.000.000,00 денари, како услов за дозволеност на ревизијата, Врховниот суд на Република Македонија најде дека ревизијата е недозволена, поради што следува да одлучи како во изреката на решението, согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.113/2016 од 21.06.2017 година.

2.2. Надомест за годишен одмор - член 12 став 4 од Закон за работните односи вв со Колективен договор на работодавачот

Висината на надоместокот за годишен одмор се определува со Закон и Колективен договор и не може да се исплати во понизок износ од определенитот.

Образложение

Ревизијата на тужителот, во делот на одбиеното тужбеното барање за надоместок на годишен одмор за 2012 и 2013 година, е основана.

Според Врховниот суд на Република Македонија, основан е ревизискиот навод на ревидентот за погрешна примена на материјалното право од страна на второстепениот суд во погоре наведениот дел.

Имено, врз основа на утврдената фактичка состојба, првостепениот суд повикувајќи се на одредбите од член 64 од Колективниот договор на тужениот, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот во делот за надоместок на годишен одмор за 2012 и 2013 година на начин како во изреката на првостепената пресуда, бидејќи во Колективниот договор кај тужениот било предвидено право на исплата на регрес за годишен одмор од најмалку 80% од просечната плата по вработен кај тужениот.

Второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда во делот за надоместок на годишен одмор за 2012 и 2013 година и одлучил на начин како во изреката на второстепената пресуда, наоѓајќи дека на правилно утврдена фактичка состојба првостепениот суд погрешно го применил материјалното право. Второстепениот суд прифатил дека Колективниот договор на тужениот предвидувал право на надоместок за годишен одмор до 100% но не помалку од 80% од просечната месечна плата по вработен исплатена кај работодавачот во претходните три месеци, меѓутоа со оглед да тужениот донел одлуки и со одлука одобрил исплата на надоместок за годишен одмор на вработените за 2012 година во износ од 12.000,00 денари, кој износ му бил исплатен на тужителот, смета дека не му следува разлика од исплатениот износ до износот кој го побарува. Поради тоа и барањето за разликата од досудениот износ од 12.000,00 денари на име надоместок за годишен одмор за 2013 година до бараниот износ од 30.889,00 денари го одбил како неосновано.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, основано се укажува во ревизијата за погрешна примена на материјалното право од страна на второстепениот суд во погоре наведениот дел од тужбеното барање а од следните причини:

Согласно член 12 став 4 од Законот за работни односи, правата од работен однос утврдени со Устав, закон и колективен договор не можат да се одземат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Согласно член 64 од Колективниот договор на тужениот, вработениот има право на надоместок за годишен одмор во висина до 100%, но не помалку од 80% од месечната плата по вработен, исплатена кај работодавачот во последните три месеци.

Поаѓајќи од погоре цитираните одредби, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, при утврдени факти дека тужениот донел одлука УО.бр.02-4919/2 од 27.12.2011 година со која одобрил исплата на надоместок за годишен одмор во висина од 55% од просечната месечна бруто плата по вработен исплатена во банката во последните три месеци и донел одлука УО.бр.02-4514/2 од 28.12.2012 година, со која определил на работниците да им се исплати надоместок за годишен одмор за 2012 година во износ од 12.000,00 денари, истиот постапил спротивно на член 12 став 4 од Законот за работни односи, бидејќи во Колективниот договор е предвидено дека исплатата на регресот не смее да биде помала од 80% од просечната плата по работник. Исто така, Законот за работни односи нема одредба која што остава можност за намалување на износите на име годишен одмор зависно од финансиската состојба на тужениот, како што тоа е предвидено во Законот за работни односи, за исплата на 13-та плата. При ваква состојба, кога со одлуки на работодавачот е ограничено односно повредено правото за правичен надомест за годишен одмор на тужителот, по наоѓање на овој суд, произлегува основаноста на тужбеното барање на тужителот, бидејќи тужениот е должен да му ја исплати на тужителот разликата за надомест за годишен одмор – регрес за 2012 и 2013 година во висина на досудените износи од страна на првостепениот суд, при што првостепениот суд дал доволно образложени причини а кои во целост ги прифаќа и овој суд.

Имајќи го во предвид сето погоре изложено, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ја усвои ревизијата на тужителот во делот за надоместок на годишен одмор за 2012 и 2013 година, па согласно член 387 став 1 од Законот за парничната постапка да одлучи како во изреката под II на оваа пресуда.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.532/2015 од 12.01.2017 година.

2.3. Неовластено соопштување на деловна тајна - член 35 од Закон за работните односи

Не постои повреда на работниот ред и дисциплина со неовластено соопштување на деловна тајна, доколку претходно работодавачот во посебен акт не определил кои факти, исправи, податоци и документи се прогласени за деловна тајна.

Образложение

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Второстепениот суд со правилна примена на материјалното право од член 35, 72 и 74 од Законот за работни односи, донел правилна одлука кога го усвоил тужбеното барање и ги поништил како незаконити оспорените одлуки за откажување на договорот за вработување поради повреда на работниот ред и дисциплина, сторени со јавно изнесување на неvistини за работата на тужениот, а основ за таквото одлучување наоѓа во утврденото дека во оспореното решение не било наведено конкретно во што се состои прекршувањето на работниот ред и дисциплина ниту било наведено која деловна, службена или професионална тајна тужителката ја соопштила неовластено, како ни во што се состои пречекорувањето и злоупотребата на дадените овластувања. Имено, тужениот во оспореното решение навел дека тужителката ја сторила повредата на работниот ред и дисциплина на начин што на 20.12.2010 година на ударните вести на А. телевизија, самоволно и произволно изнела многу неvistини, со кои ја дискредитирала Клиниката, менаџерскиот тим и сите вработени, дека неовластено и искривено оддала и прикажала деловни, службени и професионални тајни и документи за работењето на клиниката, како и видливо изнесување на лични податоци на пациенти, со што постапила спротивно на Законот за работни односи, Правилникот за ред и дисциплината и договорот за вработување.

Правилно второстепениот суд при одлучувањето заклучил дека во Правилникот за деловна и професионална тајна на тужениот не било утврдено што претставува деловна тајна, односно кои факти, исправи, податоци, документи се прогласени за деловна тајна. Ова, особено ако се има во предвид дека согласно член 35 од Законот за работни односи, е предвидено дека работникот не смее да ги искористи за своја сопствена употреба или да ги предаде на трето лице, податоците што се сметаат за деловна тајна на работодавачот, кои како такви со посебен акт ќе ги определи работодавачот и кои му биле доверени на работникот или со кои тој бил запознат на друг начин. За да се утврди дека тужителката вршела неовластено соопштување на деловна тајна, било потребно претходно тужениот во посебен акт да определил кои факти, исправи, податоци и документи претставуваат деловна тајна, што во конкретниот случај не е сторено. Исто така, правилно второстепениот суд прифатил дека во случајов не било утврдено кои податоци биле изнесени и кои зборови се употребени од страна на тужителката, односно во текот на постапката не бил изведен доказ дека мутираниот глас на вестите на А1 телевизија, е гласот на тужителката.

И по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, второстепениот суд со правилна примена на материјалното право, донел правилна и законита одлука, во која дал доволно образложени причини за решителните факти од кои се раководел при одлучувањето, со кои се во целост се согласува и овој суд.

Неосновани се ревизиските наводи дека во оспореното решение бил наведен основот за отказот, дека била докажана основаноста на причината која го оправдува истиот и дека било утврдено кои исправи, податоци и документи се прогласени за деловна тајна според Правилникот на тужениот, од причина што и по оценка на овој суд во оспореното решение не е конкретно наведено која деловна, службена или професионална тајна тужителката ја соопштила неовластено, а ниту пак претходно со Правилникот на тужениот точно било определено кои податоци се сметаат за деловна тајна на тужениот.

За останатите наводи во ревизијата, овој суд оцени дека се без влијание за поинакво одлучување во конкретниот случај.

Со оглед на наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 384 став 1 од Законот за парнична постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.239/2014 од 14.10.2015 година.

2.4. Продолжување на важноста на договорот за вработување на определено време - член 46 став 1 и став 4 од Закон за работните односи

Одлуката за отказ поради истекување на времето на договорот за вработување на определено време, чија временска важност била продолжена без да се договори времето за кое се продолжува е незаконита, бидејќи не изминал рокот од 5 години, како максимално со законот определено време за кое може да се склучи ваков вид на договор за определено време.

Образложение

Неоснован е и наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Имено, меѓу другото било утврдено дека тужениот објавил оглас и доставил пријава до Агенцијата на РМ на 16.08.2010 година за потреба од еден работник инжињер технолог - текстилец. За тоа работно место се пријавила тужителката која била избрана и со тужениот склучила догоор за вработување на определено време од 31.08.2010 година за време од 3 месеци сметано од 01.09.2010 година до 31.12.2010 година. Со протекот на времето од три месеци на тужителката не и престанал работниот однос, туку во согласност со тогашните потреби, а и сегашните на тужениот продолжила да работи на работно место како инжињер технолог - текстилец. Со решение на Фондот ПЕ Б. од 22.02.2013 година на тужителката и било утврдено право на надомест на плата за отсуство од работа поради бременост и породување за периодот од 15.01.2013 година до 11.10.2013 година. Без никакво известување, иако породилното отсуство не е на терет на тужениот, тужениот на 22.03.2013 година донел одлука со која на тужителката и престанал работниот однос сметано од 26.03.2013 година. Тужителката била известена дека со решение на ФЗОМ и е ускратено правото на паричен надоместок по основ на породилно отсуство сметано од 26.03.2013 година. Тужителката кај тужениот работела на истото работно место и остварила стаж на осигурување од 3 години, 5 месеци и 13 дена.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба пониските судови го усвоиле тужбеното барање на тужителката заклучувајќи дека работниот однос на определено време на тужителката од 3 месеци согласно член 46 став 4 од Законот за работните односи, се трансформирал во работен однос на неопределено време, бидејќи тужителката засновала работен однос на определено време на работно место кое било упразнето и на истото работно место продолжила да работи повеќе од 2 години, а тужениот обезбедил финансиски средства, па со оглед на структурата на тужителката и дејноста на тужениот, тужениот имал трајна потреба од таков работник.

Правилно пониските судови утврдиле дека престанокот на работниот однос е незаконит, меѓутоа погрешно заклучувајќи дека работниот однос на тужителката заснован на определено време се трансформирал во работен однос на неопределено време.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека одлуката за престанок на работен однос на определено време по договор бр.03-347/5 од 31.08.2010 година е незаконита. Тоа од причина што наведениот договор е склучен на определено време од 01.09.2010 година до 31.12.2010 година, меѓутоа по истекот на договорениот рок, друг договор помеѓу странките не е склучен, а работниот однос на тужителката прекутно е продолжуван со остварување на сите права од работен однос и по истекот на договорениот рок, а одлуката за престанок на работен однос од работодавачот е донесена поради истек на времето за кој тој е склучен. Во услови кога договорот за вработување бил склучен на определено време - 4 месеци, а по истекот на времето за кое бил склучен, тужителот со одлука не констатирал дека договорот престанал да важи со изминувањето на времето за кое бил склучен, туку молкум се согласил тужителката да продолжи да работи и по тој основ да ги остварува сите права од работен однос, тужениот не можел да и даде отказ на договорот за вработување на определено време од причини што дополнително не бил договорен нов рок на важност на договорот во кој тужителката би ги извршувала работните обврски и во кој би засновала работен однос.

Согласно одредбата од членот 46 став 1 од Законот за работните односи договорот за вработување на определено време може да се склучи за вршење на исти работи со прекин или без прекин до 5 години.

При неспорен факт дека се работи за договор за вработување на определено време, чија временска важност била продолжена без да се определи - договори времето за кое се продолжува по наоѓање на овој суд,

одлуката за отказ на договорот за вработување на определено време е незаконита бидејќи не изминал рокот од 5 години, како максимално со законот определено време за кое може да се склучи ваков вид на договор за засновање работен однос.

Бидејќи тужителката засновала работен однос со договор на определено време, а не се исполнети законски услови за трансформирање во работен однос на неопределено време предвидени во членот 46 став 3 и 4 од Законот за работните односи, погрешен е заклучокот на пониските судови дека работниот однос на тужителката и се трансформирал од работен однос на определено во работен однос на неопределено време. Судот ги ценеше и останатите наводи истакнати во ревизијата, но не ги уважи како основ за поинакво одлучување.

Предвид на погоре изнесеното, следуваше ревизијата на тужениот да се одбие како неоснована согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.95/2014 од 23.01.2015 година.

3. Облигациони односи

3.1 Надомест на материјална штета во случај на смрт, телесна повреда и оштетување на здравјето – одговорност на работодавец спрема трето лице - член 157 од Законот за облигационите односи

Во случај кога со правосилна кривична пресуда судот го задолжил работникот-сторителот на кривичното дело да му исплати надомест на штета на оштетениот, а спрема работодавачот каде работникот работел оштетениот бил упатен на граѓански спор, исплатата на штетата од сторителот на кривичното дело, не го исклучува правото на оштетениот да побарува надомест на штета и од работодавачот каде штетникот работел кога го сторил делото.

Образложение

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата на тужителите за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, односно дека побиваните пресуди се нејасни, неразбирливи, не содржат доволно образложени причини за решителните факти од кои се раководеле судовите при одлучувањето, поради што, пресудите не можат да бидат испитани.

Основан е и наводот во ревизијата дека поради погрешна примена на материјалното право фактичката состојба останала нецелосно утврдена.

Имено, од доказите изведени во текот на постапката утврдено е дека со пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје К.бр.1731/05 од 21.12.2010 година, правосилна од 23.09.2011 година, лекарот Б.А. бил задолжен да им ја надомести на тужителите претрпената нематеријална штета поради смрт на блиско лице и тоа на првотужителката како мајка на починатата Н.К. во износ од 400.000,00 денари, на второтужителот како нејзин татко во износ од 400.000,00 денари и на третотужителот како брат во износ од 200.000,00 денари, како и утврдил дека наведената штета од страна на штетникот е исплатена на ден 23.01.2012 година. Со претходно наведената правосилна кривична пресуда, по однос на побараната нематеријална штета во износ од 1.500.000,00 денари спрема Клиниката, тужителите биле упатени на спор. Имено, во периодот на настанувањето на штетниот настан Б.А. бил вработен како лекар хирург во Клиниката при ЈЗУ К. центар С., правен претходник на првотужениот. Во текот на кривичната постапка кривичниот суд извел доказ со психијатриско вештачење и го утврдил интензитетот и времетраењето на претрпената болка на тужителите, по што со донесената кривична пресуда одлучил за оштетното барање насочено спрема штетникот - обвинетиот лекар Б.А., а во кривичната постапка правниот претходник на првотужениот воопшто не бил обвинет, односно не бил странка во таа постапка.

Од извршеното вештачење во текот на оваа постапка извршено од страна на вештото лице д-р С.А.Х.А. од мај 2012 година, судот ги утврдил душевните болки кои ги трпат тужителите поради смртта на нивната ќерка односно сестра.

Во конкретниот случај тужителите со предметната тужба бараат судот да ги задолжи тужените, како правни следбеници на правното лице во кое било вработено лицето кое им ја причинило штетата, во целост да им ја надоместат нематеријалната штета која им е причинета по основ претрпен душевен бол поради смрт на блиско лице.

Според првостепениот суд, фактот што тужителите со правосилната кривична пресуда се упатени во граѓанска постапка да го остварат своето право на надомест на штета спрема Клиниката при ЈЗУ К. центар С., не значи по автоматизам дека побарувањето на тужителите е основано, односно дека постои обврска на тужените за надомест на причинетата штета, туку значи дека тужителите имаат право да поведат спор во кој ќе ја докажуваат основаноста на тужбеното барање.

Според пониските судови, во услови кога штетникот им ја надоместил причинетата штета на тужителите, не може да дојде до примена на одредбите од членот 157 од Законот за облигационите односи, согласно кои одредби за штета што работникот во работата во врска со работата ќе му ја причини на трето лице одговара

работодавецот каде работел работникот во моментот на причинување на штетата, освен ако докаже дека работникот на дадените околности постапил онака како што требало. Во конкретниот случај неспорно е дека во моментот на причинувањето на штетата докторот Б.А. бил вработен кај правниот претходник на првотужениот, како и дека штетата ја причинил во работата, односно со кривичната пресуда било утврдено дека при вршењето на работата тој не постапил така како што требало, меѓутоа, со оглед на тоа што истиот веќе ја надоместил претрпената штета на тужителите, повторното надоместување од страна на неговиот работодавач, според судовите, би претставувало двојно надоместување на причинетата штета. Воедно, според пониските судови, поради истите причини во конкретниот случај не може да дојде до примена ниту на одредбата од член 156 став 5 од Законот за работните односи. По наоѓање на пониските судови, надоместокот на штета за претрпени душевни болки поради смрт на блиско лице е еднократен надомест, па со оглед на утврденото дека овој надомест веќе им е исплатен на тужителите од страна на штетникот, постоењето на душевните болки кои ги трпеле и во иднина ќе ги трпат тужителите, не значи дека постои обврска и на страната на тужените за надомест на истата.

Воедно, по наоѓање на овој суд, неприфатливо е образложението на пониските судови, согласно кое во случај кога штетникот ја надоместил штетата по основ на вина по принципот на субјективна одговорност, тоа води кон неприменување на одредбите за надомест на штета по принципот на објективна одговорност. Основано се укажува во ревизијата дека ако се имаат предвид одредбите од член 156 став 5 од Законот за работните односи и член 141 во врска со член 157 од Законот за облигационите односи, како и одредбите од член 189 и член 190 од Законот за облигационите односи, јасно произлегува дека со исплата на штетата од сторителот на кривичното дело не се гаси правото на побарување надомест на штета од правното лице каде бил вработен штетникот во моментот кога е причинета штетата, односно дека исплатата на штетата од фактичкиот сторител на кривичното дело не го исклучува правото на оштетените да побаруваат надомест на причинетата штета и од страна на работодавачот каде штетникот работел кога го сторил делото. Имено, во кривичната постапка е прифатен само дел од предјавеното имотно правно побарување на тужителите, а остатокот од предјавеното имотно правно побарување е предмет на оваа постапка, со барање за надомест на причинетата штета од работодавачот на лицето кое е сторител на штетата, односно неговите правни следбеници кои се јавуваат како тужени во оваа постапка. Основани се наводите во ревизијата дека е неприфатлив ставот на пониските судови за двојна риституција, односно дека тужените како правни следбеници на работодавачот на штетникот треба да бидат изземени од одговорност само поради тоа што кривичниот суд утврдил кривична одговорност на сторителот на штетата како вработен во Клиниката при ЈЗУ К. центар С. и со кривичната пресуда го задолжил истиот да им ја надомести претрпената штета на тужителите.

Поради напред наведените причини, следувааше ревизијата на тужителите да се усвои и побиваните пресуди да се укинат, а предметот да се врати на повторно судење пред првостепениот суд, согласно одредбата од член 387 став 2 и член 385 став 1 од Законот за парничната постапка.

При повторното постапување, првостепениот суд треба да ги има предвид напред наведените укажувања, по истите да постапи, со што ќе може да ја отстрани сторената суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и по правилно утврдување на фактичката состојба, со правилна примена на материјалното право ќе може да донесе пресуда која ќе биде јасна, разбирлива, која ќе содржи доволно образложени причини за решителните факти од кои се раководел судот при одлучувањето, која како таква во целост ќе биде подобна за испитување. Притоа, особено треба да се утврди решителниот факт кога тужителите ја примиле правосилната кривична пресуда, за да може правилно да се примени материјалното право при донесувањето на одлуката по поднесениот приговор за застареност на тужбено барање, како и да се утврди со сигурност дали двете тужени правни лица се правни следбеници на Клиниката при ЈЗУ К. центар С.. Доколку при повторното постапување се оцени дека тужбеното барање на тужителите е основано, при определувањето на висината на надоместот на име штета поради претрпен душевен бол поради смрт на блиско лице, треба да се има предвид износот кој по овој основ им е исплатен на тужителите од сторителот на штетата по овој основ.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.524/2015 од 25.01.2017 година.

3.2 Стекнување без основ - член 201 од Закон за облигационите односи и член 78 од Законот за извршување

Неподнесувањето на предлог за противизвршување не го исклучува правото на должникот да бара враќање на извршената двојна исплата во редовна парнична постапка.

Образложение

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Во конкретната правна работа, предмет на тужбеното барање е враќање на неосновано стекнатиот износ од страна на тужениот како доверител во извршна постапка по основ на побарување на надомест на нематеријална штета, поради извршена двојна наплата.

Заради одлучување по однос на поставеното тужбено барање, правилно пониските судови откако ги утврдиле решителните факти, со соодветна примена на одредбата од член 199 став 1 во врска со член 201 и член 203 од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/01...161/09), застанале на стојалиште дека тужениот е во обврска да му го врати на тужителот износот од 1.538.852,00 денари како неосновано стекнат износ. Пониските судови меѓу другото утврдиле дека тужениот како доверител по извршен наслов – правосилна пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје П.бр.1773/02 од 30.03.2004 година, во поведена извршна постапка наплатил од тужителот износ од 3.274.523,00 денари. Откако наведената пресуда била укината од страна на Врховниот суд на Република Македонија и предметот бил вратен на повторно судење, во повторената постапка било утврдено дека тужениот има побарување према тужителот по основ надомест на нематеријална штета во износ од 850.000,00 денари како и парнични трошоци во износ од 93.500,00 денари. Тужениот, врз основа на правосилната пресуда, повторно поднел ново барање за извршување, при што од тужителот по втор пат наплатил износ од 1.538.852,00 денари.

Во насока на наведеното, основаноста на тужбеното барање на тужителот, несомнено произлегува од утврденото дека тужениот во две посебни извршни постапки, извршил двојна наплата на парично побарување кое потекнува од ист основ, поради што во смисла на одредбата од член 201 од Законот за облигациони односи, е должен да го врати неосновано стекнатиот износ според правилата за враќање на стекнатото без основ. Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, со намирување на побарувањето на тужениот по правосилната пресуда на Основниот суд Скопје I Скопје П.бр.1773/02 од 30.03.2004 година, престанала во целост обврската на тужителот према тужениот, поради што и дополнителното намирување на тужениот во втората постапка за извршување е правно неосновано. Во конкретниот случај настанал неоснован премин на дел од имотот на тужителот во имотот на тужениот со извршената двојна наплата на долгот, од каде произлегува и правото на тужителот да бара да се изврши поврат на стекнатото без основ.

При одлучувањето, Врховниот суд на Република Македонија ги ценеше ревизиските наводи на тужениот за погрешна примена на материјалното право, односно дека тужителот можел да поднесе предлог за противизвршување во смисла на член 78 од Законот за извршување, меѓутоа ги најде како неосновани. Ова бидејќи Законот за извршување, не го ограничува ниту исклучува правото на должникот на избор во која постапка ќе го остварува правото да бара враќање на она што без основа му е одземено во постапка за извршување. Впрочем и со постапката за противизвршување и во парничната постапка за стекнување без основ, се остварува истата правозаштитна цел – да се отстранат незаконските последици од извршувањето. Во насока на наведеното, неподнесувањето на предлог за противизвршување не значи дека должникот го изгубил правото во парнична постапка да бара враќање на неосновано стекнатото, бидејќи не постои супсидиерен однос помеѓу противизвршувањето и стекнувањето без основ во редовна парнична постапка. Имено, ваквиот однос беше уреден со поранешниот Закон за извршна постапка („Службен весник на РМ“ бр.53/97), во која беше пропишано дека пред истекот на рокот за поднесување на предлог за противизвршување, должникот не може да го остварува своето побарување во парнична постапка. Со оглед дека со Законот за извршување не е предвидено вакво правило, методот на правна заштита на своите права законодавецот го препушта на должникот во постапката за извршување.

Ревизискиот навод дека пониските судови не ја имале предвид одредбата од член 205 од Законот за облигационите односи, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, не влијае на поинакво одлучување. Ова од причина што, наведена одредба своја примена наоѓа само доколку износот на име надомест на штета поради повреда на телото, нарушувањето на здравјето или смрт, е исплатен на совесен прибавувач. Во конкретниот случај тужениот не е совесен прибавувач, бидејќи знаејќи дека го наплатил побарувањето досудено со правосилна и извршна пресуда, повторно поднел барање за извршување за друга правосилна и извршна пресуда, а со која всушност е намален досудениот справедлив паричен надоместок.

Поради наведеното, следуваше ревизијата да се одбие како неоснована, согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.395/2016 од 28.09.2017 година.

3.3 Утврдување на оспорено побарување во стечајна постапка – застарност на побарување на адвокат за награда за извршена услуга - член 360 од Закон за облигациони односи вв со член 19 од Законот за адвокатура и член 1 став 2 од АТ

Паричното побарување кое произлегува од извршени адвокатски услуги од страна на тужителот во име и за сметка на тужениот, застарува во рок од пет години, бидејќи побарувањето на тужителот на награда за извршени адвокатски дејствија, произлегува од специјален закон и од посебна Тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во кои не е предвиден посебен рок на застареност на побарувањето по основ награда и надоместок на трошоците на адвокатите.

Образложение

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право од страна на второстепениот суд по однос на приговорот за застареност на побарувањето на тужителот, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, во текот на постапка пред пониските судови било утврдено дека тужениот го овластил тужителот да го застапува во повеќе судски постапки, за што тужителот за извршените адвокатски дејствија за период од 21.09.2010 година заклучно со 30.06.2014 година, по извршена спецификација за секој предмет и за секое одделно преземено дејствие, му доставил на тужениот фактура бр.1-09-2014 од 05.09.2014 година, со датум на валута 15 дена од приемот на фактурата. Судовите утврдиле дека со наведената фактура, тужителот го задолжил тужениот со вкупен износ од 1.648.064,00 денари, од кој главен долг во износ од 1.396.665,00 денари и износ од 251.399,00 денари по основ данок на додадена вредност. Судовите утврдиле дека над тужениот со решение на Основен суд Скопје 2 Скопје Ст.бр.2360/14 од 28.04.2015 година, била отворена стечајна постапка, во која тужителот го пријавил своето побарување, но истото од страна на стечаен управник му е оспорено, поради што тужителот бил упатен на спор со решение Ст.бр.2360/14 од 20.10.2015 година. Тужителот во пријавата на побарување, пресметал и камата до отварањето на стечајната постапка во износ од 131.021,00 денари. Пониските судови од спецификацијата кон фактурата како и од вештиот наод и мислење, ја утврдиле вредноста на секое одделно дејствие, вкупната вредност на дејствијата како и периодот за кој се однесуваат.

На основа на вака утврдените факти, првостепениот суд застанал на стојалиште дека во конкретниот случај се применува општиот рок на застареност определен со одредбата од член 360 од Законот за облигационите односи, па сметајќи од секое одделно преземено дејствие од тужителот до поднесувањето на предлогот кај нотар за наплата на побарувањето, заклучил дека побарувањето на тужителот не е застарено.

Второстепениот суд, одлучувајќи по жалбата на тужениот, ја прифатил утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, меѓутоа наоѓајќи дека првостепениот суд погрешно го применил материјалното право од однос на истакнатиот приговор на застареност на побарувањето на тужителот, ја преиначил првостепената пресуда на начин што решението на нотарот го укинал и тужбеното барање го одбил како неосновано. Во побиваната одлука, второстепениот суд изразил правно сфаќање дека во конкретната правна работа се применува рокот на застареност определен со одредбата од член 363 став 1 од Законот за облигационите односи, па следствено на наведеното заклучил дека побарувањето на тужителот за секое преземено дејствие заклучно со 25.09.2011 година е застарено. Воедно, второстепениот суд застанал на стојалиште дека тужителот не ја докажал основаноста и висината на побарувањето, односно веродостојноста на предметната фактура.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право кога утврдените факти во врска со истакнатиот приговор на застареност ги подвел под примената на одредбата од член 363 став 1 од Законот за облигационите односи, наоѓајќи притоа дека побарувањето на тужителот е застарено.

Имено, согласно член 350 став 1 од Законот за облигационите односи (“Службен весник на Република Македонија” бр.18/01...161/09), застареноста почнува да тече првиот ден по денот кога доверителот имал право да бара исполнување на обврската, ако за одделни случаи со закон не е пропишано нешто друго.

Согласно член 360 од наведениот закон, побарувањата застаруваат за пет години, ако со закон не е определен некој друг рок на застареност.

Согласно член 2 став 1 и 2 од Законот за адвокатура ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002...113/2012), адвокатурата е самостојна и независна јавна служба која обезбедува и дава правна помош, согласно овој и друг закон. Адвокатите вршат јавни овластувања во согласност со овој и други закони.

Според член 19 од наведениот закон, адвокатот има право на награда и надоместок на трошоците за извршената работа во вршењето на адвокатската дејност според Тарифата за наградата и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Согласно член 1 став 2 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, адвокатот и странката можат слободно да ја договорат наградата и трошоците, како и начинот и средствата на плаќање, но не пониско од предвидените со Тарифата.

Во конкретниот случај предмет на тужбеното барање е парично побарување кое произлегува од извршени адвокатски услуги од страна на тужителот во име и за сметка на тужениот во повеќе судски постапки за период од 21.09.2010 година заклучно со 30.06.2014 година. Тужителот го темели своето побарување всушност на одредбата од член 19 од Законот за адвокатура.

Поаѓајќи од содржината на означените законски одредби, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е стојалиштето на првостепениот суд дека во конкретниот случај примена на општиот рок на застареност од пет години. Имено, правото на тужителот како адвокат да побарува од тужениот награда за извршените адвокатски услуги настанува од првиот нареден ден од денот кога дејствието е преземено, односно услугата е извршена. Со други зборови, од првиот нареден ден од кога дејствието е преземено, всушност адвокатот се стекнува со правото да бара исполнување на обврската за исплата на наградата, поради што застареноста на побарувањето на адвокатот започнува да тече од овој момент, ако со спогодба помеѓу адвокатот и странката не е поинаку договорено. Оттука, со оглед на утврденото дека тужителот ги преземал адвокатските дејствија за период од 21.09.2010 година заклучно со 30.06.2014 година, сметајќи од секое одделно преземено дејствие од страна на тужителот, до поднесување на предлогот до нотар на 25.09.2014 година, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија не настапила застареност на побарувањето на тужителот, бидејќи барањето е истакнато во рамките на општиот рок на застареност од пет години.

Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија во конкретниот случај не наоѓа примена рокот на застареност за меѓусебни побарувања на договорни страни од договорите за промет на стоки и услуги, определен со одредбата од член 363 став 1 од Законот за облигационите односи. Ова од причина што побарувањето на тужителот, како награда за извршени адвокатски дејствија, произлегува од специјален закон како и посебна Тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во кои не е предвиден посебен рок на застареност на побарувањето по основ награда и надоместок на трошоците на адвокатите, па во таков случај се применува општиот рок на застареност на побарувањата од пет години предвиден со член 360 од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/01...161/09). Дотолку повеќе што, тужителот преземал дејствија во име и за сметка на тужениот врз основа на дадено овластување од тужениот, поради што ваквите факти не можат да се подведат под примената на наведената одредба, односно дека станува збор за меѓусебно побарување од договор за промет на стоки и услуги.

Воедно, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија погрешен е правниот заклучок на второстепениот суд дека тужителот не ја докажал основаноста и висината на побарувањето, како и веродостојноста на фактурата. Ова од причина што, побарувањето на тужителот произлегува од извршени адвокатски услуги и преземени адвокатски дејствија за што тужителот изготвил фактура со спецификација за секое преземено дејствие, која ја доставил до тужениот. Покрај наведеното, висината на побарувањето на тужителот, судот ја утврдил и од вешт наод и мислење.

Поради наведеното, правилно првостепениот суд утврдил парично побарување на тужителот во вкупен износ од 1.779.085,00 денари по основ долг, од кој износ од 1.396.665,00 денари на име главен долг, пресметана камата до отварање на стечјаната постапка во износ од 131.021,00 денари и пресметано ДДВ во износ од 251.399,00 денари.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, согласно 387 став 1 од Законот за парничната постапка, ревизијата на тужителот ја усвои и пресудата на второстепениот суд ја преиначи на начин како во изреката на пресудата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.129/2017 од 07.06.2017 година.

4. Вонпарнична постапка

4.1 Расправање на оставина - наследно правни барања по правосилноста на решението за наследување – член 188 од Закон за вонпарничната постапка

Ревизија не е дозволена кога учесникот во оставинска постапка во определениот рок не завел граѓански спор да докаже дека дел од оставината е негова сопственост, а судот врз основа на дадените наследнички изјави со решение ја расправил оставината.

Образложение

Ревизијата е недозволена.

Во член 33 став 1 од Законот за вонпарнична постапка („Службен весник на РМ“ бр.18/08) е наведено дека ако со овој закон поинаку не е определено, во вонпарничната постапка сообразно ќе се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка.

Согласно член 380 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр. 79/05), ревизијата е недозволена ако ја изјавило лице кое не е овластено за поднесување на ревизија, или лице кое се откажало од ревизија, или ако лицето кое изјавило ревизија нема правен интерес за поднесување ревизија или ако ревизија е изјавена против пресуда против која според закон не може да се поднесе.

Според член 383 став 1 од истиот закон, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања, првостепениот суд.

Согласно член 391 став 1 од истиот закон, странките можат да изјават ревизија и против решението на второстепениот суд со кое постапката правосилно е завршена во споровите во кои ревизијата би била дозволена против второстепена пресуда.

Согласно член 391 став 3 од цитираниот Закон, во постапката по повод ревизија против решение, согласно ќе се применуваат одредбите на овој закон за ревизија против пресуда.

Во конкретниот случај со ревизијата се оспорува правосилно решение донесено во постапка за расправање на оставина.

Согласно член 188 од Законот за вонпарнична постапка, во постапка за расправање на оставина ревизија е дозволена кога меѓу учесниците настанал спор за примена на правото, а правните прашања ги решил судот согласно со член 173 став 3 од овој закон.

Во конкретниот случај, од списите во предметот се утврди дека постапувајќи по предлог за расправање на оставината нотарот Трајко Маркоски, како повереник на Основниот суд Прилеп, донел решение О.бр.319/14 и УДР.бр.59/14 од 20.06.2014 година, со кое била утврдена оставината на оставителот Б.Ј., поранешен од село К., а врз основа на дадените наследнички изјави ги прогласил за наследници на покојниот учесниците, неговите синови Н., А., Е., С., сите од село К. и со презиме Ј., Ј. Ј. од А. Б. и М.Ј. од Б. и неговата ќерка Љ.И. од село К.. Учесникот Н.Ј. поднел приговор против претходно наведеното решение, наведувајќи дека една идеална половина од недвижниот имот заведен во ИЛ.бр. 361 за КО К., иако се води во целост на име на оставителот, претставува негов личен имот, кој го купил со личен труд и сопствени средства и на истиот изградил куќа и други помошни објекти. Основниот суд Прилеп, постапувајќи согласно член 175 став 1 од Законот за вонпарничната постапка, приговорот го усвоил и решението О2.бр.319/14 и УДР.бр.59/14 од 20.06.2014 година на нотар Трајко Маркоски ги укинал и ја прекинал постапката за расправање на оставината на оставителот. Притоа, согласно член 176 став 1 и 2 од Законот за вонпарничната постапка го задолжил учесникот Н.Ј. да во рок од 30 дена заведе граѓански спор во кој треба да докаже дека една идеална половина од недвижниот имот заведен во имотниот лист број 361 за КО К. претставува негов личен имот. Учесникот Н.Ј. во определениот рок не поднел тужба, поради што првостепениот суд согласно член 176 став 4 од Законот за вонпарничната постапка, продолжил со постапката за расправање на оставината врз основа на дадените наследнички изјави на учесниците.

Имајќи го предвид претходно утврденото, Врховниот суд на Република Македонија оцени дека во конкретниот случај не се исполнети условите од членот 188 од Законот за вонпарничната постапка за одлучување по поднесената ревизија. Ова од причина што меѓу учесниците во оставинската постапка не настанал спор за примена на правото, ниту судот ги решил правните прашања, поради што следуваше согласно член 33 став 1 од истиот закон и член 383 став 1 од Законот за парничната постапка, ревизијата да се отфрли како недозволена.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.367/2015 од 19.10.2016 година.

III Значајни одлуки

1. Парнична постапка

1.1 Дозволеност на ревизија – член 372 став 3 точка 6 од Закон за парничната постапка

Рев3.бр.189/2015

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Мирјана Радевска Стефкова - претседател на совет, Светлана Трајчовска, Снежана Ѓорѓиевска Зекирија, Шпенд Деваја и Надица Андреева - членови на советот, во правната работа на тужителот Јонче Блажески од с.Д. К. против тужениот АД ЕЛЕМ С. Подружница РЕК О. од с.О., за измена на договор за вработување, вредност на спорот 40.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителот изјавена против пресудата на Апелациониот суд Гостивар РОЖ. бр.412/15 од 31.08.2015 година, на седница одржана на ден 04.10.2016 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужителот, СЕ ОТФРЛА КАКО НЕДОЗВОЛЕНА.

Образложение

Основниот суд Кичево со пресуда РО.бр.284/14 од 28.04.2015 година, го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужениот да го измени член 2 од договорот за вработување бр. 04-2789 од 24.12.2013 година, односно да склучи анекс на договорот за вработување со тужителот за работно место со соодветниот степен и вид на квалификација со кој е примен на јавниот оглас од ЈП М.Ш., поради немање на пасивна легитимација. Го задолжил тужителот да му плати на тужениот трошоци по постапката во износ од 2.600,00 денари.

Апелациониот суд Гостивар со пресуда РОЖ.бр.412/15 од 31.08.2015 година, жалбата на тужителот ја одбил како неоснована и ја потврдил првостепената пресуда.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави тужителот, поради суштествена повреда на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната и првостепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на повторно одлучување или да се преиначат и тужбеното барање да се усвои во целост, а тужениот да се задолжи со парнични трошоци.

Врховниот суд на Република Македонија, по претходно проучување на списите во предметот, најде: Ревизијата е недозволена.

Согласно член 372 став 2 од Законот за парнична постапка странките можат да изјават ревизија против второстепената пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000,00 денари.

Согласно член 33 став 3 од истиот закон, кога тужбеното барање не се однесува на паричен износ, како вредност на предметот на спорот се смета висината на таксената основица.

Согласно член 372 став 3 точка 3 од Законот за парнична постапка по исклучок од став 2 на овој член, без оглед на вредноста на предметот на спорот, ревизијата е секогаш дозволена во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос.

Согласно член 372 став 3 точка 6 од истиот закон, по исклучок од став 2 на овој член, без оглед на вредноста на предметот на спорот, ревизијата секогаш е дозволена во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда.

Во конкретниот случај со тужбата не се бара поништување на решение за престанок на работен однос туку измена на договорот за вработување, што значи не се работи за работен спор по повод престанок на работен однос, во кој случај согласно член 372 став 3 точка 3 од Законот за парнична постапка, ревизијата е секогаш дозволена, па затоа правото на изјавување ревизија се цени според вредноста на спорот, која со тужбата е определена на 40.000,00 денари и платена е такса од 1.200,00 денари, од што произлегува дека не е исполнет вредносниот критериум за дозволеност на ревизијата предвиден во цитираниот член 372 став 2 од Законот за парнична постапка, а не може да најде примена ни член 372 став 3 точка 6 од истиот закон, бидејќи со побиваната пресуда е потврдена првостепената пресуда, па ревизијата е недозволена.

Со оглед на наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката, а согласно член 383 став 1 од Законот за парнична постапка.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 04.10.2016 година под Рев3.бр.189/2015.

1.2. Правен интерес за поднесување на тужба – член 177 од Закон за парничната постапка вв со член 91 од Законот за стечај

Рев1.бр.193/2017

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Николчо Николовски, Беса Адеми, Снежана Ѓорѓиевска Зекирија и Надица Андреева - членови на советот, во правната работа на тужителот Т.О. АД С., против тужениот А.М.З. Г. – Г. во стечај, за утврдување на оспорено различно право, вредност на спорот 26.537.777,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителот, изјавена преку полномошник Владимир Донеvски, адвокат од Адвокатско друштво Донеvски од С., против решението на Апелациониот суд Гостивар ТСЖ.бр.277/16 од 07.04.2017 година, на седница одржана на ден 14.09.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужителот, СЕ УСВОЈУВА.

Решението на Апелациониот суд Гостивар ТСЖ.бр.277/16 од 07.04.2017 година СЕ УКИНУВА и предметот се враќа на повторно одлучување пред второстепениот суд.

Образложение

Основниот суд Гостивар со пресуда ТС.бр.24/16 од 26.10.2016 година, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот и утврдил дека тужителот има побарување на различно право како различен стечаен доверител спрема тужениот, а по основ на различно право упишано во јавните книги - залог на недвижен имот - хипотека на дел од имотот во сопственост на АМЗ Г.- Г. што се води во Имотен лист бр.91373 за КО Г. 1 во лист Б под реден број 1 парцела 771 дел 1 на место викано Г. катастарска култура 70000 со површина од 2940 м2, реден број 2 парцела 771 дел 1 зграда 1 на место викано Г. катастарска култура 53000 со површина од 101 м2 и под лист В реден број 1 парцела 771 дел 2 зграда 1 влез 1 кат ПРИЗ, намена на зграда 00570 на место викано И. бб со површина од 402 м2- Станица на приземје со земјиште под објект во износ од 17.244.870,00 денари со законска казнена камата согласно Законот за облигационите односи во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени сметана од денот на отварањето на стечајната постапка 29.05.2013 година до денот на конечната исплата, а со што да се изврши корекција на шемата на стечајниот управник и решението на стечајниот судија за утврдени побарувања така да пресудата има дејство спрема стечајниот управник и сите стечајни доверители во стечајната постапка СТ.бр.227/12. Судот го одбил како неосновано поголемото барање на тужителот со кое бара да се утврди дека има побарување на различно право како различен стечаен доверител спрема тужениот а по основ на различно право упишано во јавните книги – залог на недвижен имот- хипотека на дел од имотот во сопственост на АМЗ Г. – Г. што се води во Имотен лист бр.91373 за КО Г. 1 во лист Б под реден број 1 парцела 771 дел 1 на место викано Г. катастарска култура 70000 со површина од 2940 м2, реден број 2 парцела 771 дел 1 зграда 1 на место викано Г. катастарска култура 53000 со површина од 101 м2 и под лист В реден број 1 парцела 771 дел 2 зграда 1 влез 1 кат ПРИЗ намена на зграда 00570 на место викано И. Бб со површина од 402 м2 – Станица приземје со земјиште под објект од побараниот износ од 26.537.777,00 денари до утврдениот износ со законска казнена камата согласно Законот за облигационите односи во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени сметана од денот на отварањето на стечајната постапка 29.05.2013 година до денот на конечната исплата, а со што да се изврши корекција на шемата на стечајниот управник и решението на стечајниот судија за утврдени побарувања така да пресудата има дејство спрема стечајниот управник и сите стечајни доверители во стечајната постапка СТ.бр.227/12. Судот го задолжил тужениот да му ги надомести на тужителот процесните трошоци на постапката во вкупен износ од 444.920,00 денари во рок од 8 дена од приемот на пресудата, а го одбил како неосновано поголемото барање на тужителот за надомест на процесните трошоци на постапката од побараниот износ до досудениот износ.

Апелациониот суд Гостивар со решение ТСЖ.бр.227/16 од 07.04.2017 година, ги уважил жалбата на тужениот и жалбата на тужителот и пресудата на Основниот суд Гостивар ТС.бр.24/16 од 26.10.2016 година ја укинал. Судот ја отфрлил како недозволена тужбата на тужителот да се утврди дека тужителот има побарување на различно право како различен стечаен доверител спрема тужениот, а по основ на различно

право упишано во јавните книги - залог на недвижен имот - хипотека на дел од имотот во сопственост на АМЗ Г.- Г. што се води во Имотен лист бр.91373 за КО Г. 1 во лист Б под реден број 1 парцела 771 дел 1 на место викано Г. катастарска култура 70000 со површина од 2940 м2, реден број 2 парцела 771 дел 1 зграда 1 на место викано Г. катастарска култура 53000 со површина од 101 м2 и под лист В реден број 1 парцела 771 дел 2 зграда 1 влез 1 кат ПРИЗ, намена на зграда 00570 на место викано И. 66 со површина од 402 м2- Станица на приземје со земјиште под објект во износ од 26.537.777,00 денари со законска казнена камата согласно Законот за облигационите односи во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени сметана од денот на отварањето на стечајната постапка 29.05.2013 година до денот на конечната исплата, а со што да се изврши корекција на шемата на стечајниот управник и решението на стечајниот судија за утврдени побарувања така да пресудата има дејство спрема стечајниот управник и сите стечајни доверители во стечајната постапка СТ.бр.227/12.

Против второстепеното решение, ревизија изјави тужителот преку својот полномошник, поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваното решение да се преиначи на начин што во целост да се усвои тужбеното барање на тужителот и тужениот да се задолжи со трошоци сторени во постапката.

Врховниот суд на Република Македонија по проучување на списите во предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи го побиваното решение во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата дека од страна на второстепениот суд е сторена суштествена повреда на парничната постапка од член 343 став став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, од причина што побиваното решение со кое е преиначена првостепената пресуда, е нејасно, неразбирливо и не содржи доволно образложени причини за решителните факти, па како такво не може во целост да се испита.

Според Врховниот суд на Република Македонија, основани се наводите во ревизијата на тужителот, дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право од член 91 став 3 од Законот за стечај, без притоа со сигурност да ги утврди решителните факти од кои зависи примената на оваа одредба.

Имено, тужителот со предметната тужба бара да се утврди дека истиот има различно право - право на одвоено намирување како различен доверител на имотот врз кој е утврдено заложно право упишано во јавните книги како залог на недвижен имот - хипотека на дел од имотот во сопственост на АМЗ Г. што се води во ИЛ.бр.91373 за КО Г., запишано на име на тужителот, а кое било воспоставено како гаранција за навремено плаќање на долгот на тужениот утврден со извршна исправа, односно договор - спогодба за регулирање на долг, заверен под ОДУ.бр.2015/10 од 29.10.2010 година.

Во текот на постапката, судовите утврдиле дека со решение на Основниот суд Гостивар СТ.бр.227/12 од 29.05.2013 година, била отворена стечајна постапка над тужениот во која тужителот како стечаен доверител навремено поднел пријава на различно право до стечајниот управник и дека од страна на стечајниот управник била изготвена и доставена табела шема на пријавени побарувања на стечајниот должник, со која шема на сега тужителот му било оспорено различното побарување. Со решение СТ.бр.227/12 од 12.11.2013 година на Основниот суд Гостивар, било донесено решение за утврдени и оспорени побарувања на стечајните доверители на тужениот, со кое побарувањето на сега тужителот било оспорено, по кое тужителот го повел предметниот спор.

Врз основа на утврденото во фактичката состојба, второстепениот суд заклучил дека во конкретниот случај тужителот нема правен интерес за поднесување на тужба за утврдување на различно право, затоа што тужба за утврдување на различно право треба да поднесе тој што го оспорува побарувањето, односно стечајниот управник согласно член 91 став 3 од Законот за стечај, а со оглед дека побарувањето на тужителот произлегува од извршна исправа. Оттука, второстепениот суд утврдил дека при одлучувањето првостепениот суд сторил суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и погрешно го применил материјалното право, поради што ја преиначил првостепената пресуда на начин што ја отфрлил тужбата како недозволена.

Меѓутоа, по наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, основано се укажува во ревизијата дека не е јасен заклучокот на второстепениот суд дека во конкретниот случај тужителот не може да бара

утврдување на различно право, односно дека нема правен интерес за водење на постапката. Имено, со законската одредба од член 91 став 1 од Законот за стечај („Службен весник на РМ“ бр.34/2006...192/15), се предвидува судска заштита на правата на доверителите кога нивното право на одвоено намирување е оспорено од страна на стечајниот управник.

Според овој суд, второстепениот суд утврдените факти во конкретната работа, не ги подвел под примената на одредбите од член 91 од Законот за стечај. Ова од причина што предмет на тужбеното барање не претставува непостоење на различно право, туку постоење и полноважност на паричното побарување кое тужителот го имал спрема тужениот, а кое произлегува од утврденото дека во стечајната постапка на тужениот, тужителот доставил пријава за различно право на парично побарување, како и утврденото дека со решение СТ.бр.227/12 од 12.11.2013 година на Основниот суд Гостивар на тужителот му е оспорено различното право на износ од 26.975.821,00 денари на име долг и на износ од 1.414.299,00 денари. Со означеното решение, под точка III, било наведено дека доверителите чии побарувања биле оспорени од страна на стечајниот управник треба да поведат постапка пред судот заради утврдување на оспореното побарување против странката која го оспорила побарувањето во рок од 8 дена по приемот на решението. Врз основа на наведеното, по наоѓањето на овој суд не е прифатливо правното становиште дека тужителот нема правен интерес за поведување на конкретната постапка, туку само оној што го оспорува побарувањето од извршната исправа, односно стечајниот управник. Имено, во конкретниот случај побарувањето на тужителот се темели на извршна исправа со воспоставено заложно право запишано во јавна книга, кое стечајниот управник на тужениот го оспорил и со решението на Основниот суд Гостивар СТ.бр.227/12 од 12.11.2013 година, судот ги упатил доверителите чии побарувања се оспорени да го докажат постоењето на оспорените побарувања. Оттука, по наоѓањето на овој суд второстепениот суд недоволно ги целел одредбите од Законот за стечај кои се однесуваат на правата на различните доверители, кои имаат правен интерес да ги заштитат своите права кои им се оспорени во стечајната постапка согласно правосилно судско решение, а со кое се упатуваат на спор. Ова особено ако се има предвид дека со наведеното решение судот не го упатил стечајниот управник на тужениот да докаже дека не постои различното право на тужителот од извршна исправа, како и дека таква постапка не е поведена од страна на тужениот.

Според Врховниот суд на Република Македонија фактот што Основниот суд Гостивар со решение СТ.бр.227/12 од 12.11.2013 година, наместо тужениот, тужителот го упатил на спор за докажување на пријавеното, а оспорено побарување, му дава за право на тужителот да ја поднесе предметната тужба и да поведе спор, постапувајќи согласно погоре цитираното решение - по налог на судот. Во ваков случај тужителот не треба да го докажува правниот интерес за поведување на спорот, поради тоа што постапува по налог на судот во рамките на исполнување на судското решение - задолжение.

При повторното судење, второстепениот суд треба да ги има во предвид укажувањата на овој суд и со сигурност да утврди дали тужителот нема право да ја води предметната постапка за утврдување на различно право, а заради остварување и реализирање на свое право како различен доверител во стечајната постапка над тужениот во согласност со одредбите од Законот за стечај, па во таа смисла да направи сестрана анализа на сите изведени докази и да ги утврди сите факти од решително значење во конкретниот случај, како би можел да го примени материјалното право и да донесе јасна и разбирлива пресуда.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 14.09.2017 година под Рев1.бр.193/2017.

1.3. Надлежност на суд да одлучува за ништовност на одлука за организирање на јавно претпријатие во акционерско друштво – член 1 од Закон за парничната постапка

Рев1.бр.245/2017

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Мирјана Радевска Стефкова, Беса Адеми, Снежана Ѓорѓиеска Зекирија и Надица Андреева - членови на советот, во правната работа на тужителот Р.М., против тужениот АД М. АД С., за ништовност на одлука, вредност на спорот 30.000.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата изјавена од тужителот, преку законскиот застапник Државно правобранителство на Република Македонија, против решението на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.6.2141/15 од 11.07.2015 година, на седницата одржана на ден 08.11.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужителот СЕ УСВОЈУВА.

Решението на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.6.2141/15 од 11.07.2015 година и решението на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.513/14 од 24.04.2015 година, СЕ УКИНУВААТ и предметот се враќа на повторно судење на првостепениот суд.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со решение ТС.бр.513/14 од 24.04.2015 година, под I се огласил за стварно ненадлежен суд да постапува по тужбата на тужителот за утврдување апсолутна ништовност на член 4 од Одлуката за организирање на ЈП Г. во АД Г. АД С. бр.19- 2247/1 од 14.06.2006 година и точка 2 од Протоколот за начинот на уредување на меѓусебните односи во стопанисувањето со гасоводниот систем на РМ, и по правосилноста на решението предметот да се отстапи на Управниот суд како стварно надлежен суд. Судот под II тужбата на тужителот против тужениот, за ништовност на Одлуката, вредност на спорот 30.000.000,00 денари, ја отфрлил и спроведените дејствија ги укинал.

Апелациониот суд Скопје со решение ТСЖ.6.2141/15 од 11.07.2015 година, жалбата на тужителот ја одбил како неоснована и го потврдил решението на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.513/14 од 24.04.2015 година.

Против второстепеното решение ревизија изјави тужителот, поради суштествена повреда на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваното и првостепеното решение да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд како стварно и месно надлежен суд.

Врховниот суд на Република Македонија по проучување на списите во предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи го побиваното решение во смисла на одредбата од член 377 став 3 во врска со член 391 став 3 од Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.79/05,110/08, 83/09 и 116/10), најде:

Ревизијата е основана.

Основани се наводите во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, односно дека побиваните решенија се нејасни и неразбирливи и како такви во целост не можат да се испитаат.

Исто така, основани се наводите во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Во конкретниот случај, предмет на спорот е ништовност на Одлука и тоа член 4 од Одлуката за организирање на ЈП Г. во АД Г. АД С. бр.19- 2247/1 од 14.06.2006 година и точка 2 од Протоколот за начинот на уредување на меѓусебните односи во стопанисувањето со гасоводниот систем на РМ, при што Основниот суд Скопје II Скопје повикувајќи се на одредбите од член 15 од Законот за парничната постапка се огласил за стварно ненадлежен да постапува по предметниот спор. Основниот суд Скопје II Скопје смета дека не се работи за

тужба за утврдување ништовност во смисла на член 107 од Законот за трговските друштва, туку поаѓајќи дека Одлуката и Протоколот, чија ништовност се бара, се донесени од управен орган - Владата на РМ, во управна постапка, согласно член 1 од Законот за општата управна постапка, смета дека не постои судска надлежност за постапување по ваквиот вид на тужба. Од тие причини тужбата ја отфрлил, превземените дејствија ги укинал и предложил по правосилноста на решението, предметот да се отстапи на Управниот суд како стварно надлежен суд.

Со член 30 од Законот за судовите ("Сл.весник на РМ" бр.58/06, 35/08 и 150/10), определена е стварна надлежност на основните судови, а со член 34 од истиот закон, определена е надлежноста на Управниот суд. Со одредбата од член 1 од Законот за парничната постапка ("Сл.весник на РМ" бр.79/05,110/08, 83/09 и 116/10), се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основните права и обврски на човекот и граѓанинот во спорови од лични и семејни односи, од работните односи, како и од имотните и други граѓанско-правни односи на физичките и правните лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е определено за нив, судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Според член 1 од Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на РМ" бр.38/96, 6/02, 40/02 и 49/06), јавни претпријатија можат да се основаат заради вршење на дејности од јавен интерес. Р.М., општините и градот С. можат да основаат јавни претпријатија во согласност со овој закон, со цел за вршење на дејности од јавен интерес на територијата на Р.М.. Јавни претпријатија во име на Р.М. основа Владата на Република Македонија, во име на општината советот на општината и во име на градот С. Советот на градот С..

Согласно член 4 од Законот за јавни претпријатија, основачот на јавното претпријатие со одлука може јавното претпријатие да го преобрази во друштво со ограничена одговорност или акционерско друштво. Ако во јавно претпријатие се вложат средства на правни или физички лица, основачот донесува одлука Јавното претпријатие да се организира како друштво со ограничена одговорност или акционерско друштво.

Според членот 4-б од истиот закон, за уписот во надлежниот регистар, организацијата и работењето на друштвата во државна сопственост, во сопственост на општината, односно градот С., се применуваат одредбите од оваа глава и Законот за трговските друштва.

Според член 1 од Законот за управните спорови ("Службен весник на РМ" бр.62/2006 и 150/2010), заради обезбедување судска заштита на правата и правните интереси на физичките и правните лица и заради обезбедување на законитоста, судот, во управни спорови одлучува за законитоста на актите на органите на државната управа, Владата, други државни органи, општините и градот С., организации утврдени со закон и на правни и други лица во вршење на јавни овластувања (носители на јавни овластувања), кога решаваат за правата и обврските во поединечни управни работи, како и за актите на тие органи донесени во прекршочна постапка.

Согласно член 2 став 3 и став 4 од истиот закон, во управен спор се решава и одлучува за спор што ќе произлезе од спроведувањето и извршувањето на одредбите на концесиските договори, договорите за јавни набавки кои се од јавен интерес и за секој договор во кој една од страните е државен орган, организација со јавни овластувања, јавно претпријатие, општините и градот С. склучен од јавен интерес или заради вршење јавна служба. Во управен спор се одлучува и против поединечни акти на органите на државната управа, Владата, други државни органи, општините и градот С., организации утврдени со закон и на правни и други лица во вршење на јавни овластувања (носители на јавни овластувања), кога за решавање во втор степен против таквиот акт, не е обезбедена друга правна заштита.

Според член 6 од истиот закон, под орган во смисла на овој закон се подразбираат органите на државната управа, Владата на Република Македонија, други државни органи, управни организации, општините и градот С., јавните претпријатија, трговските друштва, фондови, установи, организации и заедници, здруженија и други организации и заедници кога во вршењето на јавни овластувања решаваат во управни работи.

Според член 7 од истиот закон, управен акт во смисла на овој закон е акт со кој органите од членот 6 на овој закон решаваат за извесно право или обврска на физичко или правно лице, односно друго лице кое може да биде странка во определена управна работа, како и актите на тие органи донесени во прекршочната постапка.

Поаѓајќи од предметното тужбено барање и самата материја која е предмет на расправање, станува збор за спор по кој се бара ништовност на одредби од Одлука и Протокол, при што е утврдено дека Одлуката за организирање на Јавното претпријатие, како акт е донесена во процесот на преобразба на јавно претпријатие во акционерско друштво, согласно член 4 од Законот за јавните претпријатија. Исто така, Протоколот за начинот на уредување на меѓусебните односи во стопанисувањето со гасоводниот систем на РМ, не претставува управен акт, туку претставува облигационен акт склучен помеѓу конкретни страни - Влада на РМ и М. АД С..

Од ова произлегува дека предмет на тужбеното барање не се управни акти во смисла на член 2 и 7 од Законот за управните спорови, туку акти кои се донесени согласно Законот за јавните претпријатија. Притоа, содржината на членот 4 од Одлуката и точка 2 од Протоколот за која одредба се бара апсолутна ништовност, се однесуваат за основната главнина на АД Г. АД С., поради што произлегува дека во случајот се применуваат одредби од Законот за трговски друштва.

Поаѓајќи од одредбата на член 1 од Законот за парничната постапка, а со оглед да станува збор за имотно-правен однос на правни лица, надлежност за постапување имаат основните судови.

Во конкретниот случај, Основниот суд Скопје II Скопје со првостепеното решение се огласил за ненаделжен согласно член 15 од Законот за парничната постапка, со образложение дека по предметната тужба на тужителот не постои судска надлежност.

Надлежноста на еден суд претставува со закон воспоставено овластување и должност да решава некој одреден спор. Ненадлежноста пак на судот претставува забрана на некој суд да расправа и да решава определен спор. Законската распределба за решавање и работење на судовите е врз основа на извесни критериуми, според природата и видот на спорната правна работа, без оглед на вредноста на спорот или според неговата вредност, со овластување или обврска на еден вид судови да судат определени видови на спорови или повеќе видови спорови. Ова претставува апсолутна и стварна надлежност на еден вид судови да решаваат спорови од определен вид, со закон определена должност и право, притоа исклучувајќи ги другите видови на судови. За тоа кој суд од извесен вид на судови ќе постапува во еден конкретен случај се утврдува врз основа на пропишана надлежност на судовите.

Во смисла на член 15 од Законот за парничната постапка, апсолутната ненадлежност постои кога по предметот на спорот, содржан во поднесената тужба, не е надлежен да постапува ни еден суд на државата, туку за тоа одлучува друг домашен или странски орган.

Стварната ненадлежност постои кога судот од кој се бара да постапува еден спор не е според законското уредување овластен таквите спорови да ги суди.

Основниот суд Скопје II Скопје во образложението на одлуката за ненадлежност се повикал на одредбите од член 15 став 2 од Законот за парничната постапка, и смета дека не постои судска надлежност за постапување по тужбата, па ја отфрлил тужбата на тужителот, со тоа што предложил предметот да се одстапи на Управниот суд, всушност не е огласен за апсолутно ненадлежен суд, туку за стварно ненадлежен суд.

Поаѓајќи од одредбите од член 15 став 2 од Законот за парничната постапка, со кое е предвидена апсолутната ненадлежност за постапување на суд, произлегува дека конкретниот предмет на спорот е во надлежност на суд. Ова ако се има во предвид дека во случајот постапката е иницирана по тужба, а со уставната и законската поставеност за работењето на судовите и органите на државната управа во Р.М., се определува во кои случаи би било дозволено постапување по предмети пред судови од основна надлежност, а по кои пред Управен суд, односно во кои случаи би бил надлежен друг орган и би била исклучена судската надлежност.

Од овие причини поаѓајќи од тоа дека со тужбата се бара ништовност на одредби од Одлука и Протокол кои создаваат имотно- правни и други граѓанско-правни односи помеѓу тужителот и тужениот, основано се укажува во ревизијата, дека судот со тоа што не расправал за утврдување ништовност на оспорените акти сторил суштествена повреда на одредбите од Законот за парничната постапка и погрешно го применил материјалното право.

Поради наведеното, следувааше да се одлучи како во изреката на решението, второстепеното и првостепеното решение да се укинат и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно одлучување, согласно одредбите од член 385 став 1 и член 387 став 2 од Законот за парничната постапка.

При повторното одлучување, првостепениот суд треба да ги има предвид укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија. Во таа насока да ја отстрани суштествената повреда на одредбите од парничната постапка и со правилна примена на материјалното право да донесе правилна и на закон заснована одлука. Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 08.11.2017 година под Рев1.бр.245/2017.

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Мирјана Радевска Стефкова, Беса Адеми, Снежана Ѓорѓиеска Зекирија и Надица Андреева - членови на советот, во правната работа на тужителката В.С. од С.1, против тужениот Централен регистар на Република Македонија од С., поништување на решение за отказ, вредност на спорот 40.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителката, изјавена преку полномошникот Јован Костовски, адвокат од О., против решението на Апелациониот суд Битола РОЖ-295/16 од 09.01.2017 година, наседницата на советот одржана на ден 06.12.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужителката, СЕ УСВОЈУВА.

Решението на Апелациониот суд Битола РОЖ-295/16 од 09.01.2017 година и решението на Основниот суд Струга РО-103/16 од 06.06.2016 година, СЕ УКИНУВААТ и предметот се враќа на повторно судење на првостепениот суд.

Образложение

Основниот суд Струга со решение РО-103/16 од 06.06.2016 година, ја отфрлил како неуредна тужбата на тужителката против тужениот за поништување на решение за отказ, вредност на спорот 40.000,00 денари и ја задолжил тужителката да му ги надомести на тужениот трошоците на постапката во износ од 60.888,00 денари, а го одбил како неосновано барањето на тужениот за трошоците на постапката за разликата од досудениот до побараниот износ од 144.995,00 денари. Ја задолжил тужителката да му плати на тужениот трошоци на второстепена постапка во износ од 5.522,00 денари, а го одбил како неосновано во останатиот дел барањето за трошоци за разликата од досудениот до побараниот износ од 7.922,00 денари.

Апелациониот суд Битола со решение РОЖ-295/16 од 09.01.2017 година, жалбата на тужителката ја одбил како неоснована и првостепеното решение, во став 1,2 и 4 во делот на уваженото барање за трошоци, го потврдил. Ја задолжил тужителката да му ги надомести на тужениот второстепените трошоци во износ од 16.780,00 денари, а го одбил како неосновано барањето на тужениот за трошоци за разликата од досудениот до побараниот износ од 26.171,00 денари.

Против второстепеното решение ревизија изјави тужителката, преку својот полномошник, поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка, со предлог ревизијата да се усвои, побиваното и првостепеното решение да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд и да се задолжи тужениот со трошоци за ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите по предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи го побиваното решение во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ број 79/05... 116/10), најде:

Ревизијата е основана.

Основани се укажувањата во ревизијата за сторена суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, од причини што побиваното решение со кое е потврдено првостепеното решение е нејасно, неразбирливо, во образложението на истото не се содржани причините за решителните факти, а наведените се нејасни и меѓусебно противречни, поради што истото не може во целост да се испита.

Имено, пониските судови утврдиле дека тужителката поднела тужба против тужениот за поништување на одлука за отказ на договорот за вработување и за поништување на одлуката донесена по приговорот изјавен од тужителката против одлуката за отказ, а со тужбата не доставила доказ за фирмата и седиштето на тужениот запишан во Централниот регистар на РМ или друг регистар.

Врз основа на утврденото, пониските судови повикувајќи се на член 98 став 3, 4, 5 и 8 и член 101 став 1 од Законот за парничната постапка, ја отфрлиле тужбата како неуредна. Имено, судовите нашле дека кај релативните суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, странката која се повикува на нив мора да докаже дека тоа што судот во текот на постапката не ја применил или неправилно ја применил некоја одредба од овој закон, влијело или можело да влијае врз донесување на законита и неправилна одлука, па ако тоа се утврди судот ќе ја укине првостепената пресуда. Согласно наведените членови, тужбата натужителката била отфрлена како неуредна.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови сториле суштествени повреди на одредбите од парничната постапка. Имено, судовите погрешно го примениле член 101 став 1 од Законот за парничната постапка, од причина што во одредбата од овој член е предвидена можност за отфрлање на тужбата само во случај кога поднесоците се неразбирливи или не го содржат сето она што е предвидено во член 98 став 3, 4, 5 и 8 од Законот за парнична постапка. Меѓутоа, во конкретниот случај тужбата со која е поведен спорот еразбирлива и го содржи предвиденото од горенаведениот член. Всушност, во решенијата на пониските судови е наведено дека тужбата не го содржи сето она што е наведено во член 98 од Законот за парнична постапка, од причина што со тужбата не бил доставен доказ за идентификација на тужениот, предвидено во став 3 од погоре наведениот член.

Основан е и ревизискиот навод дека сторената суштествена повреда на членот 101 став 1 од Законот за парничната постапка, е во тоа што одредбата е применета во фаза од постапката во која не може да се примени, од причина што истата може да се примени само во фаза на претходно испитување на тужбата и пред превземање на било какви дејствија во постапката. Исто така, и по доставување на тужбата за давање можност за одговор на тужба, како ни во фаза на постапка по жалба, не е предвидено овластување на судот да носи решенија кои сеоднесуваат на испитување на уредност на тужбата. Имено, согласно член 263 и член 265 од Законот за парничната постапка, по доставување на тужбата на одговор и закажување на подготвително рочиште или рочиштеза главна расправа, тужбата не може да се врати на исправка или дополнување, ниту пак да се отфрли како неуредна.

Оттука, произлегува дека пониските судови погрешно ги примениле одредбите од член 98 став 3, 4, 5 и 8 и член 101 став 1 од Законот за парничната постапка, без притоа со сигурност да ги утврдат решителните факти од кои зависи правилната примена на овие одредби.

Поради тоа, следувае согласно член 385 став 1 и член 387 став 2 од Законот за парничната постапка, првостепената и второстепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд.

При повторното судење првостепениот суд ќе треба да ги има во предвид укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија и по истите да постапи, па во таа смисла да направи сестрана анализа на сите изведени докази и да ги утврди фактите од решително значење, со цел да донесе правилна и законите одлука.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.12.2017 година под Рев3.бр.56/2017.

1.5. Правен интерес за поднесување на тужба – член 177 од Закон за парничната постапка

Рев1.бр.56/2017

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Мирјана Радевска Стефкова, Беса Адеми, Исамедин Лимани и Надица Андреева - членови на советот, во правната работа на тужителот Друштво за производство, промет, застапување и услуги ИНТЕРПЛАСТ Ацо Петровски ДООЕЛ С., против тужениот Друштво за производство, промет и услуги КАНАР 92 ДООЕЛ експорт-импорт С., за утврдување непостоење на право на сопственост, вредност на спорот 4.842.804,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителот, изјавена преку полномошникот Ефто Спироски, адвокат од С., против решението на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.976/16 од 03.11.2016 година, на седницата одржана на ден 15.11.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужителот, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со решение ТС.бр.602/15 од 10.03.2016 година, ја отфрлил тужбата на тужителот против тужениот, за утврдување непостоење на право на сопственост, вредност на спорот 4.842.804,00 денари.

Апелациониот суд Скопје со решение ТСЖ.бр.976/16 од 03.11.2016 година, жалбата на тужителот ја одбил како неоснована и решението на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.602/15 од 10.03.2016 година, го потврдил.

Против второстепеното решение ревизија изјави тужителот преку својот полномошник, поради сторени суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваното решение да се преиначи на начин што жалбата на тужителот да се уважи и да се усвои тужбеното барање во целост, или пак, второстепеното и првостепеното решение да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд.

Врховниот суд на Република Македонија по проучување на списите по предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи го побиваното решение во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка [“Службен весник на РМ“ бр.79/05...член 116/10], најде:

Ревизијата е неоснована.

Неосновани се ревизиските наводи за сторена суштествена повреда на одредбите од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, од причина што побиваното решение со кое е потврдено првостепеното решение е јасно и разбирливо, со доволно образложени причини за решителните факти, па истото може во целост да биде испитано.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, ако се има предвид утврдената фактичка состојба од страна на пониските судови.

Имено, пониските судови врз основа на доказите изведени во текот на постапката, утврдиле дека кон тужбата бил приложен имотен лист ИЛ.бр.66955, со кој било потврдено запишување на тужителот како сопственик на 1448/1449 идеален дел од имотот на КП.бр.1125/26, на улица ..... бб во С., во површина од 1.448 м2 - градежно изградено земјиште, а врз основа на пресуда на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.475/14 од 30.10.2014 година, како и запишување на товарите во листот “Г”, налозите за извршување спрема тужениот, детално опишани во образложението на пресудата. Приложен бил примерок од детален преглед на податоци за имотниот лист ИЛ.бр.66955 за претходните запишувања, според кој тужениот на 21.06.2012 година бил запишан како сопственик на недвижен имот во површина од 1.448 м2 со решение за приватизација на градежно земјиште, со надомест У-25-1485/2 од 13.12.2010 година, правосилно од 01.03.2011 година, каде веќе биле запишани товарите во вид на налози за извршување, но на 16.08.2012 година

било запишано предбележување на преддоговорот на купопродажба, заверен под УЗП.бр.2051/2012 од 15.08.2012 година на нотар Кирил Бумбаровски. Кон тужбата бил приложен и преддоговор од 04.06.2010 година, со кој тужениот на тужителот за цена од 32.000 евра му продал дел од КП.бр.44/2 во место викано Ш., запишан во ИЛ.бр.1372 за КО М., за кое се однесувало барање за приватизација, а од кое била формирана градежна парцела 5.1 на ул..... за КО М.. Странките се согласиле да склучат договор за купопродажба кога продавачот т.е. тужениот ќе се стекне со сопственост врз недвижниот имот, со тоа што со моментот на склучувањето на преддоговорот, тужениот на тужителот му го предал и владението врз недвижноста во рамките на оградениот простор од 1.448 м2. Договорот за купопродажба бил сочинет на 07.08.2012 година, во кој било наведено дека цената била платена од купувачот, кому владението му било предадено, а на истиот имало печат за пресметан данок на промет со решение на Град С. во износ од 260.640,00 денари од 29.11.2012 година. Била приложена и пресуда врз основа на признание, која Основниот суд Скопје II Скопје ја донел под ТС.бр.475/13 на 30.10.2014 година, со која тужбеното барање на тужителот било делумно уважено и било утврдено дека тој со тужениот на 07.08.2012 година, склучил договор за купопродажба на недвижен имот 1448/1449 идеален дел од КП.бр.1125/36 на ул..... бб во С., која катастараска парцела била запишана во ИЛ.бр.66955 за КО М. Во површина од 1.448 м2, како дворно место со мери и граници опишани во образложението на пресудата. Договорот бил реализиран, цената била платена, недвижноста била предадена на тужителот, па тужениот бил задолжен да изврши пренос на правото на сопственост, а во спротивно истата да му послужи на тужителот за упис на правото на сопственост на недвижниот имот. Со пресудата било одбиено како неосновано тужбеното барање на тужителот спрема тужениот да се утврди дека тужителот како купувач и тужениот како продавач, на 07.08.2012 година склучиле договор за купопродажба на земјиште во површина од 41 м2, детално опишано во пресудите на пониските судови, по цена од 3.102.242,50 денари, која била платена и недвижноста била предадена во владение. Со решение составен дел на пресудата, судот констатирал повлекување на тужбата против второтужениот Република Македонија, спрема него да се утврди дека тужителот со договор од 07.08.2012 година се стекнал со право на сопственост на 1448/1449 идеален дел од недвижниот имот на КП.бр.1125/36 на ул..... бб во С., запишан во ИЛ.бр.66955 и да се задолжи второтужениот тоа право да го признае. Тужбата во тој предмет била поднесена на 27.06.2013 година, а пресудата станала правосилна на 05.12.2014 година и извршна на 15.12.2014 година.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, пониските судови повикувајќи се на член 3 став 3 и член 319 став 2, а всушност од содржината на одредбата произлегува дека го примениле член 322 став 2 од Законот за парничната постапка, нашле дека тужбата на тужителот е недозволена и како таква ја отфрлиле. Имено, пониските судови утврдиле дека без оглед на тоа што тужбата на тужителот, поднесена до Основниот суд Скопје II Скопје на 26.07.2013 година, претставува барање за утврдување на постоење право на сопственост врз конкретен договор за купопродажба на конкретна недвижност и од конкретен датум, а тужбата поднесена на 12.11.2015 година, прецизирана на 30.11.2015 година, содржи барање да се утврди непостоење на право на сопственост на таа иста конкретна недвижност со истиот датум, сепак претставува идентично барање кое доведува до донесување на одлука со истоветни последици.

Врховниот суд на Република Македонија во целост се согласува со причините дадени во образложенијата на пониските судови, како и со фактот дека со пресудата ТС.бр.479/08 од 09.10.2014 година, која била правосилна и спроведена во Агенцијата за катастар на недвижности на датум посочен погоре, било утврдено дека тужителот станал сопственик на конкретната недвижност со неоспорени индикации врз предметот на договорот. Дали барањето ќе биде поставено како утврдување на стекнување, или како утврдување на губење на сопственичко право врз еден ист предмет и еден ист договор било ирелевантно, бидејќи последицата од двете барање е иста - запишување на промената на сопственичкиот статус на недвижноста, односно бришење на правото на продавачот-тужениот и запишување на правото врз купувачот-тужителот. Овој суд утврди дека правилно пониските судови нашле дека фактот кога ќе настане тој премин не е предмет на расправање во постапка пред судот, од причина што тужба согласно член 177 став 1 од Законот за парничната постапка, не може да се поднесе заради утврдување на факт, ниту пак може да се донесе нова пресуда која би била од влијание врз основот кој послужил да се изврши промената, односно со нова пресуда никако не може да се влијае врз веќе донесена истоветна пресуда која можела да биде спроведена само по нејзината правосилност. Оттука, правилно постапил кога ја отфрлил тужбата на тужителот.

Исто така, овој суд наоѓа дека согласно член 8 став 1, член 112, член 148 и член 154 став 2 од Законот за сопственост и други стварни права ("Сл.весник на РМ" бр.18/01, 92/08, 139/09), произлегува дека кога станува збор за стекнување право на сопственост со судска одлука, правото на сопственост како главно стварно право се стекнува во моментот на правосилноста на судска одлука. Имено, тоа значи дека

начинот на стекнувањето на правото на сопственост (modus acquirendi) кај недвижните ствари како една од претпоставките за деривативно стекнување право на сопственост, е исполнет со моментот на правосилноста на судската одлука со која е утврден преносот на правото на сопственост од пренесувачот на стекнувачот. Оттука, произлегува дека запишувањето на правосилната пресуда со која е утврдено право на сопственост во јавните книги за запишување на правата на недвижностите не е од конститутивно влијание по однос на стекнувањето на правото на сопственост, како што тоа е случај кога правото на сопственост се стекнува со правно дело. Со други зборови, запишувањето на правосилната пресуда со која е утврдено право на сопственост на недвижна ствар во јавните книги не е материјалноправна претпоставка за стекнување на правото на сопственост и истото има деклараторен карактер.

Овој суд ги ценеше ревизиските наводи, но најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување, бидејќи дел од нив биле истакнати во постапката пред пониските судови, за кои судовите дале доволно образложени причини со кои во целост се согласува и овој суд, поради што следуваше ревизијата на тужителот да се одбие како неоснована, согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 15.11.2017 година под Рев1.бр.56/2017.

1.6. Благовременост на ревизија – член 93 од Законот за стечај

Рев1.бр.168/2016

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Васил Грчев, Мирјана Радевска Стефкова, Шпенд Деваја и м-р Снежана Бајлозова - членови на советот, во правната работа на тужителот Акционерско друштво за промет на големо и мало со прехранбени стоки, надворешно трговски промет, производство и услуги во прометот СЛАВИЈА увоз-извоз С., против тужениот Друштво за производство, промет и услуги МЕСО-ПРОМЕТ Станка и Цане ДОО С., по основ долг, вредност на спорот 5.066.629,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужениот, изјавена преку полномошникот Златка Денковска адвокат од С., против пресудата на Апелациониот суд Скопје ТСЖ-985/15 од 26.01.2016 година, на седницата одржана на ден 05.07.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужениот, СЕ ОТФРЛА КАКО НЕНАВРЕМЕНА.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужениот, да му ги надомести на тужителот трошоците на постапката сторени по повод поднесениот одговор на ревизија во износ од 8.284,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на решението. Поголемуто барање за надомест на трошоците на постапката над досудениот износ, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда ТС-476/10 од 13.11.2014 година, под I, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот и го задолжил тужениот да му плати на тужителот на име главен долг и тоа по Договор бр.01-2113 од 1995 година, по Договор бр.05-248 од 2000 година, по Договор бр.05-247 од 2000 година, по Договор бр.05-20 од 2001 година, по Договор 05-18 од 2001 година, на износи со камата како во изреката на пресудата. Судот го задолжил тужениот на тужителот да му плати камата за задоцнето плаќање како главен долг во износ од 245.847,00 денари се во рок од 8 дена по приемот на пресудата. Под II, тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужениот да му плати на име главен долг и тоа по Договор бр.01-2113 од 25.08.1995 година и по Договор бр.0204948 од 1996 година на износи со камата како во изреката на пресудата, судот го одбил како неосновано. Судот го задолжил тужениот на тужителот да му ги надомести трошоците по постапката во вкупен износ од 230.548,00 денари, се во рок од 8 дена по приемот на пресудата. Поголемуто барање на тужителот за досудување на трошоци по постапката од досудениот до побараниот износ за разликата од 195.624,00 денари, судот го одбил како неосновано. Основниот суд Скопје II Скопје со дополнителна пресуда ТС- 476/10 од 26.01.2015 година, под I, го усвоил барањето за дополнување на пресудата ТС-476/10 од 13.11.2014 година и извршил дополнување на наведената пресуда.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ТСЖ-985/15 од 26.01.2016 година, жалбите на тужениот ги одбил како неосновани, а пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје ТС-476/10 од 13.11.2014 година во обжалениот дел под I и под II став 2 од изреката и дополнителната пресуда на Основниот суд Скопје II Скопје ТС-476/10 од 26.01.2015 година, ги потврдил. Истата пресуда во необжалениот дел под II став 1 и став 3 од изреката, останува неизменета. Со решение, судот ја отфрлил како недозволена жалбата на тужителот против пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје ТС-476/10 од 13.11.2014 година, во делот на трошоците.

Против второстепената пресуда ревизија изјави тужениот, поради суштествени повреди на одредбите од Законот за парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната и првостепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на повторно одлучување пред првостепениот суд или тужбеното барање на тужителот да се одбие како неосновано и истиот да се задолжи со трошоците на постапката.

Тужителот, преку полномошникот Адвокатско друштво ИНТЕР ПАРТЕС од С. поднесе одговор на ревизија со кој предлага ревизијата да се отфрли како недозволена, односно да се одбие како неоснована при што во целост ги оспорува наводите во истата и бара да му се надоместат трошоците на постапката по повод поднесениот одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите по предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизија, најде:

Ревизијата е ненавремена.

Согласно член 93-а став 5 од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ број 34/2006, 84/2007, 47/2011, 79/2013), во споровите од стечајната постапка, кога е дозволено со закон против правосилна пресуда донесена во втор степен, странките можат да изјават ревизија во рок од 15 дена од денот на доставувањето на препис на пресудата.

Согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2005), ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Видно од списите на предметот, полномошникот на тужениот, адвокат Златка Денковска до С., во поднесок доставен до судот на ден 28.06.2006 година, наведува дека при поднесување на ревизијата, не била известена од страна на управителот на тужениот дека над тужениот била отворена стечајна постапка, а за што дознала од доставениот одговор на ревизија. Во прилог на поднесокот доставено е решение на Основниот суд Скопје II Скопје V Ст-2155/14 од 02.11.2015 година, од кое произлегува дека со решение на Основниот суд Скопје II Скопје Ст.бр.2155/14 од 08.06.2015 година, отворена е стечајна постапка над должникот, сега тужениот. Воедно, со поднесокот се доставени потврда за превземање на предмети од страна на стечајниот управител М.В. бр.0306-68/4 од 13.05.2016 година и изјава за прифаќање на сите дејствија превземени во постапката од страна на адвокатот, дадена од стечајниот управител М.В. од 30.05.2016 година, со овластување на адвокатот за довршување на постапката по предметот на Основниот суд Скопје II Скопје ТС-476/10, за кој е изјавена предметната ревизија.

Во конкретниот случај, побиваната пресуда на Апелациониот суд Скопје ТСЖ-985/15 од 26.01.2016 година, тужениот, преку својот полномошник Златка Денковска адвокат од С., ја примил на ден 10.02.2016 година, што се гледа од повратницата за прием на пресудата приложена кон списите на предметот. Ревизијата на тужениот, преку истиот полномошник, е предадена во Основниот суд Скопје II Скопје на ден 08.03.2016 година, на дваесет и седмиот ден, сметано од приемот на второстепената пресуда.

Во насока на наведеното, а имајќи предвид дека се работи за спор од стечајна постапка, Врховниот суд на Република Македонија најде дека ревизијата е изјавена по истекот на законски определениот рок од 15 дена, сметано од денот на доставувањето на препис на пресудата на тужениот, поради што следува да одлучи како во изреката на решението и истата ја отфрли како ненавремена, согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка и Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, судот го задолжи тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците на постапката сторени по повод поднесениот одговор на ревизија во износ од 8.284,00 денари, а поголемото барање за надомест на трошоци за судска такса за одговор на ревизија, го одби како неосновано, од причина што во списите на предметот нема доказ дека истата е платена.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 05.07.2017 година под Рев1.бр.168/2016.

2. Облигациони односи

2.1. Поништување на договор и конвалидација - член 95 в.в. со член 65 од Закон за облигационите односи

Рев1.бр.115/2015

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Зирап Лимани - претседател на советот, Васил Грчев, Мирјана Радевска Стефкова, Емилија Илиевска и Шпенд Деваја - членови на советот, во правната работа на тужителот Република Македонија – Министерство за транспорт и врски С. против тужениот Трговско друштво за вработување на инвалидни лица Графопромет ДООЕЛ С., за ништовност на договор, вредност на спорот 1.000.001,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителот изјавена преку застапникот по закон Државно правобранителство на Република Македонија, против пресудата на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.2218/14 од 13.11.2014 година, на седницата одржана на ден 11.02.2016 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на тужителот СЕ УСВОЈУВА.

Пресудата на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.2218/14 од 13.11.2014 година, СЕ ПРЕИНАЧУВА И СЕ ПРЕСУДУВА:

Жалбата на тужениот, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

Пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.224/14 од 30.05.2014 година, СЕ ПОТВРДУВА.

Барањето на тужителот да се задолжи тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците во постапката по жалба и во постапката по ревизија, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда ТС.бр.224/14 од 30.05.2014 година, го усвоил тужбеното барање на тужителот и утврдил дека е ништовен Договорот за купопродажба на недвижности заверен кај нотар З.С. од Г. под ОДУ.бр.487/04 од 26.11.2004 година, во точка 5 член 1 од Договорот, каде предмет на купопродажба се недвижностите – објекти кои се наоѓаат на КП.бр.4610 во м.в. М. КО К.В.1 и тоа: зграда 1, влез 001, приземје во површина од 93м²; зграда 2, влез 001, приземје, во површина од 143м²; зграда 3, влез 001, приземје, во површина од 135м²; зграда 3, влез 002, приземје, во површина од 278м²; зграда 5, влез 001, приземје, во површина од 64м²; зграда 6, влез 001, приземје, во површина од 16м² и зграда 8, влез 001, приземје, во површина од 23м², сите евидентирани во Имотен лист бр.30010 КО К.В.1. Судот го задолжил тужениот да му ги надомести на тужителот парничните трошоци во износ од 60.060,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата, а под страв на присилно извршување.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ТСЖ.бр.2218/14 од 13.11.2014 година, жалбата на тужениот ја усвоил, пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје ТС.бр.224/14 од 30.05.2014 година, ја преиначил и пресудил на начин што тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано. Судот го задолжил тужителот да му ги надомести на тужениот парничните трошоци во постапката во вкупен износ од 87.034,00 денари во рок од 8 дена по приемот на пресудата, а поголемото барање на тужениот за надомест на парничните трошоци во постапката и тоа за разликата од досудените во износ од 87.034,00 денари до предјавените во износ од 107.820,00 денари, го одбил како неосновано. Судот го задолжил тужителот да му ги надомести на тужениот трошоците сторени во жалбена постапка во вкупен износ од 46.903,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Против пресудата на второстепениот суд ревизија изјави тужителот, поради сторени суштествени повреди на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата

да се усвои, побиваната пресуда да се укине и предметот да се врати на повторно одлучување пред првостепениот суд или побиваната пресуда да се укине, и тужбеното барање на тужителот да се усвои во целост, како и да се задолжи тужениот со трошоците во текот на постапката.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучувањето на списите кон предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид утврденото од пониските судови.

Имено, пониските судови врз основа на доказите изведени во текот на постапката утврдиле дека по пријава за поведување на стечајна постапка, Основниот суд во Гостивар со решение СТ.бр.221/97 од 03.03.1998 година, отворил стечајна постапка над должникот ИРУК М. Од Г.. Согласно Информативниот пакет за имотот, објекти и опрема на ИРУК М. – во стечај, одобрен од Одборот на доверители, а изготвен од стечајниот управник, наведено е дека се врши продажба на стечајниот должник согласно Законот за присилно порамнување и стечај, по пат на доставување на понуди по објавен тендер, при што се продавал должникот како правно лице и имотот на должникот кој се состои од имот во Г. како деловни административни простории, производна хала во с.Б.Д., кој на купувачот му се пренесува во лична сопственост. Притоа, било наведено дека се дава правото на користење на имотот во С. Во населба П. со постојните објекти од времен карактер, без право на пренос на сопственост. Со решение на стечајниот суд СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година, било констатирано дека по објавениот тендер на 19.04.2004 година и Одлуката на Одборот на доверители донесена на 31.05.2004 година, имотот на должникот ИРУК М. АД Г. во стечај, каде корисник е должникот, а сопственост на Република Македонија бил продаден на тужениот и тоа: КП.бр.416-10-2 на м.в. Мара Угринова под двор со површина од 4180м², заведен во ПЛ.бр.3799 за КО Г., КП.бр.413/2-1-1 на м.в. Б.Н. под двор во површина од 13.922м², КП.бр.413/2-1-3 на м.в.Б.Н. под објект во површина од 1482м², заведен во ПЛ.бр.295 за КО Б.Д.. Судот постапувајќи по предлогот на стечајниот управник за дополнување на решението, донел решение СТ.бр.221/197 од 16.06.2004 година со кое го дополнил претходното решение и тоа во диспозитивот после зборовите „овој имот е заведен во ПЛ.бр.295 за КО Б.Д. додаден е нов став „и КП.бр.651-4-9 на м.в. С., под објект во површина од 32м²“, а во останатиот дел решението останало непроменето. Со решение на Основниот суд Гостивар СТ.бр.221/97 од 26.11.2004 година повторно било дополнето решението СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година и тоа во диспозитивот после зборовите „ овој имот е заведен во ПЛ.бр.295 за КО Б.Д. се додал нов став „ и просториите во втор влез од станбена зграда во површина од 187м² и дворно место од 301м².“ Во образложението на решението, било наведено дека со претходното решение е испуштен дел од недвижниот имот, а врз основа на Договор за купопродажба од 08.05.1987 година, користено од стечајниот должник како деловен простор.

Понатаму, пониските судови утврдиле дека на 03.10.2004 година бил склучен Договор за купопродажба помеѓу ИРУК М. АД Г. – во стечај, претставувано од стечајниот управник во својство на продавач и тужениот во својство на купувач. Во член 1 од Договорот, било наведено дека продавачот се согласува врз основа на решението на Основниот суд Гостивар СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година, да продаде, препише и префрли на име на купувачот, а купувачот се согласува да го купи од продавачот имотот заведен во поседовни листови и тоа : Поседовен лист бр.295 за КО Б.Д. (КП.бр.413/2-1 на м.в. Б.Н. под двор 13.922 м² и под објект 1.482м², како и имот по решение за дополнување на решението од Основниот суд Гостивар СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година; поседовен лист бр.161 за КО Б.Д. и градежни објекти по радботни единици во с.Б.Д. и работна единица С. склад П. – сидана бара, бетонска варница, бетонски бункери, монтажен магацин бро 2, монтажен магацин бр.1, дрвена настрешница, сидана барака од тврд материјал, управна зграда, монтажна барака, деловни простории како и точно наведена опрема. Во член 2 од Договорот, било наведено дека продавачот е сопственик на деловните објекти, опремата, односно корисник на имотот опишан во член 1 од Договорот, а купувачот го купува наведениот имот како и правото врз земјиштето каде се наоѓа и ја продолжува дејноста на експлоатација на мермер, руди и минерали, како и нивна преработка и пласман. Со член 3 од Договорот, куповната цена која купувачот ќе му ја плати на продавачот на имотот опишан во член 1, била договорена да изнесува 305.000,00 евра во денарска противвредност според слободниот курс на менувачниците на делот на плаќањето, а тужениот било договорено да го плати износот врз основа на испоставена фактура, а по извршеното плаќање, било договорено да се пристапи кон заверка на договорот пред нотар. Нотарот З.С. од Г. со ОДУ.бр.487/01 од 26.11.2004 година го потврдил Договорот

за купопродажба на недвижен имот склучен на 03.10.2004 година, со кој ИРУК М. АД – во стечај му го продава на тужениот и му го пренесува во сопственост и владение својот движен и недвижен имот со сите градежни објекти, производни објекти и механизација со која располага, како и му го пренесува правото на трајно користење на земјиштето под објектите. При потврдувањето на договорот, нотарот извршил увид во решението СТ.бр.221/97 од 31.05.2004 година, дополнувањето на истото решение од 16.06.2004 година и дополнувањето од 26.11.2004 година, сите донесени од Основен суд Гостивар, па констатирал дека подвижниот и недвижниот имот, предмет на договорот, тужениот го купил на објавен тендер на 19.04.2004 година, за која продажба продавачот, односно должникот донел одлука на Одборот на доверителит по отварање на стечајната постапка, а Собранието на доверители на продавачот донела одлука деловниот потфат на должникот да биде затворен, а стечајниот управник бил задолжен да ја впаричи стечајната маса на должникот. Стечајниот судски совет на 16.06.2004 година, донел решение со кое ја одобрил продажбата на должникот, согласно одлуката на Одборот на доверителите, со што се извршило продавање на целиот имот како стечајна маса на должникот и истиот е предаден на тужениот. Основниот суд Гостивар со решение СТ.бр.221/97 од 21.11.2006 година ја заклучил стечајната постапка над стечајниот должник ИРУК М. од Г.. Тужениот како правен следбеник на ИРУК М. – во стечај до Основниот суд Гостивар на 17.11.2009 година поднел барање за дополнување на решението СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година година, со образложение дека во член 1 од Договорот за купопродажба каде е наведен имотот што е предмет на договорот, во точка 5 е цитиран имотот што се наоѓа во нас.П., С., а тој имот не е идентификуван со геодетски податоци од стечајниот управник (не е наведена катастарската парцела), па поради тоа тужениот неможел да утврди за кој имот точно станува збор. Со ова барање, тужениот го известил судот дека купените објекти се наоѓаат на КП.бр.4610 КО К.В.1 и ги наброил сите десет објекти. Постапувајќи по барањето, а по претходно мислење од стечајниот управник, Основниот суд Гостивар со дополна на решение од 27.11.2009 година, правосилно на 10.12.2009 година, го дополнил решението СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година на начин што извршил прецизирање на катастарските парцели на објектите наведени во Договорот за купопродажба ОДУ.бр.487/04 од 26.11.2004 година со поодделно наведување на сите десет објекти.

Пониските судови, врз основа на вешт наод и мислење од Друштво П. – К. ДООС., утврдуваат дека предметното земјиште е со површина од 6.612м² и во споредба со катастарот на недвижности за КО К.В.1, ги опфаќа цела КП.бр.4610/1, цела КП.бр.46/2, цела КП.бр.46/3 и цела КП.бр.46/4. Во катастарот на недвижности КП.бр.4610/1 е евидентирана со вкупна површина од 5.230 м² од која земјиште под зграда со површина од 149м², земјиште под зграда со површина од 82м², земјиште под зграда со површина од 4.242 м², земјиште под зграда со површина од 98м², земјиште под зграда со површина од 72м², земјиште под зграда со површина од 62м², земјиште под зграда со површина од 24м², земјиште под зграда со површина од 501м² запишана на Република Македонија 1/1 во Имотен лист бр.50798 за КО К.В.1. КП.бр.4610/2 со површина од 426м² означена како градежно неизградено земјиште е запишана на Друштво И. ДООС. 1/1 во Имотен лист бр.51031, КП.бр.4610/3 со површина од 436м², запишана на Друштво И. ДООС. 1/1 во Имотен лист бр.51036 за КО К.В.1, КП.бр.4610/4 со површина од 520м² дворно место запишано на лицето Ј.Д. 1/1 во Имотен лист бр.51821 за КО К.В.1.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, првостепениот суд го усвоил тужбеното барање на тужителот и утврдил дека Договорот за купопродажба на недвижен имот заверен кај нотар З.С. од Г. под ОДУ бр.487/04 од 26.11.2004 година во точка 5 од член 1 од Договорот, е ништовен. При одлучувањето, првостепениот суд застанал на становиште дека со основното решение на стечајниот суд СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година и неговите дополнувања од 16.06.2004 година и 26.11.2004 година, не бил опфатен имотот во С., кое нешто е во корелација со Информативниот пакет на имотот на ИРУК М. – во стечај, каде било наведено дека предмет било давање на право на користење на објекти од времен карактер, без пренос на сопственоста. Поради тоа, првостепениот суд заклучил дека со предметниот Договор за купопродажба се излегува надвор од рамките на цитираните стечајни решенија, односно предмет на договорот е и имот за кој нема решение на стечајниот суд дека влегува во имотот за продавање. Дополнителна причина за ништовност, според првостепениот суд е и фактот што Договорот за купопродажба во делот за имотот во С., бил солемнизиран од нотар во Г..

Второстепениот суд постапувајќи по жалбата на тужениот истата ја усвоил, ја преиначил првостепената пресуда и тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано, утврдувајќи дека договорот за купопродажба чија ништовност се бара е склучен врз основа на законски спроведена постапка за продажба на имотот на стечајниот должник и дека истиот не е спротивен на Уставот, законот и на добрите обичаи. Според второстепениот суд имотот на стечајниот должник бил продаден на тужениот врз основа на правосилно и извршно решение СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година, кое решение е сеуште во правна сила,

а дотолку повеќе што Агенцијата го прифатила овој договор како правен основ за запишување на правото на сопственост. Второстепениот суд застанал на стојалиште дека предмет на Договорот за купопродажба биле сите имотни права и обврски кои влегувале во имотот на должникот, меѓу кои и недвижностите во С., кои се опишани во член 5 од Договорот. Според наоѓањето на второстепениот суд, иако договорот за купопродажба не бил солемнизиран кај нотар кој не е надлежен за подрачјето на град С., тоа не претставува основ за ништовност на договорот, а ова со оглед на тоа дека договорот бил во целост реализиран од договорните страни, па истиот се конвалидирал во смисла на член 65 од Законот за облигационите односи, па според тоа бил полноважен.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право кога го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот.

Имено, согласно член 95 став 1 од Законот за облигационите односи, договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништовен, ако целта на повреденото правило не упатува на некоја друга санкција или ако со законот во определениот случај не е предвидено нешто друго.

Според Врховниот суд на Република Македонија правилно е стојалиштето на првостепениот суд дека со Договорот за купопродажба ОДУ.бр.487/04 од 26.11.2004 година склучен помеѓу тужениот и стечајниот должник, е располагаано со имот кој не бил опфатен со стечајното решение СТ.бр.221/97 од 16.06.2004 година и неговите дополнувања од 16.06.2004 година и 26.11.2004 година. Во таа насока, правилно првостепениот утврдил дека со информативниот пакет, за имотот, објекти и опрема на ИРУК М. – во стечај, со кој се вршела продажба на имотот на стечајниот должник, било наведено дека за објектите во С. во населба П., од времен карактер, се дава правото на користење, без пренос на сопственоста. Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, без постоење на решение на стечајниот суд со кое ќе биде идентификуван имотот што бил предмет на продажба на стечајниот должник, а при постоење на утврден факт дека со информативниот пакет било определено да се пренесе правото на користење на предметниот имот без пренос на правото на сопственост, со склучувањето на Договорот за купопродажба, тужениот во својство на купувач, купил од стечајниот должник, имот кој не бил предвиден за продажба. Дотолку повеќе што, правилно првостепениот суд повикувајќи се на одредбите од член 22 став 3 во врска со член 56 став 1 од Законот за нотаријат („Службен Весник на Република Македонија“ бр.55/07), утврдил дека Договорот за купопродажба во членот 1 точка 5 кој се однесува на имотот во С., во смисла на наведените одредби е апсолутно ништовен, бидејќи бил солемнизиран од нотар кој не е надлежен за подрачјето на Град С..Имено, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, заклучокот на второстепениот суд дека Договорот за купопродажба бил во целост реализиран и на тој начин се конвалидирал во смисла на одредбата од член 65 од Законот за облигационите односи, е погрешен. Ова од причина што, конвалидација на ништовен договор, по исклучок е дозволена во случај кога недостасува законската форма на договорот. Во конкретниот случај договорот за купопродажба е склучен во законската форма во смисла на член 443 став 2 од Законот за облигационите односи, но ништовноста на договорот произлегува од фактот што истиот е заверен кај нотар на чие подрачје не се наоѓа недвижноста, што го чини договорот апсолутно ништовен во смисла на член 56 став 1 од Законот за нотаријат.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, согласно 387 став 1 од Законот за парничната постапка, ревизијата на тужителот ја усвои, пресудата на второстепениот суд ја преиначи на начин како во изреката на пресудата.

Врховниот суд на Република Македонија, го одби како неосновано барањето на тужителот за надомест на трошоците за одговор на жалба и трошоците за ревизија, од причина што барањето не е определено во смисла на член 158 став 1 и став 2 од Законот за парничната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 11.02.2016 година под Рев1.бр.115/2015.

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Кирил Здравев - претседател на советот, Емилија Илиевска, Лидија Тасева, Исамедин Лимани и Стојанче Рибарев – членови на советот, во правната работа на тужителот О. М. АД С. - В. И.Г., против тужениот Т.Т. од К., за долг - стекнување без основ, вредност на спорот 1.141.915,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужениот, изјавена преку полномошникот Слаѓана Стевковиќ Тасевска, адвокат од К., против пресудата на Апелациониот суд Скопје ГЖ-5736/14 од 04.12.2014 година, на седницата одржана на ден 09.11.2016 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

Ревизијата на тужениот, СЕ УСВОЈУВА.

Пресудата на Апелациониот суд Скопје ГЖ-5736/14 од 04.12.2014 година и пресудата на Основниот суд Куманово П4.бр.34/14 од 04.04.2014 година, СЕ УКИНУВААТ и предметот се враќа на повторно судење на првостепениот суд.

Образложение

Основниот суд Куманово со пресуда П4.бр.34/14 од 04.04.2014 година, под I, го усвоил тужбеното барање на тужителот и го задолжил тужениот да на тужителот му плати на име долг - стекнување без основ сума пари во износ од 1.141.915,00 денари, со законска казнена камата по стапка на казнена камата определена за секое полугодие во висина на каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар на НБ на РМ - референтна стапка, што важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие, зголемена за осум процентни поени сметано од 08.02.2010 година, па се до конечна исплата, сето во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно исполнување. Под II, судот го задолжил тужениот да ги надомести процесните трошоци на тужителот од постапката, сума во износ од 74.456,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно исполнување. Под III, поголемото барање на тужителот за надомест на сторени процесни трошоци од постапката во износ уште 26.924,00 денари, над досудениот износ од страна на судот 74.456,00 денари до вкупно баран износ за трошоци 101.380,00 денари, судот го одбил како неосновано.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ГЖ-5736/14 од 04.12.2014 година, ја одбил како неоснована жалбата на тужениот, а пресудата на Основниот суд Куманово П4.бр.34/14 од 04.04.2014 година, ја потврдил.

Против второстепената пресуда ревизија изјави тужениот, поради суштествени повреди на одредбите на Законот за парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, а побиваната и првостепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на повторно разгледување и одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучувањето на списите по предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде: Ревизијата е основана.

Основан е ревизискиот навод за сторена суштествена повреда на одредбата од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка, од причина што побиваната пресуда со која е потврдена првостепената пресуда е нејасна и неразбирлива, во истата не се содржани доволно образложени причини за решителните факти и како таква не може да се испита во целост. Воедно, пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога одлучиле на начин како во изреките на побиваните пресуди.

Во текот на постапката, од изведените докази, пониските судови утврдиле дека со пресуда на Основниот суд Куманово П.бр.2531/03 од 02.02.2006 година, делумно било усвоено тужбеното барање на тогаш тужителот, а сега тужен, против тогаш тужениот, а сега тужител, па по основ надомест на нематеријална штета на истиот му бил досуден износ од 1.050.000,00 денари, со законска затезна камата сметано од пресудувањето 02.02.2006 година, до конечната исплата и на име надомест на материјална штета износ од 100.000,00 денари, со законска затезна камата сметано од 11.12.2003 година до конечната исплата. Оваа

пресуда била потврдена со пресуда на Апелациониот суд Скопје ГЖ.бр.6610/07 од 13.03.2008 година. Сега тужениот од тужителот, по основ на правосилната пресуда, преку присилно извршување наплатил парични средства во износ 1.429.738,00 денари, на ден 01.07.2008 година, вклучувајќи ги и процесните трошоци. Со пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.965/08 од 28.05.2009 година, делумно била усвоена ревизијата и биле преиначени второстепената и првостепената пресуда, па на сега тужениот му бил досуден надомест на нематеријална штета во износ од 350.000,00 денари, со законска затезна камата сметано од пресудувањето 02.02.2006 година до исплатата, а во останатиот дел до предјавениот износ од 1.050.000,00 денари, тужбеното барање било одбиено како неосновано.

Во насока на утврденото, пониските судови, поаѓајќи од одредбите на член 199 од Законот за облигационите односи, заклучиле дека сега тужениот спрема тужителот останал должен како стекнато без основ, сума пари во износ од 1.141.915,00 денари, бидејќи отпаднал правниот основ врз основа на кој тужениот во извршна постапка го наплатил износот од 1.429.738,00 денари. Притоа образложиле дека на 22.06.2006 година, доброволно бил исплатен износ од 350.635,00 денари од тужителот на тужениот, на име надомест на материјална и нематеријална штета, а пак основано задржани од страна на тужениот со присилно извршување на име главнина и камати биле 287.823,00 денари, од вкупно наплатени со присилно извршување на 01.07.2008 година, од вкупниот износ од 1.429.738,00 денари, по однос на кои не постоело стекнување без основ. За останатиот паричен износ над 287.823,00 денари, од вкупно наплатените 1.429.738,00 денари, постоело стекнување без основ од страна на тужениот спрема тужителот во висина од 1.141.915,00 денари.

Според Врховниот суд на Република Македонија, основани се ревизиските наводи на тужениот, дека причините за решителните факти од кои се раководеле пониските судови при донесување на одлуката за усвојување на тужбеното барање на тужителот се нејасни и противречни. Воедно, основано се посочува во ревизијата, дека пониските судови не постапиле по напатствијата дадени со одлуката на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.332/2012 од 05.12.2013 година.

Имено, при состојба на работите кога тужениот го оспорувал тужбеното барање по основ, а со тоа е оспорена и висината на барањето на тужителот, останува нејасно на кои докази првостепениот суд го темели утврдувањето дека на сега тужениот во постапката за извршување основано му била извршена исплата единствено на износот од 287.783,00 денари и тоа износ од 120.000,00 денари за недоисплатена нематеријална штета со камата од 02.02.2006 година до 01.07.2008 година како ден на присилната наплата во износ од 55.875,00 денари, износ од 30.000,00 денари на име недоисплатен дел за материјални трошоци со законска затезна камата од 11.12.2003 година до 01.07.2008 година во износ од 26.515,00 денари и неисплатен надомест на име парнични трошоци во износ од 39.860,00 денари со камата сметано од 30.06.2006 година до денот на присилното извршување во износ од 15.573,00 денари. Второстепениот суд пак, прифаќајќи го вака утврдениот износ од 287.783,00 денари како основано исплатен на сега тужениот во постапката за извршување, а останатиот дел како неосновано исплатен, односно стекнат без основ, констатирал дека исплатениот износ се однесува на име главен долг и камата, особено ако се имаат предвид истакнатите жалбени наводи во таа насока, така да побиваната пресуда воопшто не содржи причини за овие решителни факти.

Воедно, со оглед да во конкретниот случај се работи за барање на враќање на износ исплатен на име надомест на штета по основ на смрт на блиско лице, по наоѓање на овој суд основано се посочува во ревизијата дека пониските судови при одлучувањето недоволно ја ценеле одредбата од член 205 од Законот за облигационите односи, според која не може да се бара враќање на неосновано платени износи на име надомест на штета поради повреда на телото, нарушување на здравјето или смрт, доколку исплатата е извршена на совесен прибавувач. Оттука, пониските судови не дале доволно јасни и аргументирани причини за совесноста, односно несовесноста на тужениот, како основ за примена на одредбата од член 205 од Законот за облигационите односи. Ова особено ако се има предвид да, од содржината на наведената одредба, произлегува дека услов за примена на истата е прибавувачот да не знаел ниту можел да знае дека правно неосновано ги примил износите што му биле платени.

Во оваа насока, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретниот случај, поаѓајќи од погрешната примена на материјалното право, останало неутврдено прашањето за совесноста на прибавувачот, па оттука и фактичката состојба нецелосно е утврдена.

Поради напред наведените причини, следуваше Врховниот суд на Република Македонија ревизијата да ја усвои, побиваните пресуди да ги укине, во смисла на одредбата од член 385 став 1 и член 387 од Законот за парничната постапка.

При повторното постапување, првостепениот суд ќе треба да ги има предвид изнесените забелешки на овој суд, да ги утврди решителните факти колкав износ наплатил тужениот на име надомест на штета и колкав износ наплатил на име камата и процесни трошоци над досудениот износ со пресудата на Врховниот суд на Република Македонија, да даде доволно образложени причини во врска со примената на одредбата од член 205 од Законот за облигационите односи, на кој начин ќе ја отстрани сторената суштествена повреда, па врз основа на резултатите од целокупната постапка, со правилна примена на материјалното право, да донесе правилна и законита одлука.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 09.11.2016 година, под Рев2.бр.175/2015.

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Николчо Николовски - претседател на советот, Васил Грчев, м-р Фаик Арслани, Лидија Неделкова и м-р Снежана Бајлзова - членови на советот, во правната работа на тужителите Слободанка Мрусек од Р. Г. и Бранислав Симоновски од К., против тужениот Зоран Лазаревски од К., за ништовност на договор за поклон и надомест за бесправно оттуѓен имот, одлучувајќи по ревизијата на тужителите изјавена преку полномошник Адвокатско друштво Доминус Јурис од К., против пресудата на Апелациониот суд Скопје ГЖ.бр.6315/14 од 11.12.2015 година, на седницата на советот одржана на 12.10.2017 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на тужителите СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

СЕ ЗАДОЛЖУВААТ тужителите да му ги надоместат на тужениот трошоците во постапката сторени по повод поднесениот одговор на ревизија во износ од 32.233,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Поголемото барање на тужениот за надомест на парничните трошоци по повод поднесениот одговор на ревизија над досудениот износ, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд Куманово со пресуда П1.бр.259/12 од 16.09.2014 година, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителите, утврдил ништовноста на договорот за подарок на недвижен имот Зав.нд.бр.923/89 од 12.12.1989 година, склучен помеѓу тужениот како поклонопримател и неговиот татко А.Л. како поклонодавател, во делот од 3/8 идеален дел на имотот заведен во Имотен лист бр.6869 за КО К., утврдил дека тужителите по основ на право на наследување на нивната покојна мајка М.Л. према тужениот се сопственици секој од тужителите на по 1/8 идеален дел од недвижен имот евидентиран во Имотен лист бр.6869 за КО К., опишан како во изреката на пресудата, па му наложил на тужениот да им го признае правото на сопственост на тужителите на имотот и да трпи врз основа на пресудата да се изврши запишување на правото на сопственост, на начин што покрај тужениот ќе се запишат и тужителите како сопственици на имотот, во Агенцијата, се во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Судот утврдил ништовност на договорот за поклон ОВ.бр.923/89 од 12.12.1989 година во делот од 3/8 на недвижен имот запишан во Имотен лист бр.7018 за КО К. и тоа КП.бр.5342 дел 2 и КП.бр.5343, со детален опис како во изреката на пресудата, па поради продажба на овој имот и на дел на тужителите во висина од по 1/8 идеален дел, судот го задолжил тужениот на секој од тужителите поединечно да му плати износ од 10.625 евра во денарска противвредност од 653.437,00 денари, со законска затезна камата од 01.08.2006 година до 31.01.2010 година, а од 01.02.2010 година па до конечната исплата казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие, зголемена за осум процентни поени, како и да им ги надомести процесните трошоци во износ од 179.937,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Судот го одбил во останатиот дел тужбеното барање на тужителите да се задолжи тужениот на секој поединечно да плати на име неделивост на имотот и разлика во купопродажната цена за бесправно продаден имот уште од по 7.083,00 евра во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Поради пропуштање да се означат податоците од лист В и податоците од лист Б од Имотниот лист бр.6869 за КО К., по однос на идентификацијата на недвижниот имот, Основниот суд Куманово на ден 22.10.2014 година донел дополнителна пресуда.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ГЖ.бр.6315/14 од 11.12.2015 година, жалбата на тужителите ја одбил како неоснована, жалбите на тужениот изјавени против пресудата на Основниот суд Куманово П1.бр.259/12 од 16.09.2014 година и дополнителната пресуда на Основниот суд Куманово П1.бр.259/12 од 22.10.2014 година, ги усвоил, ја потврдил пресудата на Основниот суд Куманово П1.бр.259/12 од 16.09.2014 година во обжалениот, одбиен дел, додека пресудата на Основниот суд Куманово П1.бр.259/12 од 16.09.2014 година и дополнителната пресуда во обжалениот, усвоен дел, ги преиначил и пресудил на начин што тужбеното барање на тужителите го одбил како неосновано. Судот со решение ја отфрлил тужбата на тужителот Александар Симоновски против тужениот Зоран Лазаревски, и ги задолжил тужителите Слободанка Мрусек и Бранислав Симоновски да му платат на тужениот на име парнични трошоци во првостепената и жалбената постапка износ од 291.889,00 денари, во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Против второстепената пресуда ревизија изјавија тужителите, поради сторени суштествени повреди на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната пресуда да се преиначи на начин што жалбата на тужителите ќе се усвои и првостепената пресуда ќе се преиначи и тужбеното барање ќе се усвои во целост, додека жалбите на тужените да се одбијат како неосновани.

Одговор на ревизија поднесе тужениот преку полномошник Момчило Доцевски, адвокат од К., со кој ги оспори наводите содржани во ревизијата на тужителите и предложи ревизијата да се одбие како неоснована како и да се задолжат тужителите со трошоците во постапката по повод поднесениот одговор на ревизија. Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите во предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка е неоснован. Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија побиваната пресуда со која е преиначена првостепената пресуда е јасна и разбирлива, истата нема недостатоци и не противречи со причините дадени во образложението за таквото одлучување, поради што пресудата може во целост и со сигурност да се испита. Во тој контекст, второстепениот суд дал доволно образложени причини од кои се раководел кога изразил правно сфаќање дека во конкретната правна работа договорот за подарок е полноважен и произведува правно дејство, заради постоењето на согласност на другиот брачен другар за располагање со имотот стекнат во брак.

Неоснован е наводот за погрешна примена на материјалното право, ако притоа се има предвид утврдената фактичка состојба.

Ревизиските наводи кои по својата содржина укажуваат на погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, односно со кои се врши анализа на изведените докази во текот на постапката, не беа предмет на оценка од страна на Врховниот суд на Република Македонија, бидејќи ревизија по тој основ не може да се изјави, согласно член 375 став 3 од Законот за парничната постапка. Имено, со ревизија не може да се напаѓа оценката на изведените докази, како и правилноста на утврдената фактичка состојба.

Во конкретната правна работа, предмет на тужбеното барање е делумна ништовност на договор за подарок склучен помеѓу тужениот во својство на поклонопримател и неговиот татко во својство на поклонодавател и тоа во делот на 3/8 идеален дел од недвижен имот, па како последицата од тоа, да се утврди дека тужителите по основ на наследување од нивната покојна мајка се сопственици на 1/8 идеален дел од имотот. При одлучување по тужбеното барање, правилно пониските судови како претходно прашање, го утврдиле сопственосно – правниот режим на недвижниот имот кој бил предмет на договорот за подарок. По однос на ова, пониските судови неспорно утврдиле дека недвижниот имот бил стекнат за времетраење на брачната заедница помеѓу мајката на странките, покојна М. и нејзиниот сопруг, односно таткото на тужениот, А..

Спорно во текот на постапката е правното прашање, дали постоела согласност на мајката на странките, за располагање со имотот стекнат во бракот со таткото на тужениот. Заради расчистување на ова прашање, второстепениот суд одржал јавна расправа, на која по изведувањето на докази со непосредно сослушување на сведоците, извел правен заклучок дека мајката на странките, покојна М., знаела за склучувањето на договорот за поклон.

Имотните односи на брачните другари, во моментот на настанување на граѓанско-правниот однос, биле регулирани со одредбите од член 24 до член 40 од Законот за брак („Службен весник на СРМ“ број 35/73, 28/74 и 13/78). Наведениот закон престанал да важи и имотните односи на брачните другари беа уредени со Законот за семејството („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1992). Меѓутоа, со донесување на Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2001) одредбите од наведениот закон престанаа да важат и имотните односи во брачната заедница се уредени со одредбите од Законот за сопственост и други стварни права. Притоа во сите споменати закони, беше содржано идентично законско решение, кое и во денес важечкиот Законот за сопственост и други стварни права е содржано, односно дека имотот кој брачните другари ќе го стекнат во текот на бракот претставува нивни заеднички имот. Во таа насока, со член 69 став 1 од Законот за сопственост и други стварни права е определено дека правото на сопственост на брачните другари врз недвижности кои се нивен заеднички имот, се запишуваат во јавните книги на името на двајцата брачни другари како нивен заеднички имот.

Притоа, ако во јавните книги како сопственик на заедничкиот имот е запишан само едниот од брачните другари, согласно член 69 ст.2 од Законот за сопственост и други стварни права, ќе се смета дека уписот е извршен на името на двајцата брачни другари.

Основно обележје на заедничката сопственост како подоблик на правото на сопственост, е правилото дека заедничарот не може полноважно да го пренесе на трето лице надвор од заедничарите својот дел во заедничката сопственост. Соодветна доработка на ваквото правило е содржана со одредбата од член 70 од споменатиот закон, според која брачните другари заеднички и спогодбено управуваат и располагаат со заедничкиот имот. Според став 2 од наведениот член, со својот дел во заедничкиот имот, пред тој да се определи брачниот другар не може самостојно да располага, ниту да го товари со правно дело меѓу живите. Согласно член 72 од истиот закон, во вршењето на работите кои ги надминуваат рамките на редовното управување, односно располагање со имотот, потребна е согласност на другиот брачен другар изразена во форма која се бара за соодветното правно дело.

Подведувајќи ги наведените одредби од материјалното право, под утврдените факти од страна на второстепениот суд, дека мајката на странките била запознаена за склучување на договорот за подарок помеѓу тужениот и нејзиниот сопруг, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија правилно второстепениот суд тужбеното барање на тужителите го одбил како неосновано. Ваквиот заклучок второстепениот суд го извлекува од исказите на странките, како и од утврденото дека тужениот живеел во заедница со неговата мајка во куќата која е предмет на договорот. Следствено на наведеното, ако се има предвид дека договорот за подарок е во целост извршен, односно реализиран, на начин што тужениот се стекнал со правото на сопственост на недвижниот имот, а мајката на странките не повела постапка со која ќе ја оспори полноважноста на договорот, произлегува заклучокот дека истата била согласна за склучување на договорот. Досегот на примената на одредбата од член 72 од Законот за сопственост и други стварни права, треба да се согледа и во корелација со одредбата од член 65 од Законот за облигационите односи, со кој се уредува правилото за конвалидација на договорите на кои им недостасува потребната форма. Постојењето на формална согласност на едниот брачен другар при располагање со заедничкиот имот стекнат во брак, не е услов за полноважноста на договорот со кој се врши располагање на имотот, во ситуација кога договорот е во целост исполнет. Оттука и знаењето на едниот брачен другар дека другиот брачен другар располага со заедничкиот имот, и неговото пасивно однесување односно непротивење, подразбира своевидна манифестација на волја, односно согласност за располагање со заедничкиот имот. Совесноста на другата договорна страна е исто така од решително значење, сфатена во смисла на тоа дека третото лице, во конкретниот случај тужениот не знаел ниту можел да знае според редовниот тек на работите дека другиот брачен другар кој не е договорна страна, изразил противење за располагањето со имотот.

Имајќи го предвид наведеното, произлегува дека договорот за подарок склучен помеѓу тужениот и неговиот татко, за имотот стекнат во брак со мајката на странките, е полноважен и произведува правно дејство. Постојењето на волјата и согланоста на мајката на странките, претставува материјално – правна претпоставка за полноважноста на располагањето на таткото на тужениот, со имотот кој и припаѓа на мајката на странките. Поради наведеното, следуваше ревизијата да се одбие како неоснована согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка, Врховниот суд на Република Македонија ги задолжи тужителите да му ги надоместат на тужениот трошоците во постапката по повод поднесениот одговор на ревизија во вкупен износ од 32.233,00 денари, кои се однесуваат на награда за состав на одговор на ревизија износ од 7.020,00 денари со зголемување од 15% за наредно лице од спротивна страна односно за второтужителот, како и судска такса за одговор на ревизија во износ од 24.160,00 денари, раководејќи се притоа од Тарифата за награда и надоместок на трошоци за работа на адвокати, како и Законот за судските такси.

Од погоре наведените причини, овој суд го одби како неосновано барањето на тужениот за надомест на парничните трошоци сторени во постапката по повод поднесениот одговор на ревизија над досудениот износ, имајќи при тоа предвид дека истото е превисоко поставено.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 12.10.2017 година под Рев2.бр.185/2016.

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Николчо Николовски - претседател на советот, м-р Фаик Арслани, Лидија Неделкова, Лидија Тасева и м-р Снежана Бајлзова - членови на советот, во правната работа на тужителот Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија против тужената Марија Стеваноска од С., за стекнување без основ, вредност на спорот 273.834,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужената изјавена преку полномошник Дејан Славковски, адвокат од С., против пресудата на Апелациониот суд Скопје ГЖ.бр.6212/15 од 27.04.2016 година, на седницата на советот одржана на 13.12.2017 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на тужената **СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.**

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда П4.бр.270/14 од 10.07.2015 година, го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужената да му плати износ од 273.834,00 денари на име примено без основ за период од 13.01.2010 година до 31.08.2012 година, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за осум процентни поени, сметано од денот на поднесување на тужбата до исплатата, како и да му ги надомести трошоците на постапката. Судот го задолжил тужителот да и ги надомести на тужената трошоците во постапката во износ од 33.746,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ГЖ.бр.6212/15 од 27.04.2016 година, жалбата на тужителот ја усвоил, пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје П4.бр.270/14 од 10.07.2015 година ја преиначил и пресудил на начин што тужбеното барање на тужителот го усвоил и ја задолжил тужената да му плати на тужителот износ од 273.834,00 денари на име стекнување без основ за период од 13.01.2010 година до 31.08.2012 година, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за осум процентни поени, сметано од денот на поднесувањето на тужбата 19.02.2014 година до конечната исплата, како и да му ги надомести трошоците во постапката во износ од 8.260,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Судот го одбил како неосновано барањето на тужената за надомест на трошоците за состав на одговор на жалба.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави тужената поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка и поради погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната пресуда да се преиначи на начин што тужбеното барање на тужителот ќе се одбие како неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите во предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка. Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, побиваната пресуда со која е преиначена првостепената пресуда е јасна, разбирлива и содржи доволно образложени и аргументирани причини по однос на решителните факти од кои се раководел второстепениот суд кога заклучил дека тужената е во обврска да му го врати неосновано примениот износ на тужителот по основ

семејна пензија. Поради наведеното, побиваната пресуда нема недостатоци и не противречи со причините дадени во образложението за таквото одлучување, поради што пресудата може во целост и со сигурност да се испита.

Неоснован е ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право, ако притоа се имаат предвид утврдените факти.

Меѓу другото, во редовната постапка од значење за одлучувањето било утврдено дека со решение на тужителот П.бр.124202 од 21.12.2007 година на тужената и било признато право на семејна пензија сметано од 01.10.2007 година во месечен износ од 6.481,00 денари. Тужената наполнила 26 години на 13.01.2010 година. Тужителот по 13.01.2010 година се до 31.08.2012 година продолжил да исплаќа парични средства на тужената по основ семејна пензија. Со решение на тужителот П.бр.05101242021 од 04.03.2013 година било утврдено дека на тужената и престанува правото на семејна пензија сметано од 13.01.2010 година поради навршување на 26 години возраст. За периодот од 13.01.2010 година до 31.08.2012 година на тужената и била исплатена пензија во износ од 273.834,00 денари.

На основа на вака утврдените решителни факти, првостепениот суд застанал на стојалиште дека тужителот доброволно продолжил да и го исплаќа на тужената износот на име семејна пензија и покрај тоа што знаел или морал да знае дека повеќе нема основ за тоа. Ваквиот изразен став првостепениот суд го темели на одредбата од член 200 од Законот за облигационите односи во врска со Законот за матична евиденција на осигурениците и корисниците на правата од пензиско и инвалидско осигурување, па во смисла на наведените прописи заклучил дека навршувањето на 26 годишна возраст не претставува околност која корисникот на пензија е должен да ја пријави како вид на промена, односно дека тужителот според својата матична евиденција бил должен да внимава на ова по службена должност.

Второстепениот суд одлучувајќи по жалбата на тужителот, ја прифатил утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, меѓутоа наоѓајќи дека материјалното право е погрешно применето, ја преиначил првостепената пресуда и тужбеното барање на тужителот го усвоил во целост. При одлучувањето, второстепениот суд се раководел од член 153 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување од каде заклучил дека тужената не пријавила промена која влијае на губење на правото на пензија, поради што истата е должна да го врати неосновано стекнатиот износ за спорниот период.

Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е правното сфаќање на второстепениот суд дека во конкретната правна работа се исполнети законските претпоставки за настанување на облигационо - правен однос со стекнување без основ.

Имено, согласно член 186 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување (“Службен весник на Република Македонија” бр. 80/93, 3/94, 14/95 ...11/12) кој бил во сила во моментот на настанување на облигационо-правниот однос, лицето на кое му е извршена исплата на товар на Фондот на која немало право должно е да го врати примениот износ и да ја надомести сета друга штета, и тоа: 1) ако врз основа на неточни податоци за кои знаело или било должно да знае дека се неточни или на друг противправен начин остварило некое примање од Фондот на кое немало право или го остварило во поголем износ отколку што му припаѓало и 2) ако остварило примање поради тоа што не пријавило, или подоцна пријавило промени кои влијаат врз губењето, односно користењето на правото или на неговата висина, а знаело или било должно да знае за тие промени.

Во одредбата од член 153 од истиот закон, е определена обврска на корисникот на право остварено според Законот за пензиското и инвалидското осигурување да ја пријави секоја промена што влијае врз правото или врз обемот на користењето на правото најдоцна во рок од 30 дена од денот кога настанала промената. Согласно член 190 од истиот закон, надоместокот на штета, причинета на фондот, односно враќањето на незаконски и неправилно извршените исплати на пензии и други давања од пензиското и инвалидското осигурување, се врши по одредбите на Законот за облигационите односи.

Од содржината на цитираните законски одредби, произлегува дека условите за надоместок на штетата причинета на тужителот се уредени со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, како специјален закон, додека по однос на начинот на кој се надоместува штета, односно враќањето на исплатите, Законот за пензиското и инвалидското осигурување упатува на примена на одредбите на Законот за облигационите односи како генерален (општ) закон.

Во таа насока, членот 199 од Законот за облигационите односи (“Службен весник на Република Македонија” бр.18/01...161/09), определува дека кога дел од имотот на едно лице премине на било кој начин во имотот на некое друго лице, а тоа преминување нема своја основа во некоја правна работа или во законот, стекнувачот е должен да ја надомести вредноста на постигнатата корист. Според став 2 од истиот член под премин на имотот се подразбира и стекнување на корист со извршено дејствие. Согласно став 3 од истиот член, обврската за враќање, односно за надомест на вредноста настанува и кога нешто ќе се прими со оглед на основот што не се остварил или кој подоцна отпаднал.

Од содржината на цитираната законска одредба, произлегува дека за полноважно настанување на облигационо-правен однос со стекнување без основ потребно е кумулативно постоење на следните претпоставки и тоа (1) имотот на едно лице да се зголеми за сметка на имотот на друго лице; (2) имотот на друго лице да се намали или тоа лице да се осиромаша; (3) да постои меѓусебна врска односно корелација помеѓу намалувањето и зголемувањето на имотот на лицата и (4) збогатувањето да настанало без правен основ, односно промената на имотната рамнотежа да не може да се оправда со некој правен основ.

При постоење на утврдени и неспорни факти дека тужената навршила 26 годишна возраст на 13.01.2010 година што претставува основ за престанок односно губење на правото на семејна пензија, а продолжила да прима пензија за периодот од 13.01.2010 година до 31.08.2012 година, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е стојалиштето на второстепениот суд дека во конкретниот случај се исполнети суштествените претпоставки за настанување на облигационо-правен однос со стекнување без основ. Ова особено ако се има предвид содржината на цитираните законски одредби од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, според кои тужената имала обврска да го извести тужителот за секоја промена која е од влијание врз губењето, односно користењето на правото, а знаела и била должна да знае за тие промени. Навршувањето на 26 години возраст претставува промена на околност која влијае на губењето односно користењето на правото на семејната пензија. Оттука, материјално- правните претпоставки за правото на тужителот да претендира побарување како неосновано збогатување за извршена исплата на негов товар на лице кое немало право, се ценат според одредбите од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, додека начинот на враќањето на неосновано стекнатиот износ се врши според правилата за стекнување без основ уредени со Законот за облигационите односи. Впрочем ваквиот став е изразен и во пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.408/15 од 08.11.2016 година. Од наведеното произлегува и обврската на тужената да го врати неосновано стекнатиот износ од 273.834,00 денари со законска казнена камата од денот на поднесување на тужбата.

Во конкретната правна работа нема примена одредбата од член 200 од Законот за облигационите односи, според која тој што ќе изврши исплата знаејќи дека не е должен да плати, нема право да бара враќање, освен ако го задржал правото да бара враќање или ако платил за да ја избегне принудата. Ова од причина што, во моментот на исплатата за спорниот период постоел правен основ - решение на тужителот П.бр.124202 од 21.12.2007 година врз кое тужителот ја вршел исплатата. Тоа значи дека пред донесувањето на решението од 04.03.2013 година со кое е утврдено дека престанало правото на тужената на користење семејна пензија, тужителот немал правен основ за да престане да врши исплата на семејната пензија.

Поради непостоење на причините поради кои е изјавена ревизијата, следувахе ревизијата да се одбие како неоснована согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 13.12.2017 година под Рев2.бр.396/2016.

2.5. Награда за преземени адвокатски дејства – застареност – член 360 од Закон за облигационите односи

Рев1.бр.129/2017

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на советот, Васил Грчев, Мирјана Радевска Стефкова, Исамедин Лимани и Шпенд Деваја - членови на советот, во правната работа на тужителот Васил Миовски од С. против тужениот АД за производство на брашно, ориз, тестенини, сточна храна и промет на мало и големо ЖИТО С. - во стечај, за утврдување на оспорено побарување, вредност на спорот 1.779.085,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на тужителот изјавена против пресудата на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.2475/16 од 02.03.2017 година, на седницата на советот одржана на 07.06.2017 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на тужителот СЕ УСВОЈУВА.

Пресудата Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.2475/16 од 02.03.2017 година, како и одлуката за трошоците во постапката, СЕ ПРЕИНАЧУВА И СЕ ПРЕСУДУВА:

Жалбата на тужениот СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

Пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје СТ-ПЛ1-ТС.бр.3/16 од 12.10.2016 година, СЕ ПОТВРДУВА.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците сторени во постапката по повод поднесената ревизија во износ од 71.162,00 денари во рок од 8 (осум) дена по приемот на пресудата.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда СТ-ПЛ1-ТС.бр.3/16 од 12.10.2016 година, го укинал решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар Мухамет Шеху од С. УПДР.бр.214/2014 од 08.10.2014 година. Под точка II, судот го усвоил прецизираното тужбено барање на тужителот и утврдил парично побарување на тужителот према тужениот во износ од 1.779.085,00 денари, по основ долг од фактура бр.1-09-2014 од 05.09.2014 година, со законска казнена камта во висина на референтата стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие, зголемена за десет процентни поени сметано од 29.04.2015 година до исплатата. Судот утврдил дека наведената пресуда има дејство према стечајниот управник и према сите стечајни доверители во стечајната постапка, отворена со решение на Основен суд Скопје II Скопје Ст.бр.2360/14 од 28.04.2015 година. Судот го задолжил тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците во постапката во вкупен износ од 142.162,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата. Апелациониот суд Скопје со пресуда ТСЖ.бр.2475/16 од 02.03.2017 година, жалбата на тужениот ја усвоил, пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје СТ-ПЛ1-ТС.бр.3/16 од 12.10.2016 година, ја преиначил и пресудил на начин што решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар Мухамет Шеху од С. УПДР.бр.214/2014 од 08.10.2014 година го укинал, а прецизираното тужбено барање на тужителот го одбил како неосновано. Судот го преиначил решението за парнични трошоци содржано во делот II под став 4 од изреката на пресудата на Основниот суд Скопје II Скопје СТ-ПЛ1-ТС.бр.3/16 од 12.10.2016 година и одлучил на начин што го задолжил тужителот да му ги надомести на тужениот парничните трошоци во постапката во вкупен износ од 32.504,00 денари, како и да му ги надомести трошоците сторени во жалбената постапка во вкупен износ од 33.135,00 денари, се во рок од осум дена по приемот на решението.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави тужителот, поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и поради погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната пресуда да се укине и предметот да се врати на повторно судење пред второстепениот суд, или да се преиначи на начин што жалбата на тужениот ќе се одбие како неоснована и ќе се потврди првостепената пресуда.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучувањето на списите кон предметот и наводите во ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право од страна на второстепениот суд по однос на приговорот за застареност на побарувањето на тужителот, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, во текот на постапка пред пониските судови било утврдено дека тужениот го овластил тужителот да го застапува во повеќе судски постапки, за што тужителот за извршените адвокатски дејствија за период од 21.09.2010 година заклучно со 30.06.2014 година, по извршена спецификација за секој предмет и за секое одделно преземено дејствие, му доставил на тужениот фактура бр.1-09-2014 од 05.09.2014 година, со датум на валута 15 дена од приемот на фактурата. Судовите утврдиле дека со наведената фактура, тужителот го задолжил тужениот со вкупен износ од 1.648.064,00 денари, од кој главен долг во износ од 1.396.665,00 денари и износ од 251.399,00 денари по основ данок на додадена вредност. Судовите утврдиле дека над тужениот со решение на Основен суд Скопје 2 Скопје Ст.бр.2360/14 од 28.04.2015 година, била отворена стечајна постапка, во која тужителот го пријавил своето побарување, но истото од страна на стечаен управник му е оспорено, поради што тужителот бил упатен на спор со решение Ст.бр.2360/14 од 20.10.2015 година. Тужителот во пријавата на побарување, пресметал и камата до отварањето на стечајната постапка во износ од 131.021,00 денари. Пониските судови од спецификацијата кон фактурата како и од вештиот наод и мислење, ја утврдиле вредноста на секое одделно дејствие, вкупната вредност на дејствијата како и периодот за кој се однесуваат.

На основа на вака утврдените факти, првостепениот суд застанал на стојалиште дека во конкретниот случај се применува општиот рок на застареност определен со одредбата од член 360 од Законот за облигационите односи, па сметајќи од секое одделно преземено дејствие од тужителот до поднесувањето на предлогот кај нотар за наплата на побарувањето, заклучил дека побарувањето на тужителот не е застарено.

Второстепениот суд, одлучувајќи по жалбата на тужениот, ја прифатил утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, меѓутоа наоѓајќи дека првостепениот суд погрешно го применил материјалното право од однос на истакнатиот приговор на застареност на побарувањето на тужителот, ја преиначил првостепената пресуда на начин што решението на нотарот го укинал и тужбеното барање го одбил како неосновано. Во побиваната одлука, второстепениот суд изразил правно сфаќање дека во конкретната правна работа се применува рокот на застареност определен со одредбата од член 363 став 1 од Законот за облигационите односи, па следствено на наведеното заклучил дека побарувањето на тужителот за секое преземено дејствие заклучно со 25.09.2011 година е застарено. Воедно, второстепениот суд застанал на стојалиште дека тужителот не ја докажал основаноста и висината на побарувањето, односно веродостојноста на предметната фактура.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право кога утврдените факти во врска со истакнатиот приговор на застареност ги подвел под примената на одредбата од член 363 став 1 од Законот за облигационите односи, наоѓајќи притоа дека побарувањето на тужителот е застарено.

Имено, согласно член 350 став 1 од Законот за облигационите односи (“Службен весник на Република Македонија” бр.18/01...161/09), застареноста почнува да тече првиот ден по денот кога доверителот имал право да бара исполнување на обврската, ако за одделни случаи со закон не е пропишано нешто друго. Согласно член 360 од наведениот закон, побарувањата застаруваат за пет години, ако со закон не е определен некој друг рок на застареност.

Согласно член 2 став 1 и 2 од Законот за адвокатура (“Службен весник на Република Македонија” бр.59/2002...113/2012), адвокатурата е самостојна и независна јавна служба која обезбедува и дава правна помош, согласно овој и друг закон. Адвокатите вршат јавни овластувања во согласност со овој и други закони.

Според член 19 од наведениот закон, адвокатот има право на награда и надоместок на трошоците за извршената работа во вршењето на адвокатската дејност според Тарифата за наградата и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Согласно член 1 став 2 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, адвокатот и странката можат слободно да ја договорат наградата и трошоците, како и начинот и средствата на плаќање, но не пониско од предвидените со Тарифата.

Во конкретниот случај предмет на тужбеното барање е парично побарување кое произлегува од извршени адвокатски услуги од страна на тужителот во име и за сметка на тужениот во повеќе судски постапки за период од 21.09.2010 година заклучно со 30.06.2014 година. Тужителот го темели своето побарување всушност на одредбата од член 19 од Законот за адвокатура.

Поаѓајќи од содржината на означените законски одредби, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е стојалиштето на првостепениот суд дека во конкретниот случај примена наоѓа општиот рок на застареност од пет години. Имено, правото на тужителот како адвокат да побарува од тужениот награда за извршените адвокатски услуги настанува од првиот нареден ден од денот кога дејствието е преземено, односно услугата е извршена. Со други зборови, од првиот нареден ден од кога дејствието е преземено, всушност адвокатот се стекнува со правото да бара исполнување на обврската за исплата на наградата, поради што застареноста на побарувањето на адвокатот започнува да тече од овој момент, ако со спогодба помеѓу адвокатот и странката не е поинаку договорено. Оттука, со оглед на утврденото дека тужителот ги преземал адвокатските дејствија за период од 21.09.2010 година заклучно со 30.06.2014 година, сметајќи од секое одделно преземено дејствие од страна на тужителот, до поднесување на предлогот до нотар на 25.09.2014 година, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија не настапила застареност на побарувањето на тужителот, бидејќи барањето е истакнато во рамките на општиот рок на застареност од пет години.

Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија во конкретниот случај не наоѓа примена рокот на застареност за меѓусебни побарувања на договорни страни од договорите за промет на стоки и услуги, определен со одредбата од член 363 став 1 од Законот за облигационите односи. Ова од причина што побарувањето на тужителот, како награда за извршени адвокатски дејствија, произлегува од специјален закон како и посебна Тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во кои не е предвиден посебен рок на застареност на побарувањето по основ награда и надоместок на трошоците на адвокатите, па во таков случај се применува општиот рок на застареност на побарувањата од пет години предвиден со член 360 од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/01...161/09). Дотолку повеќе што, тужителот преземал дејствија во име и за сметка на тужениот врз основа на дадено овластување од тужениот, поради што ваквите факти не можат да се подведат под примената на наведената одредба, односно дека станува збор за меѓусебно побарување од договор за промет на стоки и услуги.

Воедно, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија погрешен е правниот заклучок на второстепениот суд дека тужителот не ја докажал основаноста и висината на побарувањето, како и веродостојноста на фактурата. Ова од причина што, побарувањето на тужителот произлегува од извршени адвокатски услуги и преземени адвокатски дејствија за што тужителот изготвил фактура со спецификација за секое преземено дејствие, која ја доставил до тужениот. Покрај наведеното, висината на побарувањето на тужителот, судот ја утврдил и од вешт наод и мислење.

Поради наведеното, правилно првостепениот суд утврдил парично побарување на тужителот во вкупен износ од 1.779.085,00 денари по основ долг, од кој износ од 1.396.665,00 денари на име главен долг, пресметана камата до отварање на стечјаната постапка во износ од 131.021,00 денари и пресметано ДДВ во износ од 251.399,00 денари.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, согласно 387 став 1 од Законот за парничната постапка, ревизијата на тужителот ја усвои и пресудата на второстепениот суд ја преиначи на начин како во изреката на пресудата.

Согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка, Врховниот суд на Република Македонија го задолжи тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците сторени во постапката по повод поднесената

ревизија, кои се однесуваат на судска такса за ревизија во износ од 71.162,00 денари, раководејќи се од Тарифата за награда и надоместок на трошоци за работа на адвокати како и Одлуката за измена на тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите (“Службен весник на РМ” бр.122/2016).

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 07.06.2017 година под Рев1.бр.129/2017.

2.6. Ништовност на договор склучен по донесување на привремена мерка – забрана на располагање – член 95 од Закон за облигационите односи

Рев1.бр.38/2017

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Киро Здравев - претседател на совет, Мирјана Радевска Стефкова, Беса Адеми, Снежана Ѓорѓиевска Зекирија и Исамедин Лимани - членови на советот, во правната работа на тужителот Печатница Први Мај АД, во стечај од С. против тужените Ванеса Бенишева и Трговско друштво Дивиен ДОО експорт- импорт од С., за утврдување ништовност на договор, вредност 10.366.700,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на првотужената изјавена преку полномошник Лидија Цветкова, адвокат од С. против пресудата на Апелациониот суд Скопје ТСЖ.бр.1727/16 од 06.10.2016 година, на седница одржана на ден 15.11.2017 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на првотужената, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

СЕ ЗАДОЛЖУВА првотужената да му надомести на тужителот трошоци за одговор на ревизија во износ од 86.127,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Образложение

Основниот суд Скопје II Скопје со пресуда ТС.бр.555/15 од 26.05.2016 година, го усвоил тужбеното барање на тужителот и утврдил дека договорот за купопродажба бр.05-14 од 17.01.2008 година, заведен кај второтужениот, потврден од нотар Златко Николовски од С. Под ОДУ.бр.441/08 од 02.04.2008 година, на недвижниот имот опишан во изреката на пресудата, е ништовен и не произведува правно дејство, па ја задолжил првотужената да му ја врати на второтужениот опишаната недвижност предмет на договорот за купопродажба бр.05-14 од 17.01.2008 година. Определил оваа пресуда да претставува основ за упис на правото на сопственост во катастарската евиденција и ја задолжил првотужената да трпи промена во корист на второтужениот. Ги задолжил тужените солидарно да му надоместат на тужителот трошоци од 404.201,00 денари.

Апелациониот суд Скопје со пресуда ТСЖ.бр.1727/16 од 06.10.2016 година, жалбата на тужените ја одбил како неоснована и ја потврдил пресудата на Основен суд Скопје II Скопје ТС.бр.555/15 од 26.05.2016 година. Ги задолжил тужените да му надоместат на тужителот трошоци во жалбената постапка во износ од 62.127,00 денари, а поголемото барање на тужителот за трошоци над досудените, го одбил како неосновано.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави првотужената преку својот полномошник, поради суштествена повреда на одредбите од парничната постапка, погрешна примена на материјалното право и против одлуката за трошоци, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната и првостепената пресуда да се преиначат и тужбеното барање да се одбие или да се укинат и предметот да се врати на повторно одлучување на првостепениот суд.

Тужителот во одговор на ревизија поднесен преку полномошник Адвокатско друштво Трпеноски од С., во целост ги побива наводите во ревизијата и предлага истата да се одбие како неоснована, а првотужената да се задолжи со трошоци за одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на списите во предметот, наводите во ревизијата и во одговорот на ревизија, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парнична постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е ревизискиот навод за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парнична постапка, бидејќи по оценка на овој суд побиваната пресуда со која е потврдена првостепената

пресуда е јасна и разбирлива, содржи доволно образложени причини за решителните факти од кои судовите се раководеле при одлучувањето, па истата може во целост да биде испитана од страна на овој суд.

Неоснован е и ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право, со оглед на утврденото во фактичка состојба.

Имено, судовите утврдиле дека помеѓу тужителот како продавач и второтужениот како купувач бил склучен договор за купопродажба на недвижен имот – градежно земјиште во површина од 2.480 м², кое се наоѓа во С. на ул..... бр..... на КП.бр.61 за КО К.В. и тоа земјиште под зграда со површина од 470м², земјиште под помошна зграда во површина од 69м² и земјиште покрај зграда-двор со површина од 1.941 м² евидентирано во ИЛ.бр.130, заверен со нотарски акт ОДУ.бр.14/02 од 04.02.2002 година од нотар Михаил Косев од С.. Со решение на Основен суд Скопје 2 Скопје СТ.бр.8/2005 од 24.02.2006 година била отворена стечајна постапка над тужителот, по што стечајниот управник на тужителот против сега второтужениот на 28.03.2007 година поднел тужба за побивање на правни дејствија со која барал поништување на Нотарскиот акт ОДУ бр.14/02 од 04.02.2002 година на Нотар Михаил Косев од С. склучен помеѓу Печатница .....АД С. и сега второтужениот Дивиен ДОО С., за купопродажба на недвижниот имот кој е предмет и на овој спор и да се утврди дека истиот претставува имот на стечајниот должник Печатница ..... во стечај. Со тужбата поднел и предлог за донесување на привремена мерка со која ќе му се забрани на сега второтужениот ТД Дивиен ДОО С. да ја отуѓува и оптоварува спорната недвижност. Основниот суд Скопје 2 Скопје со решение ПС.бр.653/07 од 31.03.2008 година го усвоил предлогот на тужителот за донесување на привремена мерка и на второтужениот му забранил да го отуѓува и оптоварува наведениот недвижен имот, а со Пресуда ТС 653/07 од 18.06.2009 година го усвоил тужбеното барање на тужителот, го поништил Нотарскиот акт ОДУ.бр.14/02 од 04.02.2002 година и утврдил дека истиот не произведува правно дејство и дека спорниот недвижен имот е имот на стечајниот должник Печатница ..... во стечај С. и влегува во стечајна маса, а пресудата претставува основ за упис на правото на сопственост на тужителот. Меѓутоа второтужениот застапуван од управителот Н.Г. со договор за купопродажба, заверен кај нотар Златко Николовски од С. Под ОДУ.бр.441/08 од 02.04.2008 година, предметната недвижност ја продал на сега првотужената, која како малолетна била застапувана од нејзината мајка Н.Г., за цена од 10.366.700,00 денари, кој е и предмет на овој спор за утврдување ништовност на истиот.

Врз основа на вака утврденото, правилно постапиле пониските судови кога повикувајќи се на член 95 од Законот за облигациони односи го усвоиле тужбеното барање на тужителот, утврдиле дека спорниот договор за купопродажба е ништовен и не произведува правно дејство и ја задолжиле првотужената да му ја врати недвижноста на второтужениот, прифаќајќи притоа дека спорниот договор не е во согласност со уставот, законите и добрите обичаи.

Во смисла на наведеното Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека последиците од ништовноста на спорниот договор произлегуваат од член 96 став 1 од Законот за облигациони односи, според кој во случај на ништовност на договор секоја договорна страна е должна да и го врати на другата сето она што го примила врз основа на таквиот договор, а согласно став 3 од истиот при одлучувањето судот ќе води сметка за совесноста на едната, односно на двете страни. Во конкретниов случај второтужениот знаејќи дека е во тек судски спор за поништување на нотарскиот акт за купопродажбата со кој се стекнал со спорниот имот и по донесено решение за привремена мерка на 31.03.2008 година со кое му било забрането да го отуѓува истиот, спротивно на закон со спорниот договор за купопродажба од 02.04.2008 година, незаконски располага со истиот. Освен тоа со утврдувањето ништавноста на договорот со кој второтужениот се стекнал со право на сопственост со истиот, второтужениот имал обврска имотот да му го врати на тужителот, а не да располага со истиот и понатаму да го отуѓува. Ова од причина што ништавноста на правното дело врз основа на кое второтужениот за прв пат се стекнал со правото на сопственост над спорниот недвижен имот, повлекува ништовност и на сите подоцнежни располагања од негова страна со истиот, односно и на договорот со кој второтужениот и го продал на првотужената, сега спорниот имот.

Неоснован и без влијание за поинакво одлучување е ревизискиот навод на тужениот дека судот во конкретниов случај требало да го примени став 2 од членот 95 од Законот за облигациони односи, од причина што во конкретниов случај потписник на спорниот договор и за двете договорни страни е едно исто лице, но во различни својства и тоа како управителот на второтужениот кој се јавува како продавач и како законски застапник мајка на првотужената која е малолетна, како купувач на недвижниот имот, а на која и било познато дека второтужениот има забрана за отуѓување на истиот. Оттука според овој суд не може да се прифати дека договорот треба да остане во сила бидејќи неговото склучување и било забрането само на

едната страна, бидејќи во конкретниов случај и двете страни биле застапувани од едно исто лице, а на кое добро му било познато дека незаконски располага со истиот.

За останатите наводи во ревизијата, овој суд оцени дека се без влијание за поинакво одлучување, па следувахе да се одлучи како во изреката, согласно член 384 став 1 од Законот за парнична постапка.

Согласно член 160 став 1 од Законот за парнична постапка, а во врска со Тарифата за награда и надоместок на трошоци за работа на адвокатите и Законот за судски такси, овој суд ја задолжи првотужената да му надомести на тужителот трошоци за состав на одговор на ревизија во износ од 52.650,00 денари со 18% ДДВ во износ од 9.477,00 денари и такса за одговор на ревизија од 24.000,00 денари или вкупно износ од 86.127,00 денари.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 15.11.2017 година под Рев1.бр.38/2017.

3. Наследно право

3.1 Поништување на тестамент – член 90 став 1 од Законот за наследување

Рев2.бр.328/2016

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во совет составен од судиите: Зирап Лимани - претседател на советот, Николчо Николовски, Снежана Ѓорѓиевска Зекирија, Лидија Тасева и Надица Андреева - членови на советот, во правната работа на тужителот Џино Талевски од М. Р.Х., против тужените Блага Крстевска од с.Л. О. и Борче Талевски од с. П. Д.Х., за поништување на тестамент поради недостаток на форма односно намалување на располагање на тестамент, вредност на спорот 2.300.000,00 денари, одлучувајќи по ревизијата на второтужениот, изјавена преку полномошник Драган Деспотоски, адвокат од С., против пресудата на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.2239/15 од 27.01.2016 година, на седница одржана на ден 08.06.2017 година, донесе:

ПРЕСУДА

Ревизијата на второтужениот, **СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.**

СЕ ЗАДОЛЖУВА второтужениот да му ги надомести на тужителот парничните трошоци по повод изјавениот одговор на ревизија во износ од 19.057,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Поголемото барање на тужителот за надомест на трошоците во постапката по ревизија за разликата од побараниот износ до досудениот износ, **СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.**

Образложение

Основниот суд Охрид со пресуда П1-31/15 од 04.05.2015 година, го усвоил како основано тужбеното барање на тужителот и го поништил тестаментот на завештателот С.Т., бивш од О. составен усно на ден 17.07.2011 година пред сведоците В.Б. од О. и Т.Т. од с.Н.С. - С., прогласен на записник ВПП.бр.111/11 од 17.02.2012 година пред Основниот суд Охрид, поради недостиг на форма и дека истиот не произведува правно дејство, во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Судот го одбил како неосновано алтернативното тужбено барање на тужителот да се намали располагањето со усниот тестамент составен од завештателот С.Т. на ден 17.07.2011 година, пред сведоците В.Б. и Т.Т., прогласен на записник ВПП.бр.111/11 од 17.02.2012 година пред Основниот суд Охрид, поради повреда на нужниот наследен дел на тужителот, така што тужителот се прогласува за наследник на една идеална половина од оставината на покојниот С.Т. кој се состои од недвижен имот запишан во пописен лист бр.32927 за КО О. 3 како стан на Кп.бр.14.129 ул..... зграда 1 влез 1 кат 2 стан број 5, во површина од 65 м2 и подрум од 4 м2, како и парични средства во О. Банка на штедни книшки, наведени во изреката на пресудата. Судот ги задолжил тужените да му платат на тужителот на име трошоци во постапката износ од 424.458,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Апелациониот суд Битола со пресуда ГЖ.бр.2239/15 од 27.01.2016 година, под I, ги одбил како неосновани жалбите на тужените и ја потврдил пресудата на Основниот суд Охрид П1-31/15 од 04.05.2015 година, во ставот 1 и 2. Под II, судот ги уважил жалбите на тужените, пресудата на Основниот суд Охрид П1-31/15 од 04.05.2015 година, во став 4 од изреката ја преиначил и одлучил на начин што ги задолжил тужените да му платат на тужителот на име трошоци во постапката износ од 357.377,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата, а го одбил поголемото барање за процесни трошоци над досудениот износ до бараниот износ од 424.458,00 денари. Судот ги задолжил тужените да му платат на тужителот на име второстепени трошоци износ од 193.128,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата, а го одбил како неосновано поголемото барање за второстепени трошоци над досудениот износ до бараниот износ од 306.228,00 денари. Со решение, судот ја уважил жалбата на тужителот и ја укинал пресудата на Основниот суд Охрид П1-31/15 од 04.05.2015 година, во став 3 од изреката.

Против второстепената пресуда, ревизија изјави второтужениот преку својот полномошник, поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната и првостепената пресуда да се укинат и предметот да се врати на повторно одлучување пред првостепениот суд, односно истите да се преиначат на начин што тужбеното барање на тужителот да се одбие како неосновано и да се задолжи тужителот со трошоци сторени во текот на постапката.

Во одговор на ревизија поднесен од тужителот преку полномошник Гоце Стојановски од адвокатско друштво Маркоски, Стојановски & Волканоска од О., во целост се побиваат ревизиските наводи и се предлага истата да биде одбиена како неоснована, а второтужениот да се задолжи со трошоци по повод поднесениот одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Македонија, по разгледување на испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е неоснована.

Наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка е неоснован. Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија побиваната пресуда со која е потврдена првостепената пресуда е јасна и разбирлива, истата нема недостатоци и не противречи со причините дадени во образложението за таквото одлучување, поради што пресудата може во целост и со сигурност да се испита. Во тој контекст, неоснован е наводот дека во пресудите на пониските судови не се дадени причини за решителниот факт дека во конкретниот случај не постојат исклучителни околности поради кои завештателот не бил во можност да состави писмен тестамент. Ова од причина што во побиваната пресуда, второстепениот суд одлучувајќи по жалбите на тужените го ценел овој жалбен навод за кој дал доволно образложени и аргументирани причини со кои во целост се согласува и Врховниот суд на Република Македонија.

Наводите во ревизијата кои по својата содржина укажуваат за сторена суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 7 и член 8 од Законот за парничната постапка, не беа предмет на оцена од страна на Врховниот суд на Република Македонија, бидејќи се однесуваат на релативна суштествена повреда сторена пред првостепениот суд, по кој основ ревизија не може да се изјави согласно член 375 став 1 точка 2 од Законот за парничната постапка. Имено, со ревизија не може да се напаѓа оценката на изведените докази, како и правилноста на утврдената фактичка состојба.

Неоснован е и ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право, ако притоа се има предвид утврденото во фактичката состојба.

Имено, во текот на постапката било утврдено дека тужителот е син на оставителот С.Т. од О., кој починал на ..... година. Пред да почине, оставителот бил на лекување во болницата С.Е. во О. на два наврати, со невролошка состојба поради цереброваскуларен инсулт изразена со слабост на екстремитети, неможност самостојно да стои и оди, како и отежнат говор. Во текот на лекувањето, за оставителот се грижела неговата внука Блага Крстевска сега првотужената, а второтужениот Борче Талевски е негов внук од брат. На ден 17.07.2011 година, по барање на оставителот во болничката соба бил повикан адвокатот Димче Марковски и во присуство на двајцата сведоци Т.Т. и В.Б., адвокатот напишал тестамент односно ја напишал изјавата која што ја кажал покојниот кој во тој момент тешко зборувал односно само со мрдање на главата одговарал на прашањата. Составениот тестамент не бил потпишан своерачно, а не бил ставен ни ракознак од завештателот. По неколку дена од составувањето на усниот тестамент, по барање на оставителот, второтужениот го повикал нотарот Мирче Ристевски од О. Во болничката соба во која престојувал оставителот да состави полномошно со кое оставителот ќе го ополномошти второтужениот да склучи договор со трето лице, при што на составеното полномошно оставителот ставил ракознак, односно отисок од прст. По смртта на оставителот, на ден 17.02.2012 година пред Основниот суд во Охрид на записник ВПП-111/11, бил прогласен усмениот тестамент со кој волјата на татателот која била изразена и дадена во усмена форма пред сведоците Т.Т. и В.Б. на начин што станот сопственост на покојниот кој се наоѓа во О. да му припадне на второтужениот кој е внук на оставителот, а заштедите кои ги имал во О. Банка О. заеднички да им припаднат на тужените. Тужителот поднел барање за поведување на оставинска постапка и кај нотар Васил Кузмановски од О. е заведен предметот О.бр.12-421/11 УДР.бр.76/11, во која постапка откако тужителот приговорил на полноважноста на усниот тестамент на оставителот, бил упатен на спор.

Со оглед на вака утврдените факти, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови правилно го примениле материјалното право од член 90 став 1 од Законот за наследувањето („Службен весник на РМ“ бр.47/96), кога тужбеното барање на тужителот го усвоиле како основано и го поништиле усниот тестамент на завештателот поради недостиг на форма.

При разрешувањето на спорното правно прашање дали усниот тестамент на оставителот С.Т. од О., прогласен пред Основниот суд Охрид на ден 17.02.2012 година, е составен во согласност со предвидената законска форма, пониските судови тргнале од решителните факти кои упатуваат на заклучок дали постојат исклучителни околности кои се услов за полноважност на усниот тестамент.

Согласно член 90 став 1 од Законот за наследувањето („Службен весник на РМ“ бр.47/96), завештателот може да ја изјави својата последна волја усно пред двајца сведоци само ако поради исклучителни околности не е во можност да состави писмен тестамент.

Поаѓајќи од содржината на цитираната законска одредба, за полноважноста на усниот тестамент мора да бидат кумулативно исполнети два услови, и тоа да постојат исклучителни околности, поради кои завештателот не бил во можност да состави своерачен тестамент или друга форма на редовен тестамент, како и последната изјава на волја на завештателот да биде усно изјавена пред двајца сведоци. Под исклучителни околности се сметаат оние во кои лицето од објективни или субјективни причини не било во можност да состави своерачен тестамент. Во таа смисла токму поради неопходноста на постоење на исклучителни околности, не може секоја усно изјавена волја во форма на устен тестамент да биде полноважна.

По наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно пониските судови утврдиле дека во конкретниот случај не се исполнети законските услови предвидени во член 90 став 1 од Законот за наследувањето. Имено, при неспорно утврдените факти дека оставителот боледувал подолго време, лекувајќи се на два пати во болницата С.Е. во О. заради одземеност на екстремитетите и отежнат говор како резултат на преживеваниот цереброваскуларен инсулт, правилен е заклучокот на пониските судови дека здравствената состојба на оставителот не била ненадејно влошена, како исклучителна околност поради која завештателот не можел да состави писмен тестамент. Имено, самата околност дека оставителот бил хронично болен со одземеност на левите екстремитети, не упатува на постоење на исклучителни околности, туку е потребно да се оцени дали објективно бил во можност да ангажира адвокат, нотар или сведоци за составување на писмен тестамент. Оттука, овој суд наоѓа дека е правилен заклучокот на пониските судови дека тужителот бил во можност да состави писмен тестамент, ако се има предвид неспорно утврденото дека и покрај тоа што оставителот не можел да се движи, да пишува и говорот му бил отежнат, по негово барање во болничката соба бил повикан адвокатот Димче Марковски за да ја изрази неговата волја, при што во присуство на двајцата сведоци, адвокатот составил писмен тестамент, кој оставителот не го потпишал ниту пак ставил ракознак. Дотолку повеќе што, правилно пониските судови утврдиле дека оставителот не бил во тешка здравствена состојба поради која не можел да состави писмен тестамент, ако се има предвид утврдениот факт што неколку дена откако оставителот го направил усниот тестамент, по негово барање бил повикан нотарот Мирче Ристовски од О. за да состави полномошно, кое покојниот го потпишал со ракознак. Неосновани се ревизиските наводи дека оставителот единствено бил во можност да состави усмен тестамент поради влошената здравствена состојба, која била изразена и како одземеност на говорот. Имено, по наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е правното стојалиште на пониските судови дека во конкретниот случај усниот тестамент не е составен во согласност со предвидената законска форма. Имено, поаѓајќи од законското определување за усниот тестамент, покрај општите услови за негова полноважност, усниот тестамент може да биде направен само од лица кои се способни да говорат, па при неспорно утврдените факти дека оставителот ја изразил својата волја пред адвокатот одговарајќи на прашања само со движење на главата, овој суд наоѓа дека е правилен заклучокот на пониските судови дека не се исполнети суштествите услови за полноважност на усниот тестамент на оставителот, предвидени во одредбата од член 91 став 1 од Законот за наследувањето.

Поради наведеното, следуваše Врховниот суд на Република Македонија ревизијата да ја одбие како неоснована, согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка, овој суд го задолжи второтужениот да му исплати на тужителот трошоци по повод поднесенiот одговор на ревизија во вкупен износ од 19.057,00 денари, кои се однесуваат за состав на одговор на ревизија износ од 16.150,00 денари, со пресметано зголемување за странско лице за 100% и зголемување од 15% за секое наредно лице на страна на тужен,

како и зголемување од 18% на име ДДВ во износ од 2.907,00 денари, а согласно Тарифата за награда и надоместок на трошоци за работа на адвокатите. Овој суд не досуди трошоци за судска такса за одговор на ревизија во износ од 23.000,00 денари, од причина што тужителот не доставил доказ за платена судска такса за одговор на ревизија.

Пресудено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 08.06.2017 година под Рев2.бр.328/2016.

ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СУДЕЊЕ ВО РАЗУМЕН РОК

Оддел за судење во разумен рок

I. Заклучоци

---

1. Поднесување на ново барање по правосилна одлука

Одделот за судење во разумен рок на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 68 став 5 од Судскиот деловник и член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 22.12.2017 година, го утврди следниот:

ЗАКЛУЧОК

За ист предмет, во иста правна работа, за ист правно релевантен период, во случај кога правосилно е одлучено во постапка по барање за заштита на повреда на правото на судење во разумен рок, не е дозволено поднесување на ново барање.

2. Барање за заштита на правото на извршување на одлука на ВСПМ и превземање на соодветни дејствија по правото на надзор

Одделот за судење во разумен рок на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 68 став 5 од Судскиот деловник и член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 22.12.2017 година, го утврди следниот:

ЗАКЛУЧОК

При утврдување на повреда на правото на судење во разумен рок и определување на рок во кој судот треба да реши по конкретен предмет во фаза на постапката на која се однесува утврдената повреда, Врховниот суд на Република Македонија со закон не е обврзан да врши надзор над извршувањето на својата одлука, а оценка за почитување на рокот може да се даде при постапување по ново барање за заштита на правото на судење во разумен рок.

II. Сентенци

1. Граѓанско правна област

1.1. Парнично неспособна странка

Парнично неспособната странка во постапката по барање за заштита на правото на судење во разумен рок треба да ја застапува законски застапник кој за водење на постапката треба да достави доказ дека е законски застапник на странката.

Образложение

При увид во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија утврди дека барањето не ги содржи сите критериуми утврдени во одредбата од член 36 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, 35/08 и 150/10) и член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи. Од таа причина, Врховниот суд на Република Македонија со писмо од 04.05.2017 година се обрати до З.С.од К. како законски застапник на малолетната С.С., со барање во рок од 8 дена од прием на дописот да го уреди барањето на начин што ќе достави доказ за својството на законски застапник, кој во име на малолетната С.С. го поднесува барањето, при што го опомена дека во спротивно барањето ќе го отфрли како неуредно. Видно од повратниците, поднесокот за уредување на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, подносителот го примил на ден 16.05.2017 година, но во оставениот рок истото не го уреди.

Врховниот суд на Република Македонија од утврдените факти најде дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неуредно.

Согласно член 71 став 1 од Законот за парничната постапка (Службен весник на Република Македонија број 79/2005...125/2015), странката која нема парнична способност ја застапува нејзиниот законски застапник.

Согласно член 73 став 2 од истиот закон, лицето кое се појавува како законски застапник е должно на барање од судот да докаже дека е законски застапник.

Според Врховниот суд на Република Македонија, парнично неспособната странка во постапката по барање за заштита на правото на судење во разумен рок треба да ја застапува законски застапник кој за водење на постапката за судење во разумен рок треба на барање од судот да достави доказ дека е законски застапник на странката.

Имајќи предвид дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е поднесено од З.С. од К. како законски застапник на малолетната С.С. и како истиот не постапи по задолжението на судот и не го уредил барањето за заштита на правото на судење во разумен рок во смисла на член 36 од Законот за судовите и член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, односно не достави доказ за својството на законски застапник кој во име на малолетната С.С. го поднесува барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да го отфрли барањето за заштита на правото на судење во разумен рок како неуредно.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 03.10.2017 година, под ПСРРГ.бр.20/2017.

1.2. Постапување по претставка

Постапувањето по претставка, во предмет кој се водел пред надлежен орган, не е опфатено со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не се работи за спор за определување на граѓански права и обврски или кривично гонење.

Образложение

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно одредбите од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи како и одредбите од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија најде дека не постои повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и 36 од Законот за судовите.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, бр.35/08 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со законот.

Согласно наведените одредби, произлегува дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е институт воспоставен со Законот за судовите, со кој е предвидена заштита на повредено право на судење во разумен рок пред надлежен суд, односно доколку повредата е сторена во рамките на судската постапка.

Видно од наведените факти, во конкретниот случај подносителите на барањето, бараат заштита на правото на судење во разумен рок за постапка по повод поплака која била поднесена до Претседателот на Основниот суд К., а по која бил оформен предметот УПП.бр.5-2013..

Врховниот суд на Република Македонија, најде дека постапувањето по поплака во врска со предмет кој се водел пред Основниот суд К., не е опфатено со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за спор за определување на граѓански права и обврски или кривично гонење во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Од наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следува да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 15.03.2017 година под ПСРРГ.бр.11/2016.

Потврдено со решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ.бр.69/2017 од 15.05.2017 година.

1.3. Претходно прашање - надлежност на судот

Постапката во која судот одлучува за неговата функционална надлежност, не е опфатена со член 6 од Европската Конвенција од причина што не настанал „спор“ во кој се одлучувало за граѓански права и обврски на подносителот на барањето во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија врз основа на утврдените факти, наводите во барањето и списите во предметот, најде:

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено, дозволено, меѓутоа е неосновано.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, бр.35/2008 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според став 5 од истиот член, ако Врховниот суд на Република Македонија утврди повреда на правото на судење во разумен рок со решението ќе определи рок во кој што судот пред кого постапката е во тек мора да одлучи за правото, обврската или кривичната одговорност на подносителот на барањето и ќе досуди правичен надоместок за подносителот на барањето заради повреда на правото на судење во разумен рок.

Според став 6 од истиот член, правичниот надоместок паѓа на товар на Судскиот буџет и се исплатува во рок од 3-три месеци од денот на правосилноста на решението на Врховниот суд на Република Македонија.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во конкретниот случај, со барањето, побарана е заштита на правото на судење во разумен рок за постапката по предметот П1.бр.688/14 на Основниот суд Скопје II Скопје, со основ утврдување на сопственост на заеднички имот. По претходно разгледување на тужбата, како претходно прашање се јавила функционалната надлежност на судот, од која причина предметот бил препратен на вонпарничното одделение од каде повторно бил вратен во парничното одделение. Со решение П1.бр.688/14 од 12.04.2016 година, постапката по тужбата на тужителот Л.А. против тужениот П.А., за утврдување на сопственост на делови од заеднички имот, е запрена со образложение дека постапката треба да продолжи според правилата на вонпарничната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретниот случај не постои „спор“ во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи. Ова од причина што превземените дејствија на судот биле само во насока на решавање на претходно прашање - функционалната надлежност на судот во смисла на член 18 од Законот за парничната постапка, како услов за понатамошно постапување по тужбата односно судот се уште не се впуштил во одлучување за граѓанските права и обврски на подносителот на барањето во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Оттука, овој совет на Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката во која судот одлучува само по претходно прашање како услов за понатамошно постапување по тужбата - во случајов за неговата функционална надлежност, не е опфатена со член 6 од Европската Конвенција од причина што не настанал „спор“ во кој се одлучувало за граѓански права и обврски на подносителот на барањето во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Од наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека не може да се прифати дека во случајов е сторена повреда на правото на судење во разумен рок од причина што подносителот не го докажа статусот на „жртва“ на долготраење на конкретната постапка во смисла на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите, поради што следува да се одлучи како во изреката на решението.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.10.2016 година под ПСРРГ.бр.140/2016.

Потврдено со решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ.бр.133/2016 од 19.12.2016 година.

2. Управно правна област

2.1. Постапка за наплата на даночен долг – акцизи

Постапката за наплата на даночен долг - акцизи не е опфатена на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето.

Образложение

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, бр.35/08 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во конкретниот случај, поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок се однесува на постапка поведена пред Управата Дирекција Ш., одделение К. која подоцна продолжила и пред Управниот суд, со која подносителот на барањето заради неправилности при работењето е задолжен со плаќање на даночен долг - акциза според Законот за акцизите („Службен Весник“ на РМ бр.32/01). Карактеристика на оваа постапка е тоа што од неа не произлегува и не настанува „спор“ како „граѓанско право“, ниту исходот на постапката непосредно е одлучувачки за таквото негово право. Врховниот суд на Република Македонија смета дека за поимот „спор“ од „граѓански права и обврски“ треба да се има во предвид целта на барањето кое мора да значи овозможување да се оствари некое граѓанско право, предвидено со законите на Р.М. Впрочем таква е судската пракса на Европскиот суд за човекови права во Стразбур – предмет *FERRAZZINI v. ITALY* бр. 44759/98 од 12.07.2001 година. Дали некое право треба да се смета како граѓанско право према значењето на тој поим во Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, треба да се одреди на начин што нема да се цени само неговата правна квалификација туку и неговата материјална содржина и дејствија. Од Законот за акцизи, како одлучувачки за правната квалификација, Врховниот суд на Република Македонија заклучува дека во случајот материјалната содржина на правото не се смета како граѓанско право односно како таков поим тоа не е предвидено со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката за наплата на даночен долг - акцизи не е опфатена на членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи бидејќи не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето, поради што следуваše барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок да се одбие како неосновано.

Имајќи го предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следуваše да се одлучи како во изреката на решението,

согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.07.2017 година под ПСРРУ.бр.145/2016.

2.2. Постапка за утврдување и наплата на данокот на додадена вредност

Постапката за утврдување и наплата на данокот на додадена вредност не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и истата не може да биде предмет на барање во постапка за повреда на правото на судење во разумен рок.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија врз основа на утврдените факти, наводите во барањето и списите во предметот, најде:

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено, дозволено, меѓутоа е неосновано.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, 35/2008 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р. М., во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став 2 и 3 на овој член, во рок од шест месеца од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според став 5 од цитираниот член, ако Врховниот суд на Република Македонија утврди повреда на правото на судење во разумен рок, со решението ќе определи рок во кој што судот пред кого постапката е во тек, мора да одлучи за правото, обврската или кривичната одговорност на подносителот на барањето и ќе досуди правичен надоместок за подносителот на барањето заради повреда на неговото право за судење во разумен рок.

Според член 36 став 6 од Законот за судовите, правичниот надоместок паѓа на товар на Судскиот буџет и се исплатува во рок од три месеца од денот на правосилноста на решението на Врховниот суд на Република Македонија.

Според член 6 став 1 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во конкретниот случај, поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок се однесува на постапка за утврдување на данок на додадена вредност заради неправилно пресметување и неточно евидентирање, што од страна на надлежниот даночен орган е утврден во постапка на надворешна контрола на работењето на подносителот на ова барање во смисла на членот 84 став 1 точка 2 од Законот за даночната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006, 88/2008, 159/08, 105/09, 133/09, 145/10).

Согласно член 4 став 1 точка 3 од Законот за даночната постапка, даноците се давачки на даночниот обврзник кои мора да бидат платени без противуслуги, кои служат за општо државно добро и кои на сите даночни обврзници им се наметнати со закон.

Во член 1 став 2 од Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/99, 59/99, 86/99, 11/00, 93/00, 8/01, 21/03, 17/04, 19/04, 33/06, 45/06, 101/06,) е утврдено дека данокот на додадена вредност, како општ потрошувачки данок, се пресметува и плаќа во сите фази на производството и трговијата, како и во целокупниот услужен сектор, освен ако не е поинаку пропишано со истиот закон.

Со член 85 од Законот за даночната постапка определено е дека задача на секоја надворешна контрола е да се: 1) изврши проверка, утврдување и оценување на состојби што се од важност по однос на даноците; 2) обезбеди рамноправност во оданочувањето; 3) обезбеди дека: под а) не доаѓа до намалено пресметување, пријавување и плаќање на данок; под б) без право не е доделено или некому забрането даночно олеснување; под в) не доаѓа до неправедно припишување на даноци, и/или под г) без право не е доделено, ниту забрането враќање на данок.

Данокот на додадена вредност како данок на промет спаѓа во групата на фискални приходи на Буџетот на Република Македонија и претставува финансиски инструмент за прибирање на средства кои се неопходни за задоволување на јавните потреби. Всушност, даноците државата ги наплатува врз основа на својот фискален суверенитет. Оттука, имајќи ја предвид, во конкретниот случај, природата на предметот на правниот однос (наплата на данок), Врховниот суд на Република Македонија смета дека постапката за утврдување и наплата на данокот на додадена вредност, не навлегува во приватноправните интереси на подносителот на барањето и нема граѓанско правна природа, туку јавно правна природа, па според тоа, од неа не произлегува и не настанува „спор“ за „граѓанско право и обврска“, ниту исходот на оваа постапка непосредно е одлучувачки за таквото негово право во смисла на членот 6 од Европската конвенција за човековите права и основните слободи. Впрочем, таква е судската пракса на Европскиот суд за човекови права во Стразбур, кој наоѓа дека даночните спорови се надвор од опфатот на поимот „граѓански права и обврски“, иако истите неизбежно произведуваат ефект врз имотот на даночниот обврзник (предмет FERRAZZINI v. ITALY бр. 44759/98 од 12.07.2001 година, параграф 29). Во согласност со ваквиот став е и решението ПСРРЖ.бр.153/2016 од 19.12.2016 година на советот на Врховниот суд на Република Македонија кој одлучува во втор степен против одлуките донесени во прв степен по изјавено барање за заштита на правото на судење во разумен рок во кое е наведено дека даночната постапка претставува јавно - правен однос меѓу државата и граѓаните и правните лица, па следствено таа не претставува постапка во која може да се употреби правното средство за заштита на правото на судење во разумен рок.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката за утврдување и наплата на данокот на додадена вредност не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи од причина што не настанал „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Во смисла на погоренаведените причини, следуваше да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.09.2017 година под ПСРРУ.бр.12/2016.

Потврдено со решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ.бр.153/2017 од 16.10.2017 година.

2.3. Постапка за ослободување од плаќање на комунални такси

Постапката иницирана по барање за ослободување од плаќање на комунални такси, не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето.

Образложение

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, бр.35/08 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во конкретниот случај, поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок се однесува на постапка за ослободување од плаќање на комунални такси, во смисла на член 6 став 2 и 3 од Законот за комунални такси (Службен весник на РМ.бр.61/04, 65/05, 92/07).

Согласно член 1 од Законот за комунални такси, комуналните такси се плаќаат за користење на определени права, предмети и услуги од јавен интерес од локално значење од страна на правните и физичките лица кои вршат дејност и од граѓаните.

Комуналната такса, како приход во буџетот на локалната самоуправа, претставува фискален инструмент за присилно прибирање на средства и вид на јавна давачка за финансирање на расходи за јавни потреби. Оттука, имајќи ја предвид, во конкретниот случај, природата на предметот на правниот однос, Врховниот суд на Република Македонија смета дека постапката за ослободување од плаќање на комунални такси, не задира во приватноправните интереси на подносителот на барањето, нема граѓанско правна природа, туку јавно правна природа, па според тоа, од неа не произлегува и не настанува „спор“ за „граѓанско право и обврска“, ниту исходот на постапката непосредно е одлучувачки за таквото негово право. Целта на барањето мора за значи овозможување да се оствари некое свое граѓанско право, предвидено со законите на Р.М. Впрочем, таква е судската пракса на Европскиот суд за човекови права во Стразбур (предмет FERRAZZINI v. ITALY бр. 44759/98 од 12.07.2001 година). Дали некое право треба да се смета како граѓанско право према значењето на тој поим во Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, треба да се одреди на начин што нема да се цени само неговата правна квалификација туку и неговата материјална содржина и дејствија.

Имајќи ја предвид цитираната законска одредба од Законот за комунални такси како одлучувачка за правната квалификација од која произлегува правото на ослободување од плаќање на комунални такси, како и фактот што комуналните такси како јавни давачки се дел од цврстите прерогативи на јавната власт, Врховниот суд на Република Македонија заклучи дека во случајот материјалната содржина на правото не се смета како граѓанско право односно како таков поим тоа не е предвидено со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката иницирана по барање за ослободување од плаќање на комунални такси, не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето, поради што следуваše барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок да се одбие како неосновано.

Имајќи го предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следуваše да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 09.02.2017 година под ПСРПУ бр.64/2016.

2.4. Постапка за издавање на лиценца за медијатор

Постапка водена по барање за издавање на лиценца за медијатор, не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот.

Образложение

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено, дозволено, меѓутоа е неосновано.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, бр.35/2008 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според став 5 од цитираниот член, ако Врховниот суд на Република Македонија утврди повреда на правото на судење во разумен рок со решението ќе определи рок во кој што судот пред кого постапката е во тек мора да одлучи за правото, обврската или кривичната одговорност на подносителот на барањето и ќе досуди правичен надоместок за подносителот на барањето заради повреда на правото на судење во разумен рок.

Според член 36 став 6 од Законот за судовите, правичниот надоместок паѓа на товар на Судскиот буџет и се исплатува во рок од 3-три месеци од денот на правосилноста на решението на Врховниот суд на Република Македонија.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во конкретниот случај, подносителката на барањето повела постапка за издавање на лиценца за медијатор пред Министерството - Одбор, кое не постапило по нејзиното барање, па таа повела управен спор заради молчење на администрација. Со оглед дека се работи за постапка во која надлежниот орган само утврдува дали се приложени докази дека се исполнети условите за издавање на лиценца за медијатор, согласно Законот за медијација („Службен весник на РМ“ бр.188/13, 148/15, 192/15 и 55/16), Врховниот суд на Република Македонија утврди дека ваквата постапка водена по барање за издавање на лиценца за медијатор, не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи бидејќи не предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителката.

Од наведените причини, следување да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 06.09.2017 година под ПСРПУ.бр.102/2017.

2.5. Претходно прашање

Постапката во која судот одлучувал само по претходно испитување на тужбата, како услов за негово понатамошно постапување, не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не настанал „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето.

Образложение

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено, дозволено, меѓутоа е неосновано.

Согласно одредбите од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и одредбите од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија најде дека не постои повреда на член 6 став 1 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, бр.35/2008 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според став 5 од цитираниот член, ако Врховниот суд на Република Македонија утврди повреда на правото на судење во разумен рок со решението ќе определи рок во кој што судот пред кого постапката е во тек мора да одлучи за правото, обврската или кривичната одговорност на подносителот на барањето и ќе досуди правичен надоместок за подносителот на барањето заради повреда на правото на судење во разумен рок.

Според член 36 став 6 од Законот за судовите, правичниот надоместок паѓа на товар на Судскиот буџет и се исплатува во рок од 3-три месеци од денот на правосилноста на решението на Врховниот суд на Република Македонија.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во конкретниот случај, со барањето, побарана е заштита на правото на судење во разумен рок за управна постапка, во која Управниот суд со решение У-5/бр.917/2013 од 03.04.2015 година, кое било потврдено од страна на Вишиот управен суд со решение УЖ-2.бр.648/2016 од 16.02.2017 година, тужбата на тужителот ја отфрлил како ненавремена.

Имајќи ја во предвид погоренаведената фактичка состојба, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретната постапка не постои „спор“ во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи во постапката не било одлучувано за граѓански права и обврски на подносителот на барањето. Ова од причина што, во постапката било одлучувано само за навременоста на тужбата за поведување на управен спор. Дотолку повеќе што со решението У-5.бр.917/2013 од 03.04.2015 година, Управниот суд ја отфрлил тужбата бидејќи утврдил дека оспореното решение на Министерството бр.08-7005/2 од 11.02.2009 година, подносителот го примил на ден 27.02.2009 година, што значи дека рокот од 30 дена определен со Законот за управните спорови за поднесување тужба против ова решение истекло на ден 30.03.2009 година (понеделник), а тужбата била поднесена на ден 11.07.2013 година.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека постапката во која судот одлучувал само по претходно прашање како услов за понатамошно постапување во смисла на оценка на навременоста, односно дозволеноста на тужбата, не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи од причина што не настанал „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето во смисла на член 35 и член 36 од Законот за судовите и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Во контекст на погоренаведените причини, следувахе да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 31.10.2017 година под ПСРРУ.бр.112/2017.

Потврдено со решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ.бр.198/2017 од 22.01.2018 година.

2.6. Упис во Централен регистар

Постапката за упис во Централен регистар не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето.

Образложение

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, бр.35/08 и бр.150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Согласно член 39 од Законот за едношалтерскиот систем за водење на трговскиот регистар и регистар на други правни лица (Службен весник на РМ бр.84/05, 13/07, 150/07, 140/08, 17/11 и 70/13), по приемот на пријавата за упис, регистраторот проверува дали: 1) Централниот регистар е надлежен да постапува по пријавата; 2) се исполнети условите за упис определени со закон; 3) потписникот на пријавата е овластено лице за нејзино поднесување; 4) пријавата за упис ги содржи сите податоци во согласност со закон; 5) кон пријавата за упис се приложени сите прилози утврдени со закон; 6) податоците внесени во пријавата за упис се исти како и податоците во прилозите кон пријавата; 7) под иста фирма, односно назив или име е регистриран друг субјект на упис и 8) кон пријавата за упис е приложен доказ за уплатениот надоместок за уписот.

При уписот регистраторот: 1) не ја испитува законитоста и вистинитоста на содржината на прилозите (исправите и доказите) што се поднесуваат при упис во регистрите; 2) не ја испитува законитоста на постапката во која тие се донесени и 3) не испитува дали податоците што се запишуваат во регистрите се вистинити и во согласност со закон.

За вистинитоста и законитоста на прилозите и податоците од ставот (2) на овој член одговара лицето, односно лицата определени со закон.”

Согласно член 41 од истиот закон, ако регистраторот утврди дека се исполнети условите за упис согласно со членот 39 од овој закон, во рок од 4 часа од моментот на доставување на комплетната документација ќе донесе решение за упис. Решението за упис во регистарот се донесува без образложение. Кога пријавата за упис се поднесува во електронска форма рокот од ставот (1) на овој член се смета од денот на приемот на пријавата и прилозите кон пријавата во писмена форма.

Решението за упис се извршува со денот на неговото донесување. Жалбата против решението од ставот (1) на овој член не го одлага извршувањето на решението. Предбележба на податоците, за коишто е определено со закон се врши со заклучок со кој се констатира предбележбата на податоците.

Според член 58 од цитираниот закон, кога се исполнети условите за бришење на запишан субјект на упис во регистар или на некој запишан податок на субјект на упис врз основа на правосилната одлука или врз основа на закон, регистраторот, по службена должност, донесува решение за бришење на упис од регистар.

Од цитираните законски одредби произлегува дека Централниот регистар постапува по конкретна пријава за упис, при уписот постапува формално така што регистраторот не ја испитува законитоста и вистинитоста на содржината на прилозите (исправите и доказите) што се поднесуваат при уписот, законитоста на постапката во која тие се донесени, ниту дали податоците што се запишуваат во регистрите се вистинити и во согласност со закон. Незаконитоста на одлуките донесени од тела на трговското друштво, а кои биле основ за упис во Централниот регистар, може да се оспорува со тужба во парнична постапка пред редовен суд според одредбите од Законот за трговските друштва.

Во случајов, видно од списите и доказите доставени кон барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, подносителката на барањето до Основниот суд Велес поднела тужба за огласување ништовност на одлука на собир на содружници на правното лице „Д.Т.“ ДОО В. од В. со која бара судот да утврди дека Одлуката за нејзиното разрешување од функцијата управител на друштвото и именувањето на Р.Ј.В.Е. од Х. за нов управител како и Одлуката за запишување на новиот управител во Централниот регистар на РМ на 26.05.2014 година, се ништовни и не произведуваат дејство, со предлог за донесување временна мерка со која да се наложи на Централниот регистар да не врши упис на промена на органот на управување врз основа на донесените одлуки на Собирот на содружници од 26.05.2014 година.

Оттука, подносителката на барањето не може да претставува „жртва“ од долгото траење на постапката по тужбата пред Управниот суд за поништување на второстепеното решение бр.30-21/2 од 16.07.2014 година на Комисијата по жалби С. со кое е одбиена жалбата на правното лице „Д.Т.“ ДОО В. претставувано од подносителката на барањето како управител и содружник, изјавена против првостепеното решение бр.30120140023996 од 25.06.2014 година на Централниот Регистар на РМ со кое е извршена наведената промена на управител, бидејќи штетата на која се повикува не е во директна причинско последична врска со формално извршениот упис на промена на управител и водењето на управно судската постапка.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката за упис во Централен регистар на која се повикува подносителката на барањето, не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителката на барањето, поради што следуваше барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок да се одбие како неосновано.

Имајќи го предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следуваше да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 29.06.2017 година под ПСРПУ.бр.31/2017

2.7. Постапка за дигитализација

Споровите кои произлегуваат од постапка за дигитализација, поведена по службена должност од страна на Агенцијата за катастар на недвижности, во смисла на член 83 став 2 од Законот за катастар на недвижности, не се опфатени со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Образложение

Жалбата е неоснована.

Неоснован е наводот во жалбата за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид фактичката состојба.

Имено, видно од списите на предметот, првостепениот совет со побиваното решение, го одбил како неосновано барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок во постапката по предметот У-1.бр.618/2016 на Управниот суд. Притоа, утврдил дека врз основа на член 83 став 2 од Законот за катастар на недвижности, Агенцијата, Одделение – К. по службена должност на ден 20.01.2015 година издала потврда бр.1133/159 за дигитална површина, со која по извршената дигитализација на катастарскиот план за КО К. била извршена измена на површината на КП 8229 во катастарскиот операт. Имено, во катастарскиот операт КП 8229 била запишана со површина 2000 м², а со дигитализацијата на катастарските планови површината изнесувала 658 м². Незадоволен од наведената потврда, сега подносителот на барањето, со тужба од 16.02.2015 година повел управен спор пред Управниот суд. Управниот суд со пресуда У-1.бр.138/15 од 25.02.2016 година ја уважил тужбата на тужителот и ја поништил оспорената потврда за дигитална површина - по службена должност - бр.1133/159 од 20.01.2015 година на Агенцијата, Одделение – К. Постапувајќи повторно, врз основа на член 83 став 2 од Законот за катастар на недвижности, Агенцијата, Одделение – К. по службена должност на ден 08.07.2016 година издала нова потврда бр.03-171/1 за дигитална површина, со која повторно КП 8229 запишана во катастарскиот операт со површина од 2000 м², со дигитализацијата на катастарските планови оваа парцела ја запишала во Имотен лист со површина од 658 м². Против наведената потврда, подносителот на барањето, со тужба од 04.08.2016 година повел управен спор пред Управниот суд. Управниот суд со пресуда У-1.бр.618/16 од 09.02.2017 година ја уважил тужбата на тужителот и ја поништил оспорената потврда за дигитална површина - по службена должност - бр.03-171/1 од 08.07.2016 година на Агенцијата, Одделение – К.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет одлучил, кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го одбил како неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судови (“Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според член 6 став 1 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

На правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет оценил дека во конкретниот случај подносителот на барањето бара заштита на правото на судење во разумен рок за постапката за дигитализација поведена по службена должност од страна на Агенцијата, па правилно утврдил дека постапката за дигитализација поведена по службена должност од страна на Агенцијата во смисла на член 83 став 2 од Законот за катастар на недвижности, не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за постапка која има директно одлучувачко влијание по однос на личното право на сопственост и користење на тоа право на личниот имот на подносителот на барањето односно дека оваа постапка не предизвикува „спор“ во кој се одлучува за личното право на сопственост и користење на тоа право на личниот имот на подносителот на барањето. Ова од причина што потврдата која е донесена од страна на управниот орган, по службена должност согласно член 83 став 2 од Законот за катастар на недвижности, била поништена од страна на Управниот суд со пресудата У-1.бр.618/16 од 09.02.2017 година, со што предметот се враќа во состојба во која се наоѓал пред да е донесен поништениот акт, па со тоа на подносителот не му е повредено ниту ограничено правото на сопственост и правата кои произлегуваат од сопственоста.

Поради наведеното следува да се одлучи како во изреката на решението односно жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите (“Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 18.09.2017 година под ПСРРЖ.бр.113/2017.

2.8. Средства за поддршка на земјоделието – субвенции

Правото на кое се повикува подносителот на барањето, а се однесува на постапка за користење на финансиски средства (субвенции) од Програмата за финансиска поддршка во земјоделството, не го ужива правото на заштита на судење во разумен рок, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Образложение

Жалбата е неоснована.

Неосновани се наводите во жалбата за погрешна примена на материјалното право.

Имено, видно од списите на предметот, првостепениот совет со побиваното решение го одбил како неосновано барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок во постапката по предметот У-3.бр.745/14 на Управен суд. Утврдил дека поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок се однесува на постапка иницирана пред Агенцијата која подоцна продолжила и пред Управниот суд, по барање за користење на финансиски средства од Програмата за финансиска поддршка во земјоделството за 2011 година според Законот за земјоделство и рурален развој (Службен весник на РМ.бр.49/10 и 53/11). Карактеристика на оваа постапка е тоа што од неа не произлегува и не настанува „спор“ како „граѓанско право“, ниту исходот на постапката непосредно е одлучувачки за таквото негово право. Смета дека за поимот „спор“ од „граѓански права и обврски“ треба да се има во предвид целта на барањето кое мора да значи овозможување да се оствари некое свое граѓанско право, предвидено со законите на Република Македонија. Дали некое право треба да се смета како граѓанско право према значењето на тој поим во Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, треба да се одреди на начин што нема да се цени само неговата правна квалификација туку и неговата материјална содржина и дејствија. Од Законот за земјоделство и рурален развој како одлучувачки за правната квалификација и од кој произлегува правото на користење на финансиски средства од Програмата за финансиска поддршка во земјоделството, првостепениот совет заклучува дека во случајот материјалната содржина на правото не се смета како граѓанско право односно како таков поим тоа не е предвидено со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи. Оттука, првостепениот совет наоѓа дека постапката иницирана по барање за користење на финансиски средства од Програмата за финансиска поддршка во земјоделството, не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за постапка која предизвикува „спор“ во кој се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето, поради што следуваше барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок да се одбие како неосновано.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет одлучил, кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го одбил како неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите (“Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М. во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став (2) и (3) на овој член во рок од шест месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во смисла на цитираните законски одредби, барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е институт воспоставен со Законот за судовите, со кој е предвидена заштита на повредено право на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во која се одлучува за граѓанско право, обврска или кривична одговорноста на подносителот на барањето.

Дали некое право треба да се смета како граѓанско право според значењето на тој поим во Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, треба да се одреди на начин што нема да се цени само неговата правна квалификација туку и неговата материјална содржина и дејствија. Во конкретниот случај, материјалната содржина на правото во постапката која е предмет на одлучување по поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок, а се однесува на постапка за користење на финансиски средства од Програмата за финансиска поддршка во земјоделството, не се смета како постапка предвидена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Со оглед дека, согласно Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија постапува во рамките на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, во сегмент за заштита на правото на судење во разумен рок, произлегува дека правилно првостепениот совет во конкретниот случај застанал на стојалиште дека постапката која е предмет на поднесеното барање за судење во разумен рок не подлежи на заштита во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Ова, ако се има во предвид дека не секое право на кое му е дадена судска заштита во домашното право, се подведува под заштита на Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи. Во случајот, правото на кое се повикува подносителот на барањето, а се однесува на постапка за користење на финансиски средства од Програмата за финансиска поддршка во земјоделството, не го ужива правото на заштита на судење во разумен рок, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Судот ги ценеше и останатите наводи истакнати во жалбата, но најде дека истите се без влијание за поинакво одлучување.

Поради горе наведените причини, следувахе жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите (“Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решено во Врховниот суд на Република Македонија на ден 21.11.2016 година под ПСРРЖ.бр.132/2016.

